

Handlingsprogram og økonomiplan 2025–2028

Årsbudsjett 2025

Østre Toten
kommune

Versjon: 16. oktober 2024

Innhold

Kommunedirektørens innledning.....	2
Kommunestyrets budsjettvedtak.....	4
Budsjettvedtak	5
Samfunnssikkerhet og beredskap	10
Handlingsprogrammet 2025–2028	13
Hovedtallene i budsjettforslaget.....	23
Fellestemaer for kommunalområdene	28
Økonomisk utvikling i planperioden.....	33
Kommunalområde fellestjenester.....	39
Kommunalområde oppvekst og velferd.....	46
Kommunalområde helse og mestring	64
Kommunalområde samfunn og strategi.....	79
Fellesområder.....	93
Kommunebarometeret	97
Norges best styrte kommuner – rapport fra Agenda Kaupang.....	99
NHOs Kommune-NM.....	100
Vedlegg.....	101
Kirkelig fellesråd.....	101
Kontrollutvalgets budsjett	105
Investeringer per program.....	106
Satsingsområder	126
Gebyrliste.....	131

Kommunedirektørens innledning

Østre Toten kommune står overfor betydelige utfordringer i årene som kommer, særlig grunnet en stadig mer krevende økonomisk situasjon. De tilgjengelige økonomiske rammene står ikke i forhold til de oppgavene vi er pålagt. I likhet med de fleste kommuner i Norge, må vi også tilpasse oss en aldrende befolkning, som krever omfattende endringer i tjenestetilbudet.

I handlingsprogrammet for 2025–2028 har vi lagt vekt på bærekraftig økonomistyring, samtidig som vi opprettholder kritiske tjenester for våre innbyggere. Økte kostnader på grunn av pris og lønnsvekst, økte rentekostnader og energipriser gjør det nødvendig å gjennomføre strukturelle endringer og omstillinger på tvers av alle kommunens tjenester. I tillegg må vi forholde oss til nye krav knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap.

I Kommunebarometeret 2024, utgitt av Kommunal Rapport, har Østre Toten kommune forbedret sin rangering betydelig, fra 56.-plass i 2023 til 37.-plass i år. Dette reflekterer en positiv utvikling på flere områder. I Agenda Kaupangs rapport "Norges best styrte kommuner" har vi også klatret fra 46.-plass i 2023 til 20.-plass i 2024. Dette understreker vår evne til å levere gode tjenester på en effektiv måte. Vi vil fortsette å bruke både Kommunebarometeret og rapporten fra Agenda Kaupang som verktøy for videre utvikling og forbedring av våre tjenester.

Vårt overordnede mål er å sikre trygghet, utvikling og bærekraftige tjenester for innbyggerne i Østre Toten. Dette skal oppnås gjennom helhetlig ressursbruk, samarbeid på tvers av organisasjonen og målrettede prioriteringer i tråd med samfunnsplanen vedtatt i 2023.

Sammendrag:

Endringer i kommunalområdenes driftsrammer fra 2024 til 2025

Når en justerer for lønns- og prisvekst, oppgaveendringer og økte driftskostnader i 2024, tilsvarer dette i en samlet rammereduksjon for kommunalområdene på 38 millioner kroner. Dette er årsaken til at kommunedirektøren foreslår svært utfordrende tiltak for å balansere driften. Det er knyttet betydelig risiko til om alle tiltakene kan gjennomføres som planlagt, og om de vil gi den forventede effekten for 2025.

Endringer i driftsrammene 2025–2028

Det foreslås nedtrekk for oppvekst og velferd og økninger for helse og mestring gjennom hele planperioden. Dette gjenspeiler de demografiske endringene vi står overfor, der en aldrende befolkning krever mer ressurskrevende helsetjenester. Samlet omfordeling mellom kommunalområdene er på om lag 20 millioner kroner i planperioden.

Kommunalområde fellestjenester

Fellestjenester har som hovedmål å støtte hele kommunens virksomhet, inkludert utvikling og drift av økonomi-, HR- og kommunikasjonsfunksjoner. For 2025 har fellestjenester et netto driftsbudsjett på 86,8 millioner kroner. Store investeringer i IT og digital transformasjon er nødvendige for å sikre trygge tjenester. For å balansere budsjettet i 2025 er det foreslått flere innsparingstiltak, inkludert en gjennomgang av IT/IKT-løsninger og en reduksjon i velferdstiltak.

Kommunalområde oppvekst og velferd

Oppvekst og velferd har et netto driftsbudsjett på 452,5 millioner kroner for 2025, men det forventes at rammen reduseres frem mot 2028. Bemanningen er tilpasset i tråd med pedagognorm og lærertetthet, men nedgang i barnetall vil føre til nedbemanning i barnehager. Store endringsprosesser venter i hele kommunalområdet.

Kommunalområde helse og mestring

Med en netto driftsramme på 454,7 millioner kroner i 2025 står helse og mestring overfor store utfordringer. En aldrende befolkning og økt press på tjenestene krever strukturelle endringer, inkludert

omorganisering og innsparingstiltak. Lønnskostnader forventes å være den største utgiftsposten, og det vil også være behov for å redusere kjøp av eksterne tjenester. For å møte utfordringene fokuserer vi på forebyggende arbeid, tidlig innsats og digitalisering innen e-helse. Det vil også bli foretatt en gjennomgang av tjenestene for å sikre ressurseffektivitet.

Kommunalområde samfunn og strategi

Budsjettforslaget for samfunn og strategi er på 89,2 millioner kroner for 2025. Dette inkluderer en økt satsing på brann, redning og beredskapsarbeid knyttet til sentral infrastruktur som vann og avløp. Innen kulturektoren er det foreslått mindre kutt, hovedsakelig gjennom digitalisering av markedsføring og innføring av gebyrer. Det er også innført to nye gebyrer innen vann- og avløpssektoren, og det legges vekt på kostnadskontroll i flere av kommunens tjenester. Budsjettet sikrer også investeringer i boligutvikling og andre prioriterte prosjekter.

Ole Magnus Stensrud

Lena, 16. oktober 2024

Kommunestyrets budsjettvedtak

Kommunedirektøren vil fremme innstilling til budsjettvedtak i forbindelse med den endelige behandlingen i formannskapetets møte 27. november og i kommunestyrets møte 11. desember.

Her kommer kommunestyrets budsjettvedtak. Vedtaket omfatter også de obligatoriske budsjettskjemaene.

Budsjettvedtak

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Rammetilskudd	-538 802	-563 542	-558 542	-589 143	-582 528	-584 545	-587 654
Innteks- og formuesskatt	-443 537	-463 914	-463 914	-492 293	-506 439	-506 439	-506 439
Eiendomsskatt	-36 513	-35 000	-40 000	-39 000	-39 000	-39 000	-39 000
Andre generelle driftsinntekter	-70 685	-72 033	-72 033	-78 838	-77 718	-73 569	-71 545
Sum generelle driftsinntekter	-1 089 537	-1 134 489	-1 134 489	-1 199 274	-1 205 685	-1 203 553	-1 204 638
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	984 074	1 054 027	1 076 262	1 089 244	1 084 141	1 061 950	1 072 229
Avskrivninger	63 413	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164
Sum netto driftsutgifter	1 047 487	1 116 191	1 138 426	1 151 408	1 146 305	1 124 114	1 134 393
Brutto driftsresultat	-42 050	-18 298	3 937	-47 866	-59 380	-79 439	-70 245
Renteinntekter	-19 862	-20 700	-21 700	-27 990	-27 240	-26 240	-26 240
Utbytter	-20 968	-12 000	-12 000	-12 000	-7 000	-7 000	-7 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	43 764	68 076	68 076	74 600	78 600	81 600	81 600
Avdrag på lån	48 761	60 500	56 250	51 278	56 000	59 000	63 000
Netto finansutgifter	51 694	95 876	90 626	85 888	100 360	107 360	111 360
Motpost avskrivninger	-63 413	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164
Netto driftsresultat	-53 769	15 414	32 399	-24 142	-21 184	-34 243	-21 049
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	3 649	3 500	3 500	3 200	3 200	3 200	3 200
Avsetninger til bundne driftsfond	39 865	423	423	423	423	423	423
Bruk av bundne driftsfond	-12 067	-11 437	-12 597	-2 647	5 523	12 359	12 359
Avsetninger til disposisjonsfond	48 747	47 000	47 000	64 226	60 531	69 925	50 069
Bruk av disposisjonsfond	-28 198	-54 900	-70 725	-41 060	-48 493	-51 664	-45 002
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	51 996	-15 414	-32 399	24 142	21 184	34 243	21 049
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-1 773	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Kommunalområde fellestjenester	99 350	85 030	79 610	86 780	85 955	85 955	85 947
Kommunalområde oppvekst og velferd	438 524	429 133	449 771	452 523	442 538	438 653	436 224
Kommunalområde helse og mestring	457 905	428 860	454 747	454 653	457 979	468 447	481 172
Kommunalområde samfunn og strategi	108 927	79 567	85 704	89 217	88 333	88 333	88 325
Fellesområder	-93 004	19 000	-7 167	2 284	13 719	-8 219	-8 220
Sum bevilgninger drift, netto	1 011 703	1 041 590	1 062 665	1 085 457	1 088 524	1 073 169	1 083 448
Herav:							
Avskrivninger	63 413	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164
Motpost avskrivninger	-63 413	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164
Netto renteutgifter og -inntekter	251	-1 000	-1 000	-1 140	-1 140	-1 140	-1 140
Overføring til investering	149	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	39 316	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-12 067	-11 437	-12 597	-2 647	5 523	12 359	12 359
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-20	0	0	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	984 074	1 054 027	1 076 262	1 089 244	1 084 141	1 061 950	1 072 229

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Investeringer i varige driftsmidler	166 184	265 304	265 304	235 536	392 304	488 584	479 864
Tilskudd til andres investeringer	2 672	250	250	1 000	250	1 000	500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	23 402	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	0
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	192 258	269 054	269 054	240 036	396 054	493 084	480 364
Kompensasjon for merverdiavgift	-8 234	-14 920	-14 920	-47 160	-70 720	-88 160	-88 780
Tilskudd fra andre	-28 048	0	0	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-13 314	0	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-575	-11 000	-11 000	0	0	0	0
Bruk av lån	-138 438	-239 634	-239 634	-189 376	-322 134	-401 724	-391 584
Sum investeringsinntekter	-188 610	-265 554	-265 554	-236 536	-392 854	-489 884	-480 364
Videreutlån	37 599	50 000	50 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Bruk av lån til videreutlån	-25 000	-50 000	-50 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Avdrag på lån til videreutlån	12 682	12 200	12 200	12 700	13 300	13 900	0
Mottatte avdrag på videreutlån	-11 405	-12 200	-12 200	-12 700	-13 300	-13 900	0
Netto utgifter videreutlån	13 875	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-3 649	-3 500	-3 500	-3 500	-3 200	-3 200	0

Økonomiplan for 2025–2028

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-1 276	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	9 896	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	4 971	-3 500	-3 500	-3 500	-3 200	-3 200	0
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	22 496	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025- 2028
Kommunalområde fellestjenester	6 600	1 400	1 400	0	1 000	1 000	0	2 000
Kommunalområde oppvekst og velferd	580	0	0	300	300	300	300	1 200
Kommunalområde helse og mestring	4 589	10 300	10 300	22 400	56 500	78 700	105 700	263 300
Kommunalområde samfunn og strategi	152 329	252 104	252 104	210 336	332 004	406 084	371 364	1 319 788
Fellesområder	2 087	1 500	1 500	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Investeringer i varige driftsmidler	166 184	265 304	265 304	235 536	392 304	488 584	479 864	1 596 288

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025- 2028
Overføring til private	62	0	0	0	0	0	0	0
Investeringstilskudd Kirkelig Fellesråd	1 000	250	250	1 000	250	1 000	500	2 750
Aksjer	1 610	0	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	2 672	250	250	1 000	250	1 000	500	2 750

Økonomiplan for 2025–2028

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025- 2028
Silogata 20 AS	20 364	0	0	0	0	0	0	0
Aksjer	3 038	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	0	10 500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	23 402	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	0	10 500

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025- 2028
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	192 258	269 054	269 054	240 036	396 054	493 084	480 364	1 609 538

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Rammetilskudd	-538 802	-563 542	-558 542	-589 143	-582 528	-584 545	-587 654
Innteks- og formuesskatt	-443 537	-463 914	-463 914	-492 293	-506 439	-506 439	-506 439
Eiendomsskatt	-36 513	-35 000	-40 000	-39 000	-39 000	-39 000	-39 000
Andre skatteinntekter	-455	-423	-423	-423	-423	-423	-423
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-73 458	-71 610	-71 610	-78 415	-77 295	-73 146	-71 122
Overføringer og tilskudd fra andre	-238 563	-141 429	-135 128	-121 453	-121 453	-121 453	-121 453
Brukerbetalinger	-39 177	-39 377	-33 848	-41 772	-41 772	-41 772	-41 772
Salgs- og leieinntekter	-134 188	-132 885	-153 406	-155 343	-155 743	-156 743	-156 743
Sum driftsinntekter	-1 504 694	-1 448 179	-1 456 871	-1 517 842	-1 524 653	-1 523 521	-1 524 606
Lønnsutgifter	726 790	699 406	726 332	737 439	736 439	736 039	736 039
Sosiale utgifter	178 906	197 746	205 768	180 653	201 314	201 314	201 314
Kjøp av varer og tjenester	411 561	425 025	419 798	445 566	421 202	400 411	410 690
Overføringer og tilskudd til andre	83 747	45 541	46 747	44 154	44 154	44 154	44 154
Avskrivninger	63 413	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164
Sum driftsutgifter	1 464 417	1 429 881	1 460 808	1 469 976	1 465 273	1 444 082	1 454 361
Brutto driftsresultat	-40 276	-18 298	3 937	-47 866	-59 380	-79 439	-70 245
Renteinntekter	-19 862	-20 700	-21 700	-27 990	-27 240	-26 240	-26 240
Utbytte	-20 968	-12 000	-12 000	-12 000	-7 000	-7 000	-7 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0

Økonomiplan for 2025–2028

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Renteutgifter	43 764	68 076	68 076	74 600	78 600	81 600	81 600
Avdrag på lån	48 761	60 500	56 250	51 278	56 000	59 000	63 000
Netto finansutgifter	51 694	95 876	90 626	85 888	100 360	107 360	111 360
Motpost avskrivninger	-63 413	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164
Netto driftsresultat	-51 996	15 414	32 399	-24 142	-21 184	-34 243	-21 049
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	3 649	3 500	3 500	3 200	3 200	3 200	3 200
Avsetninger til bundne driftsfond	39 865	423	423	423	423	423	423
Bruk av bundne driftsfond	-12 067	-11 437	-12 597	-2 647	5 523	12 359	12 359
Avsetninger til disposisjonsfond	48 747	47 000	47 000	64 226	60 531	69 925	50 069
Bruk av disposisjonsfond	-28 198	-54 900	-70 725	-41 060	-48 493	-51 664	-45 002
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	51 996	-15 414	-32 399	24 142	21 184	34 243	21 049
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen skal ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet. Dette er regulert i sivilbeskyttelsesloven og forskrift om kommunal beredskapsplikt. Dette gjelder i hele krisespekteret, fred, krise og krig, og ansvaret gjelder alle som til enhver tid oppholder seg i kommunen. Kommunestyret skal være involvert i samfunnssikkerhetsarbeidet ved å gi premisser for arbeidet, og diskutere hva som kan aksepteres av risiko og sårbarhet i Østre Toten kommune. Det systematiske og helhetlige arbeidet skal skje på tvers av kommunalområdene, der den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS-analysen) skal gi kommunen mulighet til å se sammenhenger mellom kommunalområdenes ROS-analyser samt annet planarbeid. Det skal også bidra til at kommunen vurderer samfunnssikkerhet i et mer helhetlig perspektiv. Foruten å avdekke risiko og sårbarhet skal arbeidet også inneholde mål, strategier og planer. Det siste året har kommunen arbeidet målrettet mot å redusere risiko for sårbarheter innenfor flere områder.

Alt beredskapsarbeid i Norge er tuftet på de samme prinsippene: ansvar, nærhet, likhet og samvirke. Det er viktig at dette arbeidet er forankret i hele kommunen. Nasjonale trusselvurderinger skal ligge til grunn for kommunens utarbeidelse av helhetlig ROS-analyse

Den sikkerhetspolitiske situasjonen og trusselbilde

Den sikkerhetspolitiske situasjonen er i endring, og preges av konflikter og konfrontasjoner der skille mellom krise og krig blir utfordrende å identifisere. Slike sammensatte, og dynamiske, trusler gjør grensen mellom statssikkerhet og samfunnssikkerhet uklare. Dette forsterkes også av hybride trusler, som påvirkning og andre forstyrrelser i dagliglivet, der det er usikkerhet om hvorvidt gjerningspersonene representerer en organisasjon eller en fremmed stat. Dette påvirker også kommunene i Norge, og for Østre Toten betyr dette at beredskapsarbeidet må prioriteres i årene som kommer.

Totalberedskapsmeldingen til Stortinget 2024

Den kommende totalberedskapsmeldingen, som vil bli presentert senere i år, har som mål å styrke den sivile beredskapen. Kommunene er gjennom sivilbeskyttelsesloven en av grunnsteinene i den nasjonale totalberedskapen. Alle hendelser skjer i en kommune, og nærhetsprinsippet sier noe om forventningen til kommunens håndteringsevne. Gjennom dette kan kommunen forvente et økt ansvar for å implementere og vedlikeholde beredskapsplaner som er i tråd med nasjonale føringer. Koordinering mellom ulike myndigheter på ulike nivåer, dette være seg nasjonale, regionale og kommunale, bør styrkes. Dette for å sikre en mer helhetlig og treffsikker respons på uønskede hendelser opp mot krise- og krigsspekteret. Forventningen til at også kommunene må være forberedt på at det verste kan oppstå, synes å øke. Hendelser i nærområdene til Norge som utløser artikkel 5 er en av scenariene som beskrives. Dette er nivå under krig på norsk jord, men vil for kommune bety økt forventning til den sivile beredskapen, eksempelvis knyttet til økt forekomst av flyktninger, endret ressurstilgang, forstyrrelser i infrastruktur og lignende.

Statsforvalteren

Signalene fra Statsforvalteren synes tydelige på hvilken retning samfunnsutviklingen går, og hvordan de forventer at kommunene skal tilpasse seg den nye normalen. Pandemier, klimaendringer, naturkatastrofer, cyberangrep på samfunnskritiske områder og hendelser opp i øvre krisespekteret må tas med i kommunenes ROS-arbeid. Ved en hendelse i øvre krisespekteret der artikkel 5 blir utløst vil kommunen gjennom sivilbeskyttelsesloven og andre beredskapslover bli utfordret med tanke på både planverk og kapasitet, eksempelvis helse- og omsorgstjenestene.

NATOs syv grunnleggende funksjoner

Sentrale og regionale myndigheter har, i takt med endringer i de sikkerhetspolitiske endringene, økt fokuset på samfunnets motstandsdyktighet. NATOs artikkel 3 regulerer krav til medlemslandenes knyttet til:

1. sikkerhet for kontinuitet i nasjonale styringssystemer og kritiske offentlige tjenester
2. robust energiforsyning
3. evne til å håndtere ukontrollerte forflytninger av mennesker
4. robust mat- og vannforsyning
5. evne til å håndtere masseskader
6. robuste kommunikasjonssystemer
7. robuste transportsystemer

Gjennom å øke motstandsdyktigheten i kritiske samfunnsfunksjoner, reduseres sannsynligheten for at større kriser skal ramme Norge, samtidig som det begrenser potensielle negative konsekvenser slike kriser kan ha. Arbeidet med økt motstandsdyktighet innenfor rammen av totalforsvaret og NATOs forventninger har en viktig effekt innenfor hele samfunnsikkerhetsområdet. Til sammen økes samfunnets totale motstandsdyktighet, og evne til å håndtere kriser.

Status overordnet beredskap

Dagens overordnede helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse (HROS) tar ikke høyde for den nye sikkerhetspolitiske situasjonen som oppsto da Ukraina ble invadert. Østre Toten kommune har behov for å revidere sin nåværende HROS og implementere øvre del av krisespektret i lista over uønskede hendelser. Dette er planlagt gjennom planstrategien. For å systematisere og forenkle arbeidet med utarbeidelse og oppdatering av HROS, har det blitt iverksatt opplæring på bruk av DMAZE. Dette er en funksjon i RAYVN, som flere kommuner i Norge har testet ut med god erfaring. DMAZE er bygget opp rundt DSBs veileder for kommunalt ROS-arbeid. Ny overordnet beredskapsplan bør utarbeides når HROS er revidert.

Kommunens arbeid med egenberedskap er anbefalt å styrkes for å skape økt robusthet i befolkningen. Det er viktig at så mange som mulig av kommunenes innbyggere kan håndtere hendelser uten bistand fra det offentlige, der anbefalingene nå har gått fra tre til sju døgn. Tilfluktsrom er en satt på dagsordenen igjen, noe som vil skape betydelige kostnader for kommunen hvis Sivilforsvaret, som kontrollmyndighet, får pålegg fra DSB om å tilbakeføre alle tilfluktsrommene til den standarden som fortsatt er gjeldende i lovverket.

Bistandsavtaler med frivillige må oppdateres jevnlig, samt at beredskapsrådet må ha som mål å opprettholde pålagt møteaktivitet.

Strategi for beredskapskommunikasjon

Økt samarbeid med frivillige gjennom avtaler og møter i beredskapsrådet gir kommunen arenaer for å fortelle hva vi jobber med og hvorfor. Andre treffpunkter er møter med pensjonister som vi har vært så heldige å bli invitert inn til. Nasjonale og regionale myndigheters forventning om en økt robusthet i befolkningen kommer til syne gjennom egenberedskapsrådene. Kommune bør også øke innsatsen på kommunikasjonsområdet beredskap. En tydeligere forventningsavklaring mellom innbyggere og kommunen om ansvaret til den enkelte både før, under og etter en uønsket hendelse vil kunne dempe noe av trykket på kommunen hvis en krise oppstår.

Informasjonssikkerhet

Vi står i en mer uforutsigbar sikkerhetspolitisk situasjon enn vi har gjort på mange år. Vi må forvente at dette vedvarer eller tilspisser seg. Vi må bygge beredskap på tvers av kommunalområder, og vi må

håndtere hendelser effektivt for å sikre oss mot ulike trusler i tiden fremover. Trusselaktører bruker en rekke virkemidler for å fremme sine interesser på vår bekostning. Flere virkemidler kan benyttes samtidig og koordinert mot utpekte mål i et bredt spekter av sektorer, inklusive kritiske virksomheter i kommuner. Selv om en virksomhet har god fysisk og digital sikkerhet, kan trusselaktører utnytte underleverandører som er langt dårligere sikret for å få tilgang til sine egentlige mål.

For å kunne beskytte våre viktigste verdier i krise eller krig, må sikring mot potensielle trusler planlegges og gjennomføres i fredstid. Samtidig ser vi at gapet mellom trusselen mot oss og sikkerhetsnivået i samfunnet er økende. Dette må reduseres systematisk.

Handlingsprogrammet 2025–2028

Helseregion Gjøvik/Hadeland og Helsefelleskapet

Helsefelleskap Innlandet har som mål å styrke samarbeidet mellom sykehusene og kommunene i Innlandet, for å sikre sammenhengende helsetjenester der innbyggere skal mestre og leve selvstendige liv. Helsetjenestene skal være bærekraftige, tilgjengelige, fremtidsrettede og ha effekt for innbygger.

Samarbeidet reguleres gjennom en lovpålagt samarbeidsavtale mellom Sykehuset Innlandet og kommunene. Felles satsningsområder besluttes gjennom Strategiplan Helsefelleskap Innlandet 2022–2026. Strategiske satsninger for perioden er å sikre god samhandling og likeverdige tjenester spesielt for innbyggere med store sammensatte behov. Digitalisering er et naturlig førstevalg, og tjenestene skal bygge på kunnskapsbasert praksis. Nok og riktig kompetanse må sikres for tjenesteproduksjon og omstilling, og det baseres på likeverdig partnerskap i helsefelleskapet.

Helseregion Gjøvik/Hadeland

Helseregion Gjøvik/Hadeland er en av syv helseregioner under Helsefelleskap Innlandet. Helseregion Gjøvik/Hadeland består av kommunene Gjøvik, Vestre Toten, Østre Toten, Nordre Land, Søndre Land, Gran og Lunner.

Helseregion Gjøvik/Hadeland skal bidra til individuelt tilpassede, robuste, bærekraftige og fremtidsrettede helse- og omsorgstjenester gjennom samarbeid.

For å nå dette er det definert 4 hovedmål og totalt 12 satsningsområder:

- Styrket posisjon i samhandlingen med spesialisthelsetjenesten
  - forpliktende helseregionsamarbeid
  - regional helhetlig innsatstrapp
  - felles strategi og kunnskapsgrunnlag
- Robuste og attraktive fagmiljøer
  - beholde og rekruttere kompetanse
  - strategisk kompetanseutvikling
  - utvikle robuste fagnettverk
- Kostnadseffektive løsninger og stordriftsfordeler
  - digitalt førstevalg
  - tjenestesamarbeid og fremtidsrettet drift
  - god virksomhetsstyring og felles analysegrunnlag
- Innbyggerdialog
  - forventningsavklaring
  - det er godt å klare seg selv
  - innbyggerdrevet innovasjon og samskaping

Innenfor disse hovedmålene er det konkretisert 12 satsningsområder, og helseregionen samarbeider om ulike prosjekter og saker rettet mot disse.

Målkart med strategiske innsatsområder for helseregionen for å oppnå «individuell tilpassede, robuste, bærekraftige og fremtidsrettede helse- og omsorgstjenester gjennom samarbeid»

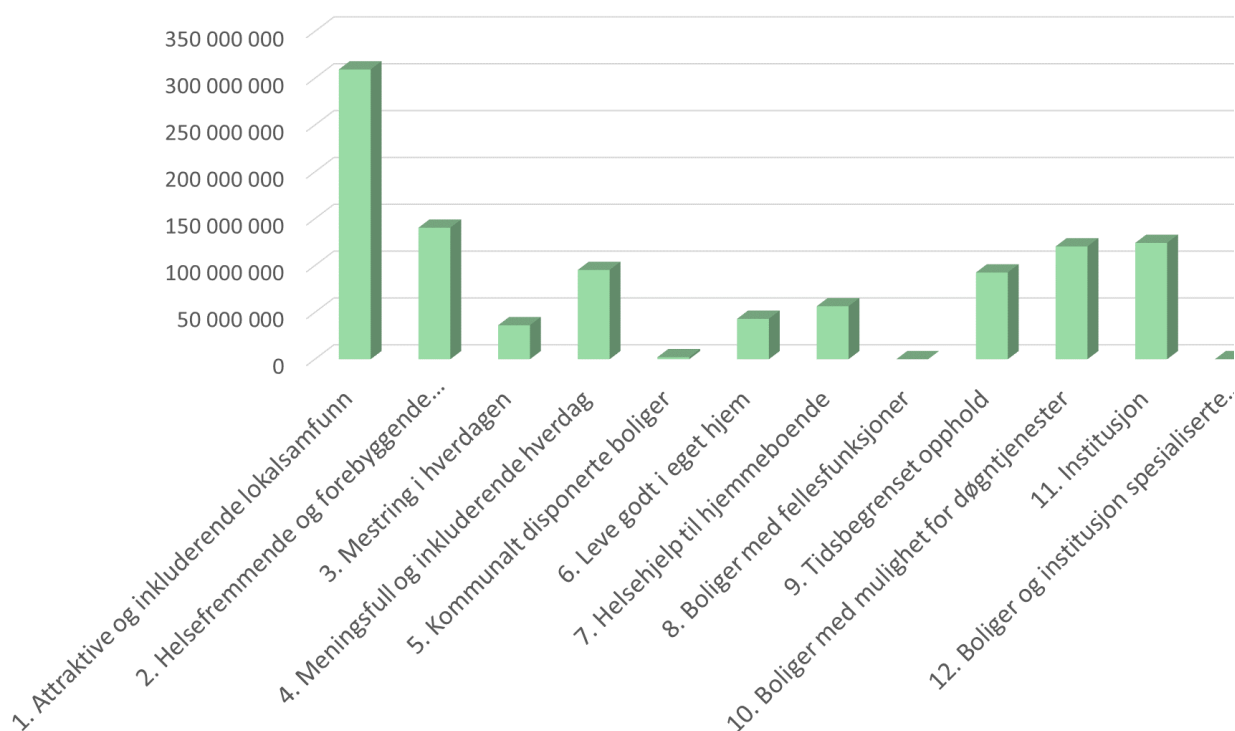
Helhetlig innsatstrapp – ressurskalkulator

En helhetlig innsatstrapp er et verktøy som brukes i flere kommuner for å planlegge og prioritere ressurser. Den viser ulike nivåer av innsats og tiltak som kan settes inn for å møte innbyggernes behov, fra forebyggende tiltak til mer omfattende tjenester.

Målet med innsatstrappen er å styrke de lavere trinnene, som ofte innebærer forebyggende arbeid, for å redusere behovet for mer ressurskrevende tjenester senere. Dette kan bidra til å skape mest mulig nytteverdi for innbyggerne innenfor rammene av tilgjengelige ressurser.

Ressurskalkulator er et verktøy som må sees i sammenheng med helhetlig innsatstrapp. Dette verktøyet skal bidra til å tallfeste hvor mye de ulike tjenestene koster for kommunen. For å kunne bruke en ressurskalkulator må kommunen kjenne enhetspriser for tjenestene som tilbys på de forskjellige trinnene i innsatstrappen. Dette verktøyet kan gi en god innsikt i hva som er den optimale sammensetningen av tjenester som skal tilbys brukeren, hvor kvalitet på tjenesten blir en viktig parameter i tillegg til kostnadsvurderinger.

Kostnadsfordeling, Helhetlig innsatstrapp Østre Toten 2023

Diagrammet viser hvordan Østre Toten kommunes kostnader er fordelt ut etter fordelingsmåten i innsatstrappa. Selv om det er betydelig ressursbruk på de lavere trinn vil det hele tiden være et mål å forskyve tjenesteytingen mest mulig mot venstre. Trinn 1 er i all hovedsak barnehage og grunnskole.

Planstrategi

En kommunal planstrategi skal bidra til å avklare planbehovene som kommunen skal prioritere inneværende kommunestyreperiode. Planstrategien er et verktøy for politisk og administrativ prioritering av planoppgaver, i tråd med ønsket retning på utviklingen i kommunen. Planstrategien skal styrke den politiske styringen, ved å prioritere hvilke planoppgaver som er viktigst, og sikre at kommunens planlegging er behovsstyrt og ikke mer omfattende enn nødvendig.

Planstrategien inneholder en oversikt over kommunens planer, herunder kommuneplanen, område- og detaljreguleringsplaner, samt temaplaner.

En av de større planoppgavene som skal gjennomføres i planperioden, er rullering av kommuneplanens arealdel. Formålet her er å planlegge for hvordan vi skal bruke våre arealer, for å møte vekst og utvikling.

Ved fremleggelse av handlingsprogrammet 2025–2028, er forslag til planstrategi ute på høring, før endelig behandling i kommunestyret.

Til ny kommunestyreperiode, så legges det opp til at oppstart av arbeidet med planstrategien starter før valget. Det gjør at kunnskapsgrunnlaget og strategien kan legges frem rett etter nytt kommunestyre. Det kan da være naturlig å bruke samme kunnskapsgrunnlag til og på sikt revidere samfunnsdelen.

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommunestyret vedtok i juni 2023 ny kommuneplan samfunnsdel. Den nye kommuneplanen gir klare føringer for hvordan vi skal styre ressurser og prioritere innsatsområder i 2025-budsjettet og de kommende årene. Med et blikk frem mot 2035 har planen identifisert hvor kommunen vil fokusere sin innsats og ressurser. Den nye samfunnsdelen har vært førende for kommunedirektørens arbeid med budsjett og handlingsprogrammet 2025–2028.

Kommuneplanen har en helhetlig tilnærming til samfunnsutvikling. For å realisere kommunens samfunnsoppdrag som tjenesteyter, forvalter av kommunens ressurser og som en utviklingsaktør, har vi et helhetlig system for planlegging og drift.

Vårt plansystem, som inkluderer kommuneplanens samfunnsdel, arealdel og handlingsprogram, gir retning for alle temaplaner og planer i kommunalområdene i kommunen.

I budsjettet og handlingsprogrammet søker vi å omdanne de overordnede planene til konkrete resultater. Vår styringsprosess, som har både et fireårsperspektiv og et årshjul, sikrer en kontinuerlig oppfølging og evaluering av våre tiltak, samt oppdatering av våre planer.

Det er valgt ut sju satsingsområder. Til hvert område er det utarbeidet hovedmål, delmål og strategier. Se kapittel om handlingsprogrammet 2025–2028 hvor dette er fulgt opp.

Satsningsområdene (kort om hvert område):

Bærekraftige lokalsamfunn

Østre Toten legger vekt på å skape et bærekraftig lokalsamfunn, som er skal være attraktivt for innbyggere, næringsliv og besøkende. Kommunens unike mangfold og lokale særpreg spiller en viktig rolle i utviklingen av tettsteder som Lena, Skreia og Kapp, som representerer kjernen i regionens handel, kultur, utdanning og tjenesteyting.

Bosettingsmønsteret endrer seg med flere enkeltpersonhusholdninger, noe som krever en diversifisering av boligtilbudet. Vi legger også vekt på integrering av innvandrere, da det gir både arbeidskraft og kulturelt mangfold.

Kulturminner i kommunen er en viktig ressurs, og skal bevares og forvaltes med respekt. Infrastrukturen, både teknisk og sosial, er vital for kommunens bærekraftige utvikling. Investering i veier, vann- og avløpsnett, og digital infrastruktur, samt forbedring av kollektivtilbud, står sentralt.

Vi står ovenfor endrede globale trusler, som klimaendringer, digitale trusler, pandemier og smittsomme sykdommer, sikkerhetspolitiske trusler og miljøforurensing. Vi arbeider derfor aktivt med samfunnssikkerhet og beredskap for å sikre innbyggernes trygghet. Østre Toten er viktig med hensyn til nasjonal matsikkerhet i lys av disse utfordringene.

God oppvekst

Trygge voksne, nære relasjoner og en sterk følelse av tilhørighet og tillit i barnas hverdag, er viktig for en god oppvekst. Foresatte spiller en sentral rolle, men hele samfunnet har et ansvar, slik uttrykket "*det trengs ei hel bygd for å oppdra et barn*" påpeker. Utdanning, fra barnehage til videregående, er viktig for barns utvikling. Det er behov for å legge til rette for nye sosiale møteplasser for barn og ungdom. Tilgang til transport og familiens økonomi er viktige faktorer som påvirker barns muligheter til å engasjere seg i aktiviteter.

God helse for alle

Østre Toten kommune skal sikre gode helsetjenester for alle, og ønsker at alle skal leve sunne, aktive liv. Mange faktorer, som oppvekst, arbeid og bolig, påvirker helsen. Kommunen må møte utfordringene med økte kostnader, en aldrende befolkning og psykiske helseproblemer med en tverrfaglig innsats, forebyggende tiltak og samarbeid på tvers av kommunalområder. Det blir også viktig at innbyggerne selv tar ansvar for sin egen helse.

Frivillighet, medvirkning og samskaping

Frivillighet er en av grunnpilarene i Østre Toten. Organisasjonsliv og ulike former for deltakelse bidrar til samhold, glede og fellesskap. Frivilligheten drar nytte av både engasjerte eldre og yngre. Kommunen skal ha en aktiv samhandling med frivilligheten, og vi ønsker et økt samarbeid mellom kommunen og sivilsamfunnet for bærekraftig samfunnsutvikling. Målet er ikke at frivillige skal overta kommunale oppgaver, men heller komplementere og være et bidrag der det trengs. Frivillighet bidrar også til folkehelse ved å tilby sosiale møteplasser og forebygge ensomhet. Det er avgjørende at lokalsamfunnet sikrer aktiv innbyggerdeltakelse i beslutningsprosesser, og kommunen skal arbeide for å styrke lokaldemokratiet og engasjement, slik at man sammen kan utvikle et blomstrende lokalsamfunn.

Næringsutvikling og innovasjon

Østre Toten er integrert i et regionalt arbeidsmarked der mange av våre innbyggere jobber utenfor kommunen, spesielt i Gjøvik og Vestre Toten. Kommunen skal prioritere å tilrettelegge for næringsutvikling internt i kommunen og i et regionalt samarbeid. Klimautfordringer gir nye næringsmuligheter for Østre Toten, som en betydelig produsent av grønnsaker, og med et godt potensial i reiselivssektoren. Gründere og riktig markedsføring vil være avgjørende for denne veksten.

Klima- og miljøvennlig utvikling

De globale klima- og miljøutfordringene krever omstilling til et samfunn hvor videre utvikling skjer innen naturens tålegrenser. Dette er globale problemstillinger, men mye av ansvaret for tiltak ligger lokalt hos våre politikere, kommunens administrasjon, næringsliv og innbyggere. Med klimaendringene kommer også risikoer for infrastruktur, og kommunen må planlegge og oppgradere deretter, mens næringslivet, inkludert landbruk, ser både utfordringer og muligheter for innovasjon.

Kommunen som organisasjon

Østre Toten kommune håndterer et bredt spekter av velferdstjenester og samfunnsoppgaver, som kontinuerlig påvirkes av nasjonal lovgivning, endringer i innbyggernes behov og utviklingstrender. For å kunne yte effektive tjenester i et skiftende landskap, må kommunen kontinuerlig søke nye og bedre måter å møte utfordringene på. Innovasjon og digitalisering er sentrale verktøy som kan hjelpe til med å frigjøre ressurser og forbedre tjenesteleveransen. Tverrsektorielt samarbeid og regionale samarbeid blir stadig viktigere for å møte komplekse oppgaver og redusere sårbarheten. Medarbeiderne representerer kommunens viktigste ressurs, og det er avgjørende å tiltrekke seg og beholde kompetente ansatte. Videre er en åpen dialog med innbyggerne og brukere, og å ta de med som partnere i utviklingsarbeidet. Dette er viktig for å kunne tilby gode tjenester. Dette krever også at kommunens kommunikasjonsstrategi er tilpasset både dagens og morgendagens behov.

Næringsstrategi

Det er utarbeidet en handlingsplan knyttet til næringsstrategien. Handlingsplanen tar utgangspunkt i vedtatt næringsstrategi samt kommuneplanens samfunnsdel 2023–2035 (s. 30–31), og skal være et styringsdokument for arbeidet med næringsutvikling i perioden. Hovedambisjonen i handlingsplanen er å oppnå bærekraftig vekst basert på kommunens viktigste fortrinn. Planen setter også søkelys på omstilling, kompetanse, samarbeid, samt merkevarebygging for Østre Toten. Her er noen nøkkelpunkter: med tiltak.

Økonomiplan for 2025–2028

- Et næringsliv med god lønnsomhet vil tiltrekke seg høykompetent arbeidskraft og legge grunnlag for vekst og utvikling.
- Kommunen skal arbeide proaktivt og strategisk for å støtte virksomheter i alle faser. Dette inkluderer etablerte bedrifter, innovasjon, klynger og gründerskap.
- Kompetanse: Søkelys på læring, møte fremtidige kompetansebehov. Kartlegge og identifisere behov.
- En attraktiv bo- og arbeidskommune: Legge til rette for at flere arbeidstakere med høy kompetanse velger å bosette seg i Østre Toten
- Næringsutvikling: Sikre systematisk oppfølging og samarbeid med det lokale næringslivet. Øke innsatsen for å tiltrekke oss nye næringslivsaktører.
- Næringsvennlig kommune: God dialog med næringslivet, både administrativt og politisk. Vi oppnår dette først når bedrifter sier at vi er en næringsvennlig kommune.

Mål:

- Være en tilrettelegger, markere seg nasjonalt og internasjonalt, øke innovasjonstakten.
- Styrke inntrykket av Østre Toten som en grønn møteplass.

Effekt mål:

- Antall arbeidsplasser, styrket nasjonal relevans og omdømme, økt kompetanse og utdanningsnivå i befolkningen, kompetansebarometer NHO (1 dag: 307 av 356)· Stabilisere god plassering i NHOs årlige barometer for næringsutvikling (pt: 71 av 356)
- Befolkningsvekst: Her kan vi stille oss spørsmålet om kommunen bør ha et konkret mål å jobbe etter, for å sikre befolkningsøkning.
  - Moderat mål er 0,5% årlig økning (gir 75 flere innbyggere årlig).
  - Offensivt mål er 1,0 % årlig økning (gir 150 flere innbyggere årlig).

Viktige punkter for utvikling: omstilling, kompetanse, merkevarebygging, samarbeid og riktige partnere.

Fra kommunestyret i Østre Toten:

- Sikre en systematisk oppfølging og samarbeid med det lokale næringslivet. Øke innsatsen for å tiltrekke oss nye næringslivsaktører.
- Det skal etableres nettverk med lokale og regionale kompetansemiljøer for å utvikle eksisterende og nye næringer i Østre Toten.
- Internt: Det skal utvikles attraktive arbeidsplasser som fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle, og som legger til rette for å tiltrekke seg, utvikle og beholde kompetente, initiativrike og stolte medarbeidere/ledere

Kommunestruktur Toten Gjøvik

I 2024 vedtok kommunestyrene i Østre Toten, Vestre Toten og Gjøvik å starte en felles utredningsprosess for å vurdere en mulig kommunesammenslåing. Prosessen skal belyse positive og negative konsekvenser for kommunenes evne til å møte fremtidige utfordringer, særlig knyttet til demografi, kompetanse, økonomi og arealbruk. Utredningen vil også vurdere konsekvensene for kommunenes roller som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler, samt for lokaldemokratiet. Det er avgjørende at både politikere, ansatte og innbyggere involveres i prosessen for å sikre bred medvirkning og eierskap til beslutningen.

Erfaringer fra tidligere sammenslåingsprosesser viser at gode, lokale prosesser er avgjørende for å unngå polariserte debatter. Derfor vil kommunedirektøren foreslå at det legges vekt på involvering og

dialog på tvers av kommunegrenser, slik at innbyggerne kan få tilstrekkelig informasjon og mulighet til å fremme sine synspunkter.

Forslag til fremdriftsplanen vil bli delt inn i fire faser:

Fase 1: utredning og politiske diskusjoner

Fase 2 innbyggermedvirkning

Fase 3: forhandlinger

Fase 4: innbyggerhøring og beslutning om eventuell kommunesammenslåing.

Første milepæl i denne prosessen er et felles formannskapsmøte den 30. oktober 2024, med påfølgende kommunestyrebehandling i november samme år.

Samarbeidet i Gjøvik, Land og Toten kommuner

Østre Toten kommune har, i tråd med viljeserklæringen om økt interkommunalt samarbeid, fortsatt arbeidet med å utvikle og styrke samarbeidene i Gjøvikregionen.

Etter en lengre periode med arbeid for å etablere et felles lønningsskontor i regionen, ble det klart at Vestre Toten ikke ønsket å delta i en slik løsning. Østre Toten kommune har derfor valgt å videreføre et faglig samarbeid med Nordre Land kommune. Det vil imidlertid ikke bli opprettet et felles kontor.

Blant de viktigste sakene framover er etableringen av et felles læringscenter for Gjøvik, Vestre Toten og Østre Toten, som etter opprinnelig plan skulle etableres i 2024, men som vil bli etablert i Vestre Toten i 2025. I tillegg vil arbeidet med å utrede en felles brann- og redningstjeneste for regionen fortsette. Videre vil arbeidet med å etablere et felles landbrukskontor bli slutført i 2025.

Kommunestyret vil i løpet av 2024 ta stilling til om det skal etableres en felles barnevernstjeneste for Vestre Toten kommune og Østre Toten kommune.

Oversikt over vertskommunesamarbeid i Gjøvikregionen 2024:

Samarbeidsområde	Vertskommune
Fellesenhet innføring	Vestre Toten
ReKS (Regionalt kompetansesamarbeid)	Gjøvik
Felles anskaffelsesstrategi	Gjøvik
Eierskapssekretariat	Gjøvik
Gjøvikregionen utvikling	Gjøvik
FACT-team*	Gjøvik
Legevakt (i tillegg Gran og Lunner kommuner)	Gjøvik
Barnevernsvakt (i tillegg Gran og Lunner kommuner)	Gjøvik

Statsbudsjettet 2025

Støre-regjeringen la fram forslag til statsbudsjett 2025 mandag 7. oktober 2024. Kommunedirektørens framlegg til årsbudsjett 2025 og handlingsprogram/økonomiplan 2026–2028 har ikke innbakt alle detaljerte virkninger av forslaget til statsbudsjettet, men baserer seg på de signaler som kom fram i Kommuneproposisjonen 2024, som ble fremmet i mai i år. Forslag til statsbudsjett avviker ikke mye fra denne.

Her er en kort oppsummering av statsbudsjettet:

For å sette kommunene i stand til fortsatt å levere gode tjenester, foreslår regjeringen at kommunesektoren får en vekst i frie inntekter på 5,15 milliarder kroner i 2025. Fylkeskommunen vil få 1,65 milliarder kroner. Veksten er over anslaget i kommuneproposisjonen for 2024. Økningen fra såkalt anslag på oppgavekorrigerte frie inntekter 2024 til 2025, er en økning til kommunene med 5,8 %, mens kommunene i Innlandet i gjennomsnitt får en økning på 6,6 %, og Østre Toten en økning på 6,8 %.

Regjeringens forslag til statsbudsjett vil holde kommunesektorens og fylkeskommunenes handlingsrom mer eller mindre uendret i 2025 i forhold til 2024, når vi tar hensyn til merutgifter knyttet til demografi, pensjonskostnader og pris/lønnsvekst. Selv om regjeringen øker de frie inntektene, er det likevel langt fra nok når kommunesektoren allerede mangler rundt 10 milliarder kroner i år.

Kostnadsveksten anslås til 4,1 % (kommunal deflator for 2025), herav lønn 4,6 % og prisvekst på 3,0 %.

Digitaliseringstiltak: Regjeringen satser på digitalisering og foreslår 2,3 milliarder kroner til nye tiltak i 2024. De nye tiltakene vil legge til rette for forenkling og effektivisering i offentlig sektor, bedre offentlige tjenester til innbyggerne og næringslivet. Det satses også på å øke IT-sikkerheten.

Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere som tilfaller kommunesektoren. Det er en langvarig praksis for at skattørene fastsettes med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40 % av kommunenes samlede inntekter. Det er heller ingen endring for 2024. Skatteinntekter og rammetilskudd vil i 2024 ventes å utgjøre 72 % (77 % når en tar med momskompensasjon) av kommunesektorens samlede inntekter. I statsbudsjettet foreslås at den kommunale skattøren økes med 1,8 prosentpoeng til 12,75 %.

Barnevernsreformen: Stortinget vedtok en barnevernsreform fra 2022, som blant annet gir kommunene økt faglig og økonomisk ansvar. Som kompensasjon for det økte finansielle ansvaret økte rammetilskuddet til kommunene i 2023. Videre satsing på barnevernet, institusjonsplasser og spesialiserte fosterhjem, gir en økning i rammen på 800 millioner kroner i 2025.

Moms på vann og avløp: Regjeringen foreslår å redusere merverdiavgiftssatsen på vann og avløp fra 25 til 15 prosent. Dette vil være besparende for husholdningene. Lavere merverdiavgift på vann og avløp vil bidra til å redusere levekostnadene for husholdninger som har fått kjøpekraften redusert ved høy prisvekst og økt rente. Dette tiltaket vil bidra til å redusere levekostnadene for de aller fleste husholdningene i landet. Med dette tiltaket antas det at reduksjonen i slike avgifter vil bli ca. 8 % for husholdningene.

Barnehage: Makspris i barnehage er satt til 2000 kroner, pr. barn fra 1. august 2024. Dessverre slit mange barnehager med bemanningsutfordringer og høgt sykefravær. Regjeringa oppgir at 250 millioner kroner av kommunene sin vekst i frie inntekter med behov for å styrke bemanninga i barnehager. Regjeringa har allerede sørget for at kommuner med barnehager i levekårsutsatte område har fått øremerka tilskudd for å øke pedagogtettheten eller bemanninga. For 2025, foreslår regjeringa 208,9 millioner kroner til dette.

Arbeidsliv: Det foreslås å øke innsatsen av arbeidsmarkedstiltak og nye tilbud til unge med 770 millioner kroner. Målet er å få flere personer i jobb og ikke på trygd. Fokus vil være på unge som står utenfor arbeid og utdanning, og fokus på personer med nedsatt arbeidsevne.

Bredbånd: Det er bevilget 400 millioner kroner til bredbånd for 2024. Dette er en del av en plan for å sikre alle husstander og bedrifter tilgang til høyhastighets bredbånd innen 2025.

Psykisk helse- og rusfeltet: Det prioriteres å forsterke innsatsen på dette området, med til sammen 150 millioner kroner. Dette benyttes til styrking av lavterskel tjenester innenfor psykisk helse og rusfeltet og til helsestasjons- og skolehelsetjenesten (kommune).

Strømpriser: Det har vært historisk høye strømpriser i 2022, 2023 og 2024. Selv om Østre Toten har inngått fastprisavtaler med sin leverandør, Ishavskraft, vil strømpriser og situasjonen i energimarkedet påvirke kommunen også i 2024. Betydelig økte kostnader til strøm de siste årene vil ventelig videreføres i 2025.

I løpet av et år bruker kommunen ca. 15 500 000 kWh strøm, hvorav ca. 8 900 000 kWh på kommunens bygg og eiendommer og 6 600 000 kWh på vann og avløp. Endrede strømpriser for vann og avløp har betydning for gebyrutviklingen, og økte strømpriser for kommunens bygg og eiendom har betydning for prioriteringer i budsjettet. I revidert budsjett 2024 er strømkostnader til våre bygg og eiendommer estimert til 13,5 millioner kroner, med bakgrunn i 1,65 kroner pr. kWh.

For 2025 ligger det inne i budsjettet en kostnad på 12 millioner kroner, med en liten nedgang i pris pr. kWh. Fjernvarmen til Østre Toten Idrettspark holder en relativt stabil pris.

I budsjettet foreslår kommunedirektøren å øke investeringene til ENØK-tiltak. I tillegg vil kommunedirektøren gjennomføre en egen kartlegging med påfølgende tiltak. Hensikten er både å redusere strømkostnadene og å bidra til å nå klima-målsettingene.

Slik kommunedirektøren har oppfattet regjeringens forslag til statsbudsjett, vil det ikke være behov for å gjøre vesentlige endringer i framlegget til kommunebudsjett for 2025. Når Stortinget har vedtatt statsbudsjettet for 2025, vil kommunedirektøren fremme en sak om behovet for å gjøre endringer i kommunens årsbudsjett for 2025. Kommunestyret vil få saken til behandling i første møtet på nyåret, og ved fremleggelse av rapporten etter 1.tertial 2025. De signaler som nå er gitt tyder på at det kan bli noen økte inntekter, som ikke er tatt med i budsjettframlegget. Med inntekter følger det også ofte med oppdrag som skal løses. Vi avventer for å se hva resultatet blir som følge av vedtatt budsjett.

Om dokumentet

Kommunestyret skal vedta et netto budsjett for hvert kommunalområde. Kommunalområdene har egne kapitler med informasjon om størrelsen og sammensetningen av budsjettet, beskrivelse av virksomheten, utfordringer og strategi for gjennomføring og sammendrag om de viktigste endringene i driften.

Kommunestyret skal også vedta investeringsbudsjettet. Vedtaket er et rammevedtak. Alle investeringsprosjekter skal ha enkeltvedtak i henhold til reglement. Som vedlegg til dokumentet er det en oversikt over alle investeringsprosjektene med tilhørende kommentarer.

Dokumentet inneholder også obligatoriske tabeller som viser oversikter over driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet.

Det er et eget kapittel om kommunens satsingsområder.

Det er et eget kapittel om hovedmål/overordnede mål med tilhørende delmål.

Kirkevergens forslag til kommunalt tilskudd til driftsformål og forslag til kommunal bevilgning til investeringsprosjekter er vedlagt. Kontrollkomiteens vedtatte budsjett for 2025 er også vedlagt.

Kommunedirektøren har en kort omtale av de kommunale betalingssatsene, egenandelene og gebyrene i vedlegg til dokumentet. Det blir utarbeidet et eget gebyrregulativ, eget dokument, som blir en del av den samlede budsjettbehandlingen.

Videre behandling av kommunedirektørens framlegg til handlingsprogram/økonomiplan 2025–2028 og årsbudsjett 2025:

- kommunedirektøren presentasjon onsdag 16. oktober
- formannskapets første behandling onsdag 30. oktober
- utvalgs behandling i perioden 6. november
- Østre Toten ungdomsråd, eldrerådet og rådet for personer med funksjonsnedsettelse 11.–13. november
- formannskapets behandling onsdag 27. november med innstilling til kommunestyret
- formannskapets innstilling legges ut på offentlig høring
- kommunestyrets behandling onsdag 11. desember
- Spørsmål som er stilt innen 12.november til politiker@ototen.no vil bli besvart samlet fredag 15. november.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Skatt på inntekt og formue	-443 537	-463 914	-492 293	-506 439	-506 439	-506 439
Ordinært rammetilskudd	-538 802	-563 542	-589 143	-582 528	-584 545	-587 654
Skatt på eiendom	-36 513	-35 000	-39 000	-39 000	-39 000	-39 000
Andre direkte eller indirekte skatter	-455	-423	-423	-423	-423	-423
Andre generelle statstilskudd	-70 229	-71 610	-78 415	-77 295	-73 146	-71 122
Sum sentrale inntekter	-1 089 537	-1 134 489	-1 199 274	-1 205 685	-1 203 553	-1 204 638

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Renteinntekter og utbytte	-33 308	-24 000	-26 250	-20 500	-19 500	-19 500
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	35 990	60 376	62 000	66 000	69 000	69 000
Avdrag på lån	48 761	60 500	51 278	56 000	59 000	63 000
Netto finansinntekter/finansutgifter	51 443	96 876	87 028	101 500	108 500	112 500
Finansutgifter i tjenesteområdene	251	-1 000	-1 140	-1 140	-1 140	-1 140
Totale finansutgifter	51 694	95 876	85 888	100 360	107 360	111 360

Kommentar til finansinntekter og utgifter

Renteinntekter

Renteinntektene er basert på de markedsrentene vi har høsten 2024. Inntekter på kortsiktig overskuddslikviditet består av differensiert bankrente i kommunens hovedbank (DNB) og innskudd i KLP Banken. Renter av videre utlån fra Husbanken, Startlån, er en del av renteinntektene. Etter hvert som andelen innskudd som er knyttet til ubrukte lånemidler blir redusert, vil også renteinntektene bli mindre.

Utbytte og eieruttak

Kommunens utbytte fra Eidsiva Energi AS kommer fra og med 2020 via eierselskapet Innlandet Energi Holding AS. Normalt nivå vil ligge på om lag 7,0 millioner kroner årlig. Fremdeles skal det være forutsigbarhet i nivået på utbyttet via den treårige utbytteplanen. Budsjettet for 2025 ligger inne med 12 millioner kroner i utbytte. Tallene for året 2024 er 12 millioner i utbytte. For 2023 mottok vi 21 millioner kroner i utbytte, noe som er ekstraordinært.

Rentekostnader

Det ligger inne nye låneopptak i perioden, og derfor øker rentekostnadene betydelig i planperioden, både grunnet låneopptak, men også som konsekvens av det forventede rentenivået (NIBOR) fra Norges Bank. Rentene er likevel forventet å være stabile frem til våren 2025, for deretter å bli redusert noe. Det forventes et nivå for lånerenten (på vår låneportefølje) i perioden på 4,2 % i 2025, 4,4 % i 2026, 4,0

% i 2027 og enda en nedgang for 2028. I dag er det usikkerhet om rentetoppen er nådd, og når styringsrenten settes ned. Rentekostnaden innen selvkostområdene vann og avløp finansieres av gebyrinntektene, mens rentekostnader av andre investeringer og dertil økte rentekostnader finansieres av ordinære driftsinntekter.

Låneavdrag

Budsjetterte avdrag øker noe i planperioden, som følge av investeringer de siste årene. Avdragene øker fra 52 millioner kroner til 63 millioner kroner i 2028. Kommunen betaler ikke større avdrag enn det kommunen er forpliktet til. I den nye kommuneloven er det bestemmelser som ser ut til å forplikte kommunen til å betale høyere avdrag enn tidligere. Dersom det blir høyere eller lavere investeringer enn det som er estimert i økonomiplanen, vil dette også påvirke størrelsen på fremtidige avdrag på lån.

Netto finansutgifter utgjør i gjennomsnitt om lag 5,7 % av brutto driftsinntekter. Korrigert for selvfinansierte investeringer i vann og avløp utgjør netto finansutgifter om lag 3,8 % av brutto driftsinntekter, for 2025.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Til ubundne avsetninger	48 747	47 000	64 226	60 531	69 925	50 069
Til bundne avsetninger	549	423	423	423	423	423
Bruk av ubundne avsetninger	-28 178	-54 900	-41 060	-48 493	-51 664	-45 002
Overføring til investeringsregnskapet	3 500	3 500	3 200	3 200	3 200	3 200
Netto avsetninger	24 618	-3 977	26 789	15 661	21 884	8 690
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	27 377	-11 437	-2 647	5 523	12 359	12 359
Totale avsetninger	51 996	-15 414	24 142	21 184	34 243	21 049

Kommentar til avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Avsetninger til og bruk av ubundne avsetninger (disposisjonsfond)

Avsetninger til disposisjonsfond består av premieavvik pensjon og av overskudd som blir generert fra driftsregnskapet. For 2025 er det forutsatt at inntekten fra premieavvik på 64,2 millioner kroner i sin helhet avsettes til fond.

I 2025 er det ført opp i alt 41 millioner kroner i forbruk av disposisjonsfond. Av dette er 38,9 millioner kroner utgifter til amortisering av tidligere premieavvik på pensjon, mens 2,1 millioner kroner går til finansiering av utgifter i selve driftsbudsjettet.

Senere i planperioden endres dette forholdet gjennom at driftsinntektene og driftsutgiftene er bedre balansert. Utenom premieavvik og amortisering av pensjon avsettes det i 2026 21,1 millioner kroner til disposisjonsfond. For årene 2027 og 2028 er disse beløpene henholdsvis 34,2 millioner kroner og 21 millioner kroner. I løpet av fire-årsperioden avsettes det netto 160 millioner kroner millioner til disposisjonsfond, fordelt på 59,5 millioner kroner til pensjon og 100,5 millioner kroner til ordinært disposisjonsfond.

Avsetninger til bundne avsetninger (bundne fond)

Hele konsesjonskraft-avgiften avsettes til utviklingsfondet. Utviklingsfondet disponeres av utvalget for

samfunnsutvikling, og når utvalget bevilger midler finansiert av fondet, blir dette ført som forbruk av bundne fond. Årlig inntekt er 423 000 kroner.

Bruk av bundne avsetninger (bundne fond)

Bruk av bundne avsetninger er i sin helhet forbruk av selvkostfond knyttet til de områdene som er såkalte selvkostområder, så som vann, avløp, avfall, kloakk og kontroll av spredte avløpsanlegg. Denne beregningen er ikke gjennomført i forbindelse med framlegg til økonomiplanen, men blir utført ved utarbeidelse av detaljerte årsbudsjettet. Beregningen har ingen påvirkning på budsjettbalansen. Dersom de samlede utgiftene er mindre enn gebyrinntektene, avsettes overskuddet til selvkostfond, og føres tilbake til selvkostområdet som inntekt i løpet av tre–fem år, og reduserer dermed nivået for nødvendige gebyrinntekter i samme periode. I detaljbudsjettet for vann og avløp, og i oppsettet av selvkostoversikten, vil det framkomme driftsinntekter, driftsutgifter, kalkulatoriske kostnader og bruk eller avsetning til selvkostfond.

Til disposisjon for tjenesteområdene

Beløp i 1000

Oppsummering sentrale poster	Budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027	2028
Sum generelle driftsinntekter	-1 134 489	-1 199 274	-1 205 685	-1 203 553	-1 204 638
Avskrivninger	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164
Netto finansutgifter	95 876	85 888	100 360	107 360	111 360
Motpost avskrivninger	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-15 414	24 142	21 184	34 243	21 049
Sum sentrale inntekter og utgifter - Til fordeling tjenesteområdene	-1 054 027	-1 089 244	-1 084 141	-1 061 950	-1 072 229
Sum fordelt tjenesteområdene	1 054 027	1 089 244	1 084 141	1 061 950	1 072 229
Merforbruk/mindreforbruk	0	0	0	0	0

Tabellen viser at frie disponible inntekter er 1 199 millioner kroner i 2025, mens netto finansutgifter er 87 millioner kroner. Bruk av fond er 2,1 millioner kroner dette året. Dette gir en sum av sentrale inntekter til disposisjon for tjenesteområdet i driftsbudsjettet med i overkant av 1 085 millioner kroner.

Denne tabellen viser også at de frie disponible driftsinntektene går opp fra 1 034 millioner kroner i 2024 til 1 199 millioner kroner i 2025 og at finansutgiftene reduseres fra 96 millioner kroner i 2024 til 86 millioner kroner i 2025. For 2025 er det lagt opp til bruk av disposisjonsfond på 2,1 millioner kroner. Avsetningen til disposisjonsfond vil i perioden være netto 23,1 millioner (2025) 10,4 millioner kroner (2026), 23,0 millioner kroner (2027) og 30,7 millioner kroner i (2028) siste året i økonomiplanperioden.

Dette betyr at det beløpet som fordeles til tjenesteområdene var 1 054 millioner kroner i 2024 og rett i overkant av 1 089 millioner kroner i 2025 (fremtidens tall er oppgitt i 2025 prisnivå). Omregnet til 2024 kroner vil 2025 bli en reduksjon av beløpet som fordeles til kommunalområdene.

Driftsrammer for kommunalområdene 2025–2028

Kommunestyret vedtok en samlet driftsramme for 2024 på 1 041 millioner kroner.

Kommunedirektøren har rapportert tilbake til kommunestyret at det er betydelige budsjettoverskridelser i 2024. Dette er nærmere beskrevet i 2. tertialrapport. Når man tar hensyn til budsjettendringene, vedtatt av kommunestyret i 1. tertial og ubalansen meldt inn i 2. tertial, er det en differanse på 37,4 millioner kroner i forhold til den opprinnelige budsjettammen. Lønns- og prisveksten fra 2024 til 2025 er beregnet til 4,1 %. Kompensasjon for lønns- og prisvekst utgjør 44 millioner kroner. For å opprettholde samme tjenestenivå som i 2024, tilsvarer dette en driftsramme på 1 123 millioner kroner for 2025.

Den tildelte driftsrammen for 2025 er på 1 085,5 millioner kroner. Dette betyr at driften må reduseres med 38 millioner kroner sammenlignet med dagens driftsnivå.

Det er foretatt en ompostering på 26,7 millioner kroner fra kommunalområdet helse og mestring til oppvekst og velferd, grunnet overføring av NAV-tjenester.

Fra 2025 til 2026 er det foreslått et nedtrekk på 7 millioner kroner for oppvekst og velferd, mens det er en økning på 9,7 millioner kroner for helse og mestring. Videre, fra 2026 til 2027, foreslås et ytterligere nedtrekk på 6,2 millioner kroner for oppvekst og velferd og en økning på 14,1 millioner kroner for helse og mestring.

For perioden 2027 til 2028 fortsetter denne trenden, med et nedtrekk på 3,5 millioner kroner for oppvekst og velferd, og en økning på 12,2 millioner kroner for helse og mestring.

Den samlede omfordelingen mellom kommunalområdene er på omtrent 20 millioner kroner over perioden. Disse justeringene er nødvendige for å tilpasse tjenestene til endret befolknings sammensetning.

Rammeområde	Oppr. budsjett 2024	Øk. plan 2025	Øk. plan 2026	Øk. plan 2027	Øk. plan 2028
Kommunalområde fellestjenester	85 030	86 780	85 955	85 955	85 947
Kommunalområde oppvekst og velferd	429 133	452 523	442 538	438 653	436 224
Kommunalområde helse og mestring	428 860	454 653	457 979	468 447	481 172
Kommunalområde samfunn og strategi	79 567	89 217	88 333	88 333	88 325
Fellesområder	19 000	2 284	13 719	-8 219	-8 220
Sum bevilgninger drift, netto	1 041 590	1 085 457	1 088 524	1 073 169	1 083 448

Rammene i budsjettet

Hvordan kommer vi frem til rammene som presenteres i budsjettet for 2025? Vi tar utgangspunktet i de rammene som er vedtatt i budsjett og revidert budsjett for 2024. Spesielt ser vi på de inntektene vi har i det budsjettet og holder de opp mot forventede inntekter i 2025 og fremover i planperioden. Ser vi også på netto finansutgifter og bevegelse på fond får vi grunnlaget for sum netto finansiering til drift. Disse

rammene danner grunnlaget for det beløp vi kan dele ut i kommunalområdene. I tillegg justerer vi med alle kjente forhold. Rammen til kommunalområdene må justeres for engangs effekter som kan ligge inne i siste års drift.

For 2025 har vi hensyntatt resultater fra organisasjonsutvikling-prosjektet vårt, som flytting av NAV mellom kommunalområder. Dette medfører en flytting av ramme på 26,7 millioner fra helse og mestring til oppvekst og velferd. Flytting av stillinger mellom kommunalområdene er også hensyntatt. Vi legger også inn budsjettjusteringer som følge av de momenter (forpliktelser) som kommer fra statsbudsjettet. Her legger vi til grunn modeller fra KS som oppdateres flere ganger årlig. Vi benytter sist kjente modell. Hvis mulig justeres rammen opp med deflatoren som blir benyttet i finansdepartementets fremlegg, i år på 4,1%. Denne pris og lønnsveksten justeres opp på rammene.

Budsjettrammene her også hensyntatt endringer i demografi, da spesielt det at antall barn og unge har en noe negativ utvikling og det at personer med pleiebehov og ettersyn har en økende tendens. Dette er korrigert i rammene for årene 26-28 etter modellene som KS kunngjør.

Selv om det kan være fristende å ta med inntekter som er antydnet eller som kan komme, forsøker vi å ha en ryddig avgrensning der ikke bekreftede inntekter og oppgaver (utgift) holdes utenom budsjettet. Når inntekten er satt og rammene til kommunalområdene er gitt, må budsjettet salderes for å få disse til å gå i balanse. Som regel har vi mindre inntekter enn utgifter på våre tjenester.

Videre fremover i planperioden vil usikkerheten øke. For 2026 har vi en bedre kontroll på enn 2027, mens 2028 har tall som akkurat nå ikke er anslått fra de som sitter med modeller. Dette gjelder for eksempel KLP med premieavvik og amortisering.

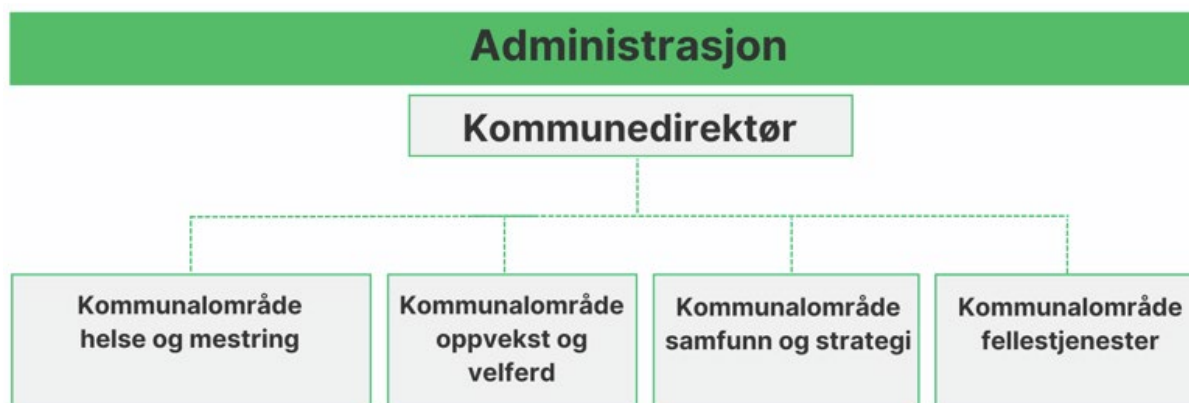
Statsbudsjettet ble lagt fram 7. oktober, med noen endringer i inntektstørrelser fra KS-modellen vi har lagt til grunn (fra juni 2024). Vi har lagt til grunn 1 081 millioner kroner i vårt budsjett. Den nyeste modellen som ble kunngjort 11. oktober fra KS, viser at Østre Toten kan ha 5,5 millioner å hente i ekstra rammetilskudd og skatteinntekter for 2025. Disse midlene er ikke med i budsjettet. Vi mener at ut fra de uløste oppgavene som vi nå jobber med, så må vi se an utviklingen utover i året. Derfor bør disse midlene benyttes mot uløste oppgaver. Det vil rapporteres om hvordan tiltakene utvikler seg og hvordan vi tror tiltakene har slått til ved årsslutt, først etter 1. tertial 2025. Da vil en revidering komme.

Fellestemaer for kommunalområdene

HR og organisasjonsutvikling

Østre Toten kommune er organisert med en administrasjon bestående av kommunedirektør og fire kommunalområder: kommunalområdet helse og mestring, kommunalområdet oppvekst og velferd, kommunalområdet samfunn og strategi og kommunalområdet fellestjenester.

Organisasjonskart administrasjon Østre Toten kommune pr. 1. oktober 2024:

Pr. 1. oktober 2024 er det 988 årsverk (1238 ansatte) tilknyttet Østre Toten kommune. Hovedvekten av ansatte er linjeorganisert i enheter under kommunalområdet for helse og mestring og kommunalområdet for oppvekst og velferd).

Arbeidsgiverpolitikk

Arbeidsgiverpolitikken, vedtatt i kommunestyret 20.03.24, viser til hvordan kommunens ledelse og ansatte må samspille for å lykkes som arbeidsgiver i fremtiden. Det er kommunens ledere og ansatte som utgjør kommunens viktigste ressurser. Samspillet og medvirkning er avgjørende for å skape et bærekraftig og inkluderende arbeidsfellesskap hvor alle bidrar til et godt arbeidsmiljø og best mulig tjenester til kommunens innbyggere. Målet er at innbyggeren skal oppleve EN helhetlig kommune.

Verdigrunnlag

Østre Toten kommune har et verdigrunnlag som skal være førende for hvordan ledere og ansatte jobber, hvilke valg som tas, hvordan rollene opptrer og hva som kjennetegner de som jobber her.

Verdigrunnlaget skal også kjennetegne kommunens tjenesteleveranser og utviklingsarbeid, samt bidra til å skape kommunens identitet og omdømme.

Østre Toten kommune skal være et attraktivt sted å bo, hvor kommunens innbyggere kan leve sine foretrukne liv ved Mjøsa, og kommunens visjon er: Livskvalitet ved Mjøsa.

Videre er vårt verdigrunnlag som følger:

"Vi er stolte av å jobbe i Østre Toten kommune, hvor vi møter utfordringer med mot og optimisme."

"Vi tør å utfordre oss selv og hverandre, tenke nytt og bry oss."

"Vi er profesjonelle og samarbeider om gode løsninger."

"Vi skal skape gode tjenester sammen med innbyggerne."

Organisering og omstilling

Som arbeidsgivere nasjonalt opplever vi i likhet med andre, både offentlige og private, en stadig økende konkurranse om de beste ressursene. Konkret betyr dette at Østre Toten kommune må løse oppdraget sitt på nye måter, med mindre ressurser og færre med spisskompetanse. Kommunens ansatte må jobbe mer på tvers, og ressursene må benyttes på nye måter. Kommunedirektøren har med dette som bakgrunnstappe satt i gang et organisasjonsutviklingsprosjekt med mål om at Østre Toten kommune skal være en fremtidsrettet organisasjon, hvor innbyggeren opplever tidlig innsats, tverrfaglig samhandling og effektive tjenester. En god organisering og evne til omstilling er avgjørende for at vi som kommune skal kunne levere helhetlige tjenester med god kvalitet også i fremtiden.

På overordnet nivå har det vært foretatt en gjennomgang av ledernivåer, og det er gjennomført en ny organisering med kommundirektør, kommunalsjefer, tjenesteledere og virksomhetsledere (se organisasjonskart). Det administrative delegeringsreglementet er vedtatt i denne strukturen, men må ha en ytterligere gjennomgang når kartlegging og innplassering av rådgivernivået er på plass. NAV har byttet tilhørighet, fra helse og mestring til oppvekst og velferd. Videre har organisasjonsutviklingsprosjektet arbeidet med innføring av helhetlig porteføljestyre, som blant annet skal gi en bedre oversikt og styring over kommunens prosjekter. For å sikre en bedre utnyttelse av kommunens kompetanse og utnyttelse av ressurser på tvers i organisasjonen, arbeides det for å se på løsninger knyttet til tverrfaglig samhandling satt i system. Dette arbeidet blir viktig å holde fokus på i kommende planperiode.

Lederskap

Godt og tydelig lederskap er avgjørende for å lykkes med omstillingsprosesser. Relasjonelt lederskap som aktivt arbeider for å utvikle en kompetansekultur med høy etisk bevisst er viktig. Kommunens ledelse jobber ut fra 10-faktor og mestringsorientert lederskap, som innebærer en ledelse som vektlegger den enkelte medarbeiders utvikling til å bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren skal oppleve mestring og yte sitt beste.

Kommunedirektøren har i forbindelse med iverksetting av ny lederstruktur lagt til rette for opplæring og støtte inn i de nye lederrollene. Målet er å sikre felles forståelse for og kunnskap om de ulike ledernivåenes oppdrag i den nye strukturen. Det legges til rette for videre opplæring og støtte over i 2025.

Medarbeiderskap

Østre Toten kommune jobber aktivt for å skape et trygt arbeidsmiljø, som legger til rette for medvirkning i det utviklingsarbeidet som pågår for å nå kommunens mål. Det er viktig å tilby arbeid med mening, samt å skape et godt samspill med brukere, innbyggere og kolleger. Kommunen benytter medarbeiderundersøkelserverktøyet 10-faktor som et utviklingsverktøy, og ikke bare et kartleggingsverktøy. Gjennom systematisk arbeid med 10-faktor, vil lederskap og medarbeiderskap utvikles og bidra til en felles kultur i organisasjonen. De 10 faktorene er viktige innsatsfaktorer for å oppnå gode resultater ut fra organisasjonens mål og kvalitet på tjenestene. I tillegg er faktorene viktige for å skape det arbeidsmiljøet kommunes ansatte trenger for å være en attraktiv arbeidsgiver.

Våren 2024 ble medarbeiderundersøkelsen 10-faktor gjennomført. 995 ansatte svarte på undersøkelsen og det gav en svarprosent på 78,9 %. Organisasjonen scorer høyt på medarbeiders egen motivasjon og motivasjon til å gjøre nytte for innbyggerne. Resultatet viser høy grad av fleksibilitetsvilje som handler om villighet til å være fleksibel på jobb og tilpasse sin måte å jobbe på til nye behov og krav. Det er behov for å styrke relevant kompetanseutvikling som er avgjørende for at medarbeiderne til enhver tid er best mulig rustet til å utføre sine oppgaver med høy kvalitet.

Partsarbeid

Tillitsvalgte og vernetjenesten er avgjørende utviklingsparter for at kommunedirektøren skal lykkes som arbeidsgiver i fremtiden. Tillitsvalgte og arbeidsgiver skal sikre samarbeidsstrukturer som gir forutsigbarhet og gode rammer for utviklingsarbeidet, samtidig som vernetjenesten skal bidra til en helsefremmende arbeidsplass. Østre Toten kommune har sammen med tillitsvalgte utarbeidet en lokal tillitsvalgtordning, som skal være med å støtte opp om dette arbeidet. Bruk av arbeidsmiljøutvalg (AMU) på alle nivåer gir bedre grunnlag til å lykkes med et systematisk og godt partsarbeid.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

I Norge har vi generelt å ha et godt arbeidsliv, men mange opplever høyere krav og færre ressurser. Dette gjelder også i offentlig sektor. Arbeidsmiljø handler om arbeid og i yrker som jobber for og med mennesker har en økning i emosjonelle krav og belastning på arbeidsplassen.

Forebyggende HMS- og sykefraværarbeidet er ansvaret til hver virksomhet i samarbeid med partene i de lokale arbeidsmiljøutvalgene (AMU). Økt kompetanse på rollene i AMU, skal forbedre samhandlingen og medvirkningen. Arbeidsgiver sammen med arbeidstakerorganisasjonen har etablert ny AMU struktur som er tilpasset den nye organisasjon.

Det er satt søkelys på å ha en fullstendig oversikt på det systematiske HMS arbeidet i virksomheten, hvor også emosjonelt og relasjonelle krav og belastning er ivaretatt, Forebygging av vold, trusler om vold og trakassering er også viktig. Risikovurderinger og opplæring i forebygging og håndtering av slike situasjoner fortsetter i 2025.

Kultur- og holdningsskapende arbeid er ferskvare, og det er behov for å fortsette med systemforbedringer og reduksjon av kort- og langtidsfravær på den enkelte arbeidsplass. Hver virksomhet skal ha et aktivt forhold til nærværarbeid, og ha mål for lavest mulig fravær.

For å redusere sykefraværet er det viktig med felles rutiner og prosedyrer i hele organisasjonen. Effekt av tett oppfølging er mulig å spore flere virksomhetsområder, og det er nødvendig å gjenta temaer som bygger helsefremmede arbeidsplasser og som sikrer varig endring.

For å øke nærværet må tjenestene ha gode prosesser og tett samarbeid med ansatte.

Internkontroll og kvalitet

Internkontroll er en viktig del av kommunens styring og kvalitetssikring. Den sørger for at lover og regler følges, i tråd med kapittel 25 i kommuneloven. Internkontroll er en del av den daglige ledelsen og handler om å ha orden i eget hus, basert på KS-veilederen.

Kommunedirektøren har hovedansvaret for internkontrollen i hele kommunen, men delegerer ansvar og myndighet til ledere på ulike nivåer.

En modenhetsanalyse gir innsikt i kommunens nåværende status og er et godt utgangspunkt for forbedringsarbeid. Det er nyttig å reflektere over dagens situasjon før man stater med kontinuerlige forbedringer, som skal prege alle kommunens prosesser.

For å unngå uønskede hendelser, er det viktig med god styringsinformasjon om risikoområder. Arbeidet med modenhetsanalyser, implementering av kvalitetssystemet og støtte til kommunalområdene fortsetter. Det er også viktig å sikre informasjonssikkerhet og gi opplæring i kvalitets- og internkontroll. Risiko- og sårbarhetsanalyser og avvikshåndtering er også viktig fokusområder fremover.

Kommunikasjon

Kommunikasjon er ikke et mål i seg selv, men et strategisk verktøy for at kommunen skal nå sine mål.

På lik linje med det offentlige Norge, står Østre Toten kommune foran store utfordringer. Blant annet blir vi stadig flere eldre, vi blir færre yrkesaktive og kommuneøkonomien blir stadig mer utfordrende. For å opprettholde gode tjenestetilbud må flere samfunnsoppgaver løses på en annen måte enn i dag. For å lykkes med denne samfunnsendringen blir kommunikasjon ett av flere viktige virkemidler.

Dagens kommunikasjonsstrategi, vedtatt administrativt i juni 2021, bør tilpasses det nye framtidsbildet og vedtas av kommunestyret for at den skal bli et strategisk verktøy og bidra til at administrasjonen, politikerne og innbyggerne løser framtidige utfordringer i sammen.

Innovasjon og digital transformasjon

I dagens samfunn er innovasjon og digital transformasjon avgjørende for at kommuner skal kunne møte innbyggernes behov på en effektiv og bærekraftig måte. Ved å implementere nye teknologier og innovative løsninger kan kommuner forbedre tjenesteleveransen, øke effektiviteten og redusere kostnader.

En av de viktigste fordelene med digital transformasjon er forbedret kommunikasjon og samhandling med innbyggerne. Digitale plattformer gjør det enklere for innbyggerne å få tilgang til informasjon, søke om tjenester og gi tilbakemeldinger. Dette skaper en mer åpen og transparent forvaltning, som igjen styrker tilliten mellom kommunen og innbyggerne.

Videre kan digital transformasjon bidra til å tiltrekke seg nye investeringer og skape arbeidsplasser. En kommune som er kjent for å være innovativ og teknologisk avansert, vil være mer attraktiv for bedrifter og talenter, noe som kan stimulere lokal økonomisk vekst.

Innovasjon kan også bidra til å løse komplekse samfunnsutfordringer. Dette fører til en bedre livskvalitet for innbyggerne og en mer bærekraftig utvikling.

Kultur, ledelse og kompetanse er tre viktige hovedprinsipper for å lykkes med innovasjon i offentlig sektor. Utviklingen av en innovativ kultur, der det er mulighet for å prøve og feile, og der en samarbeider med kolleger, innbyggere, næringsliv, akademia og frivillige i samskapende prosesser, må bygges opp over tid. Roller og ansvar i innovasjonsarbeidet må være avklart, og ulike samarbeidsrelasjoner må utvikles og bygges.

Ved å arbeide strategisk og helhetlig med innovasjon og digital transformasjon, vil Østre Toten kommune

være bedre rustet til å håndtere fremtidige utfordringer og tilpasse seg endringer i samfunnet. Dette sikrer at vi forblir relevante og effektive i en stadig mer digital verden.

Etikk

Østre Toten kommune arbeider kontinuerlig for å hindre uetisk atferd og korrupsjon. Kommunes etiske retningslinjer er revidert og godkjent administrativt juni 2024. Det er viktig at medarbeidere og folkevalgte viser gode etiske holdninger og integritet gjennom sine handlinger, for å skape tillit hos kommunens innbyggere. Kontrollutvalget har fulgt opp kommunen på dette punktet høsten 2024, og kommunedirektøren vil jobbe kontinuerlig for å opprettholde kjennskap og utøvelse i praksis.

Opplæringskontoret

Opplæringskontoret i Østre Toten kommune har som primæroppgave å formidle læreplasser innad i

egen organisasjon. I dette arbeidet øker muligheten for at ungdom fra vår kommune kan fullføre sitt utdanningsløp. Det er et økende behov for tettere oppfølging av lærlinger gjennom utdanningsløpet. Dette arbeidet vil vi opprettholde. Det er et brett samarbeid med de andre kommunene i region for å øke rekrutteringen inn imot de fagområder hvor behovet er størst. Lærlingordningen vil være en del av vår rekrutteringsstrategi.

Rapportering

Det legges opp til tertialvis rapportering av virksomheten i 2025. For å ha en hensiktsmessig rapportering, som gir grunnlag for politisk styring, legges det opp til følgende form på rapporteringen:

1. tertial: økonomi inkludert sykefravær
2. tertial: oppfølging politiske vedtak, oppfølging vedtatte mål, økonomi, inkludert sykefravær og avvik i driften
3. tertial: årsrapport, samlet rapportering på handlingsprogram, økonomiplan og budsjett

Økonomisk utvikling i planperioden

Kommentar til økonomisk utvikling i planperioden

Vurdering av den økonomiske utviklingen i perioden 2025–2028

Her vurderes utviklingen i kommunens økonomiske nøkkeltall opp mot det som er satt som måltall i vedtatte økonomiske handlingsregler, vedtatt av kommunestyret i juni 2019. Den nye kommuneloven pålegger kommunestyret å behandle og vedta økonomiske måltall.

Kommunestyret vedtok økonomiske handlingsregler 19.06.2019, sak nummer 52/2019.

A. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter skal fra og med 2020 være minst 1,75 % og økes til minst 2,0 % i løpet av de neste åtte årene. Dette nivået settes ut fra Teknisk beregningsutvalg for kommuneøkonomien sin minimums anbefaling over tid. Dersom normen endres, vil denne handlingsregelen også bli vurdert på nytt.

B. Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter bør være mindre enn 100 %, og reduseres til maksimum 80 % i løpet av de neste åtte årene.

C. Kommunens disposisjonsfond bør være minst 10 % målt opp mot årlige brutto driftsutgifter. Dette målet skal nås i løpet av 2020, for deretter å øke til minst 15 % i løpet av de neste åtte årene.

D. Kommunens ordinære driftsutgifter skal finansieres av ordinære driftsinntekter. Denne handlingsregelen gjelder fra og med 2020.

E. Låneandelen ved de samlede årlige investeringene skal ikke være høyere enn 85 %. Denne handlingsregelen gjelder fra og med 2020, og omfatter både anleggsinvesteringene og andre investeringer i kommunebudsjettet/-regnskapet. Låneandelen skal reduseres til maksimum 75 % i løpet av de neste åtte årene.

F. Netto finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter skal ikke overstige 7 %. Denne handlingsregelen gjelder fra og med 2020. I løpet av de neste åtte årene skal netto finansutgifter reduseres til maksimum 6 % av brutto driftsinntekter.

Kommunestyret har vedtatt at nøkkeltall fra de økonomiske handlingsreglene skal presenteres på en enkel måte, gjerne i tabellform, der de ulike mål på kort og lang sikt vises sammen med reelle tall for de siste år og prognose for inneværende år.

Økonomiplan for 2025–2028

Økonomiske handlingsregler:

Økonomiske handlingsregler		Regnskap	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan				2025-2028
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Gjennomsnitt
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	Regel	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75
	Økonomiplan	1,63	3,50	- 2,20	1,60	1,40	2,20	1,40	1,73
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	Regel	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
	Økonomiplan	91,70	90,20	111,00	118,00	125,00	141,00	162,00	136,50
	Netto lånegjeld/dr uten vA				83,00	96,00	112,00	129,00	105,00
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	Regel	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
	Økonomiplan	15,00	15,10	14,00	15,00	15,70	16,90	17,20	16,20
Driftsutgifter skal alltid finansieres av ordinære driftsinntekter - Mill kr	Økonomiplan	20,13	51,99	- 20,10	24,14	21,18	34,24	21,41	25,24
Låneandel i investeringer totalt Prosent	Regel	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00
	Økonomiplan	68,10	83,80	90,00	81,10	82,20	81,90	81,60	81,70
Finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter	Regel	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
	Økonomiplan	4,34	3,39	6,20	5,70	6,60	7,00	7,30	6,65
	Uten Vann og avløp				3,82	4,42	4,69	4,89	4,46

Netto driftsresultat er det viktigste resultatbegrepet for kommunene, og viser hva som er igjen av de løpende driftsinntektene til avsetninger og investeringer når de løpende driftsutgiftene og renter/avdrag på lån er dekket. Normen og dermed handlingsregelen er 1,75 %. Det første året i perioden (2025) har vi netto driftsresultat på 1,60 %, og som ligger litt under normen og vedtatt ambisjon. Det andre året er resultatet 1,40 %, mens det i 2027 og 2028 er et netto driftsresultat på henholdsvis 2,20 % og 1,40 %, og nær norm og vedtatt handlingsregel.

Hovedårsaken til positiv utvikling i planperioden er en ambisjon om å redusere driftsutgifter utover i perioden.

En stor del av kommunens samlede gjeld er knyttet til selvfinansierende investeringer innen vann og avløp. Korrigerer vi for dette, er gjennomsnittlig netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter 136,5 % i perioden, og gjennomsnittlig finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter er 6,65 %.

Det må nevnes at kommunen har et ubenyttet potensial for driftsinntekter knyttet til eiendomsskatt med om lag 10 millioner kroner årlig.

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

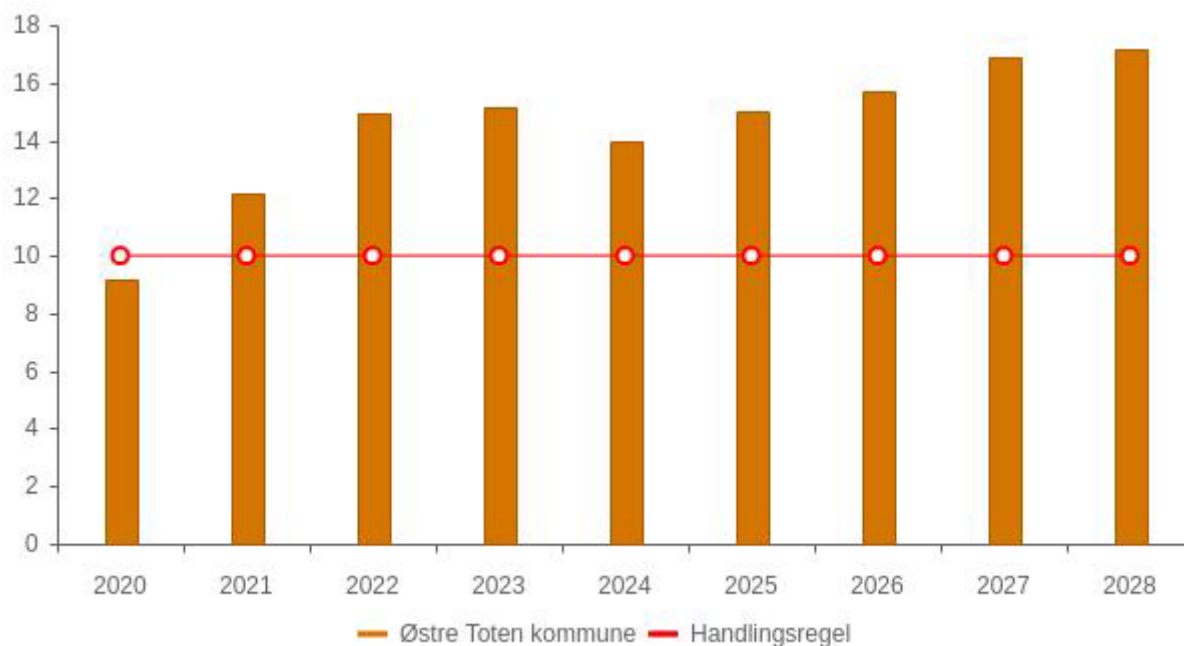
Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Østre Toten kommune	-0,07 %	4,22 %	1,63 %	3,50 %	-2,20 %	1,60 %	1,40 %	2,20 %	1,40 %
Handlingsregel	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %

Kommentar til netto driftsresultat

Denne illustrasjonen viser utviklingen av netto driftsresultat over en ni-årsperiode med historiske verdier i perioden 2020–2023, og budsjettert resultat inneværende år og gjennom den kommende fire-årsperioden. Resultatene svinger, ikke bare for vår kommune. De historiske resultatene er preget av høyere skatteinntekter enn beregnet for kommunesektoren, mens utviklingen i kommende periode for vår del er basert på tilpasning av utgiftsnivået i forhold til et normalt inntektsnivå. Resultatet er også preget av at inntektene fra premieavvik fra pensjon er høyere enn de årlige pensjonskostnadene som bokføres i regnskapet. Denne differansen avsettes til fond. Beløpene er korrigert for estimat fra KLP i 2025, 2026, 2027 og 2028, men har større usikkerhet jo lenger vi kommer frem i perioden. Dette påvirker ikke budsjettbalansen, men det kan ha påvirkning på netto driftsresultat.

Tallene i planperioden viser at det vil bli utfordrende å nå et resultat som ligger på normen på 1,75 % i netto driftsresultat hvert år.

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Østre Toten kommune	9,2 %	12,1 %	15,0 %	15,1 %	14,0 %	15,0 %	15,7 %	16,9 %	17,2 %
Handlingsregel	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %

Kommentar til disposisjonsfond

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter.

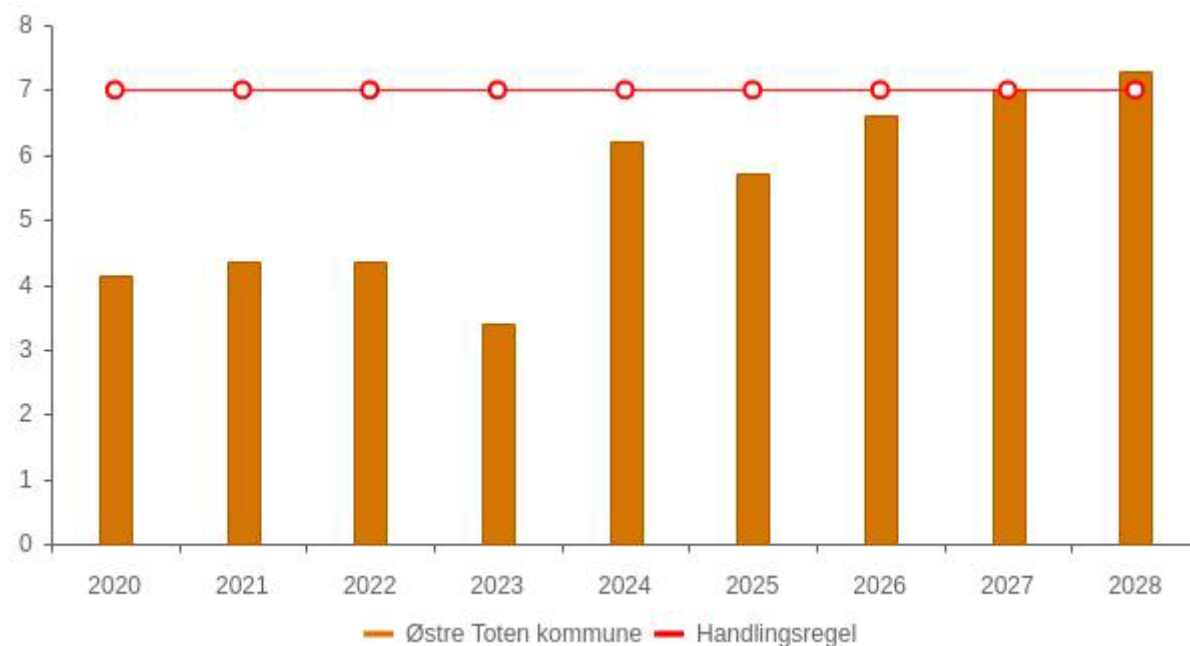
Figuren viser at måltallet på 10 % ble nådd i 2021, økende til 15 % i 2022. I 2023 ligger disposisjonsfondet på 15,2%. For året 2024 vil vi få et negativt resultat, og vil benytte deler av disposisjonsfondet som vil være 14 % ved utgangen av året (korrigert for budsjett 2024). For budsjettet i 2025 og videre i planperioden vil resultatene, og dermed overføringen til disposisjonsfondet, være positive, under forutsetning av at foreslåtte tiltak blir gjennomført i driften.

Disposisjonsfond hos oss er ordinært disposisjonsfond og avsetningen til å dekke framtidige forpliktelser knyttet til premieavvik og amortisering av dette. Ved inngangen til 2024 er 147,8 millioner kroner av i alt 226,8 millioner kroner på disposisjonsfond knyttet til premieavvik pensjon. Disse forpliktelsene kostnadsføres årlig i regnskapet fordelt over de neste sju årene, og vises der som pensjonskostnad.

Netto avsetning i 2025 fra premieavvik er 64,2 millioner kroner, og netto avsetning fra egen sparing er 24,1 millioner kroner.

Ved utløpet av perioden er disposisjonsfond fra egen sparing om lag 9,4 % av brutto driftsinntekter, det vil si under målet/handlingsregelen.

Netto finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Østre Toten kommune	4,14 %	4,37 %	4,34 %	3,39 %	6,20 %	5,70 %	6,60 %	7,00 %	7,30 %
Handlingsregel	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %

Kommentar til netto avdrag og finans

Netto finansutgifter i prosent av brutto driftsinntektene.

Netto finansutgifter består av renteutgifter og avdrag på investeringslån med fradrag for renteinntekter og utbytte.

Denne illustrasjonen viser at andelen av driftsinntektene som må dekke finanskostnader (renter og avdrag på lån) går noe opp, men at foreslått investeringsnivå framover kan holde andelen nede på et nivå som gjør at vi slipper å hente finansiering ved å ta ned aktiviteten i driftsbudsjettet. En stor andel av finansutgiftene er knyttet til selvkostområdene innen vann og avløp, og dekkes således ikke av de frie driftsinntektene, men av kommunale avgifter. Dagens rentenivå har utsikter for å kunne bli noe redusert, noe som vil gi en bedring i forhold til handlingsregelen.

Vurdering av den økonomiske utviklingen

Beløp i 1000

	Budsjett 2024	Økonomiplan			
		2025	2026	2027	2028
Sum inntekter	-1 448 179	-1 517 842	-1 524 653	-1 523 521	-1 524 606
Sum utgifter	1 429 881	1 469 976	1 465 273	1 444 082	1 454 361
Brutto resultat	-18 298	-47 866	-59 380	-79 439	-70 245
Netto finansutgifter og inntekter	95 876	85 888	100 360	107 360	111 360
Motpost avskrivninger	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164
Netto resultat	15 414	-24 142	-21 184	-34 243	-21 049
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-15 414	24 142	21 184	34 243	21 049
Årsresultat	0	0	0	0	0
Netto resultat i prosent av sum inntekter	-1,1 %	1,6 %	1,4 %	2,2 %	1,4 %

Resultatutvikling i planperioden

Økonomiplanen er laget i 2025-kronenivå. Det er avsatt reserver for å dekke lønns- og prisvekst i 2025 på 30,8 millioner kroner, som sentral avsetning på finansierings-kapittelet i driftsbudsjettet.

Tabellen viser at det er en økning i driftsinntekter fra 2024 til 2025 med om lag 10 millioner kroner (justert for kroneverdi i 2024 til 2025-nivå), og at det er nedgang i driftsutgifter i samme periode med om lag 19 millioner kroner (justert kroneverdi i 2024 til 2025-nivå), målt opp mot opprinnelig budsjett 2024. Vi bør også tenke at opprinnelig budsjett for 2024 er revidert, slik at økningen i praksis ikke er så stor. Økningen gjennom året 2024 har vært vesentlig, preget av prisvekst, rentenivå og utgiftsøkning innenfor tjenestene som tilbys, spesielt innenfor helse og mestring.

I økonomiplanperioden ser vi at driftsinntektene er stabile i hele perioden. Driftsutgiftene i perioden går ned med samlet 15 millioner kroner, regnet fra året 2025.

Netto driftsresultat forbedres fra minus 15,4 millioner kroner i budsjettet for 2024 til et overskudd på 21 millioner kroner i 2028, en total forbedring på 36,4 millioner kroner.

Denne utviklingen gir mulighet for å avsette til fond (spare), og også å overføre finansiering av egenkapitaltilskudd til Kommunal Landspensjonskasse (KLP) i planperioden.

Det er en betydelig utfordring og jobb som må gjøres for å nå målene for driften fra 2025 og utover i planperioden. For å oppnå disse tallene med stillingskutt vil dette utgjøre opp mot 40 stillinger. Ser man på sykefravær er en reduksjon med 1 % poeng (fra 9 % til 8 %) anslått å gi 4,0 millioner i resultat effekt. Ellers må det kanskje tenkes nytt i forhold til både struktur og organisering. I forhold til investeringer så er det fremlagte forslaget ambisiøse tall. En forskyvning av 100 millioner i låneopptak med 1 år vil gi en besparelse på 5 millioner bare i renter (avdragene vil være 2,5 mill. mindre), forutsatt dagens rentenivå. Dette er eksempler på tiltak som virker rett inn på resultatet.

Kommunalområdene

Kommunalområde fellestjenester

Driftsbudsjett

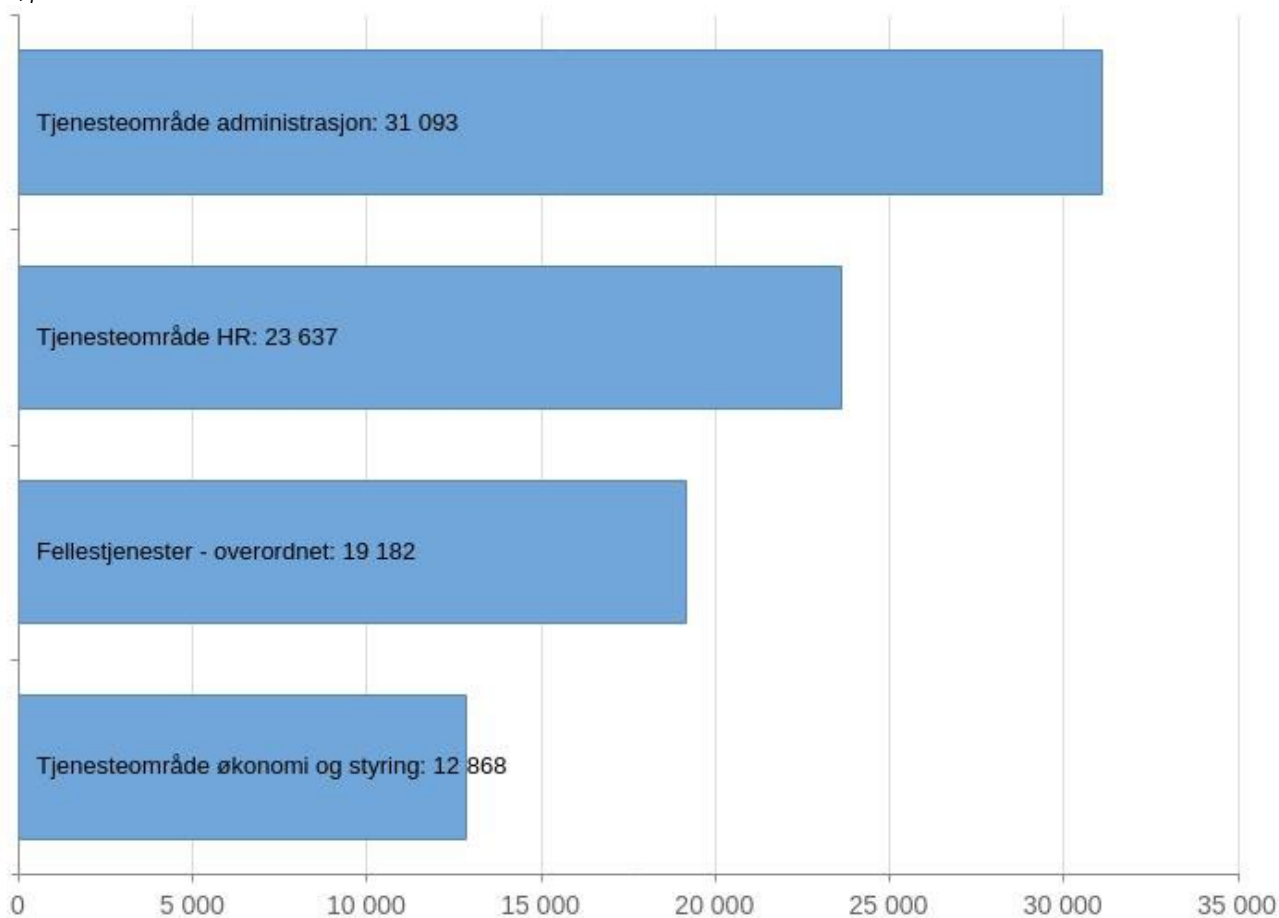
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	47 229	44 303	45 451	47 864	47 864	47 864	47 864
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	42 639	35 367	29 292	28 476	27 651	27 651	27 643
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	6 061	5 475	5 475	5 720	5 720	5 720	5 720
Overføringsutgifter	21 830	15 393	15 393	15 629	15 629	15 629	15 629
Finansutgifter	87	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	117 846	100 538	95 611	97 688	96 863	96 863	96 855
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-658	-696	-696	-696	-696	-696	-696
Refusjoner	-17 482	-15 227	-11 227	-9 818	-9 818	-9 818	-9 818
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-355	-394	-394	-394	-394	-394	-394
Sum Driftsinntekter	-18 495	-16 317	-12 317	-10 908	-10 908	-10 908	-10 908
Sum	99 350	84 221	83 294	86 780	85 955	85 955	85 947

Fordeling på enhet (graf)

Beløp i 1000 kr

Beløp i 1000

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Politisk virksomhet m/kontrollfunksjoner	0	5 876	5 936	0	0	0	0
Tjenesteområde administrasjon	36 939	0	0	31 093	31 093	31 093	31 093
Kirken og andre trossamfunn	0	10 450	10 450	0	0	0	0
Kommunedirektøren	0	4 260	4 370	0	0	0	0
Fellestjenester - overordnet	21 467	0	0	19 182	18 357	18 357	18 349
Stab og støtte	0	63 635	62 538	0	0	0	0
Tjenesteområde økonomi og styring	12 272	0	0	12 868	12 868	12 868	12 868
Tjenesteområde HR	28 672	0	0	23 637	23 637	23 637	23 637
Sum	99 350	84 221	83 294	86 780	85 955	85 955	85 947

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalområde fellestjenester består av tjenesteområdene økonomi og styring, HR og administrasjon.

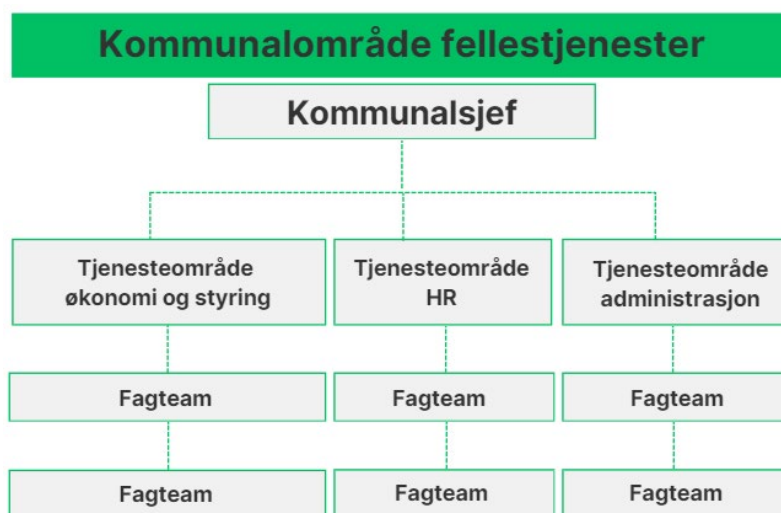
Herunder inngår også ansvar innen politisk virksomhet, kirkelig fellesråd, eldreråd, kommunedirektøren og kontrollutvalg.

Ansvarsområdet politiske styringsorganer består av godtgjørelse og andre utgifter knyttet til ordfører, varaordfører og alle politiske organers virksomhet. Valgutgifter føres også her annethvert år (kommunevalg og stortingsvalg). Utgifter til revisjon og kontroll føres også under dette ansvarsgruppenivået.

Ansvarsområdet kirkelig fellesråd består av kommunens tilskudd til kirkelig fellesråd. Kirkelig fellesråd har egen økonomi og lager eget budsjett og avlegger eget regnskap. Kommunen har plikt til å yte økonomisk tilskudd til kirkelige formål. Østre Toten kommune og Østre Toten kirkelig fellesråd har egen samarbeidsavtale for levering av tjenester fra stab og støtte. I budsjettsammenheng sidestilles kirkelig fellesråd med den ordinære virksomheten.

Ansvarsområdet kommunedirektøren er begrenset til personalutgiftene til kommunedirektøren og andre utgifter knyttet til denne funksjonen.

Kommunalsjef for fellestjenester er en del av kommunedirektørens ledergruppe, mens økonomisjefen, administrasjonssjef og HR-sjef er underlagt kommunalsjefen og er en del av kommunedirektørens utvidede ledergruppe. I stedet for å nytte virksomhetsledere har man valgt å planlegge med fagteam med egne teamkoordinatorer og fagansvarlige. Innplassering og organisering av dette vil foregå inn i planperioden.

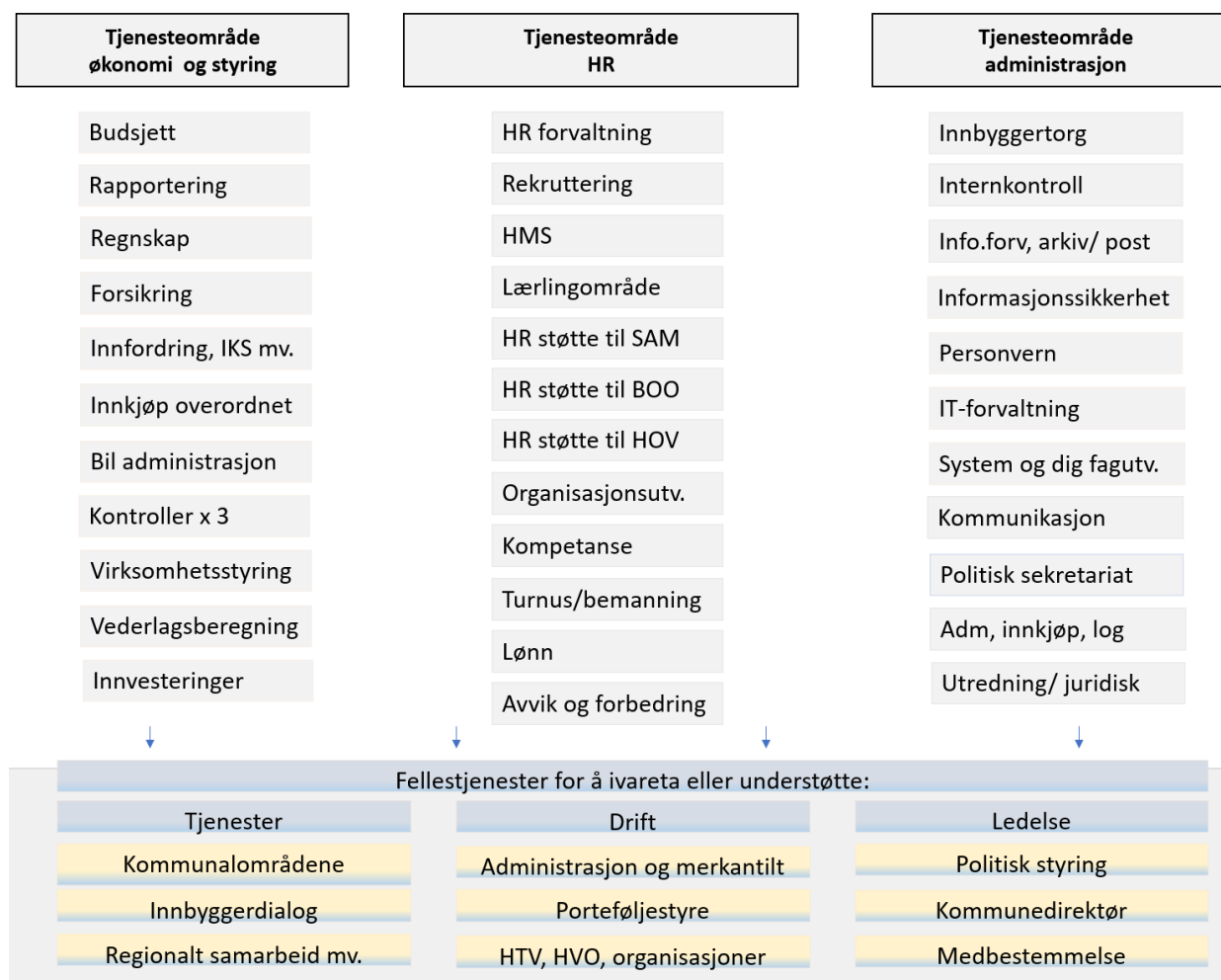

I tjenesteområde økonomi og styring utføres alle regnskapstjenestene, fakturering og innfordring, skatteoppkreverfunksjonene, økonomisk oppfølging og styring, samt økonomisk planlegging og bistand til utarbeidelse av økonomiske planer.

I HR finnes funksjoner for tradisjonelle HR-oppgaver, opplæringskontoret, internkontroll, HMS, organisasjonsutvikling, rekruttering og lønn.

Administrasjon består av ressurser for å ivareta IT-forvaltning, innbyggertorg, informasjonsforvaltning med post og arkiv, personvern, informasjonssikkerhet, politisk sekretariat og kommunikasjon.

Figuren under viser hovedoppgaver og fagområder til fellestjenester som er etterspurt og detektert i forbindelse med organisasjonsprosjektet i 2024, der disse til sammen skal sørge for gode tjenester innenfor tjenester, drift og ledelse.

Enkelte av områdene er ikke ressursatt eller operasjonalisert. Det er samtidig utarbeidet en bemanningsplan som på sikt kan føre til at området kan ivareta behovene. I og med at organisasjonsutviklings-prosjektet ikke er ferdigstilt kan det være variasjoner i hvor fagene plasseres, eller om de vil inngå som ansvarsområder for kommunalområdet.

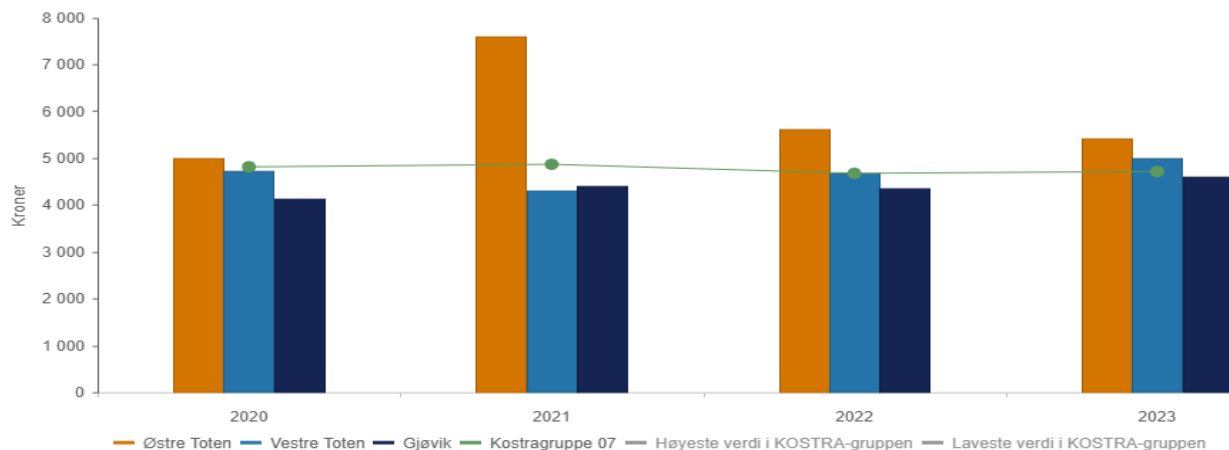
Driftsutgifter til administrasjon gjelder i hovedsak lønn til ansatte og anses for å være høyt hvis man legger historiske KOSTRA-tall til grunn. Som man ser av tabellen under er driftsutgifter til administrasjonen høyere enn kommuner vi sammenligner oss med. I 2024 har man sett på interne rutiner for bruk av funksjon 120 (administrasjon) og funnet et potensiale for å føre kostnader på en mer korrekt og hensiktsmessig måte. Dette vil høyst sannsynlig føre til at bildet vil bli mer realistisk og vise et lavere nivå på driftsutgifter til administrasjon. Dette gjelder blant annet: IKT-kostnader for hele

organisasjonen, lærlinger og noen stillinger som var ført på en annen funksjon. Vi vil ha fokus på bedre kvalitet av registreringer og føringer.

Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb (€

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

***) Graf er justert med utgiftsbehov

	2020	2021	2022
Østre Toten	4 995	7 581	5 611
Vestre Toten	4 724	4 304	4 669
Gjøvik	4 131	4 406	4 342
Kostragruppe 07	4 808	4 863	4 670

Utfordringer og strategi

Kommunalområdet er nyopprettet fra 2025, og vil rette fokus mot å operasjonalisere fellesoppgaver og tverrsektorielle prosesser. Dette er en prosess som har pågått i 2023 og 2024, og vil fortsette i 2025 med å konkretisere tiltak etter anbefalinger i prosjektet "tidlig innsats, tverrfaglig og effektiv". Selv om det er etablert et nytt organisasjonskart med mye lederstrukturer og fordeling av fagområder, vil det være nødvendig å implementere organiseringen over tid. I prosjektet er det pekt på en rekke oppgaver som er ønsket videreutviklet eller overført til fellestjenester, men som man ikke har funnet ressurser til. Det blir derfor viktig å legge til grunn en rasjonell bemanningsplan som over tid setter retning for rekruttering og kompetanseheving. Det er blant annet pekt på behov for styrket kommunikasjon, utredning og ivaretagelse av saker til politisk behandling, juridisk støtte, ressurser til kompetanseheving i kommunen og IT-styring. Det er også pekt på behov for å samlokalisere kommunens ressurser for HR og økonomi til fellestjenester. Kommunalområdet har ikke økte rammer for å ivareta disse behovene og må således bemanne etter et minimum.

Kommunalområdet vil i planperioden videreføre arbeidet med arbeidsgiverpolitikken for at kommunen skal nå sine målsettinger, samt gjøre kommunen i stand til å håndtere utfordringer knyttet til et samfunns- og arbeidsliv i endring. Kommunalområdet må derfor jobbe mot en rasjonell forvaltning der samfunnsoppdrag løses samtidig som kompetanse rekrutteres, utvikles og beholdes.

Området vil også rette fokus mot utfordringer knyttet til en sikker og stabil IKT-plattform og IKT-drift som er en forutsetning for å lykkes med digital utvikling og transformasjon. Gjennom en ny IT-strategi og en vurdering av kommunens IKT-driftsavtale vil vi danne grunnlag for et retningsvalg for fremtiden som skal kunne gi en god balanse mellom kostnadsnivå og moderne, sikre og stabile IT-tjenester.

En tredje utfordring for kommunalområdet vil være å sammenfatte og konkretisere handlingsrom for utnyttelse av ressurser. I en tid der kommuneøkonomien oppleves som trang, og tilgang på ressurser virker knapp, må kommunalområdet på en overordnet og klargjørende måte gi alle kommunalområder verktøy for å ha oversikt og forstå handlingsrommet. Fokuset vil spesielt for økonomi og den administrative delen av kommunalområdet rettes mot gode styringsverktøy og rutiner, som skaper et felles bilde for hele administrasjonen og hele kommunens drift.

Strategien til kommunalområdet skal videreutvikles samtidig som den blir formalisert og operasjonalisert. De særskilte fokusområdene nevnt over kommer i tillegg til implementering av tiltak for allerede definerte utfordringer. Dette være seg etablering av nye funksjoner for å ivareta trygg digitalisering, forvaltning av IT-løsninger satt bort til Ikomm, organisasjonsendringer for kommunalrådet, samt direkte oppfølging av kommunalområder for økonomiforvaltning.

Det kjennetegner alle stab- og støttefunksjonene at det er både drifts- og utviklingsoppgaver som tilligger denne funksjonen.

Kommunalområdet vil jobbe spesielt med disse hovedmålene i kommende periode:

- God kommunikasjon skal være en integrert og naturlig del av all planlegging og alle aktiviteter i kommuneorganisasjonen.
- Østre Toten kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver og ha en fleksibel organisasjon med rett kompetanse til å løse de oppgavene kommunen til enhver tid har.

Hvert av hovedmålene har sine tildelte delmål som konkretiserer nærmere hva som er ønsket oppnådd.

Sammendrag budsjett

Samlet har fellestjenester ansvar for å støtte kommunens virksomhet gjennom å yte god service til organisasjonen, være utviklingsrettet og en aktiv støttespiller og strategisk partner i samarbeid med våre interne og eksterne aktører. På denne måten skal vi kunne sikre ansvar innen arbeidsgiverfunksjonen, organisasjonsutvikling og samtidig bidra til at Østre Toten kommune er og oppfattes som en samlet organisasjon. Området skal sette resten av organisasjonen i stand til å møte framtidige oppgaver, utfordringer og krav på en hensiktsmessig måte.

Fellestjenester skal ivareta organisasjons overgripende utviklings-, forvaltnings- og driftsoppgaver, som skal støtte kommunens virksomhet rettet mot innbyggere og næringsliv innenfor økonomi, HR og kommunikasjon.

Kommunalområdet har et samlet netto driftsbudsjett på 86,8 millioner kroner for 2025. Brutto driftsutgifter er på 97,4 millioner kroner, mens driftsinntektene er på 10,6 millioner kroner. Av disse er momskompensasjon på 4,5 millioner kroner og lærlingtilskudd på 3,1 millioner kroner. Utgifter til IT i 2025, for å kunne levere trygge tjenester og leveranser, vil være betydelige. Det er ikke mulig å dekke inn disse merkostnadene i driften innenfor tildelt ramme på kort sikt, men det må jobbes kontinuerlig for å finne innsparende tiltak. På sikt skal trygg digital transformasjon, trygge leveranser og tjenester kunne leveres uten at det benyttes fondsmidler til dekning av utgiftene.

For å imøtekomme rammer og balanse for 2025 har kommunalområdet måtte foreta følgende tiltak:

- innsparingstiltak IT/IKT – løpende forbedring
- lønnsutgifter knyttet til bemanningsplan ny organisering: 3,0 millioner
- ledig stilling som kommunalsjef blir først besatt fra 1.7.25 – besparelse 0,8 millioner

- vurdering av innsparing på velferdstiltak – potensiell besparelse 0,5 millioner

Forhold det jobbes løpende med å finne bedre løsninger på: Innsparingstiltakene til IT/IKT omhandler gjennomgang og endring på lisensbruk, tilganger, elektroniske hjelpemidler og kostnader til teknisk støtte samt endring i samarbeide for IKT i Gjøvikregionen. Lønnsutgifter til enkelte digitaliseringsprosjekter og IKT må i større grad hentes fra planlagte prosjektmidler enn i fra driftsbudsjett. Det samme gjelder organisasjonsovergripende prosjekter som en rekke ressurser som fellestjenester deltar i. Kommunen har benyttet konsulent- og rekrutteringstjenester som området kutter ned så mye som mulig. Velferdstiltak for 2025 foreslås nedskalert.

Kommunalområde oppvekst og velferd

Merknader til tabellene

Tallene for 2024 gjelder opprinnelig budsjett. Revidert budsjett for kommunalområdet for 2024 er på 422,7 millioner kroner. Tallene for 2025–2028 er oppgitt i 2025-kronenivå.

Driftsbudsjett

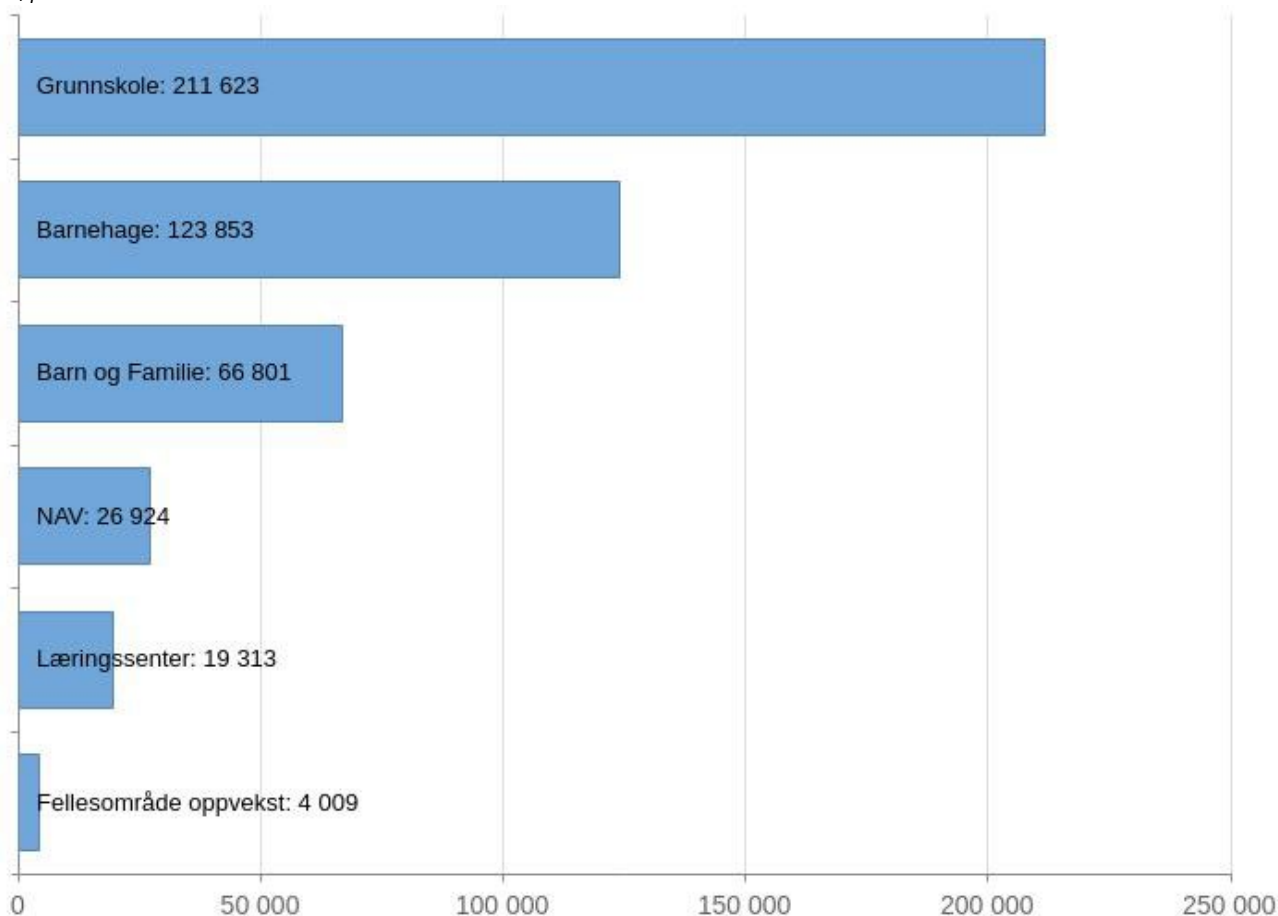
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	377 454	345 029	353 764	364 099	363 099	362 699	362 699
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	33 582	32 209	39 409	38 749	30 864	27 379	24 950
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	77 903	75 207	75 207	82 666	81 566	81 566	81 566
Overføringsutgifter	27 407	8 397	9 897	18 210	18 210	18 210	18 210
Finansutgifter	1 982	0	0	250	250	250	250
Sum Driftsutgifter	518 328	460 841	478 276	503 973	493 988	490 103	487 674
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-15 553	-15 215	-12 315	-16 382	-16 382	-16 382	-16 382
Refusjoner	-61 362	-42 818	-42 818	-33 743	-33 743	-33 743	-33 743
Overføringsinntekter	-36	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 853	-400	-400	-1 326	-1 326	-1 326	-1 326
Sum Driftsinntekter	-79 803	-58 433	-55 533	-51 451	-51 451	-51 451	-51 451
Sum	438 524	402 409	422 744	452 523	442 538	438 653	436 224

Fordeling på enhet (graf)

Beløp i 1000 kr

Beløp i 1000

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Fellesområde oppvekst	5 774	4 049	4 089	4 009	-659	-826	-1 013
Barnehage	116 301	0	0	123 853	120 818	119 864	119 212
Barnehagene	0	114 044	117 572	0	0	0	0
Grunnskole	203 697	200 159	212 897	211 623	210 011	208 330	207 206
Læringscenter	17 229	0	0	19 313	19 167	19 017	18 915
Læringscenteret	0	18 399	20 431	0	0	0	0
Barneverntjenesten	0	43 621	44 220	0	0	0	0
Helsestasjonstjenesten	0	13 155	14 220	0	0	0	0
PPT pedagogisk psykologisk tjeneste	0	8 983	9 316	0	0	0	0
NAV	25 957	0	0	26 924	26 924	26 924	26 924
Barn og Familie	69 567	0	0	66 801	66 277	65 344	64 980
Sum	438 524	402 409	422 744	452 523	442 538	438 653	436 224

Beskrivelse av dagens virksomhet

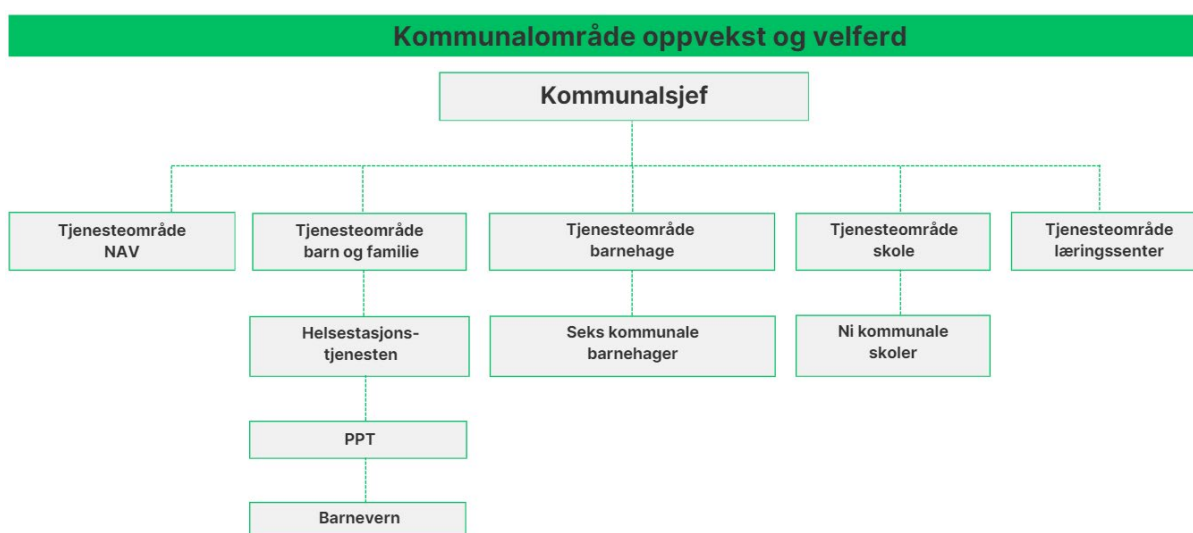
Kommunalområdet oppvekst og velferd omfatter tjenesteområdene barnehage, grunnskole, læringscenter, NAV og barn og familie. Barn og familie er et nytt tjenesteområde som samler virksomhetene helsestasjonstjenesten, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og barneverntjenesten. For 2025 er det også nytt at NAV er organisert som del av oppvekstområdet. Endringene i organisering

er gjort for å styrke aktiviteten på tidlige trinn i innsatstrappa, gjennom godt koordinert forebyggende arbeid og tidlig og helhetlig tverrfaglig innsats.

Tjenesteområdene i kommunalområdet har tidligere blitt bygget opp, og delvis økt i omfang, i tråd med statlige føringer og kommunale prioriteringer. De senere år har det ikke vært tilsvarende anledning til det, ut fra demografiendringer og samlet behov.

Økt samhandling og koordinering er høyt prioritert for å utvikle tjenestene for framtida. Dette gjelder ikke bare innenfor området, men også samhandling direkte med innbyggere, eksterne samarbeidspartnere og på tvers av kommunalområdene.

Noen av områdene innenfor oppvekst og velferd, har større utgifter enn sammenlignbare kommuner. Dette kan tillegges strukturelle forhold, men skyldes også prioritering over tid, ut fra statlige føringer og kommunale føringer. De senere år utfordrer demografiendringer og samlet behov kommunen. Det er derfor, over år, jobbet med å justere aktiviteten, samtidig som det er jobbet med å utvikle systematisk arbeid på tvers med vekt på forebyggende arbeid, tidlig og helhetlig innsats.

Under følger overordnede beskrivelser av de ulike områdene.

Barnehage

Det er seks kommunale og seks private barnehager i Østre Toten, som til sammen har 906 plasser/enheter. Det er pr. 17. september 2024 617 barn i barnehagene, 293 i kommunale barnehager og 324 i private barnehager.

Barnehageloven hjemler lov om norm for pedagogisk bemanning og grunnbemanning i barnehage. Både private og kommunale barnehager har dermed en lovfestet bemanningsnorm som tilsier én voksen pr. seks barn over tre år og én voksen pr. tre barn under tre år. I tillegg tilsier pedagognormen én pedagog pr. fjorten barn over tre år, og én pedagog pr. sju barn under tre år.

Kommunen har et tosidig ansvar. Kommunen er barnehageeier for egne barnehager, og skal i tillegg utøve barnehagemyndighet med blant annet tilsynsansvar og veiledningsansvar for kommunale og private barnehager. Barnehagemyndigheten har i tillegg ansvar for beregning og utbetaling av kommunalt tilskudd til de private barnehagene. Tilsynsansvaret gjennomføres i et vertskommunesamarbeid med Vestre Toten.

Økonomiplan for 2025–2028

Nøkkeltall for barnehage	2021	2022	2023
Barn i barnehage	642	628	608
Barn under 3 år i barnehage	213	218	218
Barn i kommunale barnehager	308	306	294
Barn i private barnehager	334	322	314
Årsverk kommunale barnehager	79.21	85.98	82.12
Årsverk private barnehager	90.92	90.44	88.67

Grunnskole

Grunnskolen i Østre Toten består av sju kommunale barneskoler, en privat barneskole og to kommunale ungdomsskoler. Elevtallet pr. 1. september 2024 er 1533 elever. Det er 169 elever som er ferdig i grunnskolen våren 2025. Pr. nå er det 123 elever som starter opp på 1. trinn i august 2025. Elevtallet er svakt synkende i årene fremover.

Rundt 36 elever bosatt i Østre Toten går på ulike privatskoler, hvorav 8 er elever ved Toten Montessoriskole.

Nøkkeltall for skole	2021	2022	2023
Elever i grunnskolen	1561	1555	1539
Årsverk undervisningspersonale	151,6	153,5	151,4
Gruppestørrelse 2, 1.-10. trinn (mål på lærertetthet) *	15,8	16,4	15,5

*gruppestørrelse må sees i sammenheng med ulike behov i elevgruppa

Barn og familie

Barn og familie er fra og med 1. september 2024 et nytt tjenesteområde som består av følgende virksomheter:

- **Helsestasjonstjenesten**

Helsestasjonstjenesten er en lovpålagt kommunal helsefremmende og forebyggende helsetjeneste for barn, unge, gravide og deres familier. Helsestasjonstjenesten gir tjenester til kommunens innbyggere med hovedvekt på helsestasjon for sped- og småbarn, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, jordmortjeneste, flyktningehelsetjeneste, smittevern og veiledning/støttesamtaler gjennom familieteam. Kommunen har ansvar for å gi behandling til barn og unge med milde til moderate psykiske lidelser og vansker, og helsestasjonstjenesten har et særlig ansvar for dette. Det er pr. oktober 2024 helsestasjon både på Lena og Skreia.

- **Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)**

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) er en lovpålagt tjeneste. Tjenesten skal hjelpe skole og barnehage i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen og barnehagetilbudet bedre til rette for elever og barn med særlige behov. Tjenesten skal også sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der loven krever det. Ny opplæringslov trådte i kraft 1.8.24, der fremheves tjenestens ansvar for forebyggende arbeid slik at alle barn oppleve et inkluderende tilbud i barnehage og skole. Gjennom Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, vil PPT få oppgaver som tidligere lå hos Statped.

- **Barneverntjenesten**

Barneverntjenesten er sikkerhetsnett og siste instans i tiltakskjeden. Barneverntjenesten jobber etter lov om barnevern og har som mandat å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Hovedvekt av sakene det jobbes med, handler om barn og unge i alderen 6-15 år. I tillegg kommer ettervernsaker, hvor barneverntjenesten følger opp ungdom etter fylte 18 år. Barneverntjenesten skal i hovedsak jobbe med de mest alvorlige sakene, men er i tillegg lovpålagt til å bistå med det forebyggende arbeidet i kommunen. De siste årene er det en nedgang i antall saker på undersøkelse og tiltak. Samtidig er sakene i tjenesten ofte alvorlige og komplekse, og krever omfattende tiltak og et tett samarbeid med andre tjenester i kommunen. Barneverntjenesten er avhengig av å samarbeide om hjelp og støtte til foreldre og barn på tvers av tjenester i og utenfor kommunen.

Nøkkeltall for barn og familie	2021	2022	2023
Helsestasjonstjenesten			
Hjemmebesøk av helsesykepleier til nyfødte innen 10 dager	110 (96,5%)	120 (98,4%)	130 (99,2%)
Antall saker i familieteamet	102	85	99
PPT			
Nye personsaker PPT			89

Avsluttede personsaker PPT			108
Barneverntjenesten			
Barn med bekymringsmelding ifht barnebefolkningen	4,4%	3,7%	4,2%
Bekymringsmeldinger til barneverntjenesten	201	195	213
Undersøkelsessaker med konklusjon hjelpetiltak	36	30	23

NAV

NAV Østre Toten har ansvar for å yte tjenester til kommunens innbyggere etter [lov om folketrygd \(folketrygdloven\)](#), [lov om arbeids- og velferdsforvaltningen \(NAV-loven\)](#) og [lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen \(sosialtjenesteloven\)](#). NAV- kontoret har ansvar for kommunale og statlige oppgaver innen arbeids- og velferdsforvaltningen.

Tjenester som gis etter sosialtjenesteloven er økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsprogram, opplysning/råd/veiledning, gjeldsrådgivning, frivillig og tvungen forvaltning av innbyggers økonomi. Folketrygdloven og NAV-loven gir mulighet for følgende tjenester: oppfølging av innbyggere i alderen 16 år og eldre som av ulike grunner står utenfor arbeidslivet og trenger hjelp til å komme ut i jobb og/ eller aktivitet, oppfølging av sykemeldte innbyggere, oppfølging av arbeidsmarkedet og arbeidsgivere, samarbeid med offentlige instanser, tiltaksarrangører, arbeidsgivere og frivillige organisasjoner om arbeidsinkludering og helhetlig oppfølging av innbyggere

NAV Østre Toten har siden 2023 hatt IPS Ung (individuell jobbstøtte). Dette er et tilbud til personer i alderen 16-29 år med moderate til alvorlige psykiske lidelser eller rusutfordringer, hvor målet er å komme i lønnet arbeid. IPS-metodikken innebærer forpliktende samarbeid mellom NAV og helsetjenestene.

NAV Østre Toten tilbyr også tjenester til arbeidsgivere som bla. rekrutteringsbistand, sykefraværsoppfølging og samarbeid om arbeidsinkludering. Noen NAV-tjenester ligger til andre deler av NAV enn i kontoret vårt, blant annet foreldrepenger, kontantstøtte, barnetrygd, grunn- og hjelpestønad og pensjon.

Nøkkeltall for NAV	Datakilde	Østre Toten 2022	Østre Toten 2023	Vestre Toten	Gjøvik
Sosialhjelpsmottakere (antall)	KOSTRA	287	317	431	1 055
Sosialhjelpsmottakere 18-24 år (antall)	KOSTRA	58	61	86	219
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold (antall)	KOSTRA	101	105	150	359
Sosialhjelpstilfeller som forsørger barn under 18 år (antall)	KOSTRA	76	89	123	182
Sosialhjelpsmottakere med arbeidsinntekt som hovedinntekt (antall)	KOSTRA	34	55	60	147
Sosialhjelpsmottakere med introduksjonsstønad som hovedinntekt	KOSTRA	31	41	28	61

Læringscenteret

Læringscenterets hovedoppgaver er etablering og bosetting av flyktninger, ansvar for introduksjonsprogram for alle som bosettes etter vedtak, opplæring av voksne (norsk, samfunnsfag, grunnskoleopplæring) og opplæring av beboere i ordinært mottak og enslige mindreårige mellom 16 til 18 år.

Kommunen har for 2024 vedtatt å bosette 100 flyktninger pluss familiejenforening. Pr. september 2024 er det bosatt 65 flyktninger, i tillegg til at ytterligere 2 er fordelt til kommunen og forventes snarlig bosatt. Det kan se ut til at full bosetting for 2024 blir vanskelig, noe som i all hovedsak skyldes tilgang på bolig og sein fordeling fra Integrerings og Mangfoldsdirektoratet (IMDI). Anmodning om bosetting for 2025 kommer i løpet av november 2024. Link Mottak ble lagt ned sommeren 2024. Dette medfører at opplæringen av beboerne bortfaller fra og med inneværende skoleår.

Læringscenteret er i prosess med å etablere et interkommunalt felles læringscenter sammen med Gjøvik og Vestre Toten kommuner, med Vestre Toten som vertskommune. I 2025 vil det legges ned et betydelig arbeid for å forberede etablering og oppstart av felles læringscenter fra og med 1.8.2026.

Nøkkeltall for Læringscenteret	2021	2022	2023
Introduksjonsstønad	3.290	4.490	9.251
Antall deltakere på læringscenteret	91	149	255
Årsverk undervisningspersonell	6,9	8,2	11,1

Utfordringer og strategi

Utfordringer

For oppvekst og velferdsområdet som helhet, er det flere utfordringer som må vies betydelig innsats framover:

Prognose for barnetallet i kommunen er synkende. Samtidig har krigen i Ukraina bidratt til økt antall flyktninger/fordrevne til kommunen. Barnetallet har derfor lavere nedgang enn ventet. Kommunalområdet justerer bemanning i tråd med endrede behov og rammer til rådighet. Det oppleves krevende å justere aktivitet, samtidig som normer for bemanning og pedagogtetthet, retningslinjer og føringer legges til grunn. En struktur med mange enheter utfordrer fagmiljøer og tilstrekkelig tverrfaglig tilgjengelighet.

Endringer i mottaksdrift og bosetting krever endringer i tjenesteproduksjonen. For 2024 ble driften justert ved inngangen til budsjettåret, fra planlagt bosetting av 80 personer til 100 personer, etter anmodning fra Integrerings- og Mangfoldsdirektoratet (IMDI). Samtidig ble statlig mottaksdrift i kommunen lagt ned 1. juli 2024, som igjen førte til driftsjusteringer. Det er høsten 2024 innført flere restriksjoner fra sentrale myndigheter innenfor flyktningeområdet. Gitt usikkerheter innenfor området, vil det også i år være behov for å gå gjennom aktivitetsnivå ved første tertial.

Krav til kompetanse og bredde i tiltaksapparatet er økende. Innenfor flere tjenester erfares rekrutteringsutfordringer av relevant kompetanse. Flere virksomheter rapporterer om sammensatte utfordringer og atferd som krever ulik kompetanse og må håndteres helhetlig. Stadig flere oppgaver overføres fra stat til kommune gjennom lovkrav og føringer, eksempelvis gjennom oppvekstreformen og ny opplæringslov (fra 1.8.24).

Utenforskap som utfordring og innenforskap som mulighet, er viktig tematikk innenfor oppvekst og velferd. Barn, ungdom og familier er målgruppen for arbeidet. Arbeidet krever bred tverrfaglig samhandling i kommunen og med instanser som politi, videregående skole, andrelinjetjenester og frivilligheten er vesentlig for å lykkes.

Det er nødvendig å endre måten vi jobber på, både for å yte tjenester av god kvalitet til rett tid, sikre at vi bruker ressursene godt og har en organisasjon for framtida. I 2025 og videre i økonomiplanperioden fortsetter arbeidet med økt tverrfaglig samarbeid, både innenfor kommunalområdet og på tvers i kommunen.

Det vil i 2025 og videre framover i økonomiplanperioden, være trykk på arbeidet med nødvendige organisatoriske og strukturelle endringer på flere områder, for å tilpasse drift til rammer og samtidig opprettholde faglig kvalitet.

Under følger korte beskrivelser av utfordringer for hvert tjenesteområde:

Barnehage

Det har vært en økning i antall barn i barnehage de siste årene. Framover tilsier imidlertid prognosene nedgang i barnetallet, og dette vil utfordre barnehagestrukturen. Flere barnehager har ledig areal til flere plasser. Personalsituasjonen blir påvirket av færre barn i barnehagene. Bemanningen justeres ut fra antall barn og etter pedagog- og bemanningsnorm. Dette fører til omplasseringer av ansatte. Slike justeringer kan påvirke hverdagen for ansatte. Det blir mindre fagmiljø i barnehager med få barn og ansatte, noe som kan utfordre på kvalitet.

Det er en økning i sammensatte utfordringer og diagnoser hos barn, sammenlignet med for få år siden. Dette utfordrer faglig og økonomisk. Det er viktig med et tverrfaglig samarbeid rundt barna. Vi ser et større behov for helsefaglig kompetanse inn i den pedagogiske barnehagevirksomheten.

Grunnbemanningen i barnehage oppleves som for lav av de ansatte. Det er behov for styrking av bemanningen for å gjennomføre pauser, møter og planleggingstid for pedagoger. Bemanningsnormen har vært konstant i mange år, mens utviklingen har gått i retning flere småbarn i barnehagene og lenger daglig oppholdstid. Sykefraværet er høyt i barnehagene og bidrar til at bemanningen blir lavere enn normen tilsier. Det er mangel på vikarer, noe som gjør at en ikke får dekket opp fraværet.

Skole

Det er en utfordring å senke aktivitetsnivået til rammen i planperioden. Mindre fagmiljøer ved de minste skolene er sårbart rent kvalitetsmessig. Færre ansatte gjør skolen mindre fleksibel og skolens drift sårbare ved stort sykefravær. Strukturelle grep oppleves nødvendig.

Økningen i store sammensatte utfordringer hos enkeltbarn gir faglige og økonomiske utfordringer i skolene. Vi ser en økning i antall sårbare barn som krever store ressurser og tverrfaglig kompetanse.

Flere av ungdommene våre strever med sin psykiske helse, noe som gjør skoledagene krevende. Det vil være avgjørende at vi klarer å jobbe enda bedre tverrfaglig rundt disse elevene. Ulike utfordringer, som nevnt over, gir økt arbeidsbelastning for de ansatte i form av vold og trusler om vold.

Barn og familie

Tjenesteområdet ble etablert 1.9.24 og har ennå ikke rukket å finne sin form. Det er behov for å legge en helhetlig plan og strategi for tjenesteområdet i samspill med innbyggerne og viktige samarbeidspartner i kommunen. Mulighetsrommet er stort for mer og bedre arbeid på tvers, kompetanseheving og utvikling av gode tiltak nederst i i trappa.

Samlet sett dekker tjenesteområde barn og familie et vidt ansvarsområde, med tydelige føringer i lov og forskrift og ulike nasjonalfaglige retningslinjer. Faglig forsvarlige tjenestetilbud må ivaretas, og det forventes at virksomhetene har tilstrekkelig og rett kompetanse til å gjøre dette. For helsestasjonstjenesten og barnevern er rekruttering av riktig kompetanse en utfordring. For pedagogisk psykologisk tjeneste sin del har det ikke vært samme utfordring. For alle virksomhetene er det viktig å beholde den gode kompetansen man har i tillegg til å være attraktiv for nyansatte.

Læringscenter

Boliger til flyktninger som skal bosettes er etter hvert en stor utfordring. Det har til nå blitt løst med en stor andel privat leie og noen kommunale boenheter. Flyktnings-tjenesten er ansvarlig for å skaffe tilveie den første bolig. Prisveksten og tilgangen på boenheter som er mulig for deltakerne å klare, merkes sterkt.

Tilgang på sentralt plasserte boenheter, lite utbygd kollektivtransport, utfordringer med økende alder, helseutfordringer og utdanningsbakgrunn blant de som bosettes og kapasiteten i de ulike kommunale tjenestene, tilsier at tverrfaglig samhandling er nødvendig for et effektivt bosettingsarbeid. Det er vesentlig med godt samarbeid med kommunale tjenester og boligstiftelse. NAV er en viktig samarbeidspart i arbeidet med å få deltakere ut i arbeid og utdanning. Læringscenteret deltar i utviklingsprosesser om tverrfaglig samarbeid på lavt nivå, sammen med andre kommunale tjenester.

Det er fram til nå bosatt flest med kollektiv beskyttelse. Usikkerhet ved varigheten av oppholdet ser ut til å påvirke både arbeidslivets ønske om å satse på bosatte med kollektiv beskyttelse som arbeidskraft, og samtidig bosatte sin holdning til å lære språk og komme i jobb.

Proessen med etablering av interkommunalt kvalifiseringssenter med nabokommunene Gjøvik og Vestre Toten, fortsetter. Det er vedtatt at Vestre Toten blir vertskommune. Oppstart i nye lokaler er forventet 1.8.26.

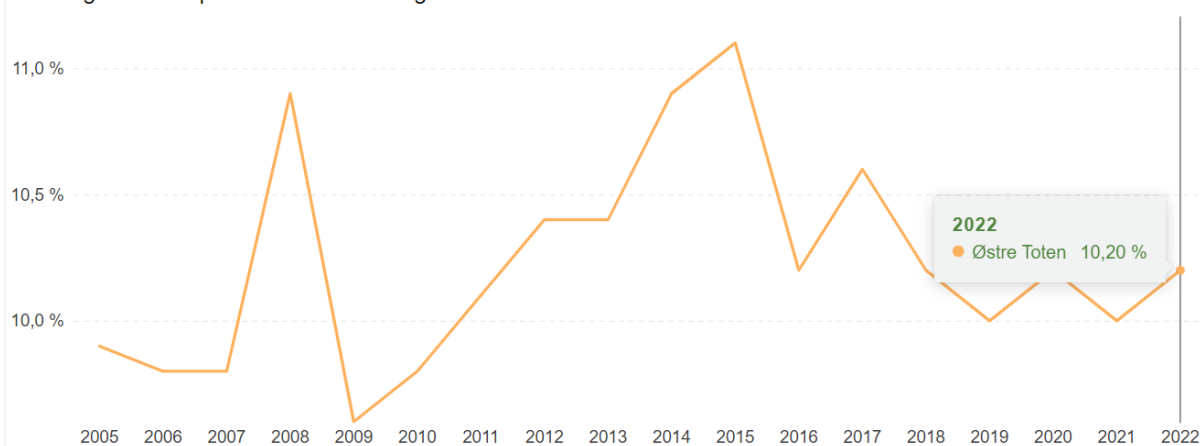
I budsjettet for 2025, er det lagt til grunn at kommunene bosetter 60. Anmodningstall fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet er ikke kjent når budsjettet legges.

NAV

Det er flere utfordringer innenfor NAV-området:

Økende andel innbyggere med lav inntekt (kilde: www.innlandsstatistikk.no) har konsekvenser for kommunens sosiale utgifter. Kombinasjon av lav inntekt og dyrtid fører til økte utgifter på utbetaling av sosialhjelp til kommunens innbyggere. Eksempler på brukergrupper med lav inntekt er: innbyggere med manglende formell kompetanse (manglende utdanning), innbyggere med sammensatte helseutfordringer, innbyggere med flyktning/ innvandrebakgrunn.

Utviklingen i andel personer i husholdninger med lavinntekt i Østre Toten

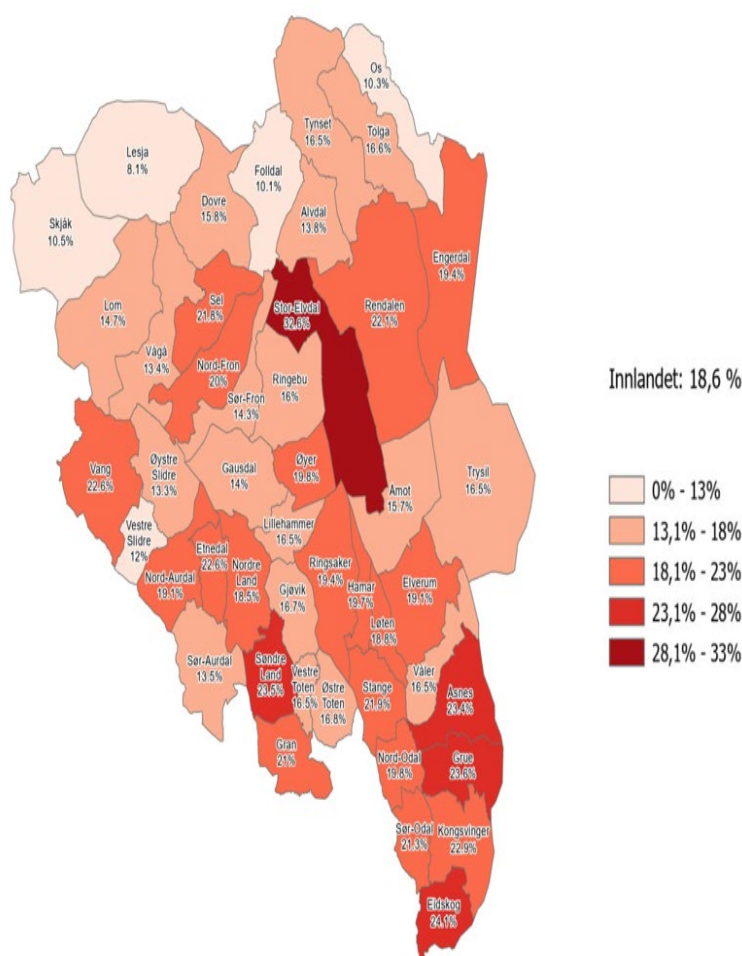
Økning i antall personer som mottar økonomisk støtte etter sosialtjenesteloven

- antall personer som har økonomisk hjelp som hovedinntektskilde har økt. Økningen er størst i aldersgruppen 18-29
- det er også økning i utbetalinger av sosialhjelp til innbyggere som har arbeidsinntekt som hovedkilde
- antall personer som har fått støtte til å betale strømutfgifter har økt fra 2023 til 2024. Økningen er størst i aldersgruppen 18-29

Utenforskap - dvs. innbyggere som ikke er i jobb eller skole, og har kun trygd eller ingen inntekt

- 16.8 % av kommunens innbyggere i alderen 20-29 er i utenforskap (personer har kun trygd - 9,9%, personer som har verken trygd eller aktivitet - 6.9 %). Utenforskap for innbyggere i

aldersgruppen 20-66 er på 20.8%. Gjelder tall for 2023; kilde: www.innlandsstatistikk.no

Økning i sykemeldt fravær, jf. tabellen nede.

Sykefravær er en betydelig utfordring for arbeidsgivere (inkludert Østre Toten kommune som arbeidsgiver) og samfunnet i sin helhet. Høyt sykefravær kan føre til økt belastning på de gjenværende ansatte, redusert produktivitet, økte kostnader for vikarer. Sykefraværet kan også påvirke kvaliteten på tjenestene og arbeidsmiljøet negativt. Sykefraværet i Østre Toten kommune ligger på 6,4% i 2. kvartal, det er en økning på 4,7% fra samme periode i fjor.

2. kvartal	2020	2021	2022	2023	2024	endringsprosent
Østre Toten	6,7	6,1	6,6	6,1	6,4	4,7

Strategier

Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel gir føringer for handlingsprogram og planer i tjenestene.

Kommunalområdet vil jobbe spesielt med disse hovedmålene fra samfunnsdelen i kommende periode:

- Barn og unge i Østre Toten skal ha en trygg og god oppvekst, med gode rammer for læring og utvikling og et bredt aktivitets- og fritidstilbud.
- Østre Toten-samfunnet skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle innbyggere, uansett alder.
- Østre Toten kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver og ha en fleksibel organisasjon med rett kompetanse til å løse de oppgavene kommunen til enhver tid har.

Hvert av hovedmålene har sine tildelte delmål som konkretiserer nærmere hva som er ønsket oppnådd.

Delmålet *I Østre Toten skal alle ha samme muligheter og ansvar, uavhengig av etnisk bakgrunn*, fra området samfunnsikkerhet og beredskap i kommuneplanens samfunnsdel, vurderes også viktig å prioritere innenfor oppvekst og velferd.

Den vedtatte temaplanen oppvekst 2040 bygger opp under samfunnsdelen og nevnte hovedmål med tilhørende delmål. Det jobbes fortsatt med innsatsområdene i strategidokumentet:

- Alle barn, unge og familier opplever helhet og sammenheng i møte med kommunens tjenester.
- Alle har en naturlig plass i fellesskapet.
- Alle barn og unge skal utvikle robusthet.
- Alle barn og unge skal vokse opp i attraktive oppvekstmiljø.

Områdene er i ferd med å bli omsatt i praktisk handling. Handlingsdelen i oppvekst 2040 og forebyggende plan, vil blir revidert høsten 2024. For 2025 vil det fortsatt være jobbet med følgende tverrfaglige mål:

- Innbyggerne er, i samspill med kommunen, aktive i eget liv.
- Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI)-modellen brukes i alle saker som gjelder barn, unge og deres familier.
- Kommunen har et tverrfaglig lavterskeltilbud til barn, unge og deres familier.

For området er følgende strategier prioritert for 2025 og videre i økonomiplanperioden:

Forebyggende arbeid og tidlig innsats

Forebyggende arbeid, tidlig og helhetlig innsats er fortsatt føringer i handlingsprogrammet.

Helsefremmende og forebyggende arbeid, i form av universelle tiltak rettet mot alle, og også tidlig innsats med rett hjelp til rett tid, prioriteres. Små grep i tidlig fase heller enn inngripende tiltak når problemer har vokst seg større, er tilnærmingen for alle tjenester. Dette er i tråd med tankegangen i arbeidet med helhetlig innsatstrapp og et grunnleggende grep i arbeidet mot utenforskap.

Barnehager, skoler og voksenopplæring med god kvalitet prioriteres. Leke- og læringsarenaer, som gir likeverdige tilbud og bidrar til inkludering er viktig for den enkelte innbygger og for kommunen som helhet. NAV vil være en viktig bidragsyter i arbeidet for like muligheter og ansvar, utvikling av kompetanse for fremtiden og i arbeidet med å sikre tilstrekkelig og kvalifisert arbeidskraft.

Gode, trygge foresatte spiller en viktig rolle i det å gi barn en trygg oppvekst. Tjenestene skal bidra til å styrke foresatte i sin rolle. Samarbeid og samskaping med familie, nettverk og frivilligheten er viktig for å gi hjelp som gir verdi for den enkelte. Det er sentralt i utviklingen av kommunens velferdstjenester. Arbeidet med systematiske og tverrfaglig lavterskeltiltak i barnehage og skoler fortsetter i 2025. Også utvikling av lavterskeltilbud i samarbeid med frivilligsentralen (Homestart) fortsetter i 2025.

Ungdom er viktig og skal prioriteres. Innbyggere i alderen 16-29 er en prioritert målgruppe for helhetlig og arbeidsrettet oppfølging. NAV vil fortsette å jobbe i tråd med NAVs ungdomsgaranti og sikre NAV-forskriftens krav til oppfølging:

- ha full kapasitetsutnyttelse av tiltakene Individuell jobbstøtte (IPS) Ung, Arbeid med støtte og kommunal arbeidsrettet tiltak for unge sosialhjelpsmottakere - der innbyggere under 30 er prioritert målgruppe
- aktivt bruke tiltak som gir innbyggere nødvendig kunnskap og kvalifikasjoner for å skaffe varig tilknytning til arbeidslivet, bla. ved utdanningstiltak, Menn i Helse, kvalifiseringsprogrammet og kommunale tiltak (S 44- tiltaket, Isiflo jobb- og rekrutteringssenter)
- ha aktivt og tett samarbeid med andre kommunale tjenester på individ- og systemnivå som følger opp målgruppen
- gjøre tilbudet fra Fontenehuset bedre kjent for kommunens innbyggere, for å få økt antall personer som benytter seg av tjenester til Fontenehuset

Utvikling av systematisk, tidlig og tverrfaglig samarbeid, både i kommunen og i samarbeid med andrelinje-tjenester, fortsetter. Kommunen benytter Bedre Tverrfaglig Innsats-metodikken (BTI). Arbeidet har kommet langt og i 2025 vil digitale verktøy innenfor tverrfaglig arbeid prioriteres. Videre skal arbeidet med tverrfaglig samarbeid i barnehagen fortsatt prioriteres og erfaringer overføres til skole ved gjennomføring av to pilotprosjekter. Systematisk tverrfaglig samarbeid mellom kommunalområdene (helse og mestring og oppvekst og velferd) og Barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) videreføres.

Kunnskapsbasert praksis og også bidra til å utvikle ny kunnskap og ny praksis prioriteres. Dette er viktig for kvalitet og for å være en attraktiv arbeidsgiver. Kompetanseheving prioriteres ut fra behov. I tillegg vil det i året som kommer bli jobbet med at kompetanseplan tilpasses nytt kommunalområde, oppvekst og velferd. Felles kompetanseheving i barnehage, skole og andre tjenester med vekt på tilknytningspsykologi ("Se barnet innenfra" og "Se eleven innenfra") holdes levende. Skole fortsetter arbeidet med livsmestringsprogrammet "Trygg oppvekst".

Fleksibilitet i og på tvers av tjenestene i kommunen

Det vil fortsatt være store krav til fleksibilitet i og på tvers av tjenestene i kommunen. Tjenestene må kontinuerlig evne å justere aktiviteten. Dette gjelder både omfang og innhold i tjenester og tiltak, samtidig som flere områder er regulert av normer og retningslinjer. Det krever at ressurser ses i sammenheng innenfor kommunalområdet og kommunen som helhet.

Det tverrfaglige samarbeidet i kommunen må utvikles i tråd med behov og prioriteringer. Kompetansen og tiltakene kommunen har, må sees under ett og være til rådighet for hele organisasjonen. Kommunalområdene oppvekst og velferd og helse og mestring har mulighet for økt samhandling, eksempelvis i oppfølging av komplekse behov hos barn og ungdom.

Helhetlig innsatstrapp skal også fremover være et verktøy for å se ressurser i sammenheng og for prioritering ut fra behov og rammer.

Omstilling og organisasjonsutvikling

Det er flere større omstillings- og organisasjonsutviklingsprosesser som prioriteres i 2025 og videre i perioden. Arbeidet forventes å styrke kvalitet og gi økonomisk gevinst.

- Strukturelle og organisatoriske endringer
  - Organisasjonsutviklingsprosjektet har gitt funn og føringer som det skal jobbes videre med i 2025. Det forventes at arbeidet skal gi effekt både i form av kvalitet og effektivitet.
  - Organisasjonsendringer fra og med 1.9.2024:
    - Barn og familie er etablert som tjenesteområde og forventes å gi effekter både på kvalitet og økonomi.
    - NAV er del av kommunalområdet og dette forventes å bidra til økt samhandling og styrking av arbeidet med barn, ungdom og familier.
  - Nye Nordli barnehage skal etter planen være ferdig til høsten 2025. Arbeidet gjennomføres med bred deltakelse fra barnehageområdet. Det vil i 2025 bli lagt frem sak som vurderer strukturelle grep på barnehageområdet.
  - Felles ungdomsskole er planlagt ferdigstilt i 2028. Det er behov for bred deltakelse fra skoleområdet. Sak om etterbruk av Skreia ungdomsskole, jf. investeringsplanen, legges fram i 2025.
  - En samlet helsestasjonstjeneste og NAV skal dele lokaler i Silogata. Arbeidet er godt i gang og intensiveres i året som kommer.
  - Interkommunalt læringscenter for kommunene Gjøvik, Vestre Toten og Østre Toten med Vestre Toten som vertskommune krever bred deltakelse fra læringscenteret og kommunen. Lokaler tilpasses i vertskommunen og forventes ferdig først 1.8.2026. Det vurderes muligheter for tettere samarbeid om tjenester før lokalene står ferdig.
  - Utredning av interkommunal barneverntjeneste, sammen med Vestre Toten kommune, er gjennomført og rapporten anbefaler sammenslåing. Østre Toten kommune er foreslått som vertskommune. Sak legges fram for politisk behandling høsten 2024 og politisk vedtak blir styrende for arbeidet videre.
- Pågående interkommunalt samarbeid som prioriteres
  - Samarbeid med Vestre Toten kommune om fosterhjemsområdet i barneverntjenesten og tilsynsansvar i barnehage.
  - Barnehage, skole og pedagogisk-psykologisk tjeneste deltar i regional kompetanseheving.
  - Samarbeid om interkommunal barnevernvakt, hvor Gjøvik er vertskommune.
- Utvikling og digitalisering
  - Utnyttelse av digitale verktøy som støtter og bidrar til utvikling av effektive tjenester og arbeidsprosesser fortsetter i 2025. Trygg digitalisering, forenkling av arbeidet innenfor områder og på tvers er vesentlig i tjenesteutviklingen fremover.

Sammendrag budsjett

Kommunalområdet oppvekst har et samlet netto driftsbudsjett på 452,5 millioner kroner. Målt i forhold til lønns- og prisvekst i framskrevet budsjett for 2024, er budsjetttrammen økt med 2,7 millioner kroner, som betyr en økning på 0,6 %. I løpet av perioden fram til og med 2028 reduseres budsjetttrammen til 440,7 millioner kroner. Det siste året i økonomiplanperioden vil driftsrammen være 2,6 % lavere enn for 2025, målt i 2024 kronenivå. Dette vil kreve omfattende endringer framover. For de fleste tjenestene i kommunalområdet utgjør lønnsmidler hoveddelen av utgiftene. Barneverntjenesten har og en stor andel av budsjett knyttet til tiltak for barn, unge og familier. I disse tallene er det lagt til grunn demografimodellen til KS, som viser prognoser for befolkningsutviklingen i kommunen. Faktisk demografi danner grunnlaget for størrelsen på rammetilskuddet som mottas.

Føringer fra foregående økonomiplan er i all hovedsak videreført med enkelte interne justeringer ut fra aktivitet. I budsjettet er det forutsatt at bemanningsnorm og pedagognorm i barnehage, og norm for lærertetthet i skole, skal ivaretas. Kommunalområdet fortsetter å justere aktiviteten framover, i tråd med barnetall. Parallelt har økt aktivitet på flyktningeområdet frem til nå, bidratt til at ramme for området ble noe økt i 2024. For 2025 er det avklart at det ikke lenger blir mottak i kommunen. Færre vil få kollektiv beskyttelse. Anmodningstall er ikke kjent når budsjettet legges. Det vil være behov for gjennomgang av aktiviteten på området ved første tertial.

Kommunalområdet står i og overfor omfattende endringsprosesser. Dette er nødvendig for hensiktsmessig drift, i tråd med utfordringer og forutsetninger framover. Store prosesser som omfatter strukturendringer og organisasjonsutvikling er i gang. Det forventes effekter fra og med 2025 og videre utover i økonomiplanperioden. Det er lagt inn forventninger om effekt av arbeidet med å utvikle koordinert og helhetlig tverrfaglig samhandling. Forebyggende arbeid, tidlig og helhetlig innsats og dreining av ressursbruk "nedover" i innsatstrappa er vesentlig. Utvikling og digitalisering må fortsatt prioriteres for utvikling av oppvekst og velferdsområdet, faglig og digitalt, og sees i sammenheng med øvrige deler av kommunen.

Budsjettering gjøres på kommunalomsrådenivå og alle detaljer er ikke beskrevet. Det er for 2025 er det gjort betydelige grep for å komme på ramme. For å gi tilstrekkelig styringsinformasjon, nevnes noen hovedtrekk ved budsjettet:

Barnehage har for 2025 lagt inn:

- Bemanning i tråd med pedagognorm og bemanningsnorm. Barnehagene bemannes ut fra faktisk antall barn i forhold til norm, ikke i forhold til størrelsen og godkjenningen av barnehagen.
  - Det tas ned 2,5 stillinger i kommunale barnehager da det forventes en nedgang i fødte barn i 2024. Dette tilsvarer 1, 32 millioner kroner. Dersom det det blir flere barn i barnehagen enn forventet, vil stillingsnedtak og mulighet for å redusere utgifter påvirkes.
- Ny Nordli barnehage bemannes opp med to stillinger for å ivareta utvidelse i ny barnehage, høsteffekten er økning på 0,6 millioner kroner. Den nye barnehagen blir større og det er forventet flere barn der enn det er i dag. Det er allerede venteliste og det forventes at barn bosatt i Østre Toten med barnehageplass i Gjøvik søker seg tilbake til kommunen. Reduksjon i antall gjestebarn er lagt inn med virkning på 0,8 millioner kroner. Det er samtidig en risiko i at foreldrene velger å fortsette i den barnehagen de har startet og er kjent i.
- Det er lagt inn en økning i tilskudd til private barnehager. Ut fra høstens telling, er det flere barn i barnehagen våren 2025, enn det var våren 2024. I tillegg har beregnet tilskuddssats økt og tilskuddet er estimert til 7,4 millioner kroner. Det er fortsatt en risiko for at summen kan bli høyere, dersom antall barn i private barnehager blir høyere enn antallet lagt til grunn.
- Det er lagt til grunn reduserte utgifter på spesialpedagogiske tiltak fra 01.08, beregnet til 0,3 millioner kroner. Det er en risiko for at flere behov kan komme i løpet av året.
- Inntekter er redusert med kr. 1, 7 millioner kroner som følge av at det ikke lenger er mottak i kommunen.
- Brukerbetaling er redusert med 1,3 millioner kroner grunnet redusert makspris på foreldrebetaling.
- Supplerende opptak gjennomføres desember 2024 og medfører en utgift estimert til 2,1 millioner kroner. Utgiften dekkes ved bruk av fond for 2025. Ut fra rammene framover, foreslås det at supplerende opptak ikke gjennomføres videre i økonomiplanperioden.
- Det er fortsatt en uløst utfordring innenfor området på 2, 8 millioner kroner, som det må jobbes videre med for 2025.

Grunnskole har for 2025 lagt inn:

- Norm for lærertetthet er lagt til grunn i budsjettet.
- Det er lagt til grunn redusert aktivitet som følge av lavere elevtall i 2025, med 0,85 millioner kroner.
- Innføringsklasser er redusert ut fra forventning om lavere bosetting og at det ikke lenger er mottak i kommunen, 0,8 millioner kroner. En risiko med dette er at bosettingen igjen tiltar og at driften må justeres opp tilsvarende.
- Det er lagt til grunn økt inntekt i form av brukerbetaling på SFO med 3,3 millioner kroner. 12 timer gratis kjernetid er fra tidligere innført for 1. og 2. trinn. Fra og med august 2024 omfatter ordningen også 3. trinn. Kommunen ligger lavt i pris for SFO, sett i forhold til utgifter, kompensasjon og sammenlignet med andre kommuner. Prisenivå økes til samme nivå som andre kommuner i regionen og virkningstidspunkt er satt til 1. mars 2025. Sak som redegjør for endringer i brukerbetaling ved SFO legges fram for tjenesteutvalget. Endringen behandles som del av kommunens gebyrregulativ.
- Det er lagt til grunn at 12 timer gratis kjernetid for 3. trinn (våreffekten) finansieres via statsbudsjettet og overføres området, cirka 1 million kroner.
- Effekt av det videre arbeidet i organisasjonsutviklingsprosessen, er lagt inn med forventet reduksjon på 0,8 millioner kroner. Dette sees i sammenheng med arbeidet i kommunalområdet og kommunen som helhet.
- Det er fortsatt en uløst utfordring for området på 2,4 millioner kroner, som det må jobbes videre med for 2025.

Læringscenteret har for 2025 lagt inn:

- Det er lagt til grunn bosetting av 60 flyktninger i 2025, i tillegg til forventet familiegjenforening. Dette er en nedgang fra 2024, hvor det er vedtatt å bosette 100 personer, i tillegg til familiegjenforening. Anmodningstall for 2025 kommer sannsynligvis i løpet av november.
- Bemanning er lagt inn ut fra estimert antall deltakere og nedleggelse av Link mottak. Det er redusert 3 årsverk på lærersiden med virkning fra 1.8. 2024. Dette vil kunne utfordre kravet om tilpasset og fleksibel opplæring og tilpasset innhold i introduksjonsprogrammet.
- Programtiden for deltakere i introduksjonsprogram med videregående og/eller høyere utdanning vil kun utvides med 3 måneder. Dette er gjort for å komme ned på ramme. Det er en risiko for at påvirkning på deltakernes mulighet til å komme over i arbeid.
- Det er, for 2025, ikke lagt inn forventninger om effekt av kommende interkommunalt læringscenter.

Barn og familie har for 2025 lagt inn:

Helsestasjonen:

- Det er lagt inn forventning om effekt av å samle tjenester i et nytt område (organisasjonsutvikling), reduserte utgifter med 0,3 millioner kroner.
- Forventet reduksjon av arbeidsoppgaver/aktivitet for 2025, grunnet nedleggelse av mottak og liten nedgang i barnetall, 0,3 millioner kroner.
- Det forventes tilskudd fra Helsedirektoratet for styrking og utvikling av Helsestasjon og skolehelsetjenesten, på samme nivå som for 2024, 1,3 millioner kroner. Det er en usikkerhet knyttet til dette frem til statsbudsjettet legges frem og kriterier for ordningen blir kjent.

Barnverntjenesten:

Økonomiplan for 2025–2028

- Det er lagt inn forventning om effekt av å samle tjenester i et nytt område (organisasjonsutvikling) og reduserte utgifter med 0,3 millioner kroner.
- Utgiftsnivået er vurdert ut fra kjente forhold per i dag og følgende er lagt til grunn:
  - Utgifter knyttet til ettervern for ungdom redusert med 0,3 millioner kroner.
  - Reduserte utgifter på fosterhjemområdet med 0,5 millioner kroner.
  - Redusert kjøp av private veiledningstjenester med 1 million kroner.
- Forventet vakanse, redusert utgift med 0,6 millioner kroner.
- Det er lagt inn forventning om prosjektmidler og støtte til videreutdanning, tilsvarende 0,9 million kroner.

Barneverntjenestens aktivitet innebærer stor uforutsigbarhet. Endringer for 2025, er lagt inn ut fra dagens kjente forhold. Samtidig vil det være usikkerhet ved om alle tiltak lar seg gjennomføre. Behov og kompleksitet i saker, kan endre seg gjennom året og vil måtte håndteres. Dette medfører økonomisk risiko.

Pedagogisk-Psykologisk tjeneste:

- Det er lagt inn forventning om effekt av å samle tjenester i et nytt område (organisasjonsutvikling). Det er usikkerhet knyttet til dette, ut fra handlingsrommet i et lite budsjett.
- Forventet vakanse gir reduserte lønnsmidler i 2025

NAV har for 2025 lagt inn:

- Bemanning i tråd med 2024-nivå, for å ivareta økende press på kommunale tjenester.
- Utgifter til utbetaling av sosialhjelp reduseres med kr. 0,2 millioner kroner ved å:
  - øke antall deltakere i *kvalifiseringsprogrammet (KVP)*
  - videreføre arbeid med NAVs *ungdomsstrategi* videreføres: gi helhetlig oppfølging til innbyggere under 30 med mål om å skaffe varig tilknytning til arbeidslivet og bli selvforsørget
  - jobbe målrettet med arbeidsrettet oppfølging av *flykninger* som ikke har klart å komme ut i jobb ved endt introduksjonsprogram: fokus på arbeid som mål, bruke tilgjengelige arbeidsrettede tiltak, og samarbeide med lokale arbeidsgivere om økt inkludering av målgruppen
  - utnytte det ubrukte potensiale i samarbeid med Fontenehuset - øke antall innbyggere som benytter seg av tilbudet til Fontenehuset
  - ha full kapasitetsutnyttelse på kommunale tiltak som Individuell jobbstøtte (IPS) Ung og S44-tiltaket.
- øke samarbeid med arbeidsgivere i kommunen, inkludert kommunale tjenester som arbeidsgivere, for å få større grad av inkludering, og bedre utnyttelse av tilgjengelige menneskelige ressurser.

Andre forhold:

Ved framlegging av budsjettet er det forhold som ikke er tilstrekkelig klarlagt. For kommunalområdet påpekes følgende:

- Flyktnings situasjonen: Utviklingen på området følges tett. Status går gjennom ved første tertial.
- Supplerende opptak er for 2025 lagt inn og finansiert ved bruk av fondsmidler. Det er ikke funnet rom for dette innenfor rammene videre i økonomiplanperioden.
- Det vil være arbeid med organisasjonsutvikling og struktur innenfor alle tjenesteområder i 2025. Dette er ressurskrevende arbeid, men nødvendige grep for kvalitet og for å kunne holde rammene framover. Det er lagt inn forventning om effekter av arbeidet fra og med 2025.

Økonomiplan for 2025–2028

- Det må jobbes videre med uløste utfordringer innenfor kommunalområdet. Uløste utfordringer må sees i sammenheng med strategiene for området og kommunen som helhet.

Kommunalområde helse og mestring

Merknader til tabellene

Tallene for 2024 gjelder opprinnelig budsjett. Revidert budsjett for kommunalområdet for 2024 er på 481,8 millioner kroner.

Tallene for 2025–2028 er oppgitt i 2025-kronenivå.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

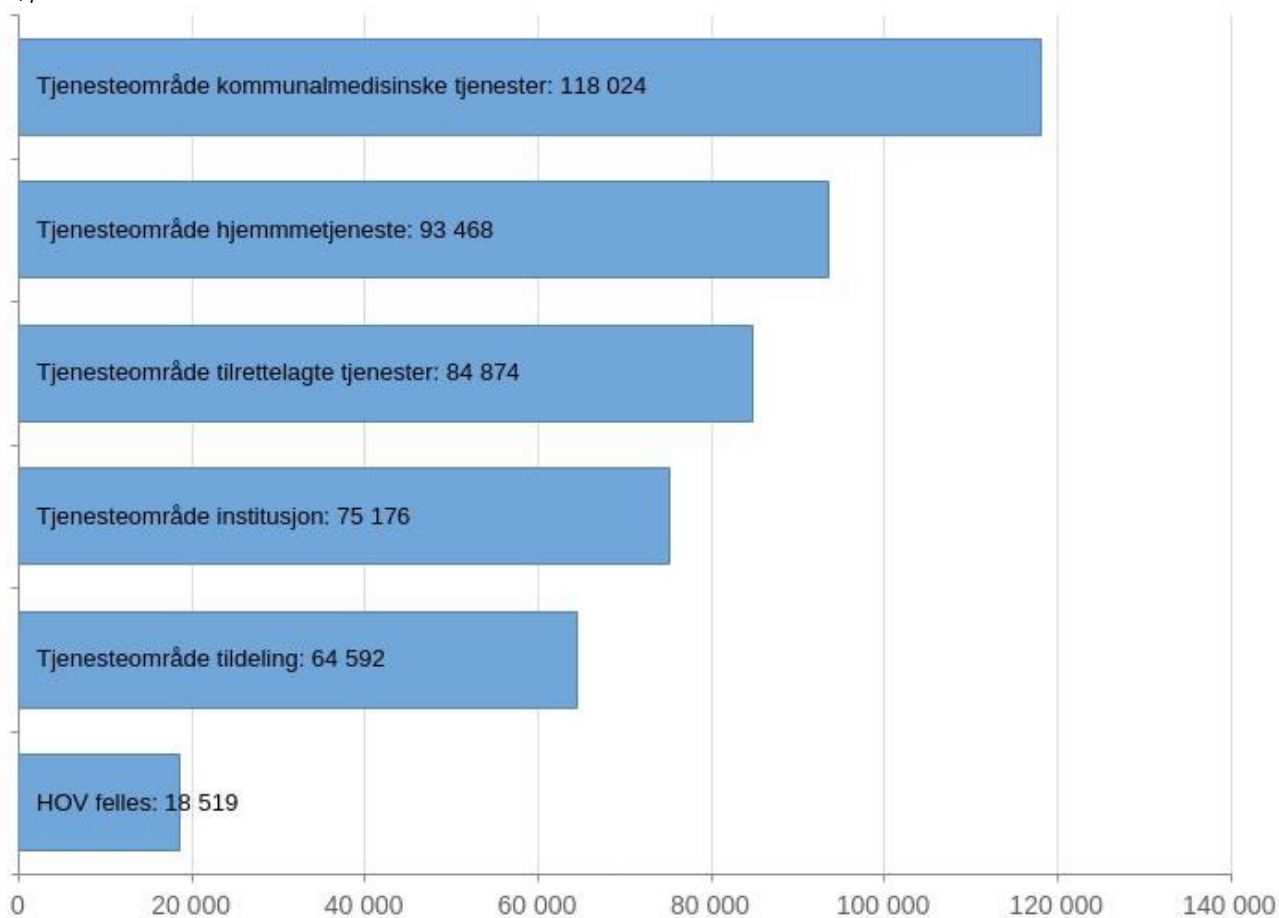
Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	452 614	432 002	444 492	435 522	435 522	435 522	435 522
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	34 732	34 593	45 293	39 006	42 332	52 800	65 525
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	72 348	75 705	78 705	77 970	77 970	77 970	77 970
Overføringsutgifter	10 082	11 966	11 966	1 078	1 078	1 078	1 078
Finansutgifter	276	250	250	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	570 053	554 515	580 705	553 576	556 902	567 370	580 095
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-25 714	-23 131	-23 131	-25 955	-25 955	-25 955	-25 955
Refusjoner	-83 845	-73 596	-73 596	-71 290	-71 290	-71 290	-71 290
Overføringsinntekter	-251	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 338	-2 204	-2 204	-1 678	-1 678	-1 678	-1 678
Sum Driftsinntekter	-112 148	-98 931	-98 931	-98 923	-98 923	-98 923	-98 923
Sum	457 905	455 584	481 774	454 653	457 979	468 447	481 172

Fordeling på enhet (graf)

Beløp i 1000 kr

Beløp i 1000

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap			Økonomiplan			
	2023	Budsjett 2024	Rev.budsjett 2024	2025	2026	2027	2028
Fellesfunksjoner i HOV	0	14 122	18 055	0	0	0	0
HOV felles	15 017	0	0	18 519	10 362	10 634	10 918
NAV	0	26 724	27 027	0	0	0	0
Helse og mestring	0	49 612	49 880	0	0	0	0
Tjenesteområde kommunalmedisinske tjenester	126 704	0	0	118 024	119 678	121 148	122 945
Rus/psykisk helse	0	13 899	18 213	0	0	0	0
Tildelingsenheten	0	67 598	70 735	0	0	0	0
Tjenesteområde tildeling	61 148	0	0	64 592	66 915	68 982	71 498
Tilrettelagte tjenester	0	73 290	77 409	0	0	0	0
Tjenesteområde tilrettelagte tjenester	80 386	0	0	84 874	86 100	87 189	88 464
Hjemmetjenester	0	72 406	76 874	0	0	0	0
Tjenesteområde hjemmetjeneste	100 303	0	0	93 468	95 142	96 628	98 387
Tjenesteområde institusjon	74 347	0	0	75 176	79 782	83 866	88 960
Heldøgntjenester	0	137 933	143 581	0	0	0	0
Sum	457 905	455 584	481 774	454 653	457 979	468 447	481 172

Utfordringer og strategi

Både nasjonalt og lokalt vil antallet eldre i befolkningen stige. Det er et resultat av at levealderen øker, i tillegg til at store barnekull i etterkrigsårene nærmer seg 80-årsalder. Samtidig fødes det færre barn enn tidligere. Sammen med en forventet nedgang i yrkesaktive innbyggere gir dette store demografiske utfordringer i årene framover.

I aldersgruppen over 80 år vil antallet innbyggere mer enn dobles innen 2040. Denne utviklingen vil øke behovet for helse- og omsorgstjenester knyttet til aldersrelaterte sykdommer, samtidig som det vil bli færre innbyggere til å utføre disse og andre oppgaver, og til å finansiere kommunens tjenester.

Antall personer mellom 20 og 66 år vil synke. I 2022 har vi 2,9 innbyggere i yrkesaktiv alder for hver innbygger over 66 år. Fram mot 2040 vil dette tallet ifølge prognosene synke til 2,0. Da er ikke personer i yrkesaktiv alder som er uføre, arbeidsledige, førtidspensjonerte eller under utdanning trukket fra i antall yrkesaktive. I praksis vil det derfor være enda færre yrkesaktive for hver eldre enn disse tallene viser.

Det er kartlagt at det er personer som har langtidsplass på Labo i dag som kunne unngått langtidsplass dersom kommunen hadde hatt boliger med fellesfunksjoner å tilby. Konsekvensene av at kommunen ikke har dette tjenestetilbudet er at det blir en flaskehals på korttidsavdelingen med pasienter som ikke kan skrives ut, men som ikke har behov for sykehjemsplass. Dette går utover kapasiteten til å ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehuset, hjemmeboende som har raskt behov for korttidsplass, samt at personer som kunne bodd i en leilighet må bo på sykehjem.

Fra budsjett 2024 var det politisk vedtatt en saldering på 3.5 mill. Det ble utarbeidet forslag til mulige tiltak som dessverre ikke har latt seg gjennomføre i praksis. Dette gjør at etterslepet fra budsjettprosessen for 2024 i stor grad videreføres til 2025.

Utfordringer og behov for endring i Østre Toten kommune

Økende tjenestebehov og mangel på arbeidskraft gjør det krevende å opprettholde dagens høye tjenestenivå i årene fremover. For å møte denne utfordringen må ressurser dreies mot forebyggende og helsefremmende tiltak, som reduserer risikoen for sykdom og konsekvensene av helseutfordringer. Tjenestene skal fortsatt være av høy kvalitet, men i større grad tilpasset innbyggernes behov. Det er avgjørende at kommunen tilrettelegger for at den enkelte innbygger mestrer eget liv og opplever god livskvalitet. Samtidig må innbyggerne ta mer ansvar for egen helse, gjøre gode valg og planlegge for egen livssituasjon gjennom hele livet.

For å sikre en bærekraftig samfunnsutvikling må kommunen tenke nytt rundt oppgaveløsning. Økt samarbeid med sivilsamfunnet, både i organiserte og uorganiserte former, er en viktig del av løsningen. Enkeltpersoner må også ta større ansvar for egen velferd, og bidra til fellesskapet for å kunne være selvhjulpne lenger. Den kommunale rollen må utvikles fra å være myndighet til å være en medspiller, der innbyggernes ressurser, ønsker og nettverk blir respektert og utnyttet.

Det kreves et økt fokus på forebygging, tidlig innsats, rehabilitering og nettverksarbeid. For å oppnå dette må innbyggerne oppfordres til å ta en mer aktiv rolle i fellesskapet, og fokuset må skifte fra institusjonsomsorg til levende lokalsamfunn med forebyggende tiltak, boliger tilpasset et livsløpsperspektiv og bruk av velferdsteknologi. "Innsatstrappa" vil være en modell og tenkemåte for å realisere dette, med et mål om at innbyggerne skal være sjef i eget liv.

Det er også viktig å vurdere oppgavefordelingen til ansatte for å sikre best mulig bruk av kompetanse. Effektivisering av driften, utvikling av tjenestetilbudet, digital transformasjon og innovasjon vil være

sentrale tiltak for å møte fremtidens utfordringer. Det vil også være nødvendig å kontinuerlig harmonisere og definere nye tjeneste- og kvalitetsnivåer for å sikre bærekraftig utvikling.

Netto driftsutgifter per innbygger og tjenesteområde

Tabellen viser at «Pleie og omsorg» i Østre Toten kommune bruker mindre enn Kostra-gruppe 7 og andre nærliggende kommuner.

Det er kun søndre land som bruker mindre enn Østre Toten kommune.

Kilde: Framsikt, analyse, KOSTRA og nøkkeltall 2023, *hovedside*

Det er økende av ressurskrevende tjenester til yngre brukergrupper. Tjenestene til personer med utviklingshemming er ikke de som øker eller er særlig ressurskrevende. Brukerne blir yngre, og psykiske lidelser øker. Det er behov for å identifisere mer effektive metoder for tjenesteleveranse.

Kommunens avlastningsbolig for barn samt barneboliger som institusjon og regne, er den eneste tjenesten til barn under 18 år som er organisert i helse og mestring som kommunalområdet. Dette krever mere tverrfaglig samarbeid for yte bedre tjenester til denne brukergruppen. I snitt opprettes en ny barnebolig årlig, ingen til personer med utviklingshemming de siste 5 årene.

Utfordringer i kommunalområdets tjenesteområder

Kravene og forventningene til kommunale tjenester utfordrer personell og krever kontinuerlige endringer. Mangel på tilgang til vikarer fører til slitasje på eksisterende ansatte, brudd på arbeidsmiljøloven, og økte kostnader som følge av overtidsbetaling. For å avhjelpe dette arbeides det aktivt med å redusere merforbruket på variabel lønn. Evalueringen av sommeren 2024 viste at bonusordninger for helsepersonell under ferieavviklingen hadde en positiv effekt. Ved bruk av bonusordning unngikk kommunalområdet å bruke vikarbyrå.

Det er viktig å fortsette arbeidet med oppgavefordeling og tilpasse ressursbruken bedre. Tiltak for å sikre budsjett disiplin er satt inn i alle enheter gjennom systematisk oppfølging og opplæring. Overordnede prosjekter innen HR, som «Heltid og arbeidstidsordninger» og «Tillit på Toten», spiller en viktig rolle i disse endringene. Innføringen av E-Helseplattformen vil på sikt gi mer effektiv drift og bidra til reduserte kostnader.

Samtidig arbeides det med å utvikle metoder for bedre kartlegging av bistandsbehov, slik at tjenestene kan tilpasses endringer mer presist. Dette er en nødvendig del av kommunens strategi for å møte fremtidens krav til helse- og omsorgstjenester

Institusjonstjenesten

Økt og endret behov for tjenester og kompetanse i institusjonstjenesten

Institusjonstjenesten opplever en betydelig økning i behovet for døgntilrettelagt bistand, spesielt for ressurskrevende pasienter på forsterkede skjermede avdelinger for personer med demens. Dette har ført til økt etterspørsel etter ansatte med spesialkompetanse innen demensomsorg og miljøterapeutisk arbeid. Samtidig har sykdomsbildet til pasientene blitt mer komplekst, med flere som har både fysiske og kognitive utfordringer, noe som krever mer intensiv oppfølging, inkludert 1-til-1 bemanning. Mangel på statlig tilskudd for pasienter over 67 år forsterker den økonomiske utfordringen,

Ansatte rapporterer om økt slitasje og utbrenthet på grunn av ensidig arbeidsbelastning. Dette kan føre til flere langtidsykemeldinger. For å håndtere disse utfordringene er det avgjørende å styrke kompetansen blant de ansatte, noe som også må sees i sammenheng med behovet for å rekruttere og beholde helsepersonell. En grundig vurdering av pasientenes funksjonsnivå er nødvendig for å sikre riktig tildeling av heldøgntjenester, enten i hjemmet eller ved Labo, kommunens eneste institusjonstjeneste. Dette vil bidra til en mer målrettet og effektiv bruk av ressursene.

Prosjekt "TØRN - Rusta for Framtida"

Alle avdelinger innen institusjonstjenesten, inkludert korttids- og KAD-avdelingene, deltar i prosjektet "TØRN - Rusta for Framtida", ledet av KS. Prosjektet, som startet våren 2024 og avsluttes høsten 2025, har som hovedmål å fremme innovasjon, effektivitet og kvalitet i tjenestene, med vekt på bærekraftig ressursbruk og økt livskvalitet for brukerne. For å oppnå dette kreves en omfordeling av oppgaver for å sikre optimal bruk av kompetanse.

En operativ gruppe med helsepersonell fra ulike avdelinger er ansvarlig for å iverksette, gjennomføre og evaluere tiltakene. Samtidig kartlegger arbeidsgrupper dagens organisering og foreslår alternative løsninger. Prosjektet krever 1-2 årsverk, og for å opprettholde daglig drift vil det være behov for innleie av vikarer. Likevel er det kun økonomisk støtte til frikjøp av 10 % prosjektlederstilling, noe som utgjør en betydelig økonomisk utfordring.

Kompetanseutvikling

I forbindelse med organisasjonsutviklingsprosessen (OU-prosessen) vil assisterende enhetsledere omdisponeres til å ha et større faglig ansvar, i tett samarbeid med virksomhetsleder, og bli en del av grunnbemanningen. Det er imidlertid en utfordring at det ikke er satt av tilstrekkelige ressurser til kompetanseheving og utviklingsarbeid. Risikoen er at daglig drift, med fokus på pasientnære oppgaver, vil bli prioritert foran nødvendig kompetanseutvikling. For å kunne oppfylle kommuneplanens samfunnsdel “god helse for alle”, er det nødvendig med kontinuerlig fagutvikling for ansatte, slik at pasientsikkerheten ivaretas. Manglende ressurser til dette kan føre til økte kostnader, blant annet knyttet til overtidarbeid og innleie av ekstra personell.

Sommerferieutfordringer

De siste årene har sommerferieperioden vært krevende når det gjelder rekruttering av vikarer. Det er færre søkere, og de som søker er ofte yngre og har mindre erfaring. For å håndtere denne utfordringen har institusjonstjenesten innført en bonusordning for fast ansatte som tar på seg ekstra vakter i helger i sommerperioden. I 2024 ble det brukt omtrent kr. 700.000 på denne ordningen, som ikke er inkludert i den ordinære budsjetttrammen.

Hjemmetjenesten

Hjemmetjenesten står overfor betydelige utfordringer knyttet til overtidbruk, særlig som følge av høyt sykefravær og mangel på tilgjengelige vikarer. Vakante helgestillinger og vikarer som jobber andre steder i organisasjonen fører ofte til behov for overtid, inkludert doble vakter. Krav om faglig dekning for å sikre forsvarlige tjenester bidrar også til økt overtidbruk.

Forsøk på å øke faste stillinger for å redusere merforbruk på vikarer har ikke hatt ønsket effekt. Ny rullerende turnus fra 02.09.24 skal bidra til bedre bemanning og redusere behovet for forskjøvne vakter. Det arbeides aktivt med sykefraværsoppfølging for å redusere fravær, samt tiltak for å unngå dobbelvakter og overtid utover vaktslutt.

Videre er det nødvendig med ekstra innleie for å dekke opp for obligatorisk opplæring i vold og trusler, forflytning og dokumentasjon etter tilsyn fra Arbeidstilsynet og Statsforvalteren, noe som vil medføre merforbruk på innleiebudsjetten ut året.

Økt arbeidsbelastning

Hjemmetjenesten opplever økt arbeidsbelastning som følge av at sykehusene skriver ut pasienter raskere. Dette innebærer at pasientene ofte har mer komplekse og krevende behov. Utskrivinger skjer på ulike tidspunkter av døgnet, også på kvelder og helger, noe som skaper utfordringer for planlegging av drift og bemanning. Det er behov for fleksible løsninger som sikrer god tjenestekontinuitet uansett når pasientene skrives ut.

Fleksibel bemanningsplanlegging

Hjemmetjenestens bemanningsplan er i dag flat gjennom hele året, noe som ikke tar høyde for perioder med større arbeidsbelastning. Det er nødvendig å utvikle en mer fleksibel bemanningsplan som kan tilpasses variasjoner i tjenestebehovet, og som sikrer at nødvendige helsetjenester blir levert til rett tid. Det må også etableres rutiner for å raskt kunne tilkalle ekstra personell i perioder med høyt trykk.

Samarbeid med fastleger og apotek

Manglende utstyr, medisiner eller epikrise når pasienten kommer hjem, medfører ekstra arbeid for hjemmetjenesten. For å sikre en smidig overgang fra sykehus til hjemmetjeneste, må samarbeidet med fastleger og apotek forbedres. Det er nødvendig å utvikle rutiner for bedre kommunikasjon og koordinering ved utskrivning, slik at pasientene får en trygg og forsvarlig oppfølging.

Kompetanse

Hjemmetjenesten står overfor store utfordringer med å rekruttere og beholde kvalifisert helsepersonell, spesielt sykepleiere. Dette fører til økt bruk av vikarer og overtidsarbeid, noe som kan gå utover tjenestekvaliteten. Det er derfor avgjørende å prioritere rekrutteringstiltak og kompetanseutvikling for å sikre faglig forsvarlighet og stabil bemanning. Det er behov for å gjøre organisatoriske endringer for å sikre at helsepersonell blir brukt det det er behov for deres kompetanse.

Reduksjon av sykefravær og overtid

Hjemmetjenesten har over lengre tid hatt utfordringer med høyt sykefravær, noe som påvirker drift og kvalitet på tjenestene. Kombinasjonen av høy arbeidsbelastning og vanskeligheter med å rekruttere kvalifiserte vikarer gjør at overtidsbruk blir en nødvendighet. Det er behov for å iverksette tiltak som kan redusere sykefraværet, blant annet gjennom tilrettelegging av arbeidsdagen og bedre arbeidsmiljø. Dersom en skulle lagt inn erfaringstall, er det ikke lagt inn i budsjettet tilstrekkelig ramme for overtidsarbeid. fjorårets overtidsbudsjett var på kr 649 993, og ved 2. tertial viser det et forbruk på kr 3 975 779. Det kan bli en utfordring med en ramme for 2025 på kr 800 000.

Implementering av ny teknologi

Ny teknologi og digitale løsninger, som utskifting av trygghetsalarmer og innføring av I-lock, er nødvendig for å møte fremtidens behov. Disse investeringene vil medføre uforutsigbare kostnader, og det er derfor viktig å inkludere disse i langtidsplanleggingen. Hjemmetjenesten ønsker å være en aktiv deltaker i implementeringen av velferdsteknologi, og vil arbeide for at innføring av slike løsninger blir en naturlig del av fremtidens tjenestetilbud. Det er behov for å tilpasse tjenestene slik at de ansatte når over flere.

Fremme hverdagsmestring

Hjemmetjenesten vil fortsette å ha fokus på hverdagsmestring som et sentralt element i tjenestene. Gjennom dette tankesettet vil både ansatte og innbyggere få økt fokus på hvordan brukerne kan mestre egen hverdag og opprettholde størst mulig grad av selvstendighet. Dette er i tråd med kommunens mål om å fremme innbyggernes helse og livskvalitet.

Psykisk helse og rus

Psykisk helse og rus er integrert i hjemmetjenesten, og enheten har gjennom de siste år fått statlige midler som har bidratt til balansert regnskap. Fra 2023 til 2024 har behovet for å etablere et trygghetsteam økt, og det har vært behov for å øke detaljbudsjettet. Detaljbudsjettet er økt med resultat i kutt i hjemmetjenesten. Det er etablert et botilbud med trygghetsbemanning for pasienter med sammensatte behov.

Reduksjonen i helseforetakets tilbud har ført til at flere og sykere pasienter skrives ut fra sykehus, noe som øker presset på kommunens tjenester. Det er et voksende behov for tilrettelagte boliger med bemanning for personer med psykiske lidelser og rusproblemer. For å imøtekomme dette planlegges bygging av heldøgnsboliger i Sykehjemsveien. Disse boligene vil øke tryggheten for pasientene, forebygge vold og trusler, samt redusere risikoen for reinnleggelse, fengselsopphold og voldelige hendelser. Samlokaliseringen med kvalifisert personell vil også bidra til bedre mestring og selvstendighet for pasientene, samtidig som det skaper et tryggere miljø både for pasientene og de ansatte.

Fact er en vertkommunesamarbeid som ikke er benyttet i noen særlig grad av Østre Toten kommune sine innbyggere. Det er behov for å gjøre en økonomisk kost nytte vurdering med mål om å gå ut av samarbeidet dersom det viser seg ikke være effektivt.

Tilrettelagte tjenester

Tilrettelagte tjenester er en tjeneste i vekst og under stadig endring, både når det gjelder brukergrupper og bistandsbehov. Dette krever kontinuerlig oppdatering av kompetanse og tilpasning av tjenestene. Variasjonene i bistandsbehov og faglig tilnærming er store, og det er behov for spesialisert kunnskap på flere områder.

Rekrutteringsutfordringer

Tjenesten opplever rekrutteringsutfordringer i enkelte deler, noe som påvirker tjenestekvaliteten. Det er behov for økt innsats for å tiltrekke kvalifisert arbeidskraft.

Tidlig innsats

I perioden 2025-2028 ønsker tilrettelagte tjenester å bidra til arbeidet med tidlig innsats. Målet er å støtte barn, unge og deres familier slik at de bedre mestrer hverdagen og utfordringene de står overfor. Kompetanseheving vil stå sentralt, særlig på områder som blir stadig viktigere innen tjenestetilbudet.

Bofellesskap og døgnbemanning

I Østre Toten kommune er det tradisjon for at brukere i tilrettelagte tjenester bor i bofellesskap eller boliger med tilgang til døgnbemanning. Brukerne mottar helse- og omsorgstjenester i form av helsehjelp, praktisk bistand, opplæring og personrettet bistand. Alle brukere har enkeltvedtak med et gitt antall timer bistand per uke, og bemanningen i boligene justeres etter det totale antallet vedtakstimer. I perioden er det nødvendig å gå igjennom alle brukervedtak for å tilpasse tjenesten til dagens behov og rigge for fremtidige behov.

Kommunalmedisinske tjenester

Korttid og KAD (kommunal akutt døgnenhet)

Korttid og KAD opplever betydelige utfordringer med bemanning og drift, særlig knyttet til mangelen på kvalifiserte sykepleiere. Dette har ført til økt bruk av overtid for å opprettholde faglig forsvarlighet. Selv med nye ansettelser er rekruttering fortsatt en utfordring.

Unge ansatte fører til hyppige svangerskapspermisjoner, og det er vanskelig å finne vikarer til disse. Mange ansatte har 100 % stillinger, noe som skaper problemer med å dekke helgevakter. Behovet for vikarer er stort, og opplæring er ressurskrevende, spesielt med uerfarne vikarer.

Pasientbelegg og kompetansebehov

Virksomheten sliter med å måle pasienttyngde og fordele ressurser effektivt. Mange langtidspasienter opptar korttidsplasser, noe som fører til overliggere og behov for kjøp av eksterne plasser. Raskere utskrivning fra sykehus krever mer sykepleiefaglig oppfølging, og nye pasientgrupper som personer med rus- og psykiske lidelser krever ny kompetanse.

Organisering og ledelse

Virksomheten er stor og håndterer mange pasientgrupper. Det er behov for organisatoriske endringer for å sikre tilstrekkelig kompetanse og strukturert oppfølging av kompetansekrav.

Pasientsikkerhet og prosjektarbeid

Sykepleiere som er sertifiserte Proact-instruktører bidrar til pasientsikkerhetsarbeidet. Deltakelse i KS-prosjektet TØRN vil medføre kostnader og krever en vurdering av hvordan pasientforløp kan optimaliseres for bedre ressursbruk.

Kjøkken og ernæring

Det er økt matsalg, kapasiteten må økes tilsvarende. Økte matpriser gjør det utfordrende å ha mest mulig kortreist mat og lage mat fra råvarer. Kjøkken og ernæring har god kompetanse innen ernæring, viktig å få bruke denne kompetansen til å bidra til gode og sunne matvaner for Østre Totens innbyggere, både yngre og eldre.

Matgledekorps for heldøgntjenesten er et tiltak gjennom vedtatt ernæringsstrategi Det skal legge grunnlaget for utvikling og forbedring av dagens ernæringspraksis og mattilbud til eldre over 65 år som bor i institusjon i Østre Toten kommune, samt redusere matsvinn.

Aktivitet og mestring

I 2024 er det utarbeidet plan for habilitering og rehabilitering. Det overordnede målet med denne planen er at kommunens innbyggere skal motta helhetlige og kunnskapsbaserte habiliterings- og rehabiliteringstjenester som støtter opp under mestring, brukermedvirkning og deltakelse. Hovedgrepene er organisering av tjenestetilbudet, sikre nødvendig kompetanse, nye arbeidsformer og gode forløp som støtter opp under dette.

Fysio- og ergoterapitjenesten står overfor utfordringer knyttet til begrensede hjemmetrenerressurser og manglende organisering, noe som har ført til ventelister for Hverdagsrehabilitering. For å videreføre dette lavterskeltilbudet, er det nødvendig med en tydelig satsning i hjemmetjenesten og bedre samarbeid om utvikling og organisering.

Manglende rutiner for samhandling gjør samarbeidet med andre tjenester ressurskrevende og ineffektivt. Tjenesten tar også på seg omfattende koordineringsoppgaver, spesielt for barn med rehabiliteringsbehov, uten formell oppnevning, noe som binder opp ressurser.

Det er et behov for å implementere velferdsteknologi i rehabiliteringsprosesser for å sikre bedre og mer effektive tjenester.

Det er behov for å gå igjennom dagens innhold i aktivitetstjenesten og se det i sammenheng med hjemmetjeneste, tjenesten aktivitet og mestring og med frivillighetsarbeid slik at vi kan møte fremtidens aktivitetstjeneste etter BEON (beste effektive omsorgs nivå) prinsippet. Det er satt i gang prosjekt bærekraftige aktivitetstjenester som skal ta for seg fremme innbyggerne sin helse og mestring gjennom samspill mellom frivillighet og kommunale tjenester. Frivillighetsentralene vil bli sentrale aktører.

Høyt og lavt i barnehagen: Samarbeid mellom fysio- og ergoterapitjenesten og barnehager. To barnehager (Kolbu og Vilberg) er piloter i barnehageåret 2024/2025. Kunnskapsgrunnlaget bygger på hvordan fysisk aktivitet i tidlig barnealder fremmer sosial deltakelse, trivsel, læring og helse. Det å være i aktiv lek og sanse med hele kroppen er en viktig del av barneårene. Samtidig er det viktig å lære å finne ro i egen kropp. Helsedirektoratets nyeste anbefalinger (fra 2022) sier at barn i alderen 1–5 år bør være i variert fysisk aktivitet minst 3 timer daglig. I Østre Toten kommunes oppvekststrategi «Oppvekst 2040» står det at alle barn og unge i kommunen skal utvikle robusthet. Robusthet handler bl.a. om å ha en kropp du behersker godt. Målet er å styrke barnehageansattes kompetanse rundt ulike former for fysisk aktivitet/aktivitetsbalanse for barnehagebarn og bidra til økt systematikk i jobben med sansing og motorikk som en grunnleggende byggestein i barns utvikling. Aktuelt å utvide til flere barnehager etter evaluering av piloten.

Private fysioterapeuter

Det er behov for bedre kontroll og forutsigbarhet i vedlikeholdstilbudet til kronikere, slik at kapasitet kan frigjøres til andre prioriterte pasienter. Dette krever et tydeligere fokus på pasientforløp og evaluering av tjenester. I tillegg er det nødvendig med nye, hensiktsmessige lokaler for de to driftsavtalene knyttet til Mova Lena, for å sikre en god geografisk fordeling av fysioterapiressurser i kommunen. Dette vil bidra til å opprettholde tilgjengeligheten og kvaliteten på fysioterapitjenestene for innbyggerne.

Friskliv

I Østre Toten kommune skal folkehelse være et viktig prinsipp i all planlegging og tjenesteyting innen helse og omsorg. Ansatte skal alltid ha et forebyggende og helsefremmende perspektiv i sitt arbeid. Hverdagsmestring er et sentralt tankesett som er godt i gang med å bli en del av tjenestene. Vi ønsker å skifte fokus fra å se problemer til å utnytte ressurser, og fra individfokus til en mer gruppebasert tilnærming, i tråd med prinsippene for en fellesskapskommune. Det er en utfordring at friskliv som drift ikke har egnet lokaler. Det arbeides med at frisk liv skal inn i nye lokaler etter hvert

Legetjenesten

En bærekraftig fastlegeordning er helt avgjørende for å møte morgendagens helse- og omsorgsutfordringer, den demografiske utviklingen og innbyggernes behov for helsehjelp og trygghet når de trenger det. Kapp legesenter har leieavtale ut september 2027 og Kolbu legesenter har fysiske fasiliteter som ikke er tilfredsstillende. Det er mangel på tilstrekkelig plass som nå løses i dag ved leie av brakkerigg. Det er i 2024 utarbeidet strategi legetjenesten 2025-2035. Et viktig mål er å etablere en enhetlig praksis og felles internkontroll for legetjenesten, slik at kvaliteten og sikkerheten i tjenestene ivaretas. For å sikre stabilitet og kontinuitet i tjenesten er det avgjørende å beholde og rekruttere fastleger, slik at man unngår kostbar vikarinleie. Det samme gjelder hjelpepersonell, ettersom det er et økende arbeidspress og høyere forventninger til tjenestene.

IKT utstyret er utdatert og det er behov for oppgradering av IKT-systemer for å unngå driftsbrudd. Derom det ikke er oppgradert og funksjonelt kan i verste fall føre til tap av liv og helse. Oppdaterte systemer vil også bidra til en mer effektiv drift og bedre pasientoppfølging.

Tildelingsenheten

Vi opplever oftere henvendelser og søknader om omfattende tjenestebehov fra andre kommunalområder og kommuner. Dette har ført til økt bruk av private tjenesteleverandører. Samtidig er det blitt vanskeligere å kjøpe korttidsopphold fra andre kommuner, og mangel på boliger med fellesfunksjoner har ført til at vi tildeler plasser på høyere omsorgsnivå enn nødvendig. Dette reduserer tilgjengelige korttidsplasser og fører til flere overliggere på sykehuset.

I tjenesteavtalen med helseforetaket skal kommunen varsles så snart pasienten er innlagt. Utfordringen er at meldinger om pasientens status og utskrivningsklar kommer samtidig med selve utskrivningen, noe som hindrer effektiv planlegging av kommunale tjenester. Dette skaper press på de virksomhetene som skal yte tjenestene. I noen tilfeller stemmer ikke informasjonen fra sykehuset overens med pasientens faktiske funksjonsnivå, noe som fører til at pasienten ikke får riktig tjenester.

Det tverrfaglige samarbeidet og koordinerende enhet har blitt fremhevet i OU-prosessen og arbeidet med rehabiliteringsplanen. Det er behov for å styrke dette samarbeidet både internt og med andre tjenesteområder. I 2024 er det utarbeidet regionale veiledende tjenestekriterier som vil bli politisk behandlet. Implementeringen av disse vil kreve felles forståelse blant politikere, innbyggere og tjenesteytere. Fokus på hverdagsmestring og å styrke brukernes egne ressurser blir viktig i denne prosessen, og det vil bli en gjennomgang av eksisterende tjenester i lys av de nye kriteriene.

Det er behov for å revitalisere pasientforløpsmetoden for å sikre helhetlig og sammenhengende tjenesteyting. Den nye loven om kommunens ansvar på det boligsosiale planet, som trådte i kraft i 2022, gjør det nødvendig å utarbeide en boligsosial handlingsplan for å møte lovkravene.

I 2024 er det blitt utarbeidet regionale tildelingskriterier hvor alle de tjenester som er felles i regionen og som tildelingsenheten saksbehandler er beskrevet her. I de regionale tildelingskriteriene er saksbehandlingsprosessen beskrevet.

Oppfølging av e-helse

Kommunen står i dag overfor en rekke utfordringer i kommunalområdet. Blant de mest presserende er den stadig økende mangelen på kvalifisert helsepersonell, samt begrensede budsjetttrammer som gjør det vanskelig å opprettholde et tilstrekkelig tjenestenivå. I møte med disse utfordringene må vi tenke nytt og innovativt. En nøkkelfaktor for å sikre fremtidens helse- og omsorgstjenester er en systematisk satsing på e-helse.

Ved å satse på digitale verktøy og teknologi kan vi ikke bare håndtere dagens utfordringer, men også legge grunnlaget for et mer bærekraftig og fremtidsrettet kommunalområde. Det er avgjørende at vi i kommende handlingsprogram prioriterer investeringer i e-helse, og at vi sikrer at alle deler av verdikjeden rundt e-helsetiltak er ivaretatt. Det vil si fra idé til prosjekt til driftsetting.

Med riktig strategi kan e-helse bli ett viktig virkemiddel for å løse dagens og morgendagens utfordringer innen kommunalområdet.

Helse og omsorg har flere pågående initiativer innenfor e-Helse. Det er pågående prosjekter, iverksatte prosjekter som trenger mer oppfølging, samt flere planlagte prosjekter. I tillegg kommer systemer som allerede er satt i drift.

Det aller største prosjektet nå er ny e-helseplattform. I disse dager foregår et stort arbeide på Labo for å bytte til Sensio e-helseplattform. Planen er at hele kommunalområdet skal ha samme e-helseplattform. En felles e-helseplattform gir en rekke fordeler som bidrar til bedre pasientoppfølging, økt sikkerhet, lavere kostnader og mer effektiv drift. Det gir kommunen muligheten til å møte både dagens og fremtidens helseutfordringer på en mer helhetlig og bærekraftig måte.

I tillegg til dette er det flere store prosjekter på «tegnebrettet». Som eksempel nevnes: Den Digitale Legetjenesten 2.0, utskifting av elektronisk pasientjournal (epj) for både helse og omsorg samt legetjenesten. Bemerk at disse to tjenestene har hver sin epj.

Helse og mestring samt brannvesenet benytter Visma GAT til ressursstyring. Dagens løsning og avtale begynner å bli for gammel. Som eksempel kan nevnes at dagens database på GAT ikke oppfyller kravene til GDPR. Planen er å ha en ny anskaffelse på et skybasert ressursstyringsprogram.

I tillegg til disse har helse og omsorg flere prosjekter/ønsker omkring diverse e-helseløsninger.

Ved nyanskaffelser vil helse og mestring, der det er relevant, søke samarbeid med andre kommuner i regionen for å effektivisere slike anskaffelser.

Helse og mestring har også flere e-helsesystemer som er satt i drift, og trenger en bedre oppfølging. Som eksempel kan nevnes: Visma Flyt Helse, Visma Flyt Samspill, trygghetsalarmer i hjemmetjenesten, Vingmed m.fl. For å få tilstrekkelig oppfølging trengs en bedre avtaleoppfølging, forankring i organisasjonen, systemforvaltning, leverandøroppfølging og en avklaring i alle ledd i verdikjeden rundt e-helse

Det ligger mange nasjonale krav/forventninger rundt e-helseinitiativer. Som eksempel kan tilkobling til nasjonale komponenter i forbindelse med elektronisk pasientjournal (EPJ) for deling av data og innbyggerdialog, GDPR, bruk av kunstig intelligens med mer, være initiativer som har som mål å forbedre blant annet arbeidsprosesser, pasientsikkerhet, datasikkerhet og kostnadseffektivitet. For å få til digitalisering av kommunalområdet er vi avhengig av at hele verdikjeden beskrives, regionalt samarbeid og gode interne prosesser/retningslinjer i kommunen. Det skal også bemerkes at ledelsesforankring, endringsledelse og endring av interne arbeidsformer er en helt avgjørende faktor for at e-helseinitiativene skal lykkes.

Strategi

Oppfølging kommuneplan samfunnsdel

God helse for alle

Folkehelse - helse og mestring i alt vi gjør

Vi skal dreie ressursinnsatsen mot helsefremmende og forebyggende arbeid og aktiviteter ved å jobbe og samarbeide tverrfaglig både internt i kommunalrådet og på tvers av kommunen med følgende tiltak:

- styrke bruk av metoden Bedre tverrfaglig innsats (BTI)
- styrke og videreutvikle samhandlingsarenaer både fysisk og digitalt
- videreføre bruk av Demings sirkel (planlegge, utføre, evaluere og korrigere) av alle tjenester med mål om å gjøre mer av det som virker
- opplæring av koordinatorrollen på tvers av kommunen

Innbyggerne skal ha helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid ved blant annet oppdatering og fagutvikling til ansatte for å sikre pasientsikkerhet med følgende tiltak:

- etablere fag- og utviklingsteam i enheter for å sikre kompetanseoverføring
- delta i pilot for innføring av Norsk standard helsefagarbeider ved å videreføre etablert modell for systematisk oppdatering og heving av kompetanse
- etisk refleksjon
- pasientforløp
- kurs, videre- og eller etterutdanning
- videreføre hverdagsmestring som tankesett
- hospitering for egne ansatte og ta imot lærlinger og studenter
- KS-Innlandet læringsnettverk for tjenester til personer med utviklingshemming 2024-2025
- TØRN
- boligsosial handlingsplan
- tildelingskriterier implementeres
- helhetlig innsatstrapp
- revidering av "Ny Velferd 2040"

Innbyggere som mottar helsetjenester skal kunne leve aktive og selvstendige liv, ta medansvar for egen helse og delta i utforming av tjenestene ut fra den enkeltes forutsetning og behov. Det leder oss videre til følgende satsningsområder

Frivillighet, medvirkning og samskaping

Kommunalområdet skal samarbeide med frivillighet og jobbe aktivt med å øke forståelsen for at innbyggerne i større grad må ta ansvar for eget liv, helse og bosituasjon med følgende tiltak:

- i større grad benytte Husbankens virkemidler
- bolig med fellesfunksjoner
- har startet med å etablere Bygdelab
- forbedre samarbeidet med NAV hjelpemiddelsentral
- økt mulighet for sentrumsnære boliger
- driftsette frivillighetsentral 3 med å videreføre og videreutvikle samarbeid med frivillighet, lag og organisasjoner

Kommunen som organisasjon

For å sikre tilstrekkelig arbeidskraft, kunne ha en effektiv og fleksibel kommuneorganisasjon, sikre ansattes rettigheter med godt arbeidsmiljø, godt leder -og medarbeiderskap vil ulike omstillinger og organisasjonsutvikling være nødvendig. Kommunalområdet har under dette satsningsområdet følgende fokus:

Beholde, utvikle og rekruttere nødvendig kompetanse med følgende tiltak:

- fremtidsrettede lønns- og arbeidsbetingelser
- Menn i helse
- intern/ekstern utlysning
- tilstedeværelse og samarbeid på utdanningsinstitusjoner og utdanningsmesser
- målrettet bruk av sosiale medier og annen profilering
- tettere samarbeid med NAV og bruk av deres virkemidler

Organisering av profesjoner, fordeling og forskyvning av oppgaver med følgende tiltak:

- definere tydelige roller og oppgavefordeling mellom faggrupper, andre ansattgrupper og frivillige
- gjennomgang og videreutvikling av drift til de tre store tjenesteområdene hjemmetjenesten, institusjon og tilrettelagte.
- implementering av strategi for legetjenesten

Styrke medarbeiderskap og lederskap med følgende tiltak:

- følge opp 10-faktor (medarbeiderundersøkelse)
- Tillit på Toten (pågående oppfølgingsprosjekt)
- sykefraværsoppfølging, heltidskultur og turnusplanlegging
- tettere individuell oppfølging

Sammendrag budsjett

Sammendrag handlingsplanen 2025–2028

Kommunalområdet helse og mestring har et netto driftsbudsjett på 454,7 millioner kroner. En endring fra 2024 til 2025 er at NAV overføres til oppvekst og velferd. Justert for denne endringen, og med hensyn til lønns- og prisjusteringer, har budsjetttrammen økt med 8,2 millioner kroner, som utgjør en økning på 1,8 %. Innen 2028 vil budsjetttrammen økes ytterligere til 26,5 millioner kroner, og det siste året i økonomiplanperioden vil driftsrammen være 5,8 % høyere enn i 2025, målt i 2025-kronenivå.

Demografiske endringer gir store utfordringer både nasjonalt og lokalt. En aldrende befolkning, med flere ressurskrevende pasienter og brukere, kombinert med store etterkrigskull som nærmer seg 80-årsalderen, fører til økt press på tjenestene. Samtidig fødes det færre barn, og antallet yrkesaktive innbyggere forventes å synke, noe som ytterligere forsterker disse utfordringene.

Selv med økningen i budsjetttrammen vil det ikke være tilstrekkelig å opprettholde dagens tjenestenivå uten omfattende endringer. For de fleste tjenestene utgjør lønnskostnader, både fast og variabel lønn, hoveddelen av utgiftene. I tillegg er det betydelige kostnader knyttet til kjøp av plasser og overliggere på sykehus. Høyt sykefravær har også ført til omfattende bruk av overtid og ekstra innleie. Nye og uforutsigbare tjenestebehov, spesielt innen psykisk helse, rus og tilrettelagte tjenester, gjør det utfordrende å planlegge et nøyaktig budsjett.

Det er behov for boliger med fellesfunksjoner. Det at boligutviklingen ikke samsvarer med kommunalområdet sitt behov for tjenesteutvikling gir negative ringvirkninger som skrevet i kapittel utfordringer og strategi.

Kommunalområdet står overfor omfattende endringsprosesser for å sikre hensiktsmessig drift i tråd med fremtidige utfordringer og rammebetingelser. Store strukturelle og organisatoriske utviklingsprosesser er allerede i gang, og forventes å gi effekt fra 2025 og utover i økonomiplanperioden.

Forebyggende arbeid, tidlig innsats og en dreining av ressursbruken nedover i "innsatstrappa" vil være viktige fokusområder fremover, med særlig vekt på utvikling og digitalisering innen e-helse.

Budsjettering for kommunalområdet helse og mestring gjøres på overordnet nivå, men det er viktig å merke seg at innsparinger skjer gjennom omorganisering, reduksjon av tjenester, og effektivisering av driften. Samtidig økes budsjetttrammene i enkelte områder for å dekke nye ressurskrevende tjenester og økte behov. Dette innebærer også nedtak i eksterne kjøp av tjenester og en grundigere gjennomgang av eksisterende vedtak og tjenesteleveranser.

Oversikt over innsparinger og endringer i kommunalområdet helse og mestring:

Institusjonstjenesten:

- Kutt på 1 million kroner ved endring av arbeidsoppgaver og ansvarsområder for assisterende enhetsleder.
- Sertifisering som Livsgledesykehjem reduseres med 50 000 kroner.
- Bonusordninger for ansatte under ferieavvikling er ikke lagt inn i budsjettet.
- Prosjektkostnader for TØRN er ikke inkludert i budsjettet.

Hjemmetjenesten:

- Kutt på 3,6 millioner kroner ved gjennomgang av vedtak for å redusere tjenester innenfor forsvarlighetsprinsippet og Beste Effektive Omsorgsnivå (BEON).
- OU-prosess for hjemmetjenesten vil gi en innsparing på 1 million kroner.
- Avvikling av FACT-team, men besparelser vil ikke realiseres før 2026.
- Bonusordninger for ansatte under ferieavvikling er ikke lagt inn i budsjettet.

Tilrettelagte tjenester:

- Budsjettutfordring på 13,3 millioner kroner for å komme ned på tildelt ramme.
- Inntekt fra ressurskrevende tjenester forventes å bli 5,5 millioner kroner lavere enn i 2024.
- Kutt på 1 million kroner ved endring av arbeidsoppgaver og ansvarsområder for assisterende enhetsleder
- Forventet innsparing på 2 millioner kroner ved gjennomgang av tjenesteutførelse.
- Bonusordninger for ansatte under ferieavvikling er ikke lagt inn i budsjettet.

Kommunalmedisinske tjenester:

- Prosjektstillinger salderes med helårseffekt til 700 000 kroner.
- Bonusordninger for ansatte under ferieavvikling er ikke lagt inn i budsjettet.
- Matproduksjon og kjøkken reduseres med 0,6 millioner kroner grunnet økt matsalg.

Tildelingsenheten:

- Kutt på 3 millioner kroner ved gjennomgang av kjøp av tjenester i BPA (Brukerstyrt Personlig Assistanse).
- Avvikling av 2 kjøp tilsvarende 7,6 millioner kroner, med krav om at tjenester gis innenfor eksisterende bemanning.

Fellestjenester:

- Saldering av 2 rådgiverstillinger effekt 1,8 millioner kroner.

Oppsummering:

Kommunalområdet helse og mestring gjennomfører flere innsparinger og omstruktureringer for å tilpasse budsjettet til økte tjenestebehov og reduserte inntekter. Innsparinger skjer ved omorganisering, gjennomgang av tjenestevedtak, reduserte kjøp av eksterne tjenester, og effektivisering av driften, særlig innen tilrettelagte tjenester, institusjonstjenester og hjemmetjenester. Fra budsjett 2024 var det politisk vedtatt en saldering på 3,5 millioner. Dette videreføres som minustall til 2025.

- I forbindelse med omorganisering er det redusert med 4 millioner, saldering av 2 rådgiverstillinger og endring av arbeidsoppgaver og ansvarsområder for assisterende enhetsleder – forventes helårseffekt.
- Reduksjon av tjenester på totalt 6,3 millioner – forventes helårseffekt.
- Ta tilbake kjøp på inntil 7,8 millioner, som antas å gi halvårseffekt i 2025.
- Bonusordning er ikke lagt inn i budsjettet – utgjør ca. 2,4 millioner kroner.

Kommunalområde samfunn og strategi

Merknader til tabellene

Tallene for 2025 gjelder opprinnelig budsjett. Budsjettforslag 2025 for kommunalområdet er 89,2 millioner kroner.

Budsjett uten selvkostområdene vann og avløp er 133,3 millioner kroner.

Tallene for 2025–2028 er oppgitt i 2025-kronenivå.

Driftsbudsjett

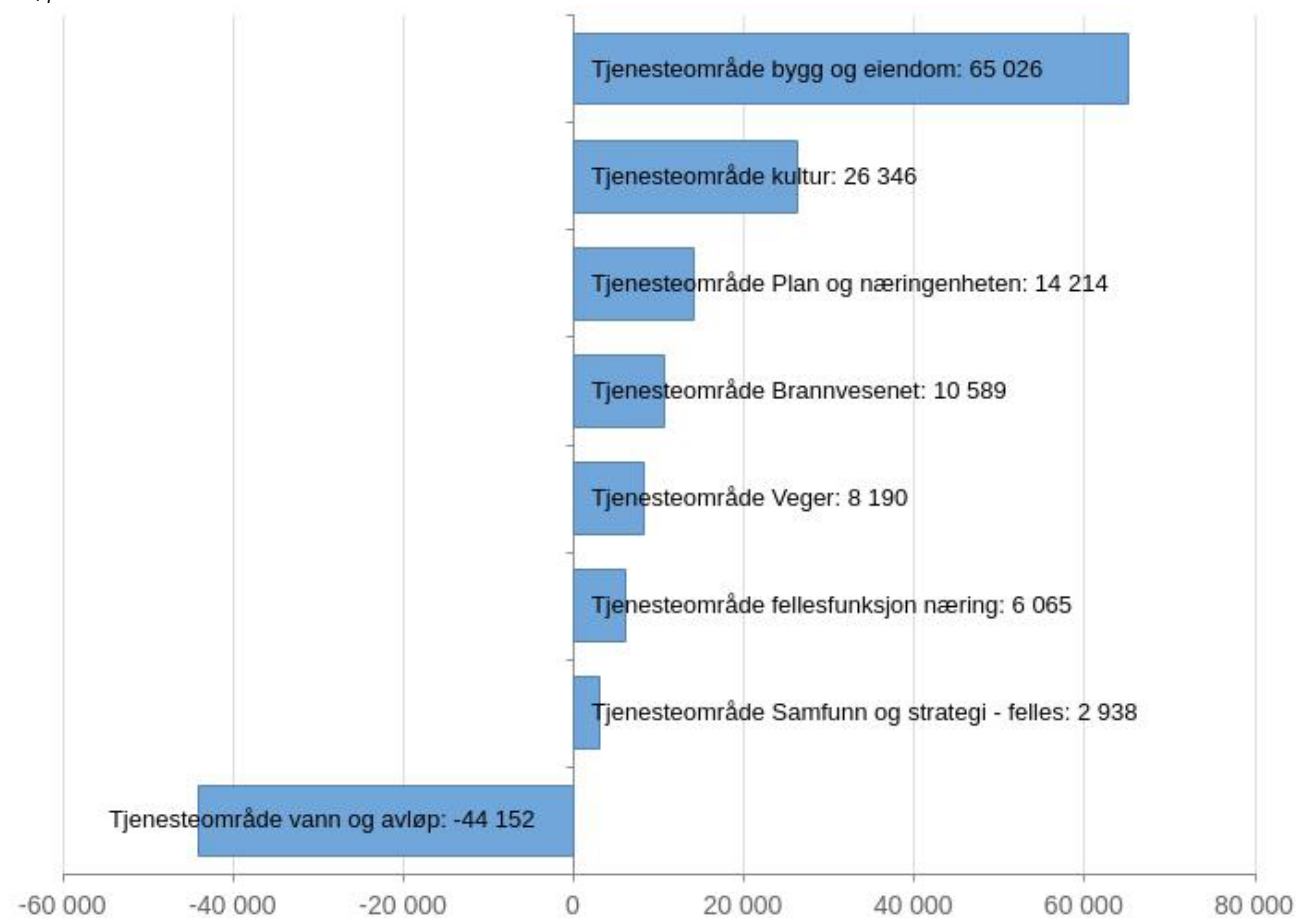
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	117 633	96 455	109 755	112 860	112 860	112 860	112 860
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	107 205	94 934	93 828	91 825	83 171	77 335	77 327
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	33 581	28 600	35 096	35 178	35 178	35 178	35 178
Overføringsutgifter	23 748	8 750	8 456	8 788	8 788	8 788	8 788
Finansutgifter	36 892	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	319 059	228 738	247 134	248 651	239 997	234 161	234 153
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-130 667	-132 970	-150 862	-153 833	-154 233	-155 233	-155 233
Refusjoner	-69 168	-6 653	-4 352	-6 052	-6 052	-6 052	-6 052
Overføringsinntekter	-3 409	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-6 887	-8 739	-9 899	451	8 621	15 457	15 457
Sum Driftsinntekter	-210 132	-148 362	-165 113	-159 434	-151 664	-145 828	-145 828
Sum	108 927	80 377	82 021	89 217	88 333	88 333	88 325

Fordeling på enhet (graf)

Beløp i 1000 kr

Beløp i 1000

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap			Økonomiplan			
	2023	Budsjett 2024	Rev.budsjett 2024	2025	2026	2027	2028
Bygg og eiendom	0	61 784	60 759	0	0	0	0
Tjenesteområde bygg og eiendom	64 348	0	0	65 026	57 256	51 420	51 420
SAM felles	0	862	2 962	0	0	0	0
Tjenesteområde Samfunn og strategi - felles	4 058	0	0	2 938	2 054	2 054	2 046
Kulturenheten	0	25 903	25 886	0	0	0	0
Tjenesteområde kultur	26 897	0	0	26 346	26 346	26 346	26 346
Brannvesenet	0	4 901	9 995	0	0	0	0
Tjenesteområde Brannvesenet	9 848	0	0	10 589	10 589	10 589	10 589
Tjenesteområde Veger	9 848	0	0	8 190	8 190	8 190	8 190
Veger	0	7 787	7 902	0	0	0	0
Tjenesteområde vann og avløp	-29 330	0	0	-44 152	-36 382	-30 546	-
							30 546
Vann og avløp	0	-39 250	-44 730	0	0	0	0
Fellesfunksjon næring	0	5 877	5 827	0	0	0	0
Tjenesteområde fellesfunksjon næring	10 465	0	0	6 065	6 065	6 065	6 065
Plan- og næringsetheten	0	12 512	13 419	0	0	0	0
Tjenesteområde Plan og næringenheten	12 794	0	0	14 214	14 214	14 214	14 214
Sum	108 927	80 377	82 021	89 217	88 333	88 333	88 325

Beskrivelse av dagens virksomhet

Overordnet

Kommunalområdet samfunn og strategi er politisk samlet under utvalg for samfunnsutvikling (SAM), og omfatter administrativt følgende tjenesteområder:

- byggesak, plan og landbruk
- vann, avløp og renovasjon (VAR)
- brann og redning
- kultur
- bygg og eiendom
- strategi og utvikling

Kommunalområdet skaper i stor grad resultater i samhandling med innbyggerne gjennom næringslivet, andre institusjoner, frivilligheten eller innbyggerne som enkeltmennesker. Dette gjelder særlig på utviklingsområdet, men også innen myndighetsforvaltning er en avhengig av slikt samarbeid. Østre Toten har et rikt og aktivt kulturliv som det er viktig at har gode rammer, enten det gjelder kulturlivet og frivillighetens egenverdi, eller de arbeidsplasser som skapes på området.

Østre Toten kommune har en omfattende bygningsmasse og infrastruktur. Dette er infrastruktur som har betydelige verdier og som trenger vedlikehold på et forsvarlig nivå for ikke å forfalle. Etterslepet på vedlikehold er stort, både når det gjelder kommunale bygg og veger og innen VA.

KOSTRA-tall 2023 fra sentrale tjenesteområder innen kommunalområdet viser følgende i forhold til gjennomsnittet av sammenlignbare kommuner (innen samme KOSTRA-gruppe);

- kultur og idrett: - 11,3 millioner kroner
- plan, kulturminner, natur og nærmiljø (inkl. byggesak og kart/oppmåling): -7,7 millioner kroner
- brann og ulykkesvern: - 4,1 millioner kroner (2022-tall)
- landbruk: - 0,8 millioner kroner
- kommunale veger: - 7,5 millioner kroner

Samtlige KOSTRA-nøkkeltall viser at tjenesteområdene driftes med kostnader pr. innbygger under gjennomsnittet av sammenlignbare kommuner. Dette synliggjør at kommunalområdet samfunn og strategi driftes kostnadseffektivt.

De ulike tjenesteområdene:

Byggesak, plan og landbruk

Tjenesteområdet består av fagområdene arealplan, byggesak, boligutvikling, GIS/oppmåling/matrikkel, jord- og skogbruksforvaltning, eiendomsskatt og klima/miljø. Enheten har et betydelig lov- og planverk å forvalte, og både saks- og kundebehandling krever høy kompetanse. Enheten har totalt 17 stillinger. Flere av fagområdene er sårbare ved at de har kun 1 eller 2 ansatte med spisskompetanse. Ved vakanser medfører dette redusert kapasitet og kvalitet på tjenestene i form av lengre saksbehandlingstid og strammere prioritering av arbeidsoppgaver. Utviklingsrettede oppgaver blir nedprioritert til fordel for forvaltningsoppgaver.

Strategi og utvikling

Dette tjenesteområdet består av ulike utviklingsressurser for kommunen og kommunalområdet. Tjenesteområdet ble etablert i forbindelse med organisasjonsutviklingsprosjektet til kommunen. Målet er å kraftsamle ressurser som kan jobbe med utviklingsrettede oppgaver på tvers. Dette er også for å styrke arbeidet med den totale samfunnsutviklingen i kommunen. Ved budsjettfremleggelsen er næringsrådgiver, rådgiver for kommunalområdet og rådgiver for digital utvikling organisert her. Det jobbes med å avklare ytterligere ressurser som skal organiseres her. Dette ivaretas gjennom budsjettprosessen ved at det flyttes på ressurser internt mellom tjenesteområdene.

Bygg- og eiendom

Har ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av ca. 95 000 kvadratmeter kommunale bygg, 100 kilometer med kommunale veger og gang-/sykkelveger samt flere kommunale aktivitet- og friområder. Enheten har som en del av driften ansvar for vaktmestertjeneste, renholdstjeneste, forvaltning av kommunens eiendommer, kommunalt hjelpemiddellager og servicetjenester på Labo. Virksomhetsområdet har også et hovedansvar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekter innenfor bygg, eiendom og veg.

Vann, avløp og renovasjon

Sektormyndighet i vannforvaltningen og avløpsforvaltning med ansvar for blant annet produksjon og rensing av drikkevann, rensing av avløpsvann ved 4 renseanlegg samt behandling av septik. Drift og vedlikehold av 500 kilometer ledningsnett for vann og 200 kilometer ledningsnett for avløp, over 60 pumpestasjoner og 14 høydebasseng, utbyggings- og investeringsprosjekter innen VA, oppfølging av renovasjonsordningen ovenfor Horisont IKS, saksbehandling og forvaltning av regelverk innen vann, avløp og i forhold til spredt avløp.

Tjenesteområdet har 24-timers beredskap, for å sikre leveranse av vann og avløp. Det inngår også forvaltning av kommunens damanlegg samt oppfølging av olje og fett-utskillere for næring.

Videre er kommunens planlegging svært viktig for å nå målet om god tilstand i norsk vann og for innbyggerne. Vann og avløp er derfor involvert i arbeidet i vannregionutvalget og særlig arbeidet i vassdrag og vannområdene.

Det betydelige investeringsbehovet gir også utslag i gebyrnivået. Kommunen har et av de mest omfattende ledningsnett i landet som forsyner størstedelen av kommunens bebygde arealer. Det er lagt nye rammer for styring og gjennomføring av prosjekter, som sikrer en bedre styringsstruktur. Revidert investeringsplan er grunnlag for prioriteringer i planperioden. Planen påvirkes av å sikre nødvendig infrastruktur til ulike boligbyggeprosjekter, næringsutbygging og samfunnsutvikling for øvrig i kommunen.

Kultur

Tjenesteområdet kultur består av kulturkontoret, ungdomsklubb, bibliotek, kulturskolen og Peder Balke-senteret. Kultur har et utstrakt samarbeid med frivilligheten, og yter tilskudd på flere områder innen kulturfeltet. Kultur drifter noen tilbud og aktiviteter rettet mot barn og unge, og tilrettelagt tilbud via støttekontakttjenesten, men også tilbud i samarbeid med andre aktører. Flere tiltak finansieres gjennom eksterne bidragsytere. Kultur skaper aktivitet, lokal identitet og stolthet av og i kommunen, sammen med innbyggere, frivillighet og lokalsamfunn.

Brann og redning

Østre Toten kommune har i dag et godt, velfungerende og kostnadseffektivt brann- og redningsvesen som ligger godt under KOSTRA-tallene for både kommunegruppe 7 og Innlandet.

Brannvesenets oppgaver er i stor grad lovpålagt og omfatter oppgaver innenfor fire tjenesteområder:

- feiing og tilsyn i bygninger (selvkostområde)
- brannforebygging
- beredskap mot brann og ulykker
- trygghetsalarmer

Fellesområde næring

Området omfatter lokal næringsutvikling, bistand til nyetablerere, samt regionalt samarbeid på områdene regionkontoret har ansvar for (særlig næring, samferdsel og kompetanse) og samarbeidet gjennom Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn. Største delen av budsjettet går til tilskudd på disse samarbeidsområdene.

Utfordringer og strategi

Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel i planperioden

Kommuneplanens samfunnsdel 2023 -2035 ble vedtatt av kommunestyret 14.06.2023. Dette er den overordnede planen for kommunen der det er fastlagt mål for kommunesamfunnets utvikling i et lengre perspektiv. Planen skal bidra til en helhetlig og samordnet utvikling av kommunen.

Som del av kommuneplanens samfunnsdel er det utarbeidet en egen langsiktig arealstrategi. Denne vil danne grunnlaget for en framtidig overordnet og helhetlig arealpolitikk. Denne vil bli fulgt opp gjennom en revisjon kommuneplanens arealdel, dette arbeidet vil starte opp mot slutten av 2. halvår 2024.

Kommunen har de siste årene gjennomført store utviklingsprosjekter knyttet til Ny velferd 2040 og Oppvekst 2040. Disse prosjektene vil sammen med kommuneplanens samfunnsdel ha betydning for framtidig arealstrategi. Videre arbeid med Infrastruktur 2050 sees på som en del av arealstrategien, og skal særlig ta for seg arbeidet i tjenesteområdene som sorterer under kommunalområdet. Boligutvikling, møteplasser, nødvendig infrastruktur, klimatilpasning og arbeidsplasser vil være viktige stikkord. Arealstrategien skal ta hensyn til vedtak knyttet til boligutvikling for eldre og vedtak vedrørende framtidig barnehage- og skolestruktur, i tillegg til mål og ambisjoner i kommuneplanens samfunnsdel. Strategien bør også vektlegge arbeid med stedsutvikling.

Mye av arbeidet innen kommunalområdet er avhengig av god samhandling med innbyggerne gjennom næringslivet, andre institusjoner, frivilligheten og innbyggerne som enkeltmennesker. Noe av suksessen i denne arbeidsformen er å ta i bruk idealene i fellesskapskommunen og videreutvikle dialog som arbeidsform på mange felter. På kulturområdet er dette en tradisjonell og godt innarbeidet arbeidsform, som har gitt gode synergier og som kan utvikles videre, ikke minst i et folkehelseperspektiv.

Kommunalområdet er sentral i gjennomføring av handlingsprogrammets overordnede mål og delmål, og videre strategi for kommunalområdet skal hensynta gjennomføring av de felles målene som er nedfelt i kommuneplanens samfunnsdel og som følges opp i de 4-årige handlingsprogrammene.

Kommunalområdet har mål og delmål innenfor alle hovedtemaene; *bærekraftige lokalsamfunn, god oppvekst, god helse for alle, frivillighet, medvirkning og samskaping, næringsutvikling og innovasjon, klima- og miljøvennlig utvikling og kommunen som organisasjon.*

Følgende hovedmål vil kommunalområdet arbeide spesielt med i kommende år:

- Østre Toten skal være en attraktiv og god bokommune med inkluderende, trygge og bærekraftige lokalsamfunn og god infrastruktur.
- Østre Toten skal ha et kompetent og innovativt næringsliv basert på lokale og regionale fordeler, som også evner å utnytte de muligheter som det grønne skiftet innebærer.
- Østre Toten skal bli et klimarobust lavutslippssamfunn der hensynet til klima og miljø veier tungt i alle kommunale beslutninger, og der det er naturlig for alle i kommunesamfunnet å velge miljøvennlig.

I tillegg vil de andre hovedmålene som beskrevet i kommuneplanens samfunnsdel være relevant for kommunalområdet, og det medfølger egne delmål til hvert hovedmål som operasjonaliserer hva en skal arbeide med i kommende periode.

Energi/ENØK

I 2024 ble det budsjettmessig lagt opp til videre satsing på energiøkonomisering (ENØK) innen både bygg og vegområdet. Bygg- og VA-området bruker mye energi. Den klart største energibæreren er strøm. Høye og varierende priser på strøm må en ta høyde for også fremover. Det vil derfor være både riktig og nødvendig å satse på å redusere energiforbruket. I 2024 har hovedsatsingen vært å skifte ut lysarmaturer til led-belysning. Det er imidlertid utfordringer knyttet til manglende ressurser til kartlegging og planlegging av større tiltak. Det er også en utfordring at det er usikkerhet med hensyn til hvilke bygg vi skal satse på i et langsiktig perspektiv.

Det er viktig at redusert energiforbruk ikke kun dreier seg om økonomi. Norske kommuner har uansett et mål om å redusere energiforbruket på eksisterende bygg/anlegg med 30% for å kunne nå mål om reduserte klimautslipp gjennom å frigi elektrisitet til andre sektorer.

Budsjettgrunnlaget tar derfor høyde for at det gjennomføres flere ENØK-investeringer i 2025 og de kommende årene. Dette vil over tid vil redusere strøm-/energiforbruket i kommunen. I tillegg er ENØK-tiltak viktig i flere pågående investeringsprosjekter. Utover dette vil kommunalområdet fortsette med å utrede ytterligere mulige tiltak for redusert energiforbruk både innen ordinær drift og ved nye investeringsprosjekt.

Investering, vedlikehold og drift

Østre Toten kommune har en omfattende bygningsmasse og infrastruktur, med ca. 95 000 kvadratmeter bygg, ca. 100 kilometer kommunal veg, 500 kilometer vannledning og 200 kilometer kloakknnett. I tillegg vannrenseanlegg, 14 høydebasseng, 4 avløpsrenseanlegg og over 60 pumpestasjoner. Dette er infrastruktur som har betydelige verdier og som trenger vedlikehold på et forsvarlig nivå for ikke å forfalle. Etterslepet på vedlikehold er betydelig. Det generelle vedlikeholdet av den kommunale infrastrukturen er en stor utfordring i seg selv, samtidig som denne infrastrukturen, spesielt på VA-området, også er en viktig premiss for videre utvikling og utbygging i kommunen.

For de kommunale bygningene er det viktig å ha tydelige rammer og målsettinger for å sikre langsiktig vedlikehold og utvikling. Dette er krevende når utredninger og vedtak av mulige strukturelle endringer som pågår, tar lang tid. Dette innebærer at tiltak som er helt nødvendige, for eksempel oppgradering av ventilasjon og ytterligere ENØK-tiltak må avventes/utsettes.

FNs bærekraftsmål skal være førende for kommunens innsats på ulike områder. Vi opplever utfordringer knyttet til miljø med eksempelvis redusert kvalitet på vassdragene våre med avrenning fra landbruket (landbruksrelatert forurensning) og/eller manglende tilknytning til kommunalt avløpsnett (spredt avløp), samt ulike andre utfordringer.

Presset økonomi og lite økonomisk handlingsrom legger en begrensning på utviklingsrelatert arbeid. Arbeid med driftsrelaterte oppgaver tar mer og mer tid. Kommunalområdet er preget av flere små og til dels sårbare enheter. Det er utfordrende å til enhver tid ha tilgang til nødvendig nøkkelkompetanse i alle deler av kommunalområdet.

Kommunestyret har vedtatt en 10-årig investeringsplan. Denne er ambisiøs med mange store byggeprosjekter som er viktige for utvikling av kommunen i et samfunnsperspektiv. Omfanget og størrelse på prosjektene utfordrer kommunalområdet når det gjelder ressurser og kompetanse for å sikre god prosjektgjennomføring og et godt resultat. Manglende ressurser i egen organisasjon medfører at det er krevende å holde ønsket framdrift på alle vedtatte prosjekter. En klarere prioritering vil kunne være nødvendig.

I forrige økonomiplanperiode var gjenoppbygging av Skreia renseanlegg en betydelig investering. Renseanlegget sto ferdig for testing til nyttår 2023 og prøvedriften pågår i ett år etter overtagelse. Sluttrapport med økonomi, HMS og miljø-oppsummering er forventet i første halvår 2025.

Forslag til investeringsmidler framgår av investeringsoversikten. Planen er utarbeidet med bakgrunn i vedtatt 10-årig investeringsplan.

Utvikling

For kommunalområdet er det en utfordring å prioritere utvikling og raffinering av tjenester og virksomhet. Som en del av kommunens interne arbeide med organisasjonsutvikling er det viktig at kommunalområdet er ressursatt og organisert for å kunne utføre utviklings- og strategiarbeid. Som en del av prosjektet "tidlig innsats, tverrsektorielt og effektiv" er det viktig at utvikling blir et prioritert område for kommunalområdet, og at dette synliggjøres i arbeidsfordeling, konkretisering av prosesser, innføring av arbeidsmetodikk og rollebeskrivelser med tilhørende kompetanse.

Etablering av tjenesteområdet strategi og utvikling gjør at vi kretsamler utviklingsressurser for kommunalområdet. Inntil videre er kommunalsjef leder for området. Det jobbes videre med å ressurssette tjenesteområdet. Det vil skje ved flytting av ressurser internt. Fysisk plassering og samhandlingsarenaer er viktige faktorer for at tjenesteområdet skal lykkes, og at kommunalområdet skal kunne levere mer spissede utviklingsaktiviteter.

Kommunalområdet er sentral i arbeidet i Gjøvikregionen, blant annet når det gjelder næringsutvikling. Her har næringsrådgiver startet på et godt arbeid, i samarbeid med de ulike næringene. Dette arbeidet skal videreutvikles i planperioden.

Kommunalområdet skal følge opp arbeidet med digitalisering i kommuneorganisasjonen med vekt på bedre tilbud til innbyggere og eksterne aktører, samt god koordinering mellom de enkelte enhetene innen kommunalområdet. Det prioriteres egne dedikerte ressurser til dette arbeidet i kommunalområdet. I ny organisering er den digitale porteføljen flyttet tilbake til kommunalområdet. I 2025 og tiden fremover så vil det jobbes tett knyttet til utfordringsbildet på IT-driftssiden, og avtalen med Ikomm. Dette vil påvirke kapasiteten til å drive utviklingsaktiviteter.

I 2023 ble det innledet et arbeid for å se på mulighetene for interkommunalt samarbeid og felles landbrukskontor i regionen. Det arbeides nå med å se på formalitetene knyttet til en slik etablering. Det samme gjelder for brann og redningstjenesten. Det er forventet avklaring av disse prosessene i 2025.

Konsekvensbeskrivelse av 2025-budsjettet og beskrivelse tiltak det ikke er funnet dekning for:

Brann og redning

Ifølge KOSTRA-tallene for Østre Toten kommune, leverer brann og redning tjenester til lavere kostnader enn gjennomsnittet for norske kommuner. Kommunen bruker 1,0 % av de totale netto driftsutgiftene på brann- og ulykkesvern, mens snittet for norske kommuner er 1,5 %.

Feiervesenet

De samlede gebyrinntektene for feiing i Østre Toten kommune er ment å dekke alle kostnadene kommunen har ved å yte tjenesten. For 2025 er det beregnet at det ordinære gebyret for feiing bør settes til kr 557 for å dekke kommunens forventede kostnader. Dette er en endring på 58 kroner fra 2024 til 2025. Denne høye økningen skyldes at gebyret ble satt ned i 2024 for å bruke opp selvkostfondet som har bygget seg opp de siste årene.

Forebyggende brannvern

Dette er et lovpålagt tjenesteområde hvor en vesentlig andel av budsjettet er lønnskostnader (93,2 %). Kostnadskutt her vil føre til stillingskutt som kan påvirke evnen til å utføre lovpålagte oppgaver. Forebyggende brannvernarbeid er viktig for å redusere branner og beskytte innbyggerne, spesielt med tanke på en aldrende befolkning.

Brannvern og beredskap

Den nye brannordningen som ble vedtatt 2. halvår 2024 har tatt høyde for økte utgifter til øvelser og økning i antall brannkonstabler på vakt. Brann og redning har fått økt sin økonomiske ramme på 1 million kroner for 2025.

Trygghetsalarmer

Brannvesenet er ansvarlig for montering og vedlikehold av kommunens trygghetsalarmer. Kommunen har i dag ca. 400 trygghetsalarmer hos brukere i kommunen. Når vi ser på den forventede utviklingen i samfunnet, hvor flere eldre skal bo hjemme, må kommunen forvente flere beboere som har behov for

trygghetsalarm. Vi har en 40 % stilling som utfører denne oppgaven i dag, men vi forventer at denne stillingsbrøken må økes.

Det er startet opp et arbeid med å se på interkommunalt brann og redningstjeneste i regionen. Det forventes ytterligere avklaringer på dette i 2025.

Kultur

Kultur leverer tjenester på flere av de laveste nivåene i innsatstrappa. Det er derfor ikke ønskelig å trekke ned rammen, da vi vet tiltakene til kultur er med å reduserer utenforskap, øker aktivitetsnivået i kommunen. Derfor er det gjort en vurdering å sett på behovet og samtidig sett dette opp mot lovpålagte oppgaver ellers i kommunalområdet. Det er funnet midler til at rammen til kultur reduseres med 300 000 kroner, uten at det skal påvirke tjenesten og innbyggerne i særlig stor grad.

Friluftsliv og folkehelse

Det er ønskelig å avsette midler for støtte til aktiviteter knyttet til friluftslivets år 2025. Dette er midler foreninger med friluftsliv som formål kan søke på for å skape aktivitet i 2025.

Ungdom og fritid

Det er et ønske fra kultur og bevilge mer penger til ungdom og fritidsarbeidet i kommunen. Det er bestemt at det skal bygges ny felles ungdomsskole noe som gir en god mulighet for å nå alle ungdommer i kommunen.

Det har også kommet frem et behov for flere og bedre møteplasser for ungdom. Dette har kommet frem ved hjelp av prosjektet "Fotostemmer" i 2019 og i dialog med husstyret på ungdomsklubben og med ungdomsrådet. Vi ønsker derfor å se på muligheten for å etablere et nytt ungdomshus i Lena, med bedre plass og mer åpen tid. Dette vil medføre ekstra kostnader til drift og til økt bemanning.

Kulturmidler og annen støtte til lag og foreninger

Kommunen v/kultur deler hvert år ut kulturmidler (driftsmidler) til lag og foreninger innen musikk, idrett, allment kulturarbeid, integrering og barn og ungdom. Kommunen har også en ramme for prosjekt og arrangementsstøtte med kultur som hovedmål. Rammen for disse kulturmidlene blir justert hvert år etter kommunal deflator. Det vil si at ingen lag og foreninger får kompensert fullt ut for lønns- og prisvekst, på lik linje med kommunen selv. Dette fører over tid til at det kommunale bidraget til den frivillige delen av organisasjonslivet synker.

Vi ønsker i år igjen å ta igjen noe av dette tapet ved at den totale potten økes noe utover kommunal deflator i 2025.

Biblioteket

Vi ønsker å øke bibliotekets ramme for innkjøp av medier (bøker, lydbøker, magasiner m.m.) og for å arrangere enkle arrangementer i biblioteket gjennom året. Mediebudsjettet har blitt redusert i ny biblioteksavtale med fylkeskommunen fra 2023 (vi er skolebibliotek for Lena-Valle) og denne reduksjonen er ønskelig å veie opp, for å kunne sikre nyinnkjøp og suppleringer i boksamlingen.

Biblioteket er også en av kommunens mest brukte arenaer for små og mellomstore arrangementer igjennom året, både i egen regi, og av lag og foreninger. Vi ønsker å styrke bibliotekets mulighet til å fortsatt kunne være den lavterskel-møteplassen det er i dag og rollen biblioteket spiller i helhetlig innsatstrapp.

Kulturskolen

Vi har en av regionens mest populære kulturskoler. Vi dekket i 2023 13,4% av aldersgruppen 6 -15 år. Til sammenligning når Vestre Toten 11% og Gjøvik 7,6% i samme aldersgruppe. Vi har også den nest høyeste ventelisten med 5,2%. Vi ser derfor at det vil være bra å øke ressursene til undervisning i kulturskolen for å kunne ta inn flere elever.

Hvis budsjetttrammen ikke blir økt, vil vi sannsynligvis fortsette med lange ventelister på kulturskolen.

Kulturskolen leier ut lokaler på Kapp melkefabrikk til bryllup, konfirmasjon, konserter, kurs og konferanse m.m. Vi ser at det er behov for oppgraderinger i disse lokalene. Noe oppgradering av kjøkkenutstyr og lydutstyr er gjort i 2024, men tepper langs veggene i “kokeriet” er utslitt og har behov for utskiftning.

Peder Balke-senteret

Senteret har som langsiktig mål å etablere et helårs tilbud. For å kunne få til dette er vi avhengige av å gjennomføre ombyggingsprosjektet av låven på Billerud til publikums og gallerivirksomhet. Dette er et prosjekt som har vært arbeidet med i flere år og som vi skal fortsette med i 2025.

Byggesak, plan og landbruk

Tjenesteområdet har sårbare fagmiljøer og høy risiko for svikt i forbindelse med utførelsen av lovpålagte oppgaver. Oppmerksomheten blir på løpende drift, utviklingsoppgaver blir nedprioritert. Gjennom 2024 har vi sett dette gjennom langtidsfravær og vakanser i stillinger innen byggesak, oppmåling og landbruk.

For å redusere sårbarheten innen landbruksforvaltningen samt sette kommunen i bedre stand til å følge opp økte miljøkrav på ulike områder så er det behov for å styrke landbruk med en stilling som primært skal arbeid med landbruksrelatert forurensning, oppfølging av økte miljøkrav samt bidra til redusere sårbarheten innen landbruk spesielt. Denne stillingen ligger ikke innenfor foreløpig tildelte økonomiske rammer. Det vil derfor være krevende å følge opp krav som stilles til kommunen innenfor dette feltet fremover. Årsaken til det er at det jobbes i stort med tilskuddsforvaltning og saksbehandling, som har gitte frister.

1. I forbindelse med nye reviderte forskrifter (bl.a. ny regional miljøforskrift, vannforskriften og gjødselbrukforskriften) som er varslet implementert i 2025, samt Oslofjordplanen, blir det stilt vesentlig økte krav og forventinger til kommunene mht. oppfølging og kontroll. Skal dette følges opp på en tilfredsstillende måte må landbruksforvaltningen tilføres tilsvarende ressurser. Erfaringsmessig er saker knyttet til oppfølging av landbruksrelatert forurensning tids- og ressurskrevende.
2. Landbruksforvaltningen er meget sårbar ved vakanser og lengre fravær. Det er høy risiko for svikt i forvaltningen av bl.a. de ulike tilskuddsordningene som landbruket forvalter. KOSTRA-tall 2023 viser at Østre Toten, som en av landets største landbrukskommuner, har en kostnad pr innbygger til landbruksforvaltningen som ligger vesentlig under gjennomsnittet for sammenlignbare kommuner. Dette medfører at det blir stram prioritering av oppgaver til fordel for forvaltning (saksbehandling) av de ulike tilskuddsordningene, utviklingsarbeid blir nedprioritert. Vi opplever at det forventes at Østre Toten som en stor landbrukskommune i større grad har ressurser til utviklingsarbeid.

Det er startet opp en prosess med å vurdere å etablere et interkommunalt landbrukskontor i regionen. I løpet av 2. halvår 2024/ 1. halvår 2025 forventes det å bli nærmere avklart om dette blir en realitet.

I tillegg vil det være behov for å sette av midler til arbeidet med kommuneplanens arealdel, som forventes iverksatt i løpet av 2. halvår 2024. Det var avsatt ressurser for dette arbeidet i 2. tertial, men

kun lønnsmidler for tre måneder. Det er imidlertid ikke funnet midler for den resterende delen. Det må derfor jobbes internt med hvordan dette skal løses.

Det vil være behov for midler knyttet oppgradering av KomTek sin eiendomsskattemodul i forbindelse med det forestående arbeidet med retaksering for eiendomsskatt.

Bygg og eiendom/veg

Vegområdet

Den økonomiske situasjonen for vegområdet styres i stor grad av utgifter til vedlikehold. Utgifter til vintervedlikehold, som er den største utgiftsposten, avhenger av vær og vind. De to siste årene har været, både sommer og vinter, medført høye kostnader både til brøyting og til større utbedringer som følge av regn og flom. Budsjettet til vegområdet er ikke tilpasset denne endringen hvis dette blir den nye normalen. Satt på spissen så fører dette til at en ikke klarer å få utført vedlikehold for å opprettholde standarden.

Vegområdet driftes i stor grad av innleid bistand. Dette kombinert med noe ressurser i egen organisasjon gir en rimelig og effektiv drift. For 2025 er det nødvendig å få på plass mer permanent bemanning for forvaltning av vegene. Dette sees i sammenheng med byggområdet.

Bygg/eiendom

Driften totalt sett innenfor bygg og eiendom har rimelig god kvalitet på leveransene selv om rammene ikke er romslige. Det er lite klager på tjenestene og byggene fremstår ganske godt vedlikeholdt. I løpet av 2024 har det ikke skjedd noen større endringer på den kommunale bygningsmassen.

Balke, Fjellvoll og interkommunale løsninger

Ved inngangen til 2024 ble det i budsjettet for Bygg og eiendom tatt ned 1,4 millioner kroner, med utgangspunkt i at Fjellvoll skulle selges. Det har imidlertid ikke skjedd, og det er fortsatt dagsenterdrift i bygget. Tjenesteområdet har derfor måttet gjort vesentlige justeringer for å komme på tildelt ramme. Vestre Toten kommune er i dialog med Østre Toten kommune om å leie Fjellvoll, i den tiden som de skal renovere Gimle. Leieprisen skal gjenspeile seg i kostnadene kommunen har med Fjellvoll i dag. Ved fremleggelse av budsjettet er ikke alle formaliteter klare, deriblant til leiepris. Derfor er ikke dette lagt inn. På tidligere Balke bo- og servicesenter har det blitt tatt i bruk en del leiligheter til utleie. I tillegg vurderes det å flytte dagsentertilbudet fra Fjellvoll til Balke. Det gjør at vi får økte kostnader knyttet til bruken av Balke. Dette er to usikkerhetsmomenter som vi vil se i sammenheng. Kommunedirektøren vil komme tilbake til hvordan dette skal løses og finansieres konkret.

Når det gjelder interkommunale samarbeid som vil påvirke budsjettet i planperioden, så ser man på at det interkommunale læringssenteret skal være i Vestre Toten kommune. Læringssenteret på den gamle Seierstadskolen stenges i 2026. Kommunen må betale leie i nytt senter på Raufoss i tillegg til en andel av driften. Dette vil føre til økte kostnader selv om en får en innsparing på Seierstad. Det gjør at vi får leiekostnader der. Det jobbes videre med å planlegge samarbeidene innenfor barnevern, landbruk og brann og redning. Kommunedirektøren vil komme tilbake til hvordan dette innarbeides i budsjettene i årene fremover.

Prisen på strøm har vært noe høyere i 2024. For 2025 har kommunen sikret deler av porteføljen med fastpris. Dette gir mer forutsigbarhet enn å kun handle i spotmarkedet. Derfor er dette området redusert med totalt 1,5 millioner kroner. Disse midlene er budsjettert til å dekke opp ny brannordning for brann og redning, samt finansiering av deler av stillingen med beredskapskoordinator.

Planlegging og gjennomføring av byggeprosjekter tar mye tid. Det er for lite ressurser i forhold til oppgavemengden. Dette sammen med redusert kapasitet på forvaltning av eiendom medfører slitasje på organisasjonen og for dårlig gjennomføringskraft. For å løse oppgaver er en helt avhengig av å kjøpe

tjenester. Derfor gjorde tjenesteområdet en utlysning av prosjektleder, som skulle benyttes til å øke gjennomføringskraften. Det ble ikke gjort ansettelse, fordi det ikke var kvalifiserte søkere. Vi ser på dette på nytt i 2025.

I 2025 åpnes ny barnehage i Nordlia. Det legges da opp til å selge den gamle barnehagen med tilhørende eiendom.

Når en ser situasjonen for perioden frem til og med 2028 vil utfordringsbildet for drift av kommunale bygg være mer krevende enn de er pr. 2024. Det planlegges mange større tiltak som vil innebære både økte driftskostnader og leiekostnader. Dette er:

Silogata 20 AS, lokaler til tilrettelagte tjenester, psykiatri og rustjeneste, og heldøgntjeneste

Det planlegges for å ta i bruk 2000 m² som skal driftes og vedlikeholdes. Anslått driftskostnad kr. 1,6 mill. Kommunen vil også måtte stå som leietaker på hele arealet. Når det gjelder areal til NAV-kontor vil staten dekke deler av leien. I dette regnestykket vil også kommunen miste leieinntekt og dekning av driftskostnader fra NAV på Rådhuset på ca. kr. 1,0 mill. Dette får virkning fra 2026.

Det arbeides med lokaler for tilrettelagte tjenester og psykiatri og rustjeneste med heldøgns tjenester. Det skal være boliger med tilhørende ansattarealer. Dette skal driftes og vedlikeholdes. Det arbeides også med lokaler med heldøgns tjenester i Badekvartalet. Dette skal være boliger med tilhørende ansattarealer, som også skal driftes og vedlikeholdes. Dette er prosjekter som vil påvirke budsjettet i fremtiden.

Vann, avløp og renovasjon

Enhetens drift og investeringer er basert på selvkostprinsippet. Både historikk og framtidige perspektiver gjør at enheten har flere utfordringer knyttet til både eksisterende infrastruktur og til framtidige store investeringsbehov. Dette er relatert til:

- brudd og lekkasjer i ledningsnett
- dårlig kapasitet i deler av ledningsnett
- behov for av-kloakkering i forhold til vassdrag og fornying av private avløpsanlegg
- alder/materiell – levetidsbetraktninger og kost/nytte for ledningsnett og anlegg (renseanlegg, høydebasseng og pumpestasjoner)

Avlesing vannmålere. Det sendes ut årlig krav om avlesning av vannmålere. En del huseiere leser ikke av vannmåler og forbruket må stipuleres. Det arbeides med måter for å hente inn flere avlesninger for å unngå stipulering av forbruk over flere år. Det legges til nye satser for fysisk kontroll og avlesning av vannmålere i gebyr-regulativet og det iverksettes fra 01.01. 2025.

Tilrettelegging for næringslivet - Sikten - Kapphøgda næringspark

Det arbeides med å gi næringslivet gode rammer for å etablering og vekst. Det har over lenger tid vært arbeidet med å etablere området på Sikten. Området eies av Tema Eiendom AS. Utfordringene har deriblant vært at det ikke har vært nok brannvannsforsyning til området. Dette er et område som er viktig at blir realisert i kommunen. Årsaken til det er at eksisterende næring i kommunen skal kunne ha attraktive arealer for å kunne vokse, men også at kommunen skal kunne tiltrekke seg nye næringsaktører. Derfor har det vært interne avklaringer knyttet til bygging av vannledning til Sikten. Dette er landet internt og vil bli fremlagt for kommunestyret sin egen sak, med prinsippsak om oppstart av arbeidet. Dette skjer første kvartal 2025, med tentativ oppstart av gravearbeidet i løpet andre halvår 2025. I den forbindelse vil Tema eiendom AS legge inn et anleggsbidrag til arbeidet, som erstatter investering av separat branntank på Sikten. Investeringen er lagt inn i 10-årig investeringsplan. I den forbindelse ser vi på en sammenkobling av flere prosjekter. Det er behov for å styrke vannforsyningen

og leveringssikkerheten mellom Sletta og Kapp/Nordlia ved akutte ledningsbrudd ved en sammenkobling mellom disse to områdene. Prosjektet var planlagt for mange år siden men tas opp igjen i 2025 og vil da også samtidig kunne sikre brannvannforsyning i næringsområdet Sikten.

Galgerud bru

Galgerud bru ble totalskadet av flommen «Hans». Undersøkelser viste at kommunen fortsatt er eier av brua selv om vegen ble nedklassifisert i 1904. Det ble gitt avslag på støtte til gjenoppbygging etter søknad i 2024. Det ble imidlertid gitt midler til riving. Dette ble gjennomført våren 2024. Etter at kommunestyret behandlet saken om eierskap, er det sendt ny søknad om støtte til ny bru. Det vil bli fremmet sak om forprosjekt i løpet av 2024 og ny bru planlegges bygget i 2025. En forutsetning er at prosjektet finansieres med «Hans-midler».

Gjøvikregionen

Det er oversendt et forslag til budsjett til kommunen. Det er dekning for midler til det interkommunale politiske rådet (IPR). Det avsettes inntil 450 000 kroner for overføring til næringsprogrammet. Dette samsvarer i størrelsesorden med det øvrige kommuner legger opp til i sine økonomi- og handlingsprogram.

Helt på jordet

Sluttrapporten med oppsummering og tiltak for Helt på jordet 2024 legges frem for politisk behandling i oktober. Anbefalinger for 2025 er at støtte tildeles over utviklingsfondet. Det er derfor ikke innarbeidet støtte til Helt på jordet i driftsbudsjettet.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt ble innført i Østre Toten kommune 2014. I henhold til lovverkets hovedregel skal det gjennomføres ny taksering hvert 10. år. Lovverket gir åpning for alternativt handlingsrom som kommunestyret har valgt å følge. Mye tyder på at det vil innføres mulighet for buk av formuesgrunnlag fra Skatteetaten på fritidsboliger.

Ved å bruke alternativt handlingsrom vil kommunen kunne utsette ny taksering til eventuell innføring av formuesgrunnlag for fritidsboliger. På den måten kan kommunen spare penger på taksering av fritidsboliger og klagebehandling på disse sakene. Med det som bakgrunn har kommunestyret besluttet følgende handlingsplan for eiendomsskatt:

1. Eiendomsskattekontoret og takstnemnda starter forberedelser for ny taksering og bruker kontorjustering i en periode på 4-5 år for å holde døren åpen for bruk av formuesgrunnlag på fritidseiendommer.
2. Eiendomsskattekontoret og takstnemnda gjør analyser ved bruk av Eiendomsverdi, og kommer med forslag til størrelsen på kontorjustering for eiendomsskatteåret 2025. Forslaget behandles i kommunestyremøtet der budsjett og eiendomsskatt behandles. Samme prosess brukes de påfølgende årene.
3. Kommunestyret holdes løpende orientert om det åpnes for å bruke formuesgrunnlag for fritidsboliger. Status rapporteres minst én gang årlig i forbindelse med behandling av budsjett og eiendomsskatt.

I tillegg vil det bli jobbet med en oppgradering av fagsystemet for å kunne gjøre flere av prosessene mer effektive og for å gi takstnemnda en enda bedre takseringsplattform å jobbe med fremover. Dette vil være en del av det forberedende arbeidet i punkt 1 over.

Organisasjonsendringer i kommunalområdet

I organisasjonsutviklingsprosjektet til kommunen ble det i 2024 besluttet ny organisering av

kommunalområdet. I tillegg til de fem tjenesteområdene som er kjent, så ble tjenesteområde strategi og utvikling etablert. Dette området kommer i drift i 2025.

Dette er et tjenesteområde som skal jobbe med de eksisterende utviklingsprosjektene og administrere nye. Dette skal skje i tett samarbeid med øvrige tjenesteområder i samfunn og strategi, og de øvrige kommunalområdene. Det er primært på systemnivå det skal jobbes i disse sakene. I drøftingsdokumentet som kommunalsjef la frem til de tillitsvalgte ble disse funksjonene beskrevet som aktuelle områder: boligutvikling, næringsutvikling, klima og miljø, GIS - geografisk informasjonssystem, porteføljestyling, beredskap og samfunnssikkerhet, folkehelse, kommuneplanlegging/samfunnsplanlegging, digitaliseringsressurs og personvernkoordinator. Dette er områder vi har ansatte som jobber med i dag. Det er en pågående internt, for å sikre en god involvering og riktig sammensetning i dette tjenesteområde.

De øvrige tjenesteområdene fremstår likt organisert, men har fått nye navn:

Byggesak, plan og landbruk (tidligere plan og næring)

Vann, avløp og renovasjon - tydeliggjort at tjenesteområdet også har ansvar for renovasjon som oppgave.

Brann og redning - oppdatering av navn, som øvrige brann og redningstjenester har.

Kultur - ingen endringer

Bygg og eiendom - ingen endringer, annet enn at virksomhetsområde for vaktmester, nå heter vaktmester og byggdrift.

Sammendrag budsjett

- Budsjettforslag 2025 for kommunalområdet er på 89,2 millioner kroner.
- Budsjett uten selvkostområdene vann og avløp er 133,3 millioner kroner.
- Tallene for 2025–2028 er oppgitt i 2025-kronenivå.
- Det er ikke gjort store endringer i kommunalområdets budsjett fra 2024 til 2025.

Oppsummert så er det gjort følgende:

Redusert strøm med 1,5 millioner kroner.

Det er funnet finansiering for beredskapskoordinator, der deler av funksjonen dekkes av selvkost, og øvrig dekkes av bygg og eiendom. Årsaken til at dette delvis belastes selvkost, er på grunn av økte krav knyttet til beredskapsarbeid til sentral infrastruktur som vann og avløp.

Det er funnet finansiering av funksjonen som boligutvikler. Deler av funksjonen skal dekkes av etablerte prosjekter knyttet til investeringsbudsjettet.

Brann og redning er økt med 1 million kroner får sikre finansiering av brannordning.

Rammen til kultur er redusert med 300 000 kroner. I stort går dette på markedsføring som i fremtiden skal gå mer digitalt. I tillegg tas det internt på kulturkontoret og biblioteket. Det innføres purregebyr knyttet til for sent innleverte bøker. Det forventes at dette vil øke inntektene noe. Ut over dette skal ikke nedtrekket påvirke tjenesten utad.

For vann, avløp og renovasjon er det gjort endringer i gebyrsatser. Der er det innført to nye gebyrer. Det ene er gebyr for varslet/avtalt avlesning, hvor abonnenten ikke gjør seg og bolig tilgjengelig i avtalt tidsperiode. Det andre gebyret er knyttet til nøyaktighetskontroll for vannmåler, der abonnenten krever kontroll, der feil ikke er påvist.

Rammen til kommunalområdet er også redusert med 200 000 kroner, som tilsvarer å fjerne panteordning for piggråd.

Fellesområder

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	-98 747	-27 286	-28 036	-48 565	-27 904	-27 904	-27 904
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	8 583	49 265	23 848	50 369	41 143	19 205	19 204
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 008	320	320	1 920	1 920	1 920	1 920
Overføringsutgifter	883	785	785	200	200	200	200
Finansutgifter	208 734	241 663	237 413	255 891	260 918	276 312	260 456
Sum Driftsutgifter	121 461	264 748	234 331	259 815	276 277	269 733	253 876
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-207	-250	-250	-250	-250	-250	-250
Refusjoner	-6 113	-3 135	-3 135	-550	-550	-550	-550
Overføringsinntekter	-1 089 537	-1 134 489	-1 134 489	-1 199 274	-1 205 685	-1 203 553	-1 204 638
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-132 084	-149 464	-166 289	-142 914	-144 597	-146 768	-140 106
Sum Driftsinntekter	-1 227 941	-1 287 338	-1 304 163	-1 342 988	-1 351 082	-1 351 121	-1 345 544
Sum	-1 106 480	-1 022 590	-1 069 832	-1 083 173	-1 074 805	-1 081 388	-1 091 668

Beløp i 1000

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Fellesområde tjenester	0	19 000	-7 167	0	0	0	0
Tjenesteområde tjenester felles	-93 209	0	0	2 284	13 719	-8 219	-8 220
Fellesområde	0	-1 041 590	-1 062 665	0	0	0	0
Tjenesteområde felles	-1 013 271	0	0	-1 085 457	-1 088 524	-1 073 169	-1 083 448
Sum	-1 106 480	-1 022 590	-1 069 832	-1 083 173	-1 074 805	-1 081 388	-1 091 668

Beskrivelse av dagens virksomhet

Fellesområde tjenester

Under fellesområde tjenester føres utgifter og inntekter som er en del av driften av kommunens tjenester, men som ikke tilhører et bestemt kommunalområde.

Bilforvaltning for alle kommunens biler, unntatt for teknisk sektor: 3,85 millioner kroner for 2025. Forvaltningen omfatter 52 biler, av disse er 16 el-biler og 12 hybrid-biler. Strategien er gradvis utskifting av fossildrevne biler i en takt som gir 100 % andel el-biler i løpet av planperioden. En del av forvaltningen er å etablere et "driftssenter" der sikkerhet, miljø og driftsøkonomi spiller på lag. Tallene for 2023 viste at vi hadde redusert driftsbudsjettet med over 700 000 kroner. For 2024 har vi omtrent en tilsvarende reduksjon. Målet er å fortsette med en god forvaltning av bilparken i årene fremover.

Premiebetaling til personforsikring og ansvarsforsikring for alle ansatte/ hele kommunen: 2,3 millioner kroner for 2025. Kommunen er med i et interkommunalt forsikringsfelleskap, der mer enn 30 kommuner og fylkeskommuner er med. Dette sikrer kommunen et godt faglig nivå på forsikringsforvaltning, og gode priser når det skal inngås forsikringsavtaler. Kommunen har kun obligatoriske og lovpålagte forsikringsordninger.

Utgifter knyttet til trygg digitalisering i 2025 inngår i driften for IKT, og noe av dette fordeles ut på kommunalområdene. Kommunedirektøren har tidligere varslet om at det har en kostnad å sikre trygge tjenester og leveranser.

Kommunen har innført porteføljemodell for innovative utviklings- og digitaliseringsprosjekter. De store utviklingsprosjektene etableres som investeringsprosjekter, mens mindre prosjekter føres og finansieres over driftsbudsjettet. Sentrale utviklingsmidler knyttet til organisasjons- og kompetanseutvikling samt prosjekt utgjør ca. 1 million kroner.

Inntekter og utgifter knyttet til pensjonsforhold:

- Premieavvik, inntekt på 64,2 millioner kroner i 2025, som i sin helhet avsettes til fond.
- Amortisering/betjening av tidligere års premieavvik, utgifter på 39 millioner kroner i 2025, som i sin helhet finansieres av fond.
- Administrasjonsutgifter for pensjonsordningene, utgift på 350 000 kroner.
- Premiefond KLP, inntekt fra overskudd i KLP, som benyttes til å redusere ordinære utgifter til pensjonspremie, beregnet til 23,3 millioner kroner i 2025.

Reserve i budsjettet, for å dekke lønns- og prisvekst fra 2024 til 2025, beregnet til 30,7 millioner kroner i 2025. Budsjettfremlegget har en forventet lønns- og prisvekst på 4,1 % (deflator).

Andel tilskudd til interkommunalt samarbeid, krisesenter, 1,9 million kroner i 2025. Gjelder Gjøvik Krisesenter IKS og Nok. Gjøvik, som er et senter mot seksuelle overgrep.

Utgifter og inntekter knyttet til salgs- og skjenkebevillinger og tilsynsfunksjon for tobakksalg, her samles alle de eksterne utgiftene og inntektene ved disse ordningene

Utgifter og inntekter knyttet til ordningen med Startlån, utgiftene og inntektene er like store. Beløpene er i all hovedsak renteutgifter til Husbanken og renteinntekter fra låntakere. Avdragene føres i kommunens investeringsregnskap

Under dette hovedkapitlet i budsjettet føres også avskrivninger. I de kommunale budsjett- og regnskapsforskriftene er ikke avskrivninger en utgift, det er avdrag på lån som utgiftsføres. Men det føres likevel avskrivning, basert på fastsatte regler for avskrivningstid på hvert anleggsmiddel, men med

en summarisk motpost med samlet samme beløp som summen av avskrivningene, slik at netto virkning blir null, og at utgiftsførte avdrag er utgiftene i budsjettet og regnskapet. Avskrivningene utgjør årlig 62 millioner kroner.

Fellesområdet tjenester har i 2025 en netto utgift med 2,3 millioner kroner. Disse finansieres av netto inntekt fra fellesområdet finans, slik som sektorenes driftsbudsjetter netto driftsutgifter finansieres.

For årene 2025–2028 har fellesområdet tjenester nettokostnader som finansieres på lik linje med de andre kommunalområdene.

De store utslagene her skyldes premieavvik og amortisering av pensjonsordningen.

Fellesområde finansiering

Under fellesområde finansiering føres inntekter og utgifter som ikke tilhører sektorens drift, herunder skatt og rammetilskudd fra staten, andre statlige tilskudd, eiendomsskatt, finansutgifter og -inntekter samt interne finanstransaksjoner (avsetning til fond, forbruk av fond og overføring til investeringsbudsjettet).

De to største inntekstpostene er inntekter fra skatt på inntekt og formue og rammetilskudd fra staten. I kommunedirektørens framlegg er det lagt til grunn et nivå som gjenspeiler det regjeringen signaliserte i kommuneproposisjonen for 2024. Skatteinntektene for 2025 er ført opp med 492,3 millioner kroner, mens rammetilskudd fra staten er ført opp med 589,1 millioner kroner. Dette nivået holder seg relativt stabilt gjennom planperioden. Eiendomsskatt er ført opp med uendret skattlegging, 3,3 promille for boliger og fritidsboliger, og gir om lag 39 millioner kroner i inntekter. Skatteinntektene og rammetilskudd fra staten, sammen med inntekter fra eiendomsskatt utgjør de såkalte frie inntektene for kommunen, og utgjør 74 % av kommunes samlede (brutto) driftsinntekter.

Andre større inntekstposter er vertskommunetilskuddet på 22,0 millioner kroner, og som finansierer deler av utgiftene som kommunen har ved det ansvaret kommunen tok ved HVPU-reformen på 1990-tallet. Dette kan bli redusert fremover, da ordningen trappes ned.

Kommunen mottar integreringstilskudd som statlig bidrag for bosetting av flyktninger med oppholdstillatelse. Tilskuddet utbetales per bosatt person, fordelt over fem år, og med forskjellige satser for hvert av årene. Tilskuddet utbetales fra og med bosettingsåret. Kommunen skal etter planen bosette 100 personer i 2024 og i 2025 er det budsjettert med 60 flyktninger, og disse tallene er lagt til grunn for inntektsberegningen. Tilskuddet utgjør 52,6 millioner kroner for 2024, og vil ligge på dette nivået i planperioden, forutsatt den informasjonen vi har per nå. Forutsetningene er usikre.

Staten har en kompensasjonsordning for kapitalutgifter der kommunene får årlig refusjon av renter for godkjente investeringer i skolebygg, omsorgsbygg og kirkebygg. Ordningen forvaltes av Husbanken. Forventet rentekompensasjon i 2025 er 3,0 millioner kroner.

Med såkalt strandlinje langs Mjøsa har kommunen noen kraftrettigheter. En av disse er inntekter fra kraftprodusenter i form av konsesjonsavgift. Denne fastsettes av staten, basert på et forventet markedsprisinivå for en gitt periode. Det er budsjettert med en inntekt på 423 000 kroner, og dette avsettes til utviklingsfondet. Det er egne vedtekter for anvendelsen av disse midlene. De skal anvendes til næringsformål. Det er utvalgt for samfunnsutvikling som forvalter midlene.

Finans. Finans utgjør en stor post i kommunens budsjett og regnskap. Finans består av renteutgifter, avdrag på lån, renteinntekter og utbytte. Renteutgifter til Husbanken og renteinntekter fra Startlån føres på fellesområdet tjenester. I renteberegningene er det hensyntatt forutsetningen om renteøkninger i tiden som kommer.

Renteinntektene utgjør 11,25 millioner kroner i 2025, og holdes omtrent på dette nivå i planperioden.

Renteutgiftene er beregnet ut fra antatt markedsrenter for lån, og forventet opptak av nye lån og avdrag på lån i økonomiplanperioden. Renteutgiftene er i 2025 62,0 millioner kroner, økende til 69 millioner kroner i 2027. Lånegjelden forutsettes å øke fra om lag 1,8 milliarder kroner i 2024 til 2,7 milliarder kroner i 2028 inklusiv selvkost (lån til anleggsinvesteringer). For 2024 er det ca. 1,2 milliarder som er rentebærende gjeld for kommunen, dette økes til 2 milliarder i 2028. En stor del av utgiftene til renter og avdrag blir finansiert på vann og avløp-området (selvkost). De investeringene som er foreslått i 10-årig investeringsplan synes tenkt gjennomført på slutten av denne planperioden. Dette kan synes noe optimistisk i forhold til fremdrift og ressurser. Fremdriften på prosjektene vil påvirke disse tallene vesentlig.

Utbytte fra selskaper som kommunen er medeier i er ført opp med 12 millioner i 2024. I all hovedsak fra Innlandet Energi Holding AS, som er innlandskommunenes eierselskap i Eidsiva Energi AS, som eies sammen med Oslo kommune via Hafslund ECO AS. Dette er satt ned til 7 millioner fra året 2025 og ut planperioden. Dette samsvarer med selskapets utbytteplan.

I kommunedirektørens framlegg til årsbudsjett for 2025 er det lagt til grunn at inntektene fra premieavvik fra pensjonsområdet/KLP, 64,2 millioner kroner, skal avsettes til fond, og at betjeningen av tidligere års premieavvik med 39 millioner kroner finansieres ved forbruk av fond. Dette betyr at fra pensjonsområdet er det en netto avsetning til fond med 25,2 millioner kroner.

Det er for driften i 2025 foreslått bruk av fond med 2,1 millioner kroner. Netto avsetning til fond blir da 23,1 millioner kroner.

Dette forholdet endrer seg gjennom økonomiplanperioden: Egen sparing utgjør totalt 76,4 millioner kroner for de tre siste årene i perioden.

Kommunen vil i løpet av perioden ha reserver som overstiger de økonomiske handlingsreglene som kommunestyret har fastsatt, i og med at disposisjonsfondet vil være på 17 % av brutto driftsinntekter i 2028.

Kommunebarometeret

Østre Toten kommune plasserer seg i år på 37.-plass blant Norges kommuner i Kommunebarometeret 2024, utgitt av Kommunal Rapport. Dette markerer en betydelig forbedring fra 56.-plass i 2023, som illustrerer positiv utvikling i flere kritiske områder for kommunen.

Kommunebarometeret bruker fire typer tall for å målsette kommunenes prestasjoner innenfor de ulike sektorene: nøkkeltall, karakter, poengsum og rangering. Nøkkeltall beregnes med utgangspunkt i statiske data, karakter viser hvordan en kommune ligger an i forhold til andre, poengsum beregnes ut ifra karakterene for nøkkeltall og rangeringen er hvilken plass kommunen har i sortert liste.

Tallene i Kommunebarometeret gir et bilde av resultater og prioriteringer i Østre Toten kommune. Rangeringen må suppleres med ytterligere analyser hvis det skal brukes til beslutningsgrunnlag for budsjett og økonomiplan.

[Klikk her for å gå til Kommunebarometeret Østre Toten 2024.](#)

Hovedpunkter fra rapporten

Grunnskole: Østre Toten har gjort markante fremskritt og er nå på 80.-plass, en forbedring fra 141.-plass i 2023. Dette skyldes en økning i andelen lærere som møter kompetansekravene i norsk, engelsk og matematikk, hvor 81,1 % av lærerne på barneskolen og 88,37 % på ungdomsskolen nå oppfyller disse kravene.

Pleie og omsorg: Her er det også registrert forbedringer, med en rangering på 98.-plass, opp fra 235.-plass året før. Andelen ansatte med fagutdanning har økt. Det var en del feilføring på tjenestetall for 2022, blant annet antall sykehjemsplasser i skjermede enheter. Dette forklarer noe av endringene i sektor pleie og omsorg de seneste år.

Barnehage: Østre Toten kommer på 161.-plass i denne sektoren. Gjennomsnittet for hele landet, holdt bemanningen i kommunale barnehager seg på 5,6 barn per voksen i både 2022 og 2023. For Østre Toten var tallet 5,8 barn per voksen i kommunale barnehager i fjor. Andelen av barn med minoritetsbakgrunn som går i barnehage, har økt mye de siste årene. Nasjonalt har andelen økt fra 82,8 i 2018 til 87,4 % i 2023. I Østre Toten går 83 % av barna med minoritetsbakgrunn i barnehage. Nasjonalt viser tallene at 92,74 % av alle barn i barnehagealder hadde plass i barnehagen i 2023. I Østre Toten har 95,27 prosent av barna barnehageplass.

Barnevern: Østre Toten kommer på 251.-plass. Generelt er andelen fristbrudd redusert kraftig de siste årene. For Østre Toten sin del ble 78 % av undersøkelsene gjennomført innen tre måneder i 2023. Målt mot antall mindreårige, har bemanningen i barnevernet økt med rundt 80 % i Kommune-Norge siden 2010. Antall barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk er i Østre Toten 14,8, mot 13,80 barnevernssaker per årsverk nasjonalt. Utgiftene i Østre Toten var på 23 587,16 kroner per barn under fem år i fjor. Nasjonalt er tilsvarende sum 16 859,87 kroner.

Klima og natur: Østre Toten er rangert som nummer 48 i Klima og natur i Kommunebarometeret for 2024. Klimautslippene i Østre Toten i dag 6,22 % lavere enn de var for fire år siden. Dette er i tråd med Norges mål om å kutte klimautslippene med minst 55 % innen 2030 fra 1990-nivåene.

Det bebygde området i din kommune er økt med 0,03 % de siste fire årene. Samtidig er 59 dekar jordbruksareal omdisponert til andre formål.

Kultur: Østre Toten er rangert som nummer 279 for 2024. De tre tyngste nøkkeltallene i kultursektoren er netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge, netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger og antall ansatte kulturarbeidere i kommunen.

Saksbehandling: Østre Toten er rangert på 48-plass for 2024. Det tyngste nøkkeltallet er andel fristbrudd. Det har en vekt på 20 % av sektoren. Nøkkeltallene for saksbehandlingstid, tilsyn, og gebyr har alle en vekt på 15 % hver. For 2023 var kommunen rangert på 201.-plass..

Vann og avløp: I 2024 er Østre Toten kommune rangert på 211.-plass. Driften av vann-, avløps- og renovasjonstjenestene har stor betydning for innbyggernes helse og miljø. De selvkostfinansierte tjenestene påvirker også husholdningenes økonomi direkte. Lave gebyrer er i utgangspunktet bra og kan indikere effektiv drift. Det teller derfor positivt på barometeret. Men kommunen får ingen god plassering i denne sektoren hvis den ikke samtidig leverer trygt drikkevann, vedlikeholder ledningsnett og oppfyller kravene til avløpsrensing.

Lekkasjer er et vedvarende problem i mange norske kommuner, inkludert Østre Toten, hvor så mye som 44 % av det produserte drikkevannet går tapt før det når abonnentene. Dette representerer en betydelig ineffektivitet og ressursløsning. Med en gjennomsnittsalder på ledningsnett på 34 år og variabel fornyelsestakt, står kommunen overfor utfordringer med å redusere lekkasjeratene og forbedre den generelle tilstanden til vannforsyningsinfrastrukturen. Fornylestakt de siste tre årene er på 0,56 %, noe som er under gjennomsnittet på landsbasis.

37,84 % av innbyggerne er tilknyttet avløpsanlegg som oppfyller de gjeldende renskravene.

Kostnadsnivå: Når det gjelder rangering på kostnadsnivå er Østre Toten kommune rangert på 124.-plass, ned en plass fra foregående år.

Tabellen viser rangering etter netto utgifter korrigert for utgiftsbehov.

År	Grunnskole	Pleie og omsorg	Barnehage	Barnevern	Sosialhjelp	Kommunehelse	Administrasjon
2018	264	131	123	275	44	182	106
2019	235	123	121	276	49	181	120
2020	255	255	94	298	65	207	115
2021	216	112	43	258	44	215	273
2022	178	109	29	235	80	294	244
2023	171	110	44	264	64	306	198

Kostnaden er delt per innbygger i de enkelte brukergruppene.

Det er også for 2023 ført kostnader på funksjon 120, administrasjon, som skulle ha vært ført på de enkelte tjenestene.

Norges best styrte kommuner – rapport fra Agenda Kaupang

I 2024 har Agenda Kaupang lagt frem sin fjerde årlige rapport, "Kommuneindeksen", som vurderer og rangerer norske kommuners styring basert på data fra 2023. Hovedfokus i indeksen er fortsatt kommunenes rolle som tjenesteprodusenter, der mer enn 90 % av utgiftene går til lovpålagte velferdstjenester. Rapporten stiller derfor strenge krav til drift, økonomi og kvalitet, og indeksen vurderer disse elementene likt.

Indeksen bygger på fire hovedområder: kostnader, kvalitet, effektivitet og finanser.

- **Lavest kostnad:** Kostnadsindeksen sammenligner behovskorrigerede netto driftsutgifter i 13 tjenesteområder. Nannestad kommune rapporterte de laveste netto driftsutgiftene i 2023.
- **Best kvalitet:** Kvalitet måles gjennom Agenda Kaupangs Kvalitetsindeks, som i år benytter 86 indikatorer med data fra 2023. Denne indeksen har større fokus på resultater som gagnar brukerne og er veiet mot større tjenester som skole og pleie og omsorg.
- **Mest effektiv:** Effektivitetsmålingen sammenligner kvalitet i tjenestene opp mot kostnader. Rapporten for 2024 viser at det er flere kommuner som leverer god tjenestekvalitet til lavere kostnader.
- **Beste finanser:** Finansindeksen vurderer tre nøkkeltall: netto driftsresultat, netto lånegjeld og disposisjonsfondet.

Rangering av Østre Toten kommune

Østre Toten kommune har forbedret sin plassering fra 46.-plass i 2023 til 20.-plass i 2024. Når det gjelder kvalitet, er kommunen rangert som nummer 53, og innen effektivitet har vi oppnådd en imponerende 19.-plass. Dette viser, ifølge Agenda Kaupang, at vi evner å levere gode tjenester effektivt.

Rapporten understreker at god styring i kommunen er et resultat av hardt arbeid og god ledelse. Østre Toten vil fortsette å bruke Kommuneindeksen aktivt for å evaluere og utvikle våre tjenester.

Kvalitetsrapporten og hele datagrunnlaget er tilgjengelig på www.agendakaupang.no.

NHOs Kommune-NM

NHOs Kommune-NM 2024 – næring

Kommune-NM er en årlig vurdering av de økonomiske forholdene og forutsetningene for næringslivet i norske kommuner. Denne rangeringen for 2023 dekker fem hovedområder: næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommuneøkonomi, basert utelukkende på kvantitative data fra 2023. Det tilbys også tidsserier fra 2016, noe som gjør det mulig å spore utvikling over tid.

Kommune-NM setter søkelys på kommunens økonomiske stabilitet og vekstpotensial, noe som også reflekterer attraktivitet for næringslivet.

Kåringen måler ikke politikk eller næringsvennlighet direkte. Kommuner som rangeres høyt i Kommune-NM har gjerne høy yrkesdeltakelse, høy andel private jobber, en ung og kompetent arbeidsstyrke, høy næringsvariasjon og god kommuneøkonomi.

Disse topprangerte kommunene er ofte større byer eller steder preget av utdanning, høyteknologi, industri, oppdrettsnæring, energiproduksjon eller reiseliv. På den andre enden av skalaen ligger ofte distriktskommuner med utfordringer som fraflytting og en aldrende befolkning. Det er viktig å merke seg at en lavere plassering ikke nødvendigvis indikerer negativ utvikling i en kommune, men kan skyldes at andre kommuner har opplevd større fremgang.

Østre Toten har i Kommune-NM 2024 fått en totalrangering på 230, som er en nedgang fra 224 året før. Når vi ser på de ulike områdene, ser vi at kommunen skårer best innen næringsliv med en rangering på 70. På den andre siden, viser tallene fra arbeidsmarkedet og kompetanse at kommunen har utfordringer, med en rangering på henholdsvis 282 og 312. Arbeidsmarkedet er noe bedre enn året før, mens kompetansen faller litt på målingen. Demografisk sett, har Østre Toten falt på målingen til 274, fra 219 året før. Når det gjelder kommuneøkonomi, har Østre Toten klatret, og fått en rangering på 136 mot 190 i fjor.

Vedlegg

Kirkelig fellesråd

Østre Toten kirkelige fellesråd – driftsbudsjett 2025

Beskrivelse av egen virksomhet

Kirkelig fellesråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser opp mot kommunen.

Fellesrådet har ansvar for den kirkelige virksomheten i kommunen, og har en selvstendig stilling opp mot kommunen. Fellesrådets virksomhet bygger på trossamfunnsloven og gravferdsloven. Kirkevergen har det administrative ansvar for fellesrådets virksomhet.

Trossamfunnsloven § 14 definerer statens og kommunens økonomiske ansvar:

§ 14. Finansiering av Den norske kirke

Staten gir tilskudd til prestedtjenesten og kirkens virksomhet nasjonalt og regionalt. Staten kan også gi tilskudd til andre kirkelige formål.

Kommunen gir tilskudd til kirkens virksomhet lokalt, herunder tilskudd til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg. Tilskuddet skal sikre at kirkebyggene holdes i forsvarlig stand, slik at de kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger. Tilskuddet skal også sikre at soknet har tilfredsstillende bemanning ved gudstjenester og kirkelige handlinger, herunder kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og tilstrekkelig administrativ hjelp. Kommunens tilskudd gis etter budsjettforslag fra soknet. I budsjettforslaget skal også tilskudd til kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk inngå.

Etter avtale med soknet kan kommunen yte tjenester i stedet for å gi tilskudd etter andre ledd.

Kommunen kan ta opp lån for å finansiere investeringer i kirkebygg og tilhørende varige driftsmidler.

Det er kommunestyret, gjennom sitt bevilgningsvedtak, som bestemmer omfanget av de kommunale bevilgningene til kirken. Det er ikke gitt regler eller normer for størrelsen av disse bevilgningene utover det som følger av lovens bestemmelser. Loven bygger på forutsetninger om at kirker og kirkegårder holdes i forsvarlig stand og tjener sitt formål, og at kirkens organer settes i stand til å utføre sine oppgaver.

Østre Toten kirkelige fellesråd har ansvaret for drift og vedlikehold av fem kirkegårder, seks kirker, et kapell, flere bårerhus og driftsbygg, tre menighetskontorer og kirkevergens kontor. Utfordringen består i å holde bygg og anlegg i så god stand at vedlikeholdsbehovet ikke øker. For å oppnå det trenger fellesrådet et driftsbudsjett som gir rom for materiell til vedlikehold og mulighet til å fornye driftsmidler. Kirkelig fellesråd har arbeidsgiveransvar for alle tilsatte som lønnes over fellesrådets budsjett.

Økte utgifter

Økte lønnsutgifter, økte pensjonskostnader og generelle prisøkninger i tillegg til økte strømkostnader er hovedutfordringen for driften i fellesrådet for neste år.

Pensjonsutgifter

Å budsjettere pensjonskostnader er vanskelig, og flere av de siste årene har utgifter til pensjon blitt

langt høyere enn forventet og budsjettet med. KLP har kommet med prognoser for 2025 som viser at fellesrådet må ta høyde for høyere pensjonspremie enn tidligere budsjettet for. I 2023 og i 2024 tappet vi av oppspart pensjonspremie til å dekke pensjonsutgiftene. Det kan vi ikke fortsette med år etter år. KLP sine prognoser for 2025 er en kostnad på 1 958 966 kroner etter fradrag fra premiefondet på 337 805 kroner. I 2024 ba fellesrådet om driftsmidler under forutsetning at pensjonsutgifter ble på 1 378 975. Når prognoser for 2025 er på nærmere 2 millioner kroner må vi be om 500 000 kroner mer til pensjon for 2025.

Strømkostnader

I 2024 viser kostnader hittil og prognosene fra Ishavskraft at vi vil få utgifter på om lag 966 000 kroner på strøm.

Prognosene for 2025 sier at fellesrådet vil få strømutgifter på ca. 1 195 500 kroner. Det er heldigvis lavere enn tidligere prognoser, men skal fellesrådet kunne opprettholde en forsvarlig drift, må det tas høyde for de økte strømutgiftene i neste års tildeling av midler.

Lønns- og prisvekst

Hva pris- og lønnsveksten blir vites ikke, men fellesrådet legger til grunn den kommunale deflatoren for 2025 som anslås til 4,1 %.

Lovpålagte oppgaver og gravferdsmyndighet

En stor del av fellesrådets virksomhet er lovpålagte oppgaver. Det blir derfor vanskeligere og vanskeligere å finne innsparingstiltak uten at det kommer i konflikt med lov, forskrifter og forordning.

Fellesrådet ønsker å gjennomføre gudstjenester, begravelser og andre kirkelige handlinger med verdighet. Forordningen fra biskopen om antall kirkelige handlinger er forpliktende og gir føringer for den bemanningen fellesrådet må stille opp med. Hvis fellesrådet ikke følger opp sine forpliktelser ved gudstjenester og kirkelige handlinger, blir det å betrakte som lovbrudd.

En stor del av fellesrådets virksomhet er som gravferdsmyndighet. Å sikre en verdig gravferd krever tilstrekkelig med midler slik at vi har nok bemanning både administrativt og i utøvende arbeid.

Kvalitet

Østre Toten har noen sjeldne og vakre kirker og fine kirkegårder. Dette er bygg og anlegg som det er viktig å ta vare på og stelle godt med. Fellesrådet har ansatte som ønsker å gjøre en god jobb og drive aktivt vedlikehold. Fellesrådet har også ansatte som har ansvar for barne- og ungdomsarbeid, trosopplæring, undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tjenester. Dette har en viktig forebyggende betydning. For at dette arbeidet skal kunne utføres med kvalitet og til det beste for befolkningen i Østre Toten, trenger fellesrådet handlingsrom og et budsjett som er til å leve med.

Driftsbudsjett 2025

For å kunne fortsette med det vi mener er en forsvarlig drift i 2025 søker vi om å få et driftstilskudd på minst samme nivå som i 2024 pluss kompensasjon for pris- og lønnsvekst.

Ved en økning på 230 000 kroner i kostnader til strøm for 2025, økte pensjonskostnader på 500 000 kroner og en antatt lønns- og prisvekst på 4,1 % trenger fellesrådet et driftstilskudd på minst 11 140 000 kroner for å opprettholde dagens drift.

Østre Toten kirkelige fellesråd ber derfor om et driftstilskudd på 11 140 000 kroner for 2025.

Østre Toten kirkelige fellesråd – investeringer 2025–2028

På bakgrunn av tidligere utredninger og prioriteringer søker Østre Toten kirkelige fellesråd om tilskudd til følgende investeringsprosjekter for fireårsperioden 2025–2028:

Utstyrsfornyelse

I kommunens økonomiplan har fellesrådet hvert år ligget inne med et fast beløp på 250 000 til utstyrsfornyelse. Dette har vært benyttet til investeringsoppgaver som store sittegressklippere, små traktorer, høytaleranlegg, brannvarslingsanlegg osv. Det er viktig å ha maskiner og utstyr av god kvalitet hvis en skal arbeidet rasjonelt, og det påløper fort dyre reparasjoner med gammelt utstyr. Fellesrådet ber kommunen å fortsette å sette av midler årlig til utstyrsfornyelse.

Balke kirke – 1 870 000 kroner til særskilt forprosjekt setningskader

Fellesrådet søkte midler til Balke kirke fra Kirkebevaringsfondet i juli. Det er aktive sprekker i muren på kirken, som etter all sannsynlighet kommer av grunnforholdene. Balke fikk tildelt 1 870 000 kroner fordelt på 2024 og 2025 til å undersøke grunnforholdene. Midler til forprosjekt fordrer ikke egeninnsats, men hvis en skal søke midler til hovedprosjektet må tiltaket dekkes 50 % med egne midler/kommunale midler. Fellesrådet vil søke nye midler fra Kirkebevaringsfondet til de utbedringer/tiltak som forprosjektet avdekker, men midler til dette er ikke lagt inn i investeringsplanen da vi ikke vet hva som må gjøres og kostnader det vil påløpe.

Hoff kirke – innvendig opprustning

Fellesrådet har tidligere fått midler til innvendig maling av vegger i Hoff kirke. Deler av disse midlene er brukt til et forprosjekt for å avdekke og avgjøre valg av maling og eventuell fjerning av maling. I en middelalderkirke av stein er dette et mer omfattende arbeid enn i andre kirker, og krever forundersøkelser for å finne hvilke metoder som er mest egnet for fjerning av maling og finne hvilke malingstyper som bør benyttes ved oppmalingen.

Fellesrådet vil søke midler fra Kirkebevaringsfondet, som lyses ut i høst til et hovedprosjekt til gjennomføring av innvendig maling av kirken. Forhåpentligvis vil Hoff kirke få tildelt midler til dette. Ved en tildeling kreves det at egne midler/kommunal midler på 50 % av total kostnad dekkes i prosjektet. En kostnadsoversikt vil foreligge i løpet av oktober. Beregnet kostnad usikker – anslår at det er behov for ytterligere 1 million kroner.

Kolbu gravplass – reparasjon av mur

Deler av muren mellom den gamle og den nyetablerte gravplassen i Kolbu er i ferd med å rase ut. Denne bør repareres så snart som mulig da den kan være en fare for ferdsel på gangvei nedenfor muren. Å sette i stand muren krever kompetanse fellesrådet selv ikke innehar. Beregnet kostnad 400 000 kroner.

Kolbu kirkestue – drenering og tilkobling av avløp

Det må dreneres rundt kirkestua i Kolbu da kjelleren tar inn vann. I tillegg er det ikke gjort tilkobling av avløp fra kjøkkenet i kirkestua. Dette må ordnes slik at det blir lovlig, og at gråvannet ledes til kum som hører driftsbygget til.

Nordlien kirke – reparasjon av mur

Deler av kirkemuren ved Nordlien kirke har rast ut. Dette ser ikke pent ut og kan være en fare om barn eller andre går på den slik at den raser ytterligere. Å sette i stand muren krever kompetanse fellesrådet selv ikke innehar. Beregnet kostnad 300 000 kroner.

Kolbu kirke – utvendig opprusting

Det er lenge siden Kolbu kirke er blitt vedlikeholdt utvendig. Vinduene er skrappt, kittet og malt for to år siden, men ellers er kirken slitt og trenger full opprusting. Det gjelder inspeksjon av treverk/panel,

Økonomiplan for 2025–2028

taktekking og beslag, og vasking og maling. I 2030 er kirken 300 år og den bør i god tid før det bli opprustet. Beregnet kostnad: 1 million kroner.

Kolbu kirke – elektronisk ringing

Kirkeklokkene i Kolbu kirke er tunge og svært krevende å ringe med. Det har tidligere vært en farlig hendelse/skade i forbindelse med ringing. Det har vært et ønske lenge fra kirketjenerne å få installert elektronisk ringing i kirka for å lette arbeidet og unngå skader. Beregnet kostnad: 400 000 kroner

Hoff kapell – opprusting

Hoff kapell er slitt. Sommeren 2020 er det blitt pusset opp og malt utvendig etter betydelig dugnadsinnsats. Hoff kapell blir mye benyttet til begravelser, og det er det eneste seremonirommet i Østre Toten som kan brukes til livssynsnytrale begravelser. Innvendig trenger kapellet en grundig oppussing av tak, vegger og inventar. Beregnet kostnad: 1 million kroner.

Totenviken kirke – utvendig opprustning

Utvendig opprustning av Totenviken kirke står for tur etter Kolbu kirke, og innvendig opprustning av Hoff kapell. Beregnet kostnad: 1 million kroner.

Investeringer økonomiplan 2025-2028:

År	Formål	Beløp
2025	Utstyrsfornyelse	250 000
	Innvendig opprustning Hoff kirke	1 000 000
	Reparasjon mur på gravplassen Kolbu	400 000
	Drenering rundt og tilkobling av avløp Kolbu kirkestue	250 000
	Reparasjon mur på gravplassen Nordlien	300 000
2026	Utstyrsfornyelse	250 000
	Utvendig opprusting Kolbu kirke	1 000 000
	Elektronisk ringing Kolbu kirke	400 000
2027	Utstyrsfornyelse	250 000
	Opprusting innvendig Hoff kapell	1 000 000
2028	Utstyrsfornyelse	250 000
	Utvendig opprusting Totenviken kirke	1 000 000

Kontrollutvalgets budsjett

Melding om vedtak i kontrollutvalget i Østre Toten. Sak:

Kontrollutvalgets budsjett for 2025

Bakgrunnen for saken er særbestemmelse om kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet i kommunen, jf. § 2 i forskrift om kontrollutvalg og revisjon:

Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget.

Kontrollutvalget i Østre Toten kommune behandlet saken i sitt møte den 2. september 2024, som sak 64/2024.

Det ble fattet følgende enstemmige vedtak:

Innstilling til kommunestyret

Kontrollutvalgets budsjett for 2025 (ansvar 10700, tjeneste 1100) fastsettes med en økonomisk ramme på 1 998 000 kroner, med utgangspunkt i følgende fordeling:

Konto	Beløp
10500 Trekkpliktige godtgjørelser	0
10800 Fast godtgjørelse til folkevalgte	58 000
10801 Møtegodtgjørelse	42 000
10802 Tapt arbeidsfortjeneste	40 000
10990 Arbeidsgiveravgift	17 000
11001 Aviser/tidsskrifter/faglitteratur	10 000
11151 Bevertning, møter, kurs, opplæring	6 000
11500 Opplæring/kurs (inkl. reise)	40 000
13709 Kjøp av tjenester fra private (sekretærtjenester)	320 000
14290 Moms på kjøp av tjenester (utgift)	77 000
17290 Momskompensasjon (inntekt)	- 77 000
Sum kontrollutvalg	533 000
13750 Kjøp fra interkommunalt selskap (Innlandet Revisjon IKS)	1 465 000
Sum kontrollutvalg og revisjon	1 998 000

Investeringer per kommunalområde

Østre Toten kommune

Beløp i 1000

Investering	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum 2025-28
	Ferdig år	Netto prosjektutgift	2025	2026	2027	2028	
Kommunalområde fellestjenester							
Investeringstilskudd Kirkelig Fellesråd	2027	10 100	1 000	250	1 000	500	2 750
Understøttende infrastruktur	LØPENDE		0	1 000	1 000	0	2 000
Sum Kommunalområde fellestjenester		10 100	1 000	1 250	2 000	500	4 750
Kommunalområde oppvekst og velferd							
Utstyrsfornyelse oppvekst	LØPENDE		300	300	300	300	1 200
Sum Kommunalområde oppvekst og velferd		0	300	300	300	300	1 200
Kommunalområde helse og mestring							
Heldøgns plasser - 30 plasser, etappe 1	2033	200 800	10 000	12 800	15 000	40 000	77 800
Nybygg psykisk helse og rus	2027	81 000	9 000	22 000	48 000	0	79 000
Omsorgsbygg - DEL 1 - 8-10 enheter for omsorgstjene - L1	2028	48 000	-7 000	3 000	-12 000	64 000	48 000
Oppgradering/bygging - Kapp og Kolbu legesenter. Del 1	2026	44 600	-0	16 000	26 000	0	42 000
Tilrettelegging av nye boligformer, eks Lena, Kapp, Skreia og Kolbu	2026	3 000	1 000	1 000	0	0	2 000
Utstyrsfornyelse - HOV	LØPENDE		700	700	700	700	2 800
Utstyrsfornyelse IKT Legekontorene	2028	5 700	5 700	0	0	0	5 700
Utvikling av Balke bo	2028	2 000	2 000	0	0	0	2 000
Velferdsteknologi - Digitalisering	LØPENDE		1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Sum Kommunalområde helse og mestring		385 100	22 400	56 500	78 700	105 700	263 300
Kommunalområde samfunn og strategi							
Bokreoler biblioteket	2027	3 000	0	3 000	0	0	3 000
Brannstasjon.	2026	60 450	25 000	25 000	0	0	50 000
Oppgradering nybygg Brannvesenet - Oppgradering av biler og utstyr	2033	15 000	2 250	800	6 000	1 800	10 850

Økonomiplan for 2025–2028

Investering	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum 2025-28
	Ferdig år	Netto prosjektutgift	2025	2026	2027	2028	
Bru på Torsætervegen ved Skjeppsjøen	2026	12 300	12 000	0	0	0	12 000
Brukertilpasninger innen bygg for oppvekstsektoren	2033	7 000	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
ENØK bygg	2033	26 600	4 900	4 900	4 900	-100	14 600
Fabrikkvegen inkl. kryss ved innkjøring til fabrikk	2029	8 100	0	0	0	500	500
Framtidens Rådhus	2032	55 400	1 000	1 000	8 000	9 000	19 000
Kapp melkefabrikk - Bygningsmessige tiltak. Ventilasjon, varme og innvendig oppgrad.	2029	11 000	0	1 000	0	0	1 000
Kapp melkefabrikk - Oppgradering uteområdet	2025	5 000	5 000	0	0	0	5 000
Kapp melkefabrikk - Planlegging videre utvikling	2024	2 000	1 000	0	0	0	1 000
Kapp Melkefabrikk. Planlegging videre utvikling	2026	3 000	1 000	0	0	0	1 000
Nordli barnehage	2025	103 800	34 800	0	0	0	34 800
Nordli og Vilberg skole. Ventilasjon - Inneklima	2026	22 500	11 000	1 000	6 500	0	18 500
Nordlia. Gang-/sykkelveg langs Nordlivegen	2025	18 000	6 500	0	0	0	6 500
Ny felles ungdomsskole	2028	520 000	0	130 000	170 000	180 000	480 000
Nye Skreia barneskole	2031	269 000	1 000	3 000	15 000	30 000	49 000
Ombygging Hoffsvangen. Lokaler for menighetskontorer	2025	4 100	4 100	0	0	0	4 100
Omsorgsbygg - DEL 1 - 8-10 enheter for omsorgstjene - L1	2028	46 000	7 000	10 000	20 000	0	37 000
Opparbeidelse av næringstomter	2026	42 000	0	20 000	20 000	0	40 000
Oppgradering av brannsikkerhet, sprinkelanlegg - ØTIP	2054	18 000	2 000	16 000	0	0	18 000
Oppgradering av gater i Lena. Skolegata, Vallevegen/festadfeltet og kinogata/Stensvanggata	2031	21 400	2 000	0	0	300	2 300
Oppvekst 2040. Utredning ny skolestuktur	2026	11 500	0	2 000	0	0	2 000
Portefølje - Digital innovasjon	2029	76 550	16 500	7 000	7 500	7 500	38 500
Rammebudsjettering avløp	2033	174 431	18 343	17 402	37 002	26 082	98 829
Rammebudsjettering vann	2033	193 264	22 293	32 802	30 282	28 882	114 259
Reinvesteringer Bygg og eiendom	LØPENDE		3 900	3 900	3 900	3 900	15 600
Reinvesteringer kommunale veger	2033	43 005	6 000	6 000	6 000	6 000	24 000

Økonomiplan for 2025–2028

Investering	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum 2025-28
	Ferdig år	Netto prosjektutgift	2025	2026	2027	2028	
Sikten industriområde	2025	3 750	3 750	0	0	0	3 750
Silogata - helsestasjon og muligheter for andre tjenester	2026	57 000	6 000	26 000	0	0	32 000
Svømmehall, ny hall Lena	2028	140 000	5 000	10 000	58 500	65 000	138 500
Ungdomshus - Utredning av behov og løsninger	2026	2 000	500	1 500	0	0	2 000
Utskiftning av lysarmaturer til LED- belysning	2028	30 000	6 000	6 000	6 000	6 000	24 000
Utstyrsfornyelse SAM	LØPENDE		500	500	500	500	2 000
Østre Toten idrettspark - Bygningsmessige oppgraderinger samt kunstgressbane	2027	12 200	0	2 200	5 000	5 000	12 200
Sum Kommunalområde samfunn og strategi		2 017 350	210 336	332 004	406 084	371 364	1 319 788
Fellesområder							
Aksjer	LØPENDE		3 500	3 500	3 500	0	10 500
Andre lån	2048	-1 300	0	0	0	0	0
Fornytelse av bilparken	LØPENDE		2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Sum Fellesområder		-1 300	6 000	6 000	6 000	2 500	20 500
Sum		2 412 550	240 036	396 054	493 084	480 364	1 609 538

Østre Toten kommune

Kommunalområde fellestjenester

Investeringsstilskudd Kirkelig Fellelråd

Kirkevergen har på vegne av Kirkelig Fellelråd lagt fram et forslag til investeringsprosjekter med kommunal finansiering for de kommende fire årene. Forslaget er i sin helet lagt ved som vedlegg til kommunedirektørens framlegg til økonomiplan for perioden 2024-2027.

Understøttende infrastruktur

Nettverksprosjekt. Økt stabilitet og oppetid på kommunens nettverk. IT-sikkerhet «single point of contact (SPOC), nettverksovervåkning mm. Dette gjelder nødvendige IKT-investeringer for å understøtte digitaliserings- og innovasjonsprosjekter som gjennomføres med grunnlag i kommunestyrets strategi for digitalisering. Dette er i all hovedsak prosjekter som det er bevilget midler til tidligere, og det er ikke behov for å bevilge nye midler til dette formålet de tre første årene. Avsatte midler er en del av digitaliseringsporteføljen, og som forvaltes av et eget porteføljestyre (kommunedirektørens ledergruppe).

Kommunalområde oppvekst og velferd

Utstyrsfornyelse oppvekst

Løpende prosjekt. Midlene skal benyttes til nødvendig utskifting av utstyr innenfor kommunalområde oppvekst.

Kommunalområde helse og mestring

Heldøgns plasser - 30 plasser, etappe 1

Bakgrunn/Behov

I de siste 10 årene er det gjort mye utredningsarbeid med tanke på å vurdere og finne løsninger på de demografiske endringene Østre Toten og resten av Norge står overfor de neste 25 årene.

Sektorplanen "Velferd 2040", K-styresak 10/21 og apporten "grunnlag for konseptutredning for utvikling av framtidige botilbud for eldre er viktige dokumenter som danner grunnlaget for de vedtatte strategiene og tiltakene som skal løse disse utfordringene. Sentralt i dette er at det er gjort beregninger som viser at det vil være behov for 60 nye plasser med heldøgns bemanning i tiden fram mot 2030 og 2040.

Hva: Det er vedtatt at vil være mest hensiktsmessig å samle alle heldøgns plasser for eldre på Labo og i Lena. En gradvis utvidelse av kapasiteten på heldøgns plasser (sykehjem eller omsorgsboliger) er derfor vedtatt å skje på Lena fram mot 2040. En ser for seg en etappe-vis utbygging av det beregnede behovet på 60 nye heldøgns plasser. I perioden frem til 2030 bygges det ut 30 plasser som utvides ytterligere 30 i perioden 2030 – 2040.

Hvor:

Det er ikke besluttet hvor en slik utbygging på Lena skal skje. Den mest aktuelle tomte er "Badekvartalet". Det er utført en mulighetsstudie som kan vise hvordan dette behovet best kan løses på de aktuelle tomtene i «badekvartalet» sammen med andre boligbehov.

Risiko

- Det er stor risiko og usikkerhet rundt muligheten til å rekruttere nok nye fagpersoner til å bemanne så mange nye plasser med heldøgns omsorgstjenester.
- Løsning i «Badekvartalet» forutsetter kjøp av private eiendommer
- Kommunen økonomiske bæreevne ift finanskostnader og økte driftskostnader

Investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser fra Husbanken

Nybygg psykisk helse og rus

Bakgrunn:

Østre Toten kommune mangler egnede boenheter for innbyggere med alvorlige utfordringer

innenfor psykisk helse/rus med behov for heldøgns tjenester. Det mangler også såkalte "hardbruksboliger" til innbyggere innenfor de disse tjenesten som har manglende boevne og derfor er i behov av spesialtilpassede botilbud. Det vil også være viktig for å kunne skape et godt tilbud at en kan etablere omsorgsboliger for personer med behov for punkttjenester / trygghet i form av bemanningsbase i nærhet. Disse bør ligge i gangavstand fra boligene med heldøgns tjenester.

I tillegg til å etablere bemanningsbase knyttet til disse boenhetene er det foreslått å flytte resterende ressurser i tjenesten til denne lokasjonen

Dette vil frigjøre lokaler i rådhuset - og derfor sees i sammenheng med prosjektet «Framtidens rådhus» og de totale behovene for kontorarealer i kommunen.

Behov:

Det er gjort kartlegginger og framskrivninger av et forventet behov framover. Kartleggingen viser at det er behov for

- 2 hardbruksboliger
- 6 boenheter med heldøgns bemanning
- Bemanningsbase samt lokaler for administrativ ledelse av tjenesten (er p.t. plassert på rådhuset)
- Frittstående omsorgsboliger uten bemanning

Hvor:

Det har vært vurdert ulike mulige plasseringer av et slikt tilbud. Boligene bør ligge i gangavstand til viktige servicetjenester. Det ble i 2023 vedtatt av kommunestyret å utrede videre en plassering i Sykehjemsparken til dette formålet. Utredningene viser at det beste er å bygge nytt på tomten ved å erstatte deler av den gamle bebyggelsen. Boligstiftelsen eier Sykehjemsparken, men det er nok den beste løsningen at det er kommunen som er byggherre og eier.

Når

Dette behovet eksisterer nå og det bolig/ tjenestetilbudet til denne gruppen løses på en lite tilfredsstillende måte. Det er derfor viktig å komme videre med planlegging og regulering i 2025.

Driftskonsekvens

- Må påregne økte driftskostnader i form av økte lønnskostnader til personalbase
- Økte FDV kostnader
- Økte finanskostnader

Alternativer

Finne en annen tomt

Risiko

Rekruttering av bemanning

Økonomisk bæreevne for Østre Toten kommune

Investeringsstøtte fra Husbanken?

Omsorgsbygg - DEL 1 - 8-10 enheter for omsorgstjene - L1

Bakgrunn:

Utvikling i området skal sees i sammenheng med kommunestyrets vedtak i sak 10/21. Siden ansvarsreformen på begynnelsen av 1990-tallet og fram til i dag har det vært en stor endring i utfordringsbildet innenfor disse tjenestene. Det er også flere og nye grupper innbyggere som trenger omfattende bo og tjenestetilbud. Det er gjort kartlegginger og framskriving av boligbehovene innenfor tilrettelagte tjenester.

Hva:

Framskrivningene og behov for bedre organisering av tjenestene tilsier at det er behov for å etablere 24 nye omsorgsboliger med heldøgns bemanning til innbyggere med utviklingshemming og utviklingsforstyrrelser innen 2030. Dette innebærer også at omsorgsboliger som tjenesten nå disponerer på Nerbo og Labotun kan omdisponeres til omsorgsboliger for eldre uten bemanning. Disse boligene vil få en gunstig beliggenhet for eldre hvor beboere der kan dra nytte av tjenester og trygghet ved Labo.

Hvor:

Det er besluttet at disse behovene bør løses på L1 området nedenfor Labo.

Det har i vurderings og planleggingsfasen vært dialog med Husbanken med tanke på å kunne utløse investeringsstøtte i forbindelse med utbyggingen. Husbankens retningslinjer for å kunne utløse investeringsstøtte begrenser mulighetene for samlokalisering. Retningslinjene tillater ikke å etablere mer enn 8 (– 10) samlokaliserte boenheter. Bakgrunnen for dette er tanken om at mangfold i bomiljø er positivt og at for mange boenheter samlokalisert vil kunne føre til stigmatisering av gruppe.

I løpet av 2024 er det startet reguleringsarbeid av området L1-Lena nord. Det jobbes også med sikte på å utarbeide konseptløsninger for omsorgsboligene som legges frem til politisk behandling tidlig i 2025. Parallelt så forberedes det markedsdialog for utvikling av ordinære boliger på området.

Med en løsning på inntil 10 boliger så resulterer dette i at en må finne alternativ lokalisering for de resterende boenhetene det behov for innenfor tjenesten. Det foreslås derfor at en i perioden 2024 til 2030 tar sikte på å etablere 8-10 samlokaliserte boenheter med bemanningsbase og 2 – 4 frittstående omsorgsboliger på L1.

I neste 10-årsperiode etableres resterende behov for 12-16 boenheter på en annen lokasjon. Disse ligger dermed ikke inne i planen.

Risiko

Godkjenning av investeringstilskudd fra Husbanken

Rekruttering av bemanning

Økonomisk bæreevne for Østre Toten kommune

Oppgradering/bygging - Kapp og Kolbu legesenter. Del 1

Både kommunes legesenter på Kapp og på Kolbu har plassmangel. Når Kapp bo- og servicesenter ble solgt i 2023 må kommunen finne en ny løsning for legesenteret på Kapp i løpet av maks 4 år siden leieavtale med ny eier gjelder for en slik periode. På Kolbu har en funnet en midlertidig løsning med å leie brakker. Dette er ikke en langsiktig og god løsning. På Kapp vil det etter planen være 5 leger og på Kolbu 6 leger.

Det er utarbeidet et romprogram for legesenter i løpet av våren 2023. Basert på dette er det behov for i overkant av 500 m² på Kapp og i underkant av 600 på Kolbu. For Kapp er det utarbeidet et kostnadsestimat for et nybygg, mens det på Kolbu er tatt utgangspunkt i en rehabilitering av eksisterende bygg som utvides. Det kan også være andre løsninger på Kapp i eksisterende bygninger, men dette må avklares i en eventuell prosess videre.

Selv om behovet for tiltak er til stede på begge plasser er det kun Kapp legesenter som ligger inne i 10-årsplanen. Kolbu ligger ikke inne.

I løpet av 2024 vil det bli lagt frem en sak om en mulig endring i struktur for legesentrene. Inntil dette er avklart er det ikke riktig å fortsette noen form for konkret planlegging hverken på Kapp eller Kolbu.

Risiko:

I tillegg til usikkerhet med kostnad og løsninger så er det en reell risiko at en på Kapp ikke klarer å fremskaffe et ferdig senter til avtalen på tidligere Kapp bo- og servicesenter går ut.

Tilrettelegging av nye boligformer, eks Lena, Kapp, Skreia og Kolbu

I den nylig vedtatte Kommuneplanens samfunnsdel heter det at det skal legges til rette for -og samarbeides med boligutviklere for utvikling av gode bomiljøer og bo-konsepter som fremmer deltakelse, hverdagsmestring og forebygger ensomhet. Strategisk boligutvikling er trukket fram som en av nøkkelfaktorene for å løse framtidens utfordringer knyttet til bl.a. demografi, bærekraft, folkehelse, økonomi osv.

Det er i Ny velferd 2040 og i rapporten om “konsepter for nye boligløsninger for eldre” (febr 2021) pekt på at kommunen mangler boliger med kvaliteter og løsninger som ligger mellom boliger med bemanning og ordinært boligmarked.

Oppgavene omkring kommunens rolle i boligutvikling er sammensatt siden mange av kommunens sektorer har interesser, dvs. både forvalter myndighetskrav og utviklingsbehov innenfor dette området. Gode resultater og prosesser er avhengig av godt samarbeid på tvers av sektorene og ikke minst med markedsaktørene innenfor boligutvikling. Kommunene har ulike roller ift boligutvikling og boligmarkedet: Tilrettelegger, premissleverandør, pådriver og aktør

Når det gjelder heldøgns bemannede boligløsninger/ institusjonsplasser for eldre har kommunen både vært planlegger, utbygger og eier.

Østre Toten boligstiftelse bygger ut og drifter boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet (funksjonshemmede, rus/psykisk helse, eldre, flyktninger, økonomisk vanskeligstilte mv). Her har også private boligutviklere / og eiere en rolle. Kommunen leier også ut boliger for flyktninger på tidligere Balke bo- og servicesenter.

Kommunen må ha strategier og tiltak for hvordan en skal få boligutviklere til å bygge ut disse nye boligkonseptene som det er viktig at kommunens innbyggere får tilgang til. Videre må disse boligene framstå som attraktive slik at kommunens innbyggere i de riktige målgruppene ønsker å flytte dit.

Eksempler på aktuelle virkemidler /tiltak kan være:

- Utlysning av tilvisnings og tildelingsavtaler gjennom Husbanken (Får da tilgang til Husbankens lånebetingelser). Kan være på kommunale tomter eller at boligutvikler besitter aktuell tomt
- Kommunen tilrettelegger aktuelle tomter for utbygging – dvs for eksempel forestå regulering og / eller bygge ut nødvendig infrastruktur.
- Bostøtteordninger
- Informasjon / kunnskapsformidling til innbyggerne

Andre ordninger/ tiltak / samspillsordninger som gjør det attraktivt å bygge rimelige og gode bo-konsepter på riktig plass

Utstyrsfornyelse - HOV

Løpende prosjekt. Midlene skal benyttes til nødvendig utskifting av senger og annet utstyr innenfor HOV og kommunalt hjelpemiddellager.

Utstyrsfornyelse IKT Legekantorene

Bakgrunn

Østre Toten kommune har identifisert flere behov for modernisering og forbedring av legetjenesten. Etter gjennomføringen av fase 1 i prosjektet Den Digitale Legetjenesten, som omfattet krisemigrering til Ikomm, er det fortsatt flere uløste problemer og behov som må adresseres. Dette mandatet for konseptfasen konkretiserer oppstarten av fase 2, som skal fokusere på å dekke de identifiserte behovene på tvers av alle fire legesentrene i kommunen.

Formål

Formålet med prosjektet er å:

- Gjennomgang av alle avtaler med Ikomm vedrørende legesentrene, avdekke hva avtalene dekker og hva som gjenstår.
- Gjennomgang av teknisk infrastruktur, IT-løsninger, medisinskteknisk utstyr, printløsning med mer for å modernisere, og få dette opp til dagens standard slik at det er kompatibelt med dagens tekniske krav
- Gjennomgå og forbedre styringspraksis og intern kontroll.
- Prosjektet kan innebære betydelige kostnader for oppgradering av utstyr og infrastruktur. Det vil også kreve ressurser i form av prosjektledelse og teknisk ekspertise. Om prosjektledelse skal leies inn fra eksterne, må det gjøres en anskaffelse på dette.

Behov som skal dekkes

Kartlegge Utstyr:

- Eksisterende PC-park: PC-er er for gamle og avviker fra standarden etablert i ØTK-Ikomm avtalen?
- Plan for utskifting: Kartlegge og planlegge utskifting av PC-er, skjermer og tilbehør som dekker legetjenestens behov.

Nettverksinfrastruktur:

- Redesign: Nåværende nettverksinfrastruktur er utdatert. Fase 1 omfattet bare bytte av switcher for å få eksisterende nettverk til å fungere. Det er behov for en utredning av behov for modernisering som inkluderer trådløse nettverk.

Printløsninger:

- Standardisering og Modernisering: Nåværende printerpark er utdatert og ikke standardisert, noe som resulterer i økte kostnader og dårligere drift. En oppdatering og standardisering er nødvendig.

Medisinske Løsninger:

- Kartlegging og Standardisering: Identifisere behov og standardisere medisinske løsninger som spirometri og EKG.

Styringspraksis og Intern Kontroll:

- Gjennomgang og (re)etablering: Forbedre styringspraksis og intern kontroll som følge av at legetjenesten nå er integrert i kommunens teknologiske struktur. Dette inkluderer avklaring av roller og ansvar, forvaltningsmodeller, samt etablering av manuelle og beredskapsrutiner.

Avtaler:

- Kartlegging og Evaluering: Gjennomgang av eksisterende avtaler, inkludert avtaler med Ikomm og for medisinteknisk utstyr, for å identifisere mangler og forbedringsområder.

Føringer for prosjektet

Prosjektet skal følge gjeldende IT-politiske føringer, arkitekturprinsipper og standarder. Det skal også ta hensyn til beredskapsloven og informasjonssikkerhet.

Resultater fra Konseptfasen

Konseptfasen skal levere følgende:

- Prosjektbegrunnelse
- Prosjektforslag
- Faseplan for planleggingsfasen
- Andre relevante analyser og utredninger

Utvikling av Balke bo

Kommunestyret vedtok våren 2024 at kommunen og Østre Toten boligstiftelse skulle utrede mulighetene for å gjøre om det tidligere bo- og servicesenteret til et boligkonsept. Det er utredet en mulig løsning med inntil 24 leiligheter i det eksisterende bygget. Det legges opp til at det skal være utleie, og ikke eie. Det legges opp til å fremme sak om konseptløsning i løpet av 2024 eller tidlig i 2025.

Velferdsteknologi - Digitalisering

Kostnadene for å utvikle helse- og omsorgstjenester ved bruk av bærekraftige teknologiske løsninger som e-helse og velferdsteknologi vil avhenge av en rekke faktorer, som lokale behov, eksisterende infrastruktur, politiske prioriteringer og tilgjengelighet av ressurser.

Det er viktig å huske at kostnader og fordeler ved implementering av teknologiske løsninger, kan variere betydelig, avhengig av de spesifikke behovene og omfanget av tjenestene. I forlengelse av - og i sammenheng med nettverksprosjektet, er vi i gang med å gjennomføre en grundig behovsanalyse og kostnadsberegning basert på lokale forhold, for å få mer nøyaktige estimater, i samarbeid IKOMM og gode eksterne ressurser.

Kommunalområde samfunn og strategi

Bokreoler biblioteket

Pålagt ansvar av NVE (Norges vassdrags- og energidirektorat). ØTK er pålagt dameier og forvalter av anlegg. Gjelder demninger på Sillongen, Slomma og Kauserdjtjernet. Det er avsatt henholdsvis kr 3 millioner til prosjektet i årene 2026 og 2030.

Brannstasjon. Oppgradering nybygg

Det er behov for oppgradering av eksisterende brannstasjon på Lena for å oppfylle krav i forhold til HMS, arbeidsmiljø og universell utforming. Det vil bare være ett tidsspørsmål før det kommer ett pålegg om å oppgradere brannstasjonen. Brannvesenet har siden 2004 vokst som organisasjon og det har kommet nye og omfattende krav til arbeidsmiljø. Dette gjør at det er nå et stort behov for utvidelse og oppgradering av dagens brannstasjon. Arbeidstilsynet har kommet med nye krav til hvordan en brannstasjon skal være bygget og utrustet for å ivareta arbeidsmiljøet.

Kommunestyret vedtok i sak 065/23 å videreføre alternativ to (nybygg/Ombygging) til planleggingsfase. Arbeide med reguleringsplan og utarbeidelse av forprosjekt utføres 2023-2024.

Brannvesenet - Oppgradering av biler og utstyr

Oppgradering av nødvendig utstyr for brannvesenet, herunder nødvendig røykdykkerutstyr og utskiftning av biler. Det er utarbeidet en egen investeringsplan for brannvesenet.

Bru på Torsætervegen ved Skjeppsjøen

Prosjektering og forprosjekt gjennomføres høst 2022. Det er penger til dette avsatt i budsjett 2022.

Ved gjennomføring må et etableres omkjøringsbru siden vejen ikke kan stenges. Det må avklares løsning/gjennomføring med NVE og Fylkeskommune vedr. Flom og fisk.

Pris er basert komplett ny bru. Det er også tatt høyde for omkjøringsveg(bru).

Kostnaden er estimert til kr. 6,5 mill inkl. mva. Ved videre prosjektering vil det bli vurdert å gjenbruke landkar.

Budsjett 2022: Kr. 300.000 (ligger inne i budsjett/handlingsprogram)

Budsjett 2024: kr. 6.500.000,- Foreløpig estimat

Brukertilpasninger innen bygg for oppvekstsektoren

Kommunens skolebygg er i forskjellig grad tilpasset dagens bruk. Det er også knyttet utbedringsbehov når det gjelder universell utforming og enkeltelevers behov. Dette innebærer at det hvert år er behov for å gjøre tiltak på en eller flere skolebygg. Siden det vil måtte ta tid å oppgradere alle skolebygg vil det være behov for å ha budsjett til denne type oppgraderinger også de kommende 10 årene.

ENØK bygg

Norge og Østre Toten har forpliktet seg til å gjøre tiltak for å klare det «grønne skiftet». Viktige tiltak er å redusere energiforbruk i kommunale bygg og velge andre energibærere enn strøm. Ved større oppgraderinger/nybygg vil det naturlig nok bli tatt høyde for dette. Men kommunen har en stor bygningsmasse hvor det ikke foreligger større planer for de neste 10 årene. Det er derfor nødvendig å sette av penger til planlegging og gjennomføring av tiltak i hele perioden.

Fabrikkvegen inkl. kryss ved innkjøring til fabrikk

Fabrikkvegen fra krysset ved Mjøsvegen og ned til kryss ved innkjøring til Kapp Melkefabrikk er smal og i dårlig forfatning. Det mangler også fortau på strekningen. Trafikken til området er økende. En oppgradering er nødvendig sett i lys av ønske om å utvikle Kapp Melkefabrikk videre.

Det er imidlertid vurdert at det er mest riktig å starte med tiltak inne på området til fabrikk.

Det må påregnes noe saneringsarbeider på vannledningsnettet i området. Dette er ikke med i kalkyle

Framtidens rådhus

Større deler av Rådhuset ble pusset opp for ca. 15 år siden. Unntaket var den nordre fløya fra 1985. I tillegg til betydelige bygningsmessige oppgraderinger ble det installert nytt ventilasjonsanlegg. I 2021 ble det satt av budsjett til å prosjektere nytt ventilasjonsanlegg/system for nordre fløy (1985). Ved oppstart av dette arbeidet så er det avdekket behov for å se på flere utfordringer.

Rådhuset i dag oppleves av mange som en umoderne arbeidsplass som ikke legger godt nok til rette for god flyt i arbeidshverdagen. Løsningene er i all hovedsak basert på cellekontorer. Ved å bygge om til et mere åpent kontorareal, med mulighet for aktiviserbaserte arbeidsplasser, vil rådhuset være mer fleksibelt og bedre tilrettelagt for samarbeid på tvers. Det er også plassmangel på Rådhuset pr. i dag. Det er for mange ansatte i forhold til areal. En løsning der deler av tjenestene flyttes til annet lokale, f.eks. Silogata 20 vil forenkle prosjektet.

I tillegg til utfordringer knyttet til ventilasjon i deler av rådhuset er dårlig lydisolering store deler av bygget at det er til hinder for å opprettholde lovbestemt taushetsplikt. Det er mangel på spiserom, møterom og samtalerom. Antall kontor plasser er ikke tilpasset antall ansatte. Det er også meget dårlig tilrettelagt for mottak av varer samt gode avfallsløsninger.

Et rådhus i god stand vil være med å bidra til et godt omdømme for kommunen både som tjenesteyter og som arbeidsplass, samt bidra til at ansatte er stolte av å jobbe i Østre Toten kommune.

Prosjektet er forsøkt delt i etapper. Etappene sies i sammenheng med etablering av helsestasjon i Silogata 20. Løsningene må også sees i sammenheng OU-prosjektet og mulige interkommunale samarbeidsløsninger.

Kapp melkefabrikk - Oppgradering uteområdet

Østre Toten kommune eier størstedelen av både bygningsmasse og tomteområdet på Kapp Melkefabrikk.

For 2025 legges det opp til følgende tiltak:

- Riving av kullbinge og istandsetting av området
- Avfallsløsninger for området
- Skilting
- Belysning

Det er videre i planperioden ikke satt av penger til flere konkrete tiltak. Men det er satt av noe til planlegging. Når dette er gjennomført vil det være aktuelt å fremme forslag til nye investeringer.

Kapp melkefabrikk - Planlegging videre utvikling

Arbeidet med områderegulering av Kapp melkefabrikk med tilliggende områder ble vedtatt i 2024. Det er da viktig og nødvendig å følge opp dette med videre detaljplanlegging og utvikling av de enkelte delområder/deltema. I 2024 ble det etablert et flott og nytt torg i regi av Østre Toten eiendomsselskap. For 2025 og fremover er det avsatt midler til gjennomføring av nye konkrete tiltak.

Kapp Melkefabrikk. Planlegging videre utvikling

Arbeidet med områderegulering av Kapp melkefabrikk med tilliggende områder vil etter planen bli ferdigstilt i løpet av 2023. Det er da viktig og nødvendig å følge opp dette med videre detaljplanlegging og utvikling av de enkelte delområder/deltema. Det legges i første omgang inn en sum i 2023 til planlegging og mindre tiltak. For 2024 og fremover bør det etter hvert avsettes midler til gjennomføring av konkrete tiltak. Avsatte midler er anslag, og synliggjør framtidige investeringsbehov. Omfanget er usikkert.

Nordli barnehage

Kommunestyret har vedtatt i sak 66/23 å gjennomføre utbygging av ny barnehage med 4 avdelinger 90 enheter i Nordlia.

Bygging av infrastruktur til området startet våren 2024. Selve byggeprosjektet ble påbegynt i september, og det er planlagt med ferdigstillelse og innflytting august 2025.

Kostnaden til etablering av barnehagen, tomtekjøp og infrastruktur har blitt høyere enn det som ble vedtatt som ramme i forprosjektet. Det er derfor lagt inn økning av rammen med kr. 5 mill i 2025.

Areal: ca. 1000 m²

Driftskonsekvenser:

FDV- kostnad kr. 800 pr m². Totalt ca. kr. 800.000,- . Redusert kostnad for eksisterende barnehage inklusive leieavtale på grendehuset er tilsvarende.

Ny barnehage vil ha flere ansatte enn eksisterende. Kostnader skal sees i sammenheng med hele strukturen på kommunale barnehager.

Nordli og Vilberg skole. Ventilasjon - Inneklima

Nordli

I forslaget til investeringsplan ligger det ikke inne endringer av struktur i Kapp/Nordlia. Dette betyr at dagens skole uansett vil bestå i mange år. Det er behov nytt ventilasjonsanlegget på skolen. Anlegget gir ikke godt nok inneklima. Det foreslås også å samtidig gjøre en oppgradering av varmeanlegget ved går over fra strømmoppvarming til vannbårent anlegg med bruk av bergvarme. I tilknytning til dette bør det også gjøres noen bygningsmessige tilpasninger for å tilpasse til dagens drift. Prosjektet

Driftskonsekvenser:

Vil innebære redusert forbruk av energi. Vil også gi en klimagevinst i form av redusert strømforbruk.

Vilberg

I forslaget til investeringsplan ligger det ikke inne endringer av struktur i Kapp/Nordlia. Dette betyr at dagens skole uansett vil bestå i mange år. Det er behov nytt ventilasjonsanlegget på skolen. Anlegget gir ikke godt nok inneklima. I tilknytning til dette bør det også gjøres noen bygningsmessige tilpasninger for å tilpasse til dagens drift. Prosjektet må også sees i sammenheng med barnehagen i bygget.

Driftskonsekvenser:

Økte energikostnader for bedre ventilasjon selv om gjenvinner blir fornyet.

Nordlia. Gang-/sykkelveg langs Nordlivegen

I forbindelse med bygging av ny barnehage i Nordlia er det et rekkefølgekrav om at det må bygges ca. 500 meter gang-/sykkelveg langs Nordlivegen. Det er inngått bindende avtale mellom Innlandet Fylkeskommune og Østre Toten kommune om at kommunen forskutteres investeringen med en ramme på kr. 11,4 mill. Investeringen gjennomføres i 2024 og 2025. Fylkeskommunen refunderer kostnadene begrenset til 11, 5 mill. pluss prisstigning etter ferdigstillelse.

Ny felles ungdomsskole

Kommunestyret har gjennom flere saker behandlet struktur og alternative løsninger for ungdomsskole(er). Det ble vedtatt i en ny sak for kommunestyret i februar at den nye felles ungdomsskolen skal være på arealet til nåværende Lena ungdomsskole.

I løpet av 2024 fremmes sak om mulig flerbrukshall på skoletomta. I 2025 fremmes saker om valg av konsept for om en skal bygge helt ny skole eller om eksisterende bygg kan benyttes helt eller delvis. Det er også et mål å legge frem forprosjekt for skolen i løpet av 2025.

Areal: 8300 m² (alt. 1B) og 10400 m² (alt 1A)

Alternativ 1A er lagt til grunn i investeringsaken.

Driftskonsekvenser:

FDV- kostnad kr. 10400 pr m². Totalt ca. kr. 8.300.000,-. FDV-kostnad for dagens to skoler er i størrelsesorden kr. 9,6 mill.

Innsparingsmulighet for skoleområdet/oppvekst er beregnet til i størrelsesorden kr. 4,2 mill (2019-tall).

Risiko:

Kostnadsutvikling og omfang

Nye Skreia barneskole

I rapporten som ble utarbeidet av Agenda Kaupang i 2021 ble det vurdert en løsning med en barneskole på Skreia der den nåværende ungdomsskolen ligger. Løsningen var basert på et romprogram med to paralleller eller 14 klasser. Arealbehov 5400 m². Totalt vil løsningen kunne romme i underkant av 400 elever. Løsningsforslaget var basert på ombygging av eksisterende skolebygg samt et mindre påbygg. Flere alternativer har blitt sett på.

Driftskonsekvenser:

FDV- kostnad kr. 5400 pr m². Totalt ca. kr. 4.300.000,-. FDV-kostnad må sees i sammenheng med ungdomsskolen, Totenviken og Stange. Årlig FDV-kostnad pr 2023 på Stange og Totenviken er i størrelsesorden kr. 3,7 mill.

Innsparingsmulighet for skoleområdet/oppvekst er beregnet til i størrelsesorden kr. 1,2 mill (2019-tall – Agenda kaupang). Må utredes nærmere og sees i sammenheng med helhetlig struktur.

Risiko:

Økonomi. Areal-dimensjonering

Ombygging Hoffsvangen. Lokaler for menighetskontorer

Det er ønskelig å samlokalisere ansatte i menighetene Kolbu, Balke og Hoff. Det er da mest naturlig å benytte lokalene som kommunen eier på Bygdestua. En samling av personellet krever noe mer areal. Det er derfor lagt inn en investering på i overkant av kr. 4,0 mill til et påbygg.

Omsorgsbygg - DEL 1 - 8-10 enheter for omsorgstjene - L1

Bakgrunn:

Utvikling i området skal sees i sammenheng med kommunestyrets vedtak i sak 10/21. Siden ansvarsreformen på begynnelsen av 1990-tallet og fram til i dag har det vært en stor endring i utfordringsbildet innenfor disse tjenestene. Det er også flere og nye grupper innbyggere som trenger omfattende bo og tjenestetilbud. Det er gjort kartlegginger og framskriving av boligbehovene innenfor tilrettelagte tjenester.

Hva:

Framskrivningene og behov for bedre organisering av tjenestene tilsier at det er behov for å etablere 24 nye omsorgsboliger med heldøgns bemanning til innbyggere med utviklingshemming og utviklingsforstyrrelser innen 2030. Dette innebærer også at omsorgsboliger som tjenesten nå disponerer på Nerbo og Labotun kan omdisponeres til omsorgsboliger for eldre uten bemanning. Disse boligene vil få en gunstig beliggenhet for eldre hvor beboere der kan dra nytte av tjenester og trygghet ved Labo.

Hvor:

Det er besluttet at disse behovene bør løses på L1 området nedenfor Labo.

Det har i vurderings og planleggingsfasen vært dialog med Husbanken med tanke på å kunne utløse investeringstilskudd i forbindelse med utbyggingen. Husbankens retningslinjer for å kunne utløse investeringstilskudd begrenser mulighetene for samlokalisering. Retningslinjene tillater ikke å etablere mer enn 8 (– 10) samlokaliserte boenheter. Bakgrunnen for dette er tanken om at mangfold i bomiljø er positivt og at for mange boenheter samlokalisert vil kunne føre til stigmatisering av gruppe.

I løpet av 2024 er det startet reguleringsarbeid av området L1-Lena nord. Det jobbes også med sikte på å utarbeide konseptløsninger for omsorgsboligene som legges frem til politisk behandling tidlig i 2025. Parallelt så forberedes det markedsdialog for utvikling av ordinære boliger på området.

Med en løsning på inntil 10 boliger så resulterer dette i at en må finne alternativ lokalisering for de resterende boenhetene det behov for innenfor tjenesten. Det foreslås derfor at en i perioden 2024 til 2030 tar sikte på å etablere 8-10 samlokaliserte boenheter med bemanningsbase og 2 – 4 frittstående omsorgsboliger på L1.

I neste 10-årsperiode etableres resterende behov for 12-16 boenheter på en annen lokasjon. Disse ligger dermed ikke inne i planen.

Risiko

Godkjenning av investeringstilskudd fra Husbanken

Rekruttering av bemanning

Økonomisk bærevne for Østre Toten kommune

Opparbeidelse av næringstomter

Tilrettelegge for næringstomter i perioden 2024-2027. Kommunen ønsker å bistå næring med å finne areal og tomter. Det er avsatt midler i perioden til dette. Gjennom salg av næringstomter vil dette prosjektet gå i netto null. Positive ringvirkninger i form av økt aktivitet og flere arbeidsplasser innad i

kommunen er tenkelig. Det er ikke konkretisert hvor tomtene skal lokaliseres. Prosjektet kan/bør være i regi av Østre Toten eiendomsselskap.

Oppgradering av brannsikkerhet, sprinkelanlegg - ØTIP

I løpet av 2024 er det utarbeidet brannrapport for Totenhallene. Rapporten viser betydelige mangler ved bygningene i forhold til de krav som gjelder for denne type bygg. Det er bla. et krav om å etablere sprinkelanlegg for hele bygningsmassen. Det legges opp til planlegging i 2025 og gjennomføring i 2026.

Hvis brannrapporten ikke følges opp, vil lokalene kunne bli stengt.

Oppgradering av gater i Lena. Skolegata, Vallevegen/festadfeltet og kinogata/Stensvanggata

Det er flere gater i Lena som bør/må oppgraderes pga dårlig tilstand. Dette er også viktig for å bidra til gode gater med tilhørende fortau for boligutvikling. Skolevegen, Vallevegen/Festadvegen og Kinogata/Stensvanggata sees i sammenheng med forestående planlegging av boliger/omsorgstilbud med tilhørende reguleringsplaner. Skolevegen planlegges i 2024 med mål om gjennomføring i 2025. Budsjettet er økt med kr. 2,0 mill i forhold til opprinnelig budsjett. Sak om forprosjekt fremmes tidlig 2025.

Oppvekst 2040. Utredning ny skolestuktur

Basert på utredning utført av Agenda Kaupang samt kommunestyrets vedtak i sak 87/21 er det behov for utredningsarbeid for en mulig endring av struktur for barneskolene i kommunen.

Dette gjelder både oppfølging av bestillinger fra kommunestyret, samt å kunne fremskaffe et bedre grunnlag for å kunne gjøre et mulig valg av endring. Dette gjelder:

- elevtall fremover – dimensjoneringsgrunnlag
- nærskole-kretser
- plassering og dimensjonering av fremtidens barneskoler
- kostnadsestimater
- driftskonsekvenser

Dette utredningsarbeidet må utføres i forkant av en mulig planlegging av en ny Skreia barneskole som ligger inne i investeringsplanen.

Portefølje - Digital innovasjon

Digitalisering og innovasjon er i mange tilfeller forutsetninger for å kunne levere gode tjenester på en effektiv måte. For å møte fremtidens krav både med tanke på effektivitet, men ikke minst også fra innbyggerne våre som forventer stadig enklere, bedre og lettere tilgjengelige tjenester, må vi fortsette å satse på digitalisering og innovasjon.

Porteføljestyring gjør at vi bedre klarer å se prosjekter og tiltak i sammenheng på tvers av sektorer og områder. Porteføljestyret følger opp pågående prosjekter og behandler nye løpende gjennom året. Dette gir oss både muligheten til å bedre justere kursen på prosjekter underveis, samtidig som det gir muligheter til å omprioritere på en ryddig måte, dersom det er behov for det. I tillegg til de større prosjektene, følger også porteføljeforvalteren opp en del mindre digitaliseringsprosjekter og tiltak. Det at dette også meldes inn til porteføljen gjør at vi bedre klarer å involvere de rette personene, på tvers av organisasjonen, fra start, og dermed lykkes vi som organisasjon bedre også med gjennomføringen av disse. Dette betyr mer effektiv utnyttelse av ressursene våre.

Tjenesteproduksjon/-leveranse og intern samhandling er to områder der det jobbes mye med digitalisering. Spesifikt jobbes det blant annet med digitalt helseprogram/velferdsteknologi i HOV-sektoren. Andre aktuelle prosjekter er innføring av MS 365, digitalisering av arkivet for eiendommene i Østre Toten kommune og reetablering av IT-nettverket. Digitale innbyggerrettede selvbetjeningsløsninger er et område vi skal satse på da dette er en forutsetning for utvikling og effektivisering av mange av våre tjenesteområder.

Investeringsprosjektene totalt er på samme nivå som tidligere for de tre første årene i perioden, med tilsvarende beløp avsatt de siste året i økonomiplanperioden.

Avsatte beløp er en del av digitaliseringsporteføljen, som forvalters av et eget porteføljestyre (kommunedirektørens ledergruppe).

Utvikling av sak/arkiv. Dagens ACOS-avtale må ut på anbud. Det ligger ingen midler til dette i driftsramma. Her trengs det midler til prosjektarbeid/frikjøp osv.

Sikker digital grunnmur. Kjøpe kapasitet og prosjektbistand for å få unna backlog og etablere en fungerende digital forvaltning, samt forberede grunnen for retningsvalg og strategi.

Rammebudsjettering avløp

Se merknader og kommentarer under rammebudsjettering vann.

Rammebudsjettering vann

I en økonomiplansammenheng fremmes investeringsbehovet innen vann og avløp som en rammebevilgning. Beløpene som fremmes gir en indikasjon på det investeringsbehovet som er forutsatt dettet i løpet av de neste fire årene.

Det betydelige investeringsbehovet gir også utslag i gebyrnivået, som er relativt høyt. Kommunen har et av de mest omfattende ledningsnett i landet som forsyner størstedelen av kommunens bebygde arealer. Det er lagt nye rammer for styring og gjennomføring av prosjekter, som sikrer en bedre styringsstruktur. Investeringsplan revideres hvert år innenfor en 4 års planperiode, men påvirkes av å sikre nødvendig infrastruktur til ulike boligbyggeprosjekter, næringsutbygging, beredskapsprosjekter, ny velferd 2040 og oppvekst 2040.

Aktuelle prosjekter for den nærmeste fireårsperioden er:

- Sikten industriområde
- VA Vilberg - Kleiva - Gransmarka
- Fritidsboliger renovasjon
- VA Fagerlundkrysset - Kapphøgda
- Skolegata Lena, sammen med bygg
- Kolbu RA rehabilitering
- Sivesind område
- Nordlia NO1
- Vann Apelsvoll - Fauchaldsplassen - Bjørnstad
- VA Bjørnstad - Breili
- VA Rogneby - Slagsvoll
- Vann Kjølsethsvea - Sluken
- VA Starum - Solli
- VA Steinsjø

- VA Holmstad bakeri
- VA Vestvegen

Reinvesteringer Bygg og eiendom

Disse investeringsmidlene benyttes for å opprettholde og øke standarden på kommunens bygningsmasse. Reinvesteringer gjennomføres i henhold til kriterier i Hovedplanen for kommunale bygg. Hovedsakelig gjennomføres tiltak som tidligere er prioritert og planlagt. Men tiltak vil også måtte gjennomføres etter f.eks pålegg om utbedringer eller av annen grunn er mer akutt. I planen er det lagt inn en økning som følge av at det også er tatt inn behov for oppgraderinger av leke-/idrettsutstyr. Årlig sum som er lagt inn i budsjett er kr. 3,9 mill.

Reinvesteringer kommunale vegger

Investeringsmidlene sikrer større vedlikehold og oppgradering av kommunale vegger, bruer, gangveger og plasser. Aktuelle prosjekter er asfaltering, økt bæreevne sikringsarbeide mm. Det vil også kunne omfatte tiltak på offentlige parkeringsplasser. Det jobbes fortrinnsvis med en prioritering i et 4-års perspektiv. Årlig budsjettforslag er kr. 6 mill. Dette er en økning i forhold til tidligere. Men for å kunne ta igjen et stort etterslep på vedlikehold så er dette vurdert som nødvendig.

Driftskonsekvenser

De fleste tiltak vil ikke medføre større endringer til drift og vedlikehold. For grusveger som oppgraderes med fast dekke vil kostnader til sommerdrift bli redusert.

Sikten industriområde

Det arbeides med å gi næringslivet gode rammer for etablering og vekst. Det har over lenger tid vært arbeidet med å etablere området på Sikten. Området eies av Tema Eiendom AS. Utfordringene har deriblant vært at det ikke har vært nok brannvannsforsyning til området. Dette er et område som er viktig at blir realisert i kommunen. Årsaken til det er at eksisterende næring i kommunen skal kunne ha attraktive arealer for å kunne vokse, men også at kommunen skal kunne tiltrekke seg nye næringsaktører. Derfor har det vært interne avklaringer knyttet til bygging av vannledning til Sikten. Dette er landet internt og vil bli fremlagt for kommunestyret sin egen sak, med prinsipp sak om oppstart av arbeidet. Dette skjer første kvartal 2025, med tentativ oppstart av gravearbeidet i løpet andre halvår 2025. I den forbindelse vil Tema eiendom AS legge inn et anleggsbidrag til arbeidet, som erstatter investering av separat brann tank på Sikten. Investeringen er lagt inn i 10-årig investeringsplan. I den forbindelse ser vi på en sammenkobling av flere prosjekter. Det er behov for å styrke vannforsyningen og leveringssikkerheten mellom Sletta og Kapp/Nordlia ved akutte ledningsbrudd ved en sammenkobling mellom disse to områdene. Prosjektet var planlagt for mange år siden, men tas opp igjen i 2025 og vil da også samtidig kunne sikre brannvannforsyning i næringsområdet Sikten.

Silogata – helsestasjon og muligheter for andre tjenester

Kommunestyret har vedtatt at helsestasjonstjenesten skal samlokaliseres i Silogata 20. Det er også vedtatt å flytte NAV fra Rådhuset til samme bygg. En etablering av en bygdelab eller ungdommens hus er også vurdert som aktuelt. Totalt dreier det seg om ca. 2000 m2 gulvareal. Bygget må gjennom en total ombygging for å huse ny drift.

Driftskonsekvenser

Bygningsmessig drift/vedlikehold (FDV) av 2000 m2 dreier seg om i størrelsesorden kr. 1,6 mill. pr år. Det blir derfor viktig å kunne redusere noe på arealbruken på andre bygg for å redusere effekten av dette. Dette vil i første omgang gjelde helsestasjonen på Skreia samt arealer på Rådhuset.

Driftskostnaden for helsestasjonsdriften og andre vil i utgangspunktet ikke bli vesentlig endret av å flytte inn i andre lokaler.

Risiko:

Kostnader til ombygging

Prisutvikling

Svømmehall, ny hall Lena

Det ble i februar 2024 vedtatt av kommunestyret at de to svømmehallene på Lena og Skreia skal erstattes av en ny svømmehall beliggende ved Østre Toten idrettspark. Målsettingen er at det i løpet av 2025 skal fremmes forslag til konkret innhold i hallen og at en kommer godt i gang med en reguleringsplan. Det vil bli fremmet konkret sak om omfang av reguleringsplanen i løpet av 2024.

Driftskonsekvenser

Drift av svømmehall er dyrt. I utgangspunktet bør det kunne være et innsparingspotensial ved å redusere fra to til én hall. Men erfaringer fra andre prosjekter viser at nye svømmehaller er så vidt kompliserte at det ikke er så mye å hente, bortsett fra energi. Hvis det bygges ny hall bør også hallen benyttes alle dager gjennom hele året. Dette vil føre til økt kostnad. Men det vil jo også være et potensial for inntekter.

Risiko

Det er betydelig risiko knyttet til både omfang og kostnader. Bygging av svømmehall er komplisert både teknisk og bygningsmessig. Det er ikke lagt inn en rund sum til tomtekjøp med tilhørende kostnader.

I kalkylene er det ikke regnet med momskompensasjon i beregningene da det er knyttet stor usikkerhet på om dette oppnås. Det er lagt inn en sum med tilskudd(spillemidler).

Ungdomshus – Utredning av behov og løsninger

Ses i sammenheng med Silogata 20 og utredning av muligheter der. Ingen løsning er landet.

Utskifting av lysarmaturer til LED-belysning

I løpet av 2023 ble det innført forbud mot produksjon og import av lysrør. Dette betyr at kommunen må skifte denne type belysning med led-lys. Pr. i dag er det bare et fåtall bygg i kommunal eie som har helhetlig løsning med led-belysning. Selv om produksjonen er slutt, vil det fortsatt gå noe tid før det all omsetning slutter. Det forslås at utskifting gjennomføres over 5 år fra 2024 til 2028. Kostnadene er beregnet ut fra tilbud på enkelte bygg.

Driftskonsekvenser:

Totalt sett vil led-belysningen isolert sett gi en betydelig reduksjon av strømforbruket. Men den effekten belysningen har på oppvarming vil måtte erstattes i form av annen oppvarming. Miljøeffekten av tiltaket må derfor også sees i sammenheng med hvordan bygget varmes opp.

Det er pr nå ikke utført konkrete beregninger.

Utstyrsfornyelse SAM

Løpende prosjekt. Innkjøp og oppgradering av nødvendig utstyr innenfor kommunalområde samfunn og strategi. Kulturskolen, bygdekinoen, biblioteket, byggesak mm. trenger nytt og oppgradert utstyr nå og da.

Østre Toten idrettspark - Bygningsmessige oppgraderinger samt kunstgressbane

Det er utarbeidet vedlikehold-/oppgraderingsplan for anleggene i Østre Toten Idrettspark. Totalt dreier dette seg om et behov på ca. 45 mill. Det er ikke vurdert som realistisk å kunne prioritere alt dette. Det er derfor valgt å prioritere det som er vurdert som mest påkrevet i perioden frem til 2027. Dette dreier

seg bla. om skyveporter, Oppgradering vestibyle, taktekking/etterisolering, ventilasjon underetasje samt konvertering fra el til fjernvarme/sol.

Fellesområder

Aksjer

Som følge av at pensjonsfondene i KLP øker hvert år er det behov for å øke egenkapitalen i selskapet. Jevnlig oppbygging av egenkapital fra eierne må til for å opprettholde en god soliditet i KLP, noe som er en viktig forutsetning for at vi skal kunne oppnå gode avkastningsresultater og holde et stabilt premienivå selv om finansmarkedene svinger. Årlig egenkapitaltilskudd er på om lag 3,5 million kroner, og er en investering i kommunens regnskaper. Egenkapitaltilskudd regnskapsføres som aksjekjøp, og det er ikke adgang til å finansiere dette ved lån. I økonomiplanen er egenkapitaltilskudd til KLP for alle årene finansiert av driftsmidler ved overføring fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet.

Fornyelse av bilparken

Østre Toten har en stor bilpark. Kostnader årlig dekker vedlikehold av bilene og utbytting av gamle kjøretøyer. Når kommunen kjøper ny bil, vil det alltid bli vurdert om dette skal være en el-bil, og kommunen skal utnytte tilskuddsordninger knyttet til framtidige elbilkjøp. Rammene for perioden sikrer at alle biler i omsorg og barnevern tilfredsstillende kravene til teknologi, sikkerhet, miljø og økonomi.

Satsingsområder

God oppvekst

Hovedmål for kommunen

Overordnet mål	Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen	Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen
	Barn og unge i Østre Toten skal ha en trygg og god oppvekst, med gode rammer for læring og utvikling og et bredt aktivitets- og fritidstilbud.	

Overordnede mål for kommunen

Overordnet mål	Delmål
Barn og unge i Østre Toten skal ha en trygg og god oppvekst, med gode rammer for læring og utvikling og et bredt aktivitets- og fritidstilbud.	Alle barn skal ha tilgang på barnehageplass av god kvalitet som bidrar til trygghet, utvikling og læring, og som forbereder barna til grunnskolen
	Barn og unge skal utvikle kompetanse for fremtiden
	Barn og unge skal utvikle relevant kompetanse for fremtidens samfunn og arbeidsliv, med særlig vekt på yrkesrettede fag, teknologi, innovasjon og entreprenørskap
	Østre Toten skal ha trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestringsevne, tilhørighet og god helse
	Østre Toten skal være et godt lokalsamfunn å bo, leve og vokse opp i

Bærekraftige lokalsamfunn

Hovedmål for kommunen

Overordnet mål	Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen	Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen
	Østre Toten skal være en attraktiv og god bokommune med inkluderende, trygge og bærekraftige lokalsamfunn og god infrastruktur	

Overordnede mål for kommunen

Overordnet mål	Delmål
Østre Toten skal være en attraktiv og god bokommune med inkluderende, trygge og bærekraftige lokalsamfunn og god infrastruktur	Alle innbyggere skal ha tilgang på rent og godt drikkevann og hensiktsmessige avløpsløsninger
	Alle innbyggere skal ha tilgang på tilfredsstillende og trygge boliger
	I Østre Toten skal alle ha samme muligheter og ansvar, uavhengig av etnisk bakgrunn
	Østre Toten kommune skal ha et balansert og bærekraftig bosettingsmønster

Overordnet mål

Delmål

Østre Toten skal sikre de store kulturminnene i kommunen på en god måte, både som kulturarv og til aktiv bruk

Østre Toten skal være en trygg kommune å bo i, besøke og drive næringsvirksomhet i

Østre Totens ulike strukturer skal utvikles med vekt på helhet og gode sammenhenger

God helse for alle

Hovedmål for kommunen

Overordnet mål	Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen	Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen
Østre Toten-samfunnet skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle innbyggere, uansett alder.		

Overordnede mål for kommunen

Overordnet mål

Østre Toten-samfunnet skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle innbyggere, uansett alder.

Delmål

Innbyggere som mottar helse1tjenester skal kunne leve aktive og selvstendige liv, ta medansvar for egen helse og delta i utforming av tjenestene ut fra den enkeltes forutsetninger og behov

Innbyggerne skal ha tilgang til helhetlige og forsvarlige helsetjenester av god kvalitet og til rett tid

Østre Toten kommune skal samarbeide aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet for å møte fremtidens helseutfordringer

Østre Toten skal ha tilrettelagte og trygge bomiljøer for mennesker i alle aldre og med alle funksjonsnivå

Østre Toten-samfunnet skal arbeide helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død

Frivillighet, medvirkning og samskaping

Hovedmål for kommunen

Overordnet mål	Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen	Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen
Østre Toten kommune skal ha engasjerte innbyggere og en sterk og selvstendig frivillig sektor som bidrar til gode og aktive nærmiljøer for alle aldersgrupper.		

Overordnede mål for kommunen

Overordnet mål

Østre Toten kommune skal ha engasjerte innbyggere og en sterk og selvstendig frivillig sektor som bidrar til gode og aktive nærmiljøer for alle aldersgrupper.

Delmål

Frivilligheten skal gis gode vilkår i samsvar med intensjonene vedtatt i tidligere planverk

Kommunen skal være en medspiller for frivillig sektor

Østre Toten skal ha et sterkt og aktivt lokaldemokrati

Østre Toten skal videreutvikles som en fellesskapskommune, der innbyggerne, næringslivet, kommunen og andre aktører føler og tar ansvar for fellesskapet

Østre Toten skal være et samfunn der alle setter samarbeid og samskaping i fokus

Næringsutvikling og innovasjon

Hovedmål for kommunen

Overordnet mål

Østre Toten skal ha et kompetent og innovativt næringsliv basert på lokale og regionale fordeler, som også evner å utnytte de muligheter som det grønne skiftet innebærer.

Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen

Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen

Overordnede mål for kommunen

Overordnet mål

Østre Toten skal ha et kompetent og innovativt næringsliv basert på lokale og regionale fordeler, som også evner å utnytte de muligheter som det grønne skiftet innebærer.

Delmål

Bidra til økt regionalt samarbeid

Etablere samarbeidsarenaer med kompetansemiljøer som er relevante for lokalt næringsliv

Østre Toten skal arbeide aktivt med å tilrettelegge for utvikling av nye virksomheter og næringer

Østre Toten skal ha gode rammebetingelser for næringsvekst

Østre Toten skal være en næringsvennlig kommune

Klima - og miljøvennlig utvikling

Hovedmål for kommunen

Overordnet mål

Østre Toten skal bli et klimarobust lavutslippssamfunn der hensynet til klima og miljø veier tungt i alle kommunale beslutninger, og der det er naturlig for alle i kommunesamfunnet å velge miljøvennlig

Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen

Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen

Østre Toten skal bli et klimarobust

lavutslippssamfunn der hensynet til klima og miljø

veier tungt i alle kommunale beslutninger, og der det er naturlig for alle i kommunesamfunnet å velge miljøvennlig.

Overordnede mål for kommunen

Overordnet mål

Østre Toten skal bli et klimarobust lavutslippssamfunn der hensynet til klima og miljø veier tungt i alle kommunale beslutninger, og der det er naturlig for alle i kommunesamfunnet å velge miljøvennlig

Østre Toten skal bli et klimarobust lavutslippssamfunn der hensynet til klima og miljø veier tungt i alle kommunale beslutninger, og der det er naturlig for alle i kommunesamfunnet å velge miljøvennlig.

Delmål

Østre Toten-samfunnet skal redusere klimagassutslippene i tråd med nasjonale og internasjonale målsettinger, med sikte på å bli et lavutslippssamfunn innen 2050

Alle i Østre Toten-samfunnet skal vektlegge klima- og miljøhensyn i sin hverdag

Østre Toten skal bli et samfunn som er tilpasset kommende klimaendringer

Østre Toten skal fremme sirkulærøkonomi

Østre Toten skal ivareta naturmangfoldet og viktige økosystemtjenester

Østre Toten-samfunnet skal redusere klimagassutslippene i tråd med nasjonale og internasjonale målsettinger, med sikte på å bli et lavutslippssamfunn innen 2050

Kommunen som organisasjon

Hovedmål for kommunen

Overordnet mål

God kommunikasjon skal være en integrert og naturlig del av all planlegging og alle aktiviteter i kommuneorganisasjonen.

Østre Toten kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver

Østre Toten kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver og ha en fleksibel organisasjon med rett kompetanse til å løse de oppgavene kommunen til enhver tid har.

Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen

Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen

Overordnede mål for kommunen

Overordnet mål

God kommunikasjon skal være en integrert og naturlig del av all planlegging og alle aktiviteter i kommuneorganisasjonen.

Delmål

Kommuneorganisasjonen og Østre Toten som samfunn skal ha et godt omdømme og nyte tillit hos innbyggere, besøkende og andre aktører

Østre Toten kommune skal bruke målrettet kommunikasjon som et strategisk virkemiddel i alle deler av organisasjonen

Østre Toten kommune skal ha en organisasjonskultur som fremmer samarbeid og samhandling

Østre Toten kommune skal være åpen, tydelig og tilgjengelig i sin kommunikasjon

Østre Toten kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver

Østre Toten kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver og ha en fleksibel organisasjon med rett kompetanse til å løse de oppgavene kommunen til enhver tid har.

Østre Toten kommune skal videreutvikle samarbeidet mellom politikk og administrasjon for å sikre gjensidig tillit og respekt mellom partene

Østre Toten kommune skal ha en effektiv og fleksibel kommuneorganisasjon

Overordnet mål

Delmål

Østre Toten kommune skal ha medarbeidere og ledere som jobber sammen for å finne de beste måtene å løse kommunens samfunnsoppdrag på

Østre Toten kommune skal ha tilstrekkelig med kvalifisert arbeidskraft

---

Østre Toten kommune skal sikre de ansattes rettigheter, og ha et trygt arbeidsmiljø der ansatte kjenner seg verdsatte og godt ivaretatt

Gebyrliste

Barnehage

Max pris barnehage - Fra 1. august 2024. Med forbehold om stortingets godkjenning.

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
100 % plass, barn nr 1	Per måned	2 000	2 000	0	0%		Max pris barnehage - Fra 1. august 2025. Med forbehold om stortingets godkjenning
100 % plass, barn nr 2	Per måned	1 400	1 400	0	0%		Max pris barnehage - Fra 1. august 2025. Med forbehold om stortingets godkjenning
100 % plass, barn nr 3	Per måned	0	0	0	0%		Max pris barnehage - Fra 1. august 2025. Med forbehold om stortingets godkjenning
60 % plass, barn nr 1	Per måned	1 500	1 500	0	0%		Max pris barnehage - Fra 1. august 2025. Med forbehold om stortingets godkjenning
60 % plass, barn nr 2	Per måned	1 050	1 050	0	0%		Max pris barnehage - Fra 1. august 2025. Med forbehold om stortingets godkjenning
60 % plass, barn nr 3	Per måned	0	0	0	0%		Max pris barnehage - Fra 1. august 2025. Med forbehold om stortingets godkjenning
80 % plass, barn nr 1	Per måned	1 900	1 900	0	0%		Max pris barnehage - Fra 1. august 2025. Med forbehold om stortingets godkjenning
80 % plass, barn nr 2	Per måned	1 330	1 330	0	0%		Max pris barnehage - Fra 1. august 2025. Med forbehold om stortingets godkjenning
80 % plass, barn nr 3	Per måned	0	0	0	0%		Max pris barnehage - Fra 1. august 2025. Med forbehold om stortingets godkjenning

Helsestasjonstjenesten

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
1. gangs konsultasjon, vaksinasjon og/eller veiledning, voksne, pr. person		324	337	13	4%		
Ikke møtt til time, uten meldt forfall senest 24 timer før avtale - barn per person		163	170	7	4%		
Ikke møtt til time, uten meldt forfall senest 24 timer før avtale - voksen per person		324	337	13	4%		

Økonomiplan for 2025–2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Konsultasjon barn til og med 10. trinn		163	170	7	4%	↗	
Oppfølgingsvaksine, voksne *		163	170	7	4%	↗	

*innen 1 år etter 1.-gangs konsultasjon

Vaksineprisene kommer i tillegg

Egenandelskort gjelder ikke

Læringscenteret

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
For elever uten rett til norskopplæring - per undervisningstime - dagtid	Per undervisningstime	41	43	2	5%	↗	
For elever uten rett til norskopplæring - per undervisningstime - kveldstid	Per undervisningstime	82	85	3	4%	↗	

SFO

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
1-3. trinn 20 % - 1 morgen og 1 ettermiddag	Per måned	0	0	0	0%	↘	
1-3. trinn 100 % - 5 morgener og 5 ettermiddager	Per måned	0	1 886	1 886	0%	↘	
1-3. trinn 40 % - 2 morgener og 2 ettermiddager eller 3 ettermiddager	Per måned	0	0	0	0%	↘	
1-3. trinn 50 % - 5 morgener	Per måned	0	0	0	0%	↘	
1-3. trinn 60 % - 3 morgener og 3 ettermiddager eller 4 ettermiddager	Per måned	0	337	337	0%	↘	
1-3. trinn 80 % - 4 morgener og 4 ettermiddager eller 5 ettermiddager	Per måned	0	1 131	1 131	0%	↘	
4. trinn 100 % - 5 morgener og 5 ettermiddager	Per måned	3 771	3 771	0	0%	↘	
4. trinn 20 % - 1 morgen og 1 ettermiddag	Per måned	1 050	1 050	0	0%	↘	
4. trinn 40 % - 2 morgener og 2 ettermiddager eller 3 ettermiddager	Per måned	1 509	1 509	0	0%	↘	
4. trinn 50 % - 5 morgener	Per måned	1 885	1 885	0	0%	↘	
4. trinn 60 % - 3 morgener og 3 ettermiddager eller 4 ettermiddager	Per måned	2 262	2 262	0	0%	↘	
4. trinn 80 % - 4 morgener og 4 ettermiddager eller 5 ettermiddager	Per måned	3 017	3 017	0	0%	↘	
I ferier - halv dag		181	181	0	0%	↘	
I ferier - halv dag		181	181	0	0%	↘	priser etter 12. time gratis kjernetid
I ferier - hel dag		352	352	0	0%	↘	

Økonomiplan for 2025–2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
I ferier - hel dag		352	352	0	0%	↓	priser etter 12. time gratis kjernetid

Hjemmetjeneste

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
1 Brukerbetaling praktisk bistand inntekt inntil 2 G	Per måned	220	220	0	0%	↓	Statens satser. 2025 satser kommer i mai. 2024 priser gjelder frem til da
2 Brukerbetaling praktisk bistand inntekt 2 - 3 G	Per måned	1 575	1 575	0	0%	↓	Statens satser. 2025 satser kommer i mai. 2024 priser gjelder frem til da
3 Brukerbetaling praktisk bistand inntekt 3 - 4 G	Per måned	2 560	2 560	0	0%	↓	Statens satser. 2025 satser kommer i mai. 2024 priser gjelder frem til da
4 Brukerbetaling praktisk bistand inntekt 4 - 5 G	Per måned	3 386	3 386	0	0%	↓	Statens satser. 2025 satser kommer i mai. 2024 priser gjelder frem til da
5 Brukerbetaling praktisk bistand inntekt over 5 G	Per måned	4 312	4 312	0	0%	↓	Statens satser. 2025 satser kommer i mai. 2024 priser gjelder frem til da
Hjemmesykepleie		Gratis	Gratis				Statens satser. 2025 satser kommer i mai. 2024 priser gjelder frem til da
Timepris ved selvkost	Per time	0	0	0	0%	↓	Statens satser. 2025 satser kommer i mai. 2024 priser gjelder frem til da
Trygghetsalarm	Per måned	294	306	12	4%	↑	
Trygghetsalarm ekstra alarmstykke	Per måned	226	235	9	4%	↑	Aktuelt for ektefeller evt andre

Institusjon

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Dag/nattopphold	Per dag/natt	109	113	4	4%	↑	
Dagplass	Per dag	215	224	9	4%	↑	
Egenbetaling for langtids- og korttidsopphold over 60 dager blir regnet ut med bakgrunn i inntekt og personlige økonomiske forhold		0	0	0	0%	↓	
Fribeløp før beregning av vederlag i institusjon. Kommunen krever egenbetaling i henhold til Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester - Kap. 1 §3	Per måned						

Økonomiplan for 2025–2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
egenandelens størrelse ved langtidsoophold							
Korttidsoophold	Per døgn	kommer des 24	kommer des 24				Statens satser kommer i desember

Omsorgsbolig

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Husleie Fjellvoll . 40 kvm. 2 rom u/strøm	Per måned	8 360	8 360	0	0%	↓	

Kirken

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Feste av kiste- eller urnegrav. Kreves inn for 10 år, som er festeperioden	Per år	459	478	19	4%	↑	
Feste ved reservering av ny grav		459	478	19	4%	↑	
Leie av gravkapell eller kirke ved begravelse for personer ikke bosatt i kommunen		1 633	1 700	67	4%	↑	
Tillegg for bruk av ansatt	Per person	1 633	1 700	67	4%	↑	

Utleie Kapp Melkefabrikk

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Auditoriet	Per gang	1 808	1 882	74	4%	↑	
Auditoriet - Foreninger	Per gang	527	549	22	4%	↑	
Foajéen (Arrangement) - Kulturarrangementer	Per gang	2 218	2 309	91	4%	↑	
Foajéen (Arrangement) - Selskap	Per gang	5 308	5 526	218	4%	↑	
Kjøkken - Full bruk av kjøkken	Per gang	4 947	5 150	203	4%	↑	
Kjøkken - inkl. dekketøy - kun anretning	Per gang	1 236	1 287	51	4%	↑	
Kjøkken - kun kaffekok	Per gang	247	257	10	4%	↑	
Kokeriet - Kokeriet inkl. foajé	Per dag	7 740	8 057	317	4%	↑	
Kokeriet - Kokeriet inkl. foajé - foreninger	Per dag	4 691	4 883	192	4%	↑	
Kokeriet - Per dag selskap/fest	Per dag selskap/fest	12 313	12 818	505	4%	↑	
Øvelseslokaler - Lagerrom sal A	Per semester	455	474	19	4%	↑	
Øvelseslokaler - Rockeverksted	Per dag	Etter avtale	Etter avtale				
Øvelseslokaler - Sal A	Per semester	2 659	2 768	109	4%	↑	
Øvelseslokaler - Sal A og B	Per gang	582	606	24	4%	↑	

Økonomiplan for 2025–2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Øvelseslokaler - Sal B	Per semester	2 659	2 768	109	4%	↗	
Øvelseslokaler - Scenemoduler	Per dag	127	132	5	4%	↗	
Øvelseslokaler - Scenemoduler foreningspris	Per dag	63	66	3	5%	↗	

Diverse

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Startlån/Boligtilskudd - Etableringsgebyr		4 425	4 606	181	4%	↗	

Eierseksjonsloven (seksjonering av eiendom)

Saksbehandlingsgebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Saksbehandlingsgebyr - Gebyr etter matrikkeloven ved behov for å gjennomføre oppmålingsforretning på grunn av seksjoneringen							
Saksbehandlingsgebyr - gebyr hvis det avholdes befaring, kr 6652	Per gang	6 390	6 652	262	4%	↗	
Saksbehandlingsgebyr - gebyr hvis det ikke avholdes befaring, kr 3991	Per gang	3 834	3 991	157	4%	↗	
Saksbehandlingsgebyr - Rekvirenten (den som bestiller) må i tillegg betale tinglysningsgebyr, pr 01.01.2023 er dette kr 585 for papirbasert innsending.		500	500	0	0%	↘	Tinglysningsloven og burettslagsloven 6-16. Nye satser ikke annonsert.

Matrikkeloven

Oversikt gebyrer underlagt matrikkeloven:

- 1.1 Oppretting av matrikkelenhet (eiendom med eget gards- og bruksnummer)
- 1.2 Avbrudd i oppmålingsforretning
- 1.3 Grensejustering
- 1.4 Arealoverføring
- 1.5 Klarlegging av eksisterende grense
- 1.6 Privat grenseavtale
- 1.7 Urimelig gebyr
- 1.8 Betalingstidspunkt

1.9 Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken

1.10 Utstedelse av matrikkelbrev - etter matrikkelforskriften §16

1.1.1 Oppretting av grunneiendom og fest grunn

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Areal fra 0 -500 kvadratmeter		13 436	13 987	551	4%	↗	
Areal fra 2 001 -5 000 kvadratmeter		3 967	4 130	163	4%	↗	
Areal fra 501 -2 000 kvadratmeter		23 022	23 966	944	4%	↗	
Areal over 5 000 kvadratmeter - pr påbegynte 1 000 kvadratmeter		659	686	27	4%	↗	
Punktfeste med oppmåling		8 575	8 927	352	4%	↗	
Punktfeste uten oppmåling		3 443	3 584	141	4%	↗	

Ved oppmåling av tomter som grenser til hverandre, med samme rekvirent (bestiller) og dato, reduseres gebyret med 20% fra og med tomt nr 3.

1.1.2 Matrikulering (innføring i eiendomsregisteret) av eksisterende umatrikulert grunn

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Areal fra 0 -2 000 kvadratmeter		6 342	6 602	260	4%	↗	
Areal fra 2 001 kvadratmeter – pr påbegynte 1 000 kvadratmeter		482	502	20	4%	↗	

1.1.3 Oppmåling av uteareal på eierseksjon

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Areal fra 0 -250 kvadratmeter		6 824	7 104	280	4%	↗	
Areal fra 1 001 kvadratmeter – pr påbegynte 1 000 kvadratmeter		1 932	2 011	79	4%	↗	
Areal fra 251 -1 000 kvadratmeter		9 663	10 059	396	4%	↗	

1.1.4 Oppretting av anleggseiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Volum fra 0 -2 000 kubikkmeter		6 793	7 072	279	4%	↗	
Volum fra 2 001 kubikkmeter – pr påbegynte 1 000 kubikkmeter		482	502	20	4%	↗	

1.1.5 Registrering av jordsameie

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid og medgåtte kostnader.							

1.1.6 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning (MUF)

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Gebyr for denne type forretning		5 328	5 546	218	4%	↗	
I tillegg kommer gebyr for å utføre oppmålingsforretning, jamfør pkt. 1.1.1							
Ved oppmåling av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning kreves gebyret inn forskuddsvis.							

1.2.1 Avbrudd i oppmålingsforretning etter matrikulering

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold (eierforhold) eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter punkt 1.1 og 1.2.							

1.3.1 Grensejustering - Grunneiendom, fest grunn, jordsameie

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Areal for 0 -250 kvadratmeter		7 729	8 046	317	4%	↗	
Areal fra 251 -500 kvadratmeter		11 624	12 101	477	4%	↗	
Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5% av eiendommens areal (maksimalgrensen er satt til 500 kvadratmeter). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som til sammen overstiger 20% av eiendommens areal før justeringen.							

Økonomiplan for 2025–2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	-------------------------	---------

For grensejustering til veg- eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde.

1.3.2 Grensejustering - Anleggseiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	-------------------------	---------

For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5% av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1 000 kubikkmeter.

Volum fra 0 -250 kubikkmeter		1 963	2 043	80	4%	↗
Volum fra 251 –1 000 kubikkmeter		4 679	4 871	192	4%	↗

1.4.1 Arealoverføring - Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	-------------------------	---------

Ved overføring av areal fra en eiendom til en annen skal det gjennomføres oppmålingsforretning og tinglysing. Det må betales dokumentavgift bortsett fra ved arealoverføring til veg- og jernbaneformål. Gebyrene skal beregnes etter medgått tid og medgåtte kostnader. Dokumentavgiften kan kreves inn på forskudd.

1.4.2 Arealoverføring - Anleggseiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	-------------------------	---------

For anleggseiendom kan volumet som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volumet kan bare overføres til en matrikkelenhet hvis vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum. Gebyrene skal beregnes etter medgått tid og medgåtte kostnader. Dokumentavgiften kan kreves inn på forskudd.

1.5.1 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt (oppmålt) ved oppmålingsforretning

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
For inntil to punkter		4 831	5 029	198	4%	↗	
For mer enn to punkter, pr punkt		1 659	1 727	68	4%	↗	

1.5.2 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere ikke er koordinatbestemt/eller klarlegging av rettigheter

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
For inntil to punkter		6 763	7 040	277	4%	↗	
For overskytende grensepunkter, pr punkt		1 659	1 727	68	4%	↗	

Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid og medgåtte kostnader.

1.6 Privat grenseavtale

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Billigste alternativ for rekvirent (den som bestiller) velges. Alternativt kan gebyr beregnes etter medgått tid og medgåtte kostnader.							
For hvert nytt punkt		955	994	39	4%	↗	
For inntil to punkter		2 940	3 061	121	4%	↗	

1.7 Urimelig gebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Hvis gebyret åpenbart er urimelig (for høyt eller lavt) i forhold til prinsippene som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, har kommunedirektøren fullmakt til å fastsette et rimelig gebyr.							

1.8 Betalingstidspunkt

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Gebyret kreves inn på etterskudd. Dokumentavgift kan kreves inn på forskudd. Ved oppmåling av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning kreves gebyret inn på forskudd.							

1.9 Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Hvis rekvisenten (den som bestiller) i løpet av sakens behandling gjør forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, blir gebyret likevel opprettholdt.							

1.10 Utstedelse av matrikkelbrev - etter matrikkelforskriften §16

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Matrikkelbrev inntil 10 sider		190	198	8	4%		

1.10 Utstedelse av matrikkelbrev - etter matrikkelforskriften §17

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Matrikkelbrev over 10 sider		379	395	16	4%		

Landbruk

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Fellingsavgifter - Elg - kalv, pr dyr - ikke mva		370	370	0	0%		Nye satser fra Miljødir. Kommer ila 2025
Fellingsavgifter - Elg - voksen, pr dyr - ikke mva		620	620	0	0%		Nye satser fra Miljødir. Kommer ila 2025
Fellingsavgifter - Hjort - kalv, pr dyr - ikke mva		290	290	0	0%		Nye satser fra Miljødir. Kommer ila 2025
Fellingsavgifter - Hjort - voksen, pr dyr - ikke mva		480	480	0	0%		Nye satser fra Miljødir. Kommer ila 2025
Konsesjonsgebyr - Søknad om deling av eiendom (Lov om jord §12) - ikke mva		Maks. kr 2 000	Maks. kr 2 000				
Konsesjonsgebyr - Søknad om konsesjon - 3 promille av kjøpe- eller leiesum - ikke mva		Min. kr 1 500, maks. kr 5 000	Min. kr 1 500, maks. kr 5 000				

Plan - og bygningsloven (PBL)

Søknad om tiltak etter PBL § 20-4 og SAK kap. 3

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Driftsbygninger og tilbygg for husdyrhold, inntil 200 kvadratmeter		9 355	9 739	384	4%		

Søknad om tiltak etter PBL § 20-4 og SAK kap. 4

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Driftsbygninger og tilbygg for husdyrhold, 200 -1 000 kvadratmeter		18 709	19 476	767	4%	

Søknad om tiltak etter PBL § 20-4 og SAK kap. 5

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Andre driftsbygninger og tilbygg, inntil 200 kvadratmeter		6 682	6 956	274	4%	

Søknad om tiltak etter PBL § 20-4 og SAK kap. 6

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Andre driftsbygninger og tilbygg, 200 -1 000 kvadratmeter		13 364	13 912	548	4%	

Søknad om tiltak etter PBL § 20-4 og SAK kap. 7

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Frittliggende garasje, uthus og annekst inntil 70 kvadratmeter		6 950	7 235	285	4%	

Søknad om tiltak etter PBL § 20-4 og SAK kap. 8

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Tilbygg, påbygg og ombygging av boligbygg (inntil 50 kvadratmeter bruksareal (BRA)/bebygd areal (BYA) som inneholder utleie-/hybelleilighet		8 677	9 033	356	4%	

Søknad om tiltak etter PBL § 20-4 og SAK kap. 9

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Tilbygg inntil 50 kvadratmeter (BRA/BYA)		6 282	6 540	258	4%	

Søknad om tiltak etter PBL § 20-4 og SAK kap. 10

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Svømmebasseng		6 282	6 540	258	4%	

Søknad om tiltak etter PBL § 20-4 og SAK kap. 11

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Riving av tiltak		2 806	2 921	115	4%	

Søknad om tiltak etter PBL § 20-4 og SAK kap. 12

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Terrasser og takoverbygg		2 806	2 921	115	4%	

Søknad om tiltak etter PBL § 20-4 og SAK kap. 13

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Plassering av midlertidig bygning, konstruksjon eller anlegg		4 008	4 172	164	4%	

Tiltak uavhengig av areal

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Basseng, dammer og kummer inntil 30 kvadratmeter (i tilknytning til landbruksdrift)		2 673	2 783	110	4%	
Basseng, dammer og kummer over 30 kvadratmeter (i tilknytning til landbruksdrift)		8 019	8 348	329	4%	
Bruksendring (PBL §20-3)		10 690	11 128	438	4%	
Bruksendring (PBL §20-4)		5 347	5 566	219	4%	
Bygningstekniske installasjoner, pipe/ildsted, skilt/reklameinnretninger		2 673	2 783	110	4%	
Fasadeendring og andre tiltak uavhengig av areal		5 205	5 418	213	4%	
Terrenginngrep		6 683	6 957	274	4%	

Opparbeidelse av infrastruktur

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Parkeringsplass		6 518	6 785	267	4%	
Vann- og avløpsnett (VA-nett) 100 - 500 meter		10 691	11 129	438	4%	
Vann- og avløpsnett (VA-nett) inntil 100 meter		5 347	5 566	219	4%	
Veg 100 -500 meter		6 518	6 785	267	4%	
Veg inntil 100 meter		2 607	2 714	107	4%	
Veg, vann- og avløpsnett over 500 meter		20 045	20 867	822	4%	

Godkjenning av ansvarsrett etter PBL § 22

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Ansvarsrett fra foretak		3 259	3 393	134	4%	↗	

Godkjenning av ansvarsrett etter PBL § 23

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Personlig ansvarsrett som selvbygger		3 259	3 393	134	4%	↗	

Godkjenning av ansvarsrett etter PBL § 24

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Endring av ansvarshavende		601	626	25	4%	↗	

Reduserte satser ved søknad om tillatelse til tiltak

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	----------------	----------	---------

For kommunens arbeid med saken hvis søknaden blir trukket, betales 25% av ordinært gebyr. Dette gjelder også hvis søknaden blir avvist. Gebyret begrenses oppad til kr 15 000.

Frivillige lag og foreninger i østre Toten er fritatt for ordinært saksbehandlingsgebyr i fm. byggesaker etter PBL §20-3 og 20-4, jf. kommunestyresak 093/21.

Ved behandlingstid over 12 uker reduseres det totale byggesaksgebyret med 25% for hver påbegynte uke kommunen overskrider fristen, etter byggesaksforskriften (SAK10) kap. 7.

Diverse hensyn

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Endring av tillatelse gitt etter PBL §20-3		8 419	8 764	345	4%	↗	
Endring av tillatelse gitt etter PBL §20-4		4 141	4 311	170	4%	↗	
Fravik fra byggt teknisk forskrift (TEK og VTEK), pr gang		1 625	1 692	67	4%	↗	
Hvis en søknad om tiltak blir avslått betales 80% av behandlingsgebyret (gjelder ikke fradeling).		6 950	7 235	285	4%	↗	

Økonomiplan for 2025–2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Pr høring hos andre myndigheter		1 671	1 740	69	4%	↗	
Purring på søknad om ferdigattest, pr gang		1 671	1 740	69	4%	↗	
Purring på tilleggsopplysninger pr gang for sak etter PBL §20-3		4 811	5 008	197	4%	↗	
Purring på tilleggsopplysninger pr gang for sak etter PBL §20-4		1 671	1 740	69	4%	↗	
Tillegg for behandling av SEFRAK-bygg		3 911	4 071	160	4%	↗	
Tillegg for hver igangsettingstillatelse		8 419	8 764	345	4%	↗	
Utstedelse av midlertidig brukstillatelse, pr gang		1 336	1 391	55	4%	↗	
Ved behov for å etterspørre tilleggsopplysninger for å få en søknad fullstendig etter § 20-3 jf. § 20-1 (søknad om tillatelse til tiltak med ansvarsrett) beregnes gebyr ut fra kommunens merarbeid ved utsendelse av mangelbrev.		4 811	5 008	197	4%	↗	
Ved flertrinns saksbehandling beregnes fullt gebyr etter gebyrregulativet ved rammetillatelse							

Ulovlighetsoppfølging

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Ulovlighetsoppfølging skjer i henhold til plan- og bygningsloven (PBL) §32.							

Dispensasjon etter plan- og bygningsloven (PBL)

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Der kommunen leier inn sakkyndig bistand for kontroll, vurderinger og lignende ut fra krav i lov eller forskrift, skal det betales et gebyr som tilsvarer kostnaden for slik bistand. Tiltakshaver (den som skal utføre tiltaket) kan selv sørge for de nødvendige utredninger. Da faktureres ikke gebyr fra kommunen.							
I plan- og byggesaker med administrativ behandling		6 950	7 235	285	4%	↗	
I plan- og byggesaker med politisk behandling		14 968	15 582	614	4%	↗	

Plansaker

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
1. Planinitiativ - Gjennomføring av oppstartsmøte etter PBL § 12-8		10 837	11 281	444	4%	↗	
2. Detaljregulering - Andre formål - pr daa for de første 10 daa		2 607	2 714	107	4%	↗	

Økonomiplan for 2025–2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
2. Detaljregulering - Andre formål - pr daa utover de første 10 daa		1 303	1 356	53	4%	↗
2. Detaljregulering - For områder avsatt til sentrumsformål - pr 1 000 kvadratmeter		7 172	7 466	294	4%	↗
2. Detaljregulering - Grunngelyr alle planer		39 114	40 718	1 604	4%	↗
2. Detaljregulering - Ved fastsetting av det arealavhengige gebyret skal underformål til følgende hovedformål ikke regnes inn i gebyrgrunnlaget; grøntstruktur, landbruks-, natur- og friluftsområder og bruk og vern av sjø og vassdrag med strandsone (gjelder ikke småbåthavner og andre områder for bygg og anlegg).						
3. Tillegg for planer med krav om planprogram og konsekvensutredning						
4. Endring av plan etter forenklet prosess						
5. Endring av plan etter PBL §12.14 1. ledd gir tilsvarende gebyr som for nye planer.						
Endringer som ikke krever høring hos regionale myndigheter		10 837	11 281	444	4%	↗
Endringer som krever høring hos regionale myndigheter		21 673	22 562	889	4%	↗
Fastsettelse av planprogram		40 090	41 734	1 644	4%	↗

Søknad om deling av eiendom:

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Søknad om deling i samsvar med gjeldende planer eller godkjent dispensasjon		6 950	7 235	285	4%	↗

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-1

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Oppføring av boligbygg eller hytte		21 382	22 259	877	4%	↗

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-10

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Terrasser og takoverbygg		6 525	6 793	268	4%	↗

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-12

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	----------------	----------	---------

Nybygg, tilbygg, påbygg og ombygging av driftsbygninger i landbruket (over 1 000 kvadratmeter (m²) bruksareal (BRA):

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-13

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	----------------	----------	---------

- Bruksareal første 1000 kvadratmeter (etter NS 3940)

28 064 29 215 1 151 4%

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-14

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	----------------	----------	---------

- Bruksareal fra 1001 kvadratmeter, sats kr/kvadratmeter

46 48 2 4%

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-16

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	----------------	----------	---------

Nybygg, tilbygg, påbygg og ombygging av andre bygg, pr påbegynt:

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-17

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	----------------	----------	---------

- Bruksareal inntil 100 kvadratmeter (etter NS 3940)

13 364 13 912 548 4%

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-18

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	----------------	----------	---------

- Bruksareal fra 101 kvadratmeter til 500 kvadratmeter - sats kr/kvadratmeter

106 110 4 4%

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-19

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	----------------	----------	---------

- Bruksareal fra 501 kvadratmeter - sats kr/kvadratmeter

46 48 2 4%

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-2

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Tilbygg, påbygg og ombygging av boligbygg eller hytte		10 023	10 434	411	4%	

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-20

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Uisolerte lagerbygg beregnes etter intervallene nevnt ovenfor med 50% gebyr						

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-3

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Tilbygg, påbygg og ombygging av boligbygg som inneholder utleie-/hybelleilighet		10 023	10 434	411	4%	

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-4

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Tilbygg, påbygg, ombygging av boligbygg eller hytte som inneholder ny selvstendig boenhet		21 382	22 259	877	4%	

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-5

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Tillegg pr ny boenhet utover den første		10 691	11 129	438	4%	

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-6

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Frittliggende garasje, uthus eller anneks		10 023	10 434	411	4%	

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-7

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil Merknad
Tilbygg til garasje, uthus eller anneks		8 018	8 347	329	4%	

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-8

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Svømmebasseng		8 018	8 347	329	4%		

Søknad om tiltak etter PBL §20-3 jf. §20-9

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Riving av tiltak		6 525	6 793	268	4%		

Forutsetninger:

Den som fremmer privat planforslag skal betale:

- annonsering og skriftlig varsling ved oppstart
- for registrering av kulturminner
- for inntegning av endringer i planen før sluttbehandlingen og etter endelig politisk vedtak

Planen skal fremmes på oppdatert kommunalt kartgrunnlag, med høyde- og eiendomsdata og der yttergrenser for plan- og utbyggingsområde er oppmålt (matrikkelbrev). Områder som kommunen krever at skal tas med i et planområde, eller andre områder som tas med for å oppnå helhetlige løsninger, kan etter en konkret vurdering holdes utenfor gebyrgrunnlaget.

Tidspunkt for gebyrfastsetting og betaling; ved innsendelse av planforslag til første gangs behandling betales en andel av gebyret kr 25 000, resterende gebyr betales ved kunngjøring av vedtatt plan.

Salg av eiendomsinformasjon (bygningstegninger)

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Godkjente bygningstegninger fra eiendomsarkivet (tegninger som viser bygningen slik den ble godkjent)		1 076	1 120	44	4%		

Vann og avløp**Vann**

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Avlesningsgebyr (der abonnenten ikke leser av eller melder fra innen fastsatt tid - og der kommunen må ut å lese av)		974	1 800	826	85%		
Bortfall av vannforsyning i mer enn 24 timer som ikke er varslet. Refusjon pr. døgn		275	275	0	0%		

Økonomiplan for 2025–2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Fastgebyr (boligeiendom pr. boenhet)		4 158	4 158	0	0%	↘	
Fastgebyr (mer enn en boenhet som ikke er seksjonerte) - 50% av gebyret i 2025**		1 040	2 079	1 039	100%	↗	
Fastgebyr storforbrukere (nedtrapping over 5 år - 50 % endring i 2025)**/**		133 349	90 285	-43 064	-32%	↘	
Gebyr for flere regning til samme gnr./bnr		1 391	1 391	0	0%	↘	
Gebyr for ikke avlest vannmåler og som fører til stipulering		651	850	199	31%	↗	
Gebyr for åpning/stenging vann		1 929	1 800	-129	-7%	↘	
Kontrollgebyr for vannmålere, der abonnenten krever kontroll, og der det ved slik kontroll konstateres at måleren ikke har avvik utover fastsatt norm. Det forutsettes at det ikke har gått mer enn 8 år siden ordinær kommunal kontroll/utskifting av målere.)		3 111	1 800	-1 311	-42%	↘	
Nærings- og kombinasjonseiendom*							
Pris for stipulert forbruk etter areal: Omregningsfaktor (1) for stipulert forbruk (m2=m3).		30,64	30,64	0,00	0,00%	↘	
Pris pr. kubikkmeter (m3)		30,64	30,64	0,00	0,00%	↘	
Pris pr. kubikkmeter (m3) for storforbrukere - 50 % økning i 2025**/**		20,87	24,12	3,25	15,57%	↗	
Tilknytning - Kategori 1: Boligeiendom/fritidseiendom	Per boenhet	9 625	9 625	0	0%	↘	
Tilknytning - Kategori 2: Næringseiendommer og offentlig virksomhet	Per bruksenhet	9 625	9 625	0	0%	↘	
Vannmålerleie, pr vannmåler		317	317	0	0%	↘	

Vann

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Gebyr for varslet/avtalt avlesning, hvor abonnenten ikke gjør seg og bolig tilgjengelig i avtalt tidsperiode	Per gang	0	1 600	1 600	0%	↘	
Nøyaktighetskontroll for vannmåler, der abonnenten krever kontroll - Feil ikke påvist (ref. §4-7 Nøyaktighetskontroll)		0	6 940	6 940	0%	↘	

Avløp

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Fastgebyr (boligeiendom pr. boenhet)		4 804	5 260	456	9%	↗	

Økonomiplan for 2025–2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Fastgebyr (mer enn en boenhet som ikke er seksjonerte) - 50% av gebyret i 2025**		1 201	2 630	1 429	119%	↗	
Nærings- og kombinasjonseiendom *							
Pris for stipulert forbruk etter areal: Omregningsfaktor (1) for stipulert forbruk (m2=m3).		42,41	46,44	4,03	9,50%	↗	
Pris pr. kubikkmeter (m3)		42,41	46,44	4,03	9,50%	↗	
Tilknytning - Kategori 1: Boligeiendom/fritidseiendom		10 675	11 689	1 014	9%	↗	
Tilknytning - Kategori 2: Næringseiendommer og offentlig virksomhet		10 675	11 689	1 014	9%	↗	

* Nærings- og kombinasjonseiendom – kategorier	Antall fastledd	m3 lav	m3 høy
Kategori 1	1	0	10.000
Kategori 2	3	10.001	20.000
Kategori 3	6	20.001	30.000
Kategori 4	12	30.001	50.000
Kategori 5	24	50.001	100.000
Kategori 6	50	100.001	1.000.000

** henviser til K/sak 053/23 justering av gebyrer de neste 5 år

*** Indeksreguleres årlig

Tidspunkt for vannmåleravlesning. Ref SMS varslings

Septikrenovasjon

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Ekstratømming per kubikk		992	992	0	0%	↘	
Forbikjøringsgebyr		811	811	0	0%	↘	
Slamavskiller med WC		3 961	3 961	0	0%	↘	
Slamavskiller uten WC		1 979	1 979	0	0%	↘	
Transporttillegg pr. abonnent (tømming av hytter/fritidsb. på Totenåsen)		486	486	0	0%	↘	
Tømming lukkede anlegg - per kubikk		818	818	0	0%	↘	

Renovasjon

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Avfallsgebyr for hybel		1 487	1 569	82	6%	↗	
Avfallsgebyr, fellesgebyr og 140 liter restavfallsdunk (standardgebyr)		4 461	4 706	245	5%	↗	
Reduksjon for deling av avfallsdunk		-669	-706	-37	6%	↗	
Reduksjon for gjødselkjelleravtale		-447	-472	-25	6%	↗	
Reduksjon for hjemmekompostering		-447	-472	-25	6%	↗	
Reduksjon for mindre dunkstørrelse – 80 liters restavfallsdunk		669	706	37	6%	↗	
Særabonnement – Pris per kubikkmeter		26 767	28 239	1 472	5%	↗	
Tillegg for økt dunkstørrelse - 240 liter restavfallsdunk		892	941	49	5%	↗	
Tillegg for økt dunkstørrelse - 360 liter restavfallsdunk		5 575	5 882	307	6%	↗	
Tillegg for økt dunkstørrelse - 660 liter restavfallsdunk		12 266	12 941	675	6%	↗	

Miljøstasjon

Prisene for levering av avfall til miljøstasjonene forutsettes samordnet for alle kommunene som er med i den interkommunale avfallsordningen, organisert gjennom Horisont Miljøpark IKS.

Dersom kommunestyret ønsker andre priser enn det som står i tabellen for 2022, må kommunestyret anmode de andre kommunene om dette, slik at dette kan bli vurdert, også i de andre kommunene.

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Bildekk	Per dekk	50	50	0	0%	↘	
EE-Avfall		Gratis	Gratis				
Farlig avfall (Spesialavfall og asbest/eternitt) Gratis inntil 1000 kg. pr. husstand		Gratis	Gratis				
Fjærmadrass – Enkel	Per madrass	140	200	60	43%	↗	
Gips		Gratis	Gratis				
Hageavfall		Gratis	Gratis				
Ikke-brennbart avfall	per 1,0 m3	700	1 000	300	43%	↗	
Isolasjon – Løst	Per m3	500	500	0	0%	↘	
Isolasjon – Sekk inntil 100 liter	Per sekk	50	70	20	40%	↗	
Isopor, EPS emballasje (hvit)		Gratis	Gratis				
Metall		Gratis	Gratis				
Papir		Gratis	Gratis				
Papp		Gratis	Gratis				
Plastemballasje		Gratis	Gratis				
Rene masser	Per m3	500	500	0	0%	↘	
Restavfall – Løst	per m3	700	1 000	300	43%	↗	

Økonomiplan for 2025–2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Restavfall – Sekk inntil 100 liter - Minstepris	Per sekk	70	100	30	43%	↗	
Sofa	Per sete	70	100	30	43%	↗	
Stol – Liten	Per stol	70	100	30	43%	↗	
Stol – Stor	Per stol	140	200	60	43%	↗	
Tekstiler (trenger ikke være hele, men rene og tørre)		Gratis	Gratis				
Trevirke – Minstepris 70 kroner	Per m3	200	0	-200	-100%	↘	

Kulturskolen

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Alle andre tilbud		1 017	1 059	42	4%	↗	
Elevplass gruppe		1 620	1 686	66	4%	↗	
Individuell elevplass		2 106	2 192	86	4%	↗	

Bevilling - Salg -/skjenking og Tilsyn med tobakksalg

Salg av alkoholholdig drikk

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Bevillingsgebyr for salg minimum		1 960	1 960	0	0%	↘	Statens satser kommer på nyåret
Gruppe 1 (2,5-4,7 volum% alkohol pr vareliter)		0,24	0,24	0,00	0,00%	↘	Statens satser kommer på nyåret
Gruppe 2		0,69	0,69	0,00	0,00%	↘	Statens satser kommer på nyåret

Skjenking av alkoholholdig drikk

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Bevillingsgebyr for skjenking - minimum per år		6 100	6 100	0	0%	↘	Statens satser kommer på nyåret
Enkelt anledning og ambulerende per utnyttelse		440	440	0	0%	↘	Statens satser kommer på nyåret
Gruppe 1 (2,5-4,7 volum% alkohol) pr vareliter		0,57	0,57	0,00	0,00%	↘	Statens satser kommer på nyåret
Gruppe 2 (4,8-21 volum%) pr vareliter		1,49	1,49	0,00	0,00%	↘	Statens satser kommer på nyåret
Gruppe 3 (22-60 volum% alkohol) pr vareliter		4,92	4,92	0,00	0,00%	↘	Statens satser kommer på nyåret

Registrering av og tilsyn med salg av tobakksvarer med videre (tobakkforskriften)

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Tilsynsavgift for midlertidige salgssteder - kan kreves av tilsynsmyndigheten (kommunen) - årlig avgift		1 450	1 450	0	0%		Statens satser kommer på nyåret
Tilsynsavgift for salgssteder - kan kreves av tilsynsmyndigheten (kommunen) - årlig avgift		5 420	5 420	0	0%		Statens satser kommer på nyåret

Avleggelse av kunnskapsprøve

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Avleggelse av prøve, herunder forsøk på avleggelse, forskuddsgebyr		0	0	0	0%		Statens satser kommer på nyåret

[Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv.](#)

Merk: Østre Toten kommune benytter de til hver tid fastsatte maksimumsgebyrer som alkoholloven med tilhørende forskrifter fastsetter og gir anledning til.

Forurensning

Gebyr med hjemmel i Forurensningsloven.

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Søknad om utslippstillatelse - utslipp mindre enn 50 pe		6 331	6 584	253	4%		Selvkostgebyr for kontroll/spredt avløp, økning 4 %
Søknad om utslippstillatelse av oljeholdig vann Inkludert merverdiavgift		8 305	8 646	341	4%		
Tilsyn på oljeutskilleranlegg - engangsgebyr på tilsyn på eldre anlegg/anlegg uten kommunal utslippstillatelse - Inkludert merverdiavgift		8 305	8 646	341	4%		
Tilsyn på oljeutskilleranlegg - årlig gebyr - Inkludert merverdiavgift		276	287	11	4%		
Utslipp fra 50 pe – grunnbeløp		10 585	11 019	434	4%		
Utslipp fra 50 pe - tillegg til grunnbeløpet – pr pe		22	23	1	5%		
Årsgebyr for kontroll av mindre avløpsanlegg – Selvkost - Uten merverdiavgift		663	690	27	4%		Selvkostgebyr for kontroll/spredt avløp, økning 4 %

Brannvesenet

Utrykning til unødige alarmer

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i % Trendpil Merknad
Bedriftsabonnenter, alle typer virksomheter og offentlige bygninger med overføring av alarm fra automatisk brannalarmanlegg og/eller sprinkleranlegg til 110-sentral, hvor brannvesenet blir varslet og utrykning foretas og årsaken anses som unødvendig (teknisk feil, menneskelig handling, manglende vedlikehold m.v.)		7 107	7 398	291	4%

Tjenester og oppgaver som ikke er lovpålagt

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i % Trendpil Merknad
Befaring vedr. branntekniske spørsmål		972	1 012	40	4%
Kontroll av nyinstallert ildsted i eksisterende boenhet		997	1 038	41	4%

Utleie av materiell

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i % Trendpil Merknad
Brannslanger, pr. slangelengde pr. døgn		133	138	5	4%
Lensepumpe inkl. 1. slangelengde, pr. døgn		721	751	30	4%
Motorsprøyte/brannpumpe, pr. døgn		1 304	1 357	53	4%
Stigebil med sjåfør pr. time		2 316	2 411	95	4%

Utleie avtales i hvert enkelt tilfelle.
Utleietid kan være begrenset.
Ødelagt materiell erstattes av leietager

Undervisning, kurs, øvelser (min. 10-15 deltakere pr. kurs)

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i % Trendpil Merknad
Bistand ved gjennomføring av brannøvelser, pr. deltager		293	305	12	4%
Bistand ved gjennomføring av kurs i Sivilforsvarets regi avtales i hvert enkelt tilfelle					
Brannvernlederkurs, 2 dager, pr. deltager		5 028	5 234	206	4%
Kurs i førstehjelp og brannvern, 1 dag, pr. deltager		1 642	1 709	67	4%
Kurs i førstehjelp, HLR, 1/2 dag (4 skoletimer), pr. deltager		820	854	34	4%

Nedbrenning av bygninger

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	----------------	----------	---------

Avtales i hvert enkelt tilfelle.

Tjenester knyttet til innbruddsalarm

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	----------------	----------	---------

Avtale om vakttelefon for innbruddsalarm		1 156	1 203	47	4%	↗	
--	--	-------	-------	----	----	---	--

Utrykning til innbruddsalarm, pr. utrykning		2 314	2 409	95	4%	↗	
---	--	-------	-------	----	----	---	--

Tilknytningsgebyr til 110-sentral - Gebyrene settes av 110-sentralen

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
-------	-------	--------------	--------------	-----------------	----------------	----------	---------

Brannalarm, Gårdsbruk/landbrukseiendommer, kvartalsavgift prisgruppe 7 Gjelder bruk av inntil 7 innganger på alarmsender for brann/ sprinkler o.l. * Brannalarm		1 053	1 102	49	5%	↗	Gebyrene for 110-sentralen settes av fylkeskommunen
---	--	-------	-------	----	----	---	---

Brannalarm, kvartalsavgift prisgruppe 1: Gjelder bruk av inntil 7 innganger på alarmsender for brann/sprinkler o.l. * Bygg med bruksareal (BRA) på inntil 300 m ²		939	982	43	5%	↗	Gebyrene for 110-sentralen settes av fylkeskommunen
--	--	-----	-----	----	----	---	---

Brannalarm, kvartalsavgift prisgruppe 2: Gjelder bruk av inntil 7 innganger på alarmsender for brann/sprinkler o.l. * Bygg med bruksareal (BRA) på 300 m ² -500 m ² * Kirkebygg, barnehage, privateide samfunnshus/forsamlingslokaler, museer * Skoler med samlet bruksareal (BRA) under 5000 m ² * Sykehjem/institusjon med mindre enn 100 senger. * Næringsbygg med overnatting med mindre enn 50 senger* Leilighetsbygg/blokker med bruksareal (BRA) inntil 1200 m ² , gjelder ved detekterte fellesarealer* Politi		1 870	1 956	86	5%	↗	Gebyrene for 110-sentralen settes av fylkeskommunen
--	--	-------	-------	----	----	---	---

Brannalarm, kvartalsavgift prisgruppe 3: Gjelder bruk av inntil 7 innganger på alarmsender for brann/sprinkler o.l. * Bygg med bruksareal (BRA) på 500 m ² -1200 m ² * Inntil 2 bygg på samme adresse med samlet bruksareal (BRA) inntil 1200 m ² * Skoler med samlet bruksareal (BRA) over 5000 m ² * Sykehjem/institusjon med mer enn 100 senger * Næringsbygg med overnatting med 50 senger eller mer *		2 809	2 938	129	5%	↗	Gebyrene for 110-sentralen settes av fylkeskommunen
--	--	-------	-------	-----	----	---	---

Økonomiplan for 2025–2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Leilighetsbygg/blokker med bruksareal (BRA) på 1200 m ² -7500 m ² , gjelder ved detekterte fellesarealer * Idretts							
Brannalarm, kvartalsavgift prisgruppe 4: Gjelder bruk av inntil 15 innganger på alarmsender for brann/ sprinkler o.l.* Bygg med bruksareal (BRA) på 1200 m ² -7500 m ² * Inntil 3 bygg på samme adresse med samlet bruksareal (BRA) inntil 7500 m ² * Omsorgsboliger med mer enn 50 leiligheter*Borettslag/sameie i kombinasjon med enkel næringsvirksomhet med 20-50 leiligheter*Garasjeanlegg over 5000 m ² * Borettslag/sameie med mer enn 50 leiligheter		3 748	3 920	172	5%	↗	Gebyrene for 110- sentralen settes av fylkeskommunen
Brannalarm, kvartalsavgift prisgruppe 5: Gjelder bruk av inntil 15 innganger på alarmsender for brann/ sprinkler o.l. * Kjøpesenter, mer enn 20 butikker * Storindustri med bruksareal (BRA) over 7500 m ² * Sykehus * Inntil 4 bygg på samme adresse med samlet bruksareal (BRA) inntil 7500 m ² * Leilighetsbygg/blokker med næring sammen med mer enn 20 leiligheter, gjelder ved detekterte fellesarealer * Borettslag/sameie i kombinasjon med enkel næringsvirksomhet med mer enn 50 leiligheter		4 688	4 903	215	5%	↗	Gebyrene for 110- sentralen settes av fylkeskommunen
Brannalarm, Privatbolig/leilighet, kvartalsavgift pris gruppe 6 – inkl. mva. * Brannalarm, forutsatt spesiell godkjenning av lokalt brannvesen		1 266	1 325	59	5%	↗	Gebyrene for 110- sentralen settes av fylkeskommunen
Endringsgebyr (NB: Faktureres lokalt, men gebyr fastsettes av Alarmsentral Brann Innlandet) – Prisgruppe 13 * Eierskifte * Konvertering av alarmsender Endring av innganger/tillegg av innganger		1 170	1 224	54	5%	↗	Gebyrene for 110- sentralen settes av fylkeskommunen
Heisalarm, kvartalsavgift prisgruppe 10 * Gjelder bygg der det er overført andre alarmer til 110-sentralen * Prisen gjelder pr. heis		472	493	21	4%	↗	Gebyrene for 110- sentralen settes av fylkeskommunen
Heisalarm, Kvartalsavgift prisgruppe 9 * Kunden må ha brannalarm fra før, og selv ha system for å rykke ut på alarmen * Prisen gjelder pr. bygg		939	982	43	5%	↗	Gebyrene for 110- sentralen settes av fylkeskommunen
Innbrudd kommunale bygg, kvartalsavgift prisgruppe 8 * Kunden må ha brannalarm fra før, og selv ha system for å rykke ut på alarmen * Prisen gjelder pr. bygg		472	493	21	4%	↗	Gebyrene for 110- sentralen settes av fylkeskommunen
Prisgruppe 14 - Gebyr ved unødig alarm næring (hverdager kl 0700 – 2100 – Grunnet manglende vedlikehold/uaktsomhet		5 543	5 798	255	5%	↗	Gebyrene for 110- sentralen settes av fylkeskommunen

Økonomiplan for 2025–2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Prisgruppe 15 - Gebyr ved unødig alarm næring (hverdager kl 2100 – 0700, helger og helligdager - Grunnet manglende vedlikehold/uaktsomhet		11 087	11 597	510	5%		Gebyrene for 110-sentralen settes av fylkeskommunen
Prisgruppe 16 – Gebyr ved unødvendig alarm, privat, deltidsbrannvesen - Grunnet manglende vedlikehold/uaktsomhet – 5,7 x Rettsgebyr		7 279	7 279	0	0%		Gebyrene for 110-sentralen settes av fylkeskommunen
Prisgruppe 17 – Gebyr ved unødvendig alarm, privat, heltidsbrannvesen - Grunnet manglende vedlikehold/uaktsomhet – 3,26 x Rettsgebyr		4 163	4 163	0	0%		Gebyrene for 110-sentralen settes av fylkeskommunen
Tilknytningsgebyr brannalarm (NB: Faktureres lokalt, men gebyr fastsettes av Alarmsentral Brann Innlandet) – Prisgruppe 11		2 926	3 061	135	5%		Gebyrene for 110-sentralen settes av fylkeskommunen
Tilknytningsgebyr heisalarm ved heis nummer 2 og flere – Prisgruppe 12		1 463	1 530	67	5%		Gebyrene for 110-sentralen settes av fylkeskommunen

Merknader

Tilknytningsgebyr faktureres som et engangsgebyr til 110-sentralen ved tilknytning første gang. Alle alarmkunder må ha nøkkelbokssafe. Nøkkelbokssafe skal ha egen alarminngang. Rabattsatser for storkunder: Kunder med 5 objektadresser eller mer: 15 % rabatt. Gjelder ikke tilknytningsgebyr, endringsgebyr og gebyr ved unødig alarm (prisgruppene 11 – 17). Restgebyret reguleres årlig.

Feiing og tilsyn

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Feiing av fritidsbolig per pipe		499	579	80	16%		
Feiing av ildsted		1 431	1 660	229	16%		
Fjerning av fugl i pipe/ildsted		1 431	1 660	229	16%		
Fjerning av fuglereir i pipe		1 431	1 660	229	16%		
Fresing av skorstein/pipe		2 027	2 351	324	16%		
Årsgebyr pr. pipe (selvkost)		499	579	80	16%		

Utsalgssted for fyrverkeri

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Gebyr vedr. godkjenning av utsalgssted for fyrverkeri – Inkludert merverdiavgift		6 119	4 592	-1 527	-25%		

Reisevaksinering

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
1. gangs konsultasjon, vaksinasjon og/eller veiledning, voksne, pr. person		324	337	13	4%	↗	
Ikke møtt til time, uten meldt forfall senest 24 timer før avtale - barn per person		324	337	13	4%	↗	
Ikke møtt til time, uten meldt forfall senest 24 timer før avtale - voksen per person		324	337	13	4%	↗	
Konsultasjon barn til og med 10. trinn		324	337	13	4%	↗	
Oppfølgingsvaksine, voksne *		324	337	13	4%	↗	

*innen 1 år etter 1.-gangs konsultasjon

Vaksineprisene kommer i tillegg

Egenandelskort gjelder ikke